

MÁJUS 6.

A VÖRÖSÖK VISSZAHÓDÍTOTTÁK SZOLNOKOT

Íme, elég szomorú, hogy mint még eddig mindig, úgy most is, az én pesszimista felfogásomnak lett igazal! A vörösök visszahódították Szolnokot és úgy írják, hogy megverték a „fehér gárdát.“ Én, jóformán azt sem tudom, hogy mi ez? Úgy képzelem, hogy bátor, becsületes magyar emberek, akik talán románadta fegyverrel, — és a saját bátorságukkal (ezt nemigen adhatják azok) nekimentek a vörösöknek, hogy felszabadítsák a gúzsbakötött polgárságot — a vörös átok alól. Hogy ez a maroknyi fehér csapat, amely egy Szolnok városától telik, nem szállhat szembe végleges siker reményével az egész, a még megmaradt országból összetoborzott, vörös csöcselék hadával, az egészen bizonyos. Szép tőlük azonban az akarat, az elhatározás, a nagyfokú bátorság, hogy egy ilyen aránylag — nagy és óriási túlerőben lévő csúrhéval szembe mernek szállani, életüket a legnagyobb mértékben kockára merik tenni. Áldja meg és tartsa meg őket az Úristen!

Nekünk, a legerősebben körülvetteknek, bezártaknak, megnyomorítottaknak mégis csak nagy könnyebbség, öröm, no meg reménység, hogy valami csekély kis mozgalom már támad a mi sorainkban is. Már nem várjuk egészen ölbetett kézzel, — míg valami külső segítség, — amely szintén csak ellenség, — megszabadít ettől a belső, de még nagyobb ellenségtől.

Ha most nem is sikerült őket kiverniök Szolnokról, — talán majd máskor nagyobb szerencsével és nagyobb erővel támadják őket!

Persze annál nagyobb az ujjongás, a diadalordítás, a vörösök részén...

BÉCSBEN ELFOGTAK MAGYAR ELLENFORRADALMÁR TISZTEKET

Eddig folyton szidták Ausztriát, hogy nem segít a vörösöknek. Azaz pártolja az ellenforradalmat, segítség-

gére van Magyarországnak. Most pedig nagy örveledezőn
sel közlik, hogy *Bécsben elfogtak magyar ellenforradal
már tiszteket*. Ezt már sokkal inkább elhiszem! Bécs
mostani cselekedetével, hogy becsületes, hazájukat sze
rető, érte életüket feláldozni kész, magyar ellenforradal
már tiszteket — kiszolgáltat a vörös hóhéroknek — csak
következetes marad — magamagához — és a hagyomá
nyos osztrák etikához.

Amit a tegnapi vasárnapról, a kaszárnyákban lejá
szódott jelenetekről írnak — azokról még a legnaivabb
olvasó is kitalálhatja, hogy mindez szemenszedett ha
zugság. Minden egyes mondás, amit az „ösz“-munká
nak szájába adnak, kitalált valótlanág. Lehet, hogy
ugyanazok gyártják e hazugságokat, akik pár hónap
pal ezelőtt még — (az összeomlás előtt persze) — a leg
nemzetiszínűbb tírádákat bocsátották világgá s akik,
ha az Úristen segedelmével megint előkerülne a mi
drága háromszínű zászlónk — amelyet én oly fájdalom
san nélkülözök, — szent áhítattal borulnának le előtte,
és potyogtatnák rá farizeus-könnyeiket.

„Ennek jönnie kellett, mindenki tudhatta, hogy a
munka világa nem fog megszületni vajúadás nélkül.” É
pen így beszél a magyar munkás, akár vörös, akár nem
zetiszínű zászló alatt!

A sok „lelkesezés” közepette — egy kis panasz, kis
disszonancia észlelhető, ami számunkra persze némi biz
tatást jelent. A „volt tisztek” nem akarnak jelentkezni.
Ha tisztességes emberek — hát van-e ennél természet
sebb dolog a világon? Nem világos-e, hogy nem hajlandók
vezetni egy, leginkább csöcselékből összetoborzott had
sereget, melynek célja letörése, teljes kipusztítása a be
csületes, intelligens elemeknek?

Talán csak nem akarnak önként segítő kezet nyuj
tani az ország polgárságának megsemmisítéséhez?

Mit ér azonban a „lelkes” csapat, ha nincs parancs
noka? Itt ők is kénytelenek belátni, illetőleg bevallani,
hogy a láb és a kéz, — de még a gyomor sem elegendő,
— fejre is szükség van.

Miután a nem-jelentkezés feletti megbotránkozásuknak kellő módon kifejezést adtak, most jön a parancs, s a fenyegetés, s a mindenféle megtorlásnak ígérete.

Vajjon nem kis reménysugár-e számunkra, ha a vörös csúrhének vagy nincsenek parancsnokai, vagy ha vannak, hát olyanok, akiket mindenféle fenyegetéssel, erőszakkal — itthoni mindennemű kereseti forrásuknak megvonásával kényszerítettek erre a szerepre? ...

MAJUS 7.

A románok fegyverszünetet ajánlanak. A vörösök a fegyverszüneti feltételek miatt dühöngenek. A szitkok áradatát okádják a románokra. Gyalázatosaknak, a mindenkori uralkodó osztályok söpredékének, csúrhének mondják, s mindenféle egyéb hasonló díszes névvel tisztelik meg őket. Azért, mert a fegyverszünetnek feltétele gyanánt — kívánják a teljes lefegyverezést, a fegyverek kiszolgáltatását az utolsó darabig, az összes municiót, lovakat, autókat, élelmiszert, — vasúti anyagot, ruházatot, szóval — röviden — mindent, amink csak van. Hát ez borzasztó dolog lenne, — az igaz, ha szegény hazánk szőrből-bőröstül, az oláhok kezére jutna.

De most jön a legszörnyűbb, a leglesújtóbb, a legborzalmasabb igazság, — hogy az — oláh népség rabszolgájává süllyedni — még mindig jobb, mint Kun Béla príbékjeinek, — Lenin-fiúknak nevezett hóhérlegényeinek szabad zsákmányává lenni.

Volt-e már nemzetnek — még hozzá oly elismerten bátor és hősieznek — mint a magyar — ily szörnyű választása?! Megérett a gyümölcs, melynek magvát a dicső, — őszirózsás forradalom ültette el. Akkor törték le a nemzetet. Akkor szégyenszemre ellentállás nélkül adta át fegyverét — Károlyiéék parancsszavára. S azóta csak süllyedünk, egyre mélyebbre és mélyebbre. Lejjebb, mint ahogy most vagyunk, — már nem lehetünk.

S a választás? Hiszen nem mi választunk. Magyar-

ország — ma, hivatalosan — vörösöket jelent. Ők már választottak is. Ha elfogadják e feltételeket, hát természetesen végük van minden irányban. Ők pedig nagyon is élni akarnak. Hadd menjen a vörös hadsereg, — hadd pusztuljon — ha ezzel meghosszabbítja az ő életüket, az uralmonlévőkéét. S kergetnek be a hadseregbe, most már minden nagyobb válogatás és mérlegelés nélkül — minden épkezézláb embert. Tiszta szerencse, ha sikerül fehér érzelműeket kergetniök a román ágyuk és gépfegyverek elé!

Mialatt ezeket a nagy mézszárlási terveket sütik, főzik, — idehaza — sem hagyják abba az örökös ellenforradalmári szimatolásaikat. Bármí történik is, — ami nekik kellemetlen, amiből azt gyanítják, hogy kezd kinyílni az elbolondított proletár szeme, attól félnek, arról kisütik mindjárt, hogy: ellenforradalmi cselekedet. Bárcsak igaz lenne, bárcsak tartanának már ott, hogy módunkban lenne, — lehetséges lenne tetteikben is ellenforradalmárnak lennünk!

*FORRADALMI TÖRVÉNYSZÉK ELÉ KERÜL,
AKI NEM FOGADJA EL A „FEHÉR“ PÉNZT*

Bizony, már régebben nem akarják — az általuk produkált hamis pénzeket, a kereskedők, piaci kofák stb. elfogadni. Akárhányszor találkozik az ember falusi házaló-árrussal, — és sikerülne végre valami kis elemőzsiához jutnia, — de mikor fizetésre kerül a sor — kijelentik — csak — „kék“ pénzért. Józan érzékükkel a vörösölynyomta hamisítványt — nem tekintik pénznek.

Most a legszigorúbb rendeleteket bocsátják ki. Forradalmi törvényszékekkel fenyegetik meg azokat, akik a „fehér“ pénzt, az ő nyomtatványaikat nem akarják elfogadni. Ellenforradalmároknak deklarálják őket, akik okai minden bajnak, mert ők terjesztik a rémhíreket, hogy a 200 és 25 koronás értéktelen, mert nincs rájuk fedezete a Tanácsköztársaságnak. S most már eldicsekednek a sok lopott (ők persze úgy mondják, hogy beszolgáltatott) arannyal és ékszerrel. De tudja a jó Isten, hogy hol van az már? Olyan életmód mellett, olyan gazdálko-

dás mellett, mint amilyent ők űznek, — mit lehet tudni, hova lett az már? Mert egy dolog egészen bizonyos: hogy amit az ország (az ő országuk) határain kívül szereznek be, — az nem „fehér“ pénzért megy. A május elsejei vörös rongyokért sok-sok vagon baromfi vándorolt Bécsbe, — ebből a szegény, kiéhezett országból. Ez értékes volt, de nem az ő papírrongyuk. S ha a helyzetünk nem lenne oly kétségbeejtően szomorú, hát szinte nevetni lehetne azon, amit a fáma mesél: hogy az ő, már magában véve is hamis pénzüket, — a Tanácsköztársaság egy-némely buzgó műkedvelője — a maga számlájára hamisítgatja tovább. S miután parancs, hogy minden kereskedő, minden árus a vásáracsarnokban, stb.-ben kénytelen ezt a pénzt elfogadni — különben lecsukják, — igen vígan és bőségesen megélhetnek ezek a „műkedvelők“, — hisz igen szépen jövedelmez kisdéd játékuk. A szegény kereskedő különösen jól jár, mikor *valóságos árut kénytelen adni — a hamisított pénz — hamisítványáért.*

De ez persze szerintük mind „nem igaz!“ Szerintük ezek csak „ellenforradalmi trükkök“.

Hála Istennek, nemcsak az oláhokkal, nemcsak az ellenforradalmárokkal (de strigis vero quae non sunt — sajnos) van bajuk, hanem saját kreatúráikkal is van egy-némely kis szórakozásuk. Ezeket mi — a kívülállók rendszeren csak a „parancsok“ és „rendeletek“ révén tudjuk meg. Vagy a sorok között; csak ha már éppenséggel nem kerülhető el a színvállás, — akkor nyíltan, az újságjuktól.

HAJBAKAPNAK A VÖRÖS ŐRSÉG ÉS A VÖRÖS HADSEREG

Úgy látszik a Vörös Őrség és Vörös Hadsereg tagjai hajbakapnak egymással. Ők maguk írják a parancsban — hogy „állandó torzszalkodás“ — sőt ellenségeskedés van közöttük. Képzeltető-e ez másképp, ha az ember tudja, hogy miféle anyagból sorozódott ez a két díszes és tiszteletreméltó alakulat?! Most tehát megparancsolják nekik, hogy ápolják egymással szemben „a legnagyobb proletártiszteletet és a legnagyobb proletár bajtársiasságot“.

Ha Böhm úr, a volt gépszerelő, — majd miniszter és Ökegyelmessége, majd tanácsköztársasági hadsereglőparancsnok, — ezt így óhajtja — bizonyára rögtön így is lesz.

Magunknak még azt óhajtom, hogy mentől gyakrabban, mentől több — ilyen és hasonló parancs lásson napvilágot, — a „Vörös“-ben, meg a házak falain... Nekünk csak jó lehet, ha ennek a demokratizált csöcseléknek a demoralizációja ilyen nyíltan és letagadhatatlanul jelentkezik.

MAJUS 8.

Dühtől tajtékszanak, mert sikerült a honi pokollól néhány mágnásnak kimenekülnie. Ha meg tudtak szökol, jól tették. Ha pedig igaz az, amivel őket gyanúsítják, hogy segítséget keresnek számunkra a vörösök ellen, — akkor áldva legyen érte a nevük!

„Hazátlan bitangok“-nak nevezik őket azok, akik a haza fogalmát soh'sem ismerték.

Integritásról beszélnek most azok, akik a hatalomrajutás előtt ezt ígérték. — Utána pedig kijelentették, még pedig Kun Béla legmagasabb személyében, hogy — integritás, haza s ehhez hasonló elavult fogalmak az ő szótárunkban nincsenek. Ők csak a proletár felemelésével — a polgár összezúzásával törődnek, semmi mással.

Legjobban fáj azonban nekik, hogy az általuk összelopott vagyonokból 150 millió — amelyet a bécsi követiségre küldtek, eltűnt. Ők persze úgy szeretnék feltüntetni a dolgot, hogy magyar ellenforradalmárok kezén tűnt el ez a nagy összeg pénz. Bárcsak úgy lenne, — akkor legalább Bécsben visszakerülne hozzánk, az ő nagyon nagy zsákmányuknak egy nagyon kis része, amely Magyarország kifosztásából származott.

MÁR VESZNEK FÖL CS. ÉS KIR. TISZTEKET IN
A „VÖRÖS“ BE

Most már mindkevésbé kényesek abban az irányban is, hogy kit vesznek fel a „Vörösbe“. Most már nemesek

hogy beparancsolják a volt cs. és kir. tiszteket is, de ezek közül még azokat is, akiket egyszer már kiszuperáltak. A munkásokat 18 évestől 50 évesekig behívják. Ha nyomban nem jelentkezik, elveszik összes illetményét, élelmisszerjegyét és forradalmi törvényszék elé állítják. Ha ilyen sürgősen, ilyen válogatás nélkül kell nekik mindenáron a katoná, akkor minden ellenkező híradásuk dacára sem lehet valami fényes harctéri helyzetük. Mert amennyire nő ezzel az erőszakos szaporítással a katonák száma, annyira csökken a hadseregnek vörös proletár „öntudata“.

MAJUS 10.

Ha igaz: mégsem volt csak rémlátás, mégsem volt csak rossz lelkiismeret-diktálta félelem, — az ellenforradalom örökös szimatolása! Hála a jó Istennek, vannak még férfiak — akik ezt a nevet megérdemlik! Vannak még olyanok, akik nem tudnak belenyugodni ebbe a szegyenbe, ebbe a gyalázatba, — amelyben élünk! Vannak még olyanok, akik, nem mint a magamfajta, sajnos tehetetlen asszony, — a naplójának sírja csak el kétségbeesését, hanem tettekkel, bátor, vakmerő elszántsággal mutatják ki, hogy hazafiak és férfiak. Az Uristen áldja meg őket! Őrizze meg őket, hogy bajuk ne történjék!

ELLENFORRADALMI MEGMOZDULÁS

Ami gyalázatot fröccsentett Lindner Béla miniszter úr eljárásával a magyar katonatiszti névre, foglalkozásra, azt most tisztára mossák a volt hadügyminisztériumi öszszekötő tisztek. Ezek a derék, bátor úriemberek összeálltak a volt államrendőrség tagjaival, — hogy megmentse nek bennünket, magukat a vörös átoktól.

Sajnos, nem sikerült! De azért érdemük nem kisebb. Csak végtelenül szomorú, hogy nem használtak az ügynek, — amelynek szolgálatában állottak — férfiúi bátorsággal, sőt vakmerőséggel. Inkább ártottak; mert természetesen, ha az ellenforradalom nem sikerült, akkor jaj

azoknak, akik csinálták, jaj azoknak, akiknek az érdekükben történt!

Mert nem sikerült, mert elfogták őket szegényeket s így ki vannak szolgáltatva a hatalmonlevők dühös bosszújának, gonosz indulatának.

Mi pedig, szegény, nyomorult polgárok, el lehetünk készülve arra, hogy még szigorúbb, még gyűlölködőbb rendeletekkel fognak bennünket zaklatni, kínozni, és börtönünket még sötétebbé fogják tenni!

Az ellenforradalom vezére Dormándy Géza volt Családi relációk révén már azelőtt is sok szépet és jót hallottam felőle. Ez a cselekedete is azt bizonyítja, hogy a fáma nem túlzott. Nem ismerem személyesen, de nagyon szeretném a kezét megszorítani. Az első ember, aki végül valahára úgy viselkedik, mint ahogy két hónap óta nem viselkedett senkisémmel.

Mert, ha október végén lett volna a fővárosban csak *egy marék*, ilyen kiállítású ember, akkor sem a Károlyi szégyenletes uralmát, sem ennek természetes következményét: Kun Béla förtelmes diktatúráját nem kellene végigszenvednünk.

Dormándy, mint a volt összekötő iroda vezetője, állítólag érintkezésbe lépett az entente összekötő iroda tisztjeivel és őket is belevonta a puccs tervébe.

Ezt írják ők. De ha így van, akkor érthetetlen az, hogy miért nem sikerült a merész terv? Nem hiszem, hogy a „nép”, az elvtársak serege, még mindig olyan nagyon rajongana a proletárdiktatúráért, mikor már az igéret „paradicsomban” alapos hiányok vannak. Az asszonyok, úgy hiszem, már erősen kiábrándulnak abból a paradicsomból, amelyben a mindennapi kenyérért vagy kifőzelék beszerzéseért órákig kell ácsorogniok, verkedniök.

Hogy hogyan és miként csinálták, hogyan láttak hozzá, micsoda felkészültséggel a szabadítás munkájához — azt én persze nem tudhatom. A Vörös Ujság azt írja, hogy már április 25-re, és május 1-re tervezték az ellenforradalmi puccsot, és hogy Dormándyt már április 25-én

örizetbe vették, majd pedig letartóztatták. A második lövészreplő Horváth Győző volt százados.

Allítólag, — úgy mondják ők, — hogy amikor a románok bevonulását Budapestre biztosra remélték a polgárok, egy elvtársuk megfigyelt egy, a Ritz-szállónak éttermében mulató társaságot. Ezek olyan „merészek” voltak, hogy még a Himnuszt és a Kossuth-nótát is elhúzták a cigánnyal. Kell-e ennél nagyobb merészség, — mint Magyarországon, magyar embernek, a magyar Himnuszt eljátszatni? Csakhogy sajnós, ma Magyarország, — Szovjetország! Magyar emberek helyett, — vörös rablók uralkodnak, — és Himnusz helyett az Internationale járja!

Az elvtársra is persze vörös posztóként hatott a magyar emberek magyar mulatozása. Mindjárt figyelni kezdte őket. Sőt még azt is megvárta, míg hazamennek. És titokban elkísérte őket. Megtudta, hogy hová mennek? Utánuk ment. Letartóztatta és vallasni kezdte őket. Ezek sajnós, úgy látszik nem segíthettek magukon... Vallottak... Beismerték, hogy igenis ellenforradalmat szerveztek. Akkorra — amire a románok Budapest elé érkeznek, meg akarták szállani a várost és katonai diktatúrát akartak teremteni.

Sajnos, e vallomás nyomán, erős küzdelem után, Dormándy társát, Horváth Győzőt is elfogták. Allítólag Horváth, és egy zászlós ötven lövést adtak le a körülkerített ház ablakából. De hát a végén mire mehetett két ember, — egy egész csapat karhatalmival szemben? Elfogták szegényeket, és olyanokat is, akikről feltételezték, hogy csak a legcsekélyebb részük is volt ez ellenforradalmi akcióban.

Mi lesz velük? Micsoda kegyelemre, elnézésre számíthatnak, ilyen kegyetlen, embertelen gonoszoknál?

Micsoda ádáz dühvel lehetnek eltelve azokkal szemben, — akik őket a hatalomtól, melyhez annyira ragaszkodnak, akarták megfosztani? Micsoda indulatokat táplálhatnak azokkal szemben, akik őket a sohasem álmódott jólétből — a nyomorúságba, vagy börtönbe, — avagy jól

megérdemelt akasztófára akarják juttatni? Borzasztóan félttem ezeket a szegény embereket, akik megszabadításunkra törekedtek.

Azt írják, hogy az ellenforradalmi puccs tervezője Dormándy Géza volt. Félő, hogy a bosszújuk is, legfőképpen az ő személye ellen fog irányulni. Adja Isten, hogy sikerüljön neki valami úton-módon ép bőrrel megszabadulnia — a proletárdiktatúra „igazságszolgáltatásának” karmai közül!

MAJUS 10.

Lassankint mégis kiszivárog az igazság, már kezdjük érteni, hogy mi történt a bécsi 150 millióval. Meg azt is, hogy miért szidják a Bécsbe szökött magyarokat, miért dühöngenek annyira ellenük?

Valahogyan kezembe jutott tegnap egy Népszava. Ennél valóban nem is tudtam, hogy ez a lap még a világon van. Azt hittem, hogy azt is kivégezték a polgári újságokkal együtt. De úgy látszik van bennük annyi kegyelet a „Vörös Újság” szülőanyjával szemben, hogy nem bántják.

A Népszava megmagyarázza, hogy mi történt Bécsben. Az ilyen magyarázat, természetesen mindig az ő szájuk íze szerint történik, de az ember azért valahogyan csak kihámozza belőle az igazságot.

*DORMÁNDY GÉZA TERVEZTE
AZ ELLENFORRADALMI PUCCSOT*

A szegény Dormándy tervezte, de sajnos nem sikerült ellenforradalmi puccs terve — alighanem Bécsben keletkezett. Igen természetes, hogy sokkal könnyebb olyan helyt megindítani egy ilyen mozgalmat, ahol az emberek nem élnek vörös hóhéroknak „spicliktől, kémektől” hemzsegó országában, olyan valóságos rabságban, ahol még moccanni sem szabad, de nem is lehet, — anélkül, hogy észre ne vegyék. A Bécsbe menekült főurakban volt annyi hazafias érzés és emberség, hogy nem érték be azzal, hogy saját személyüket, talán egynémely ingóságukat is

biztonságba helyezték, hanem gondoltak az otthon sínylőldökre, a tönkretett, kirabolt, napról-napra jobban pusztuló országra, és annak a megmentésén is dolgoztak. Nekik köszönhető, hogy a Bolgár Elek és Fenyő Andor bolsevista „követek” útján Bécsbe szállított, lopott 150 millió szerencsésen eltűnt a „követségi” lakásból. Sőt a követ urakat is letartóztatták és a Ferencrendiek kolostorába hurcoltatták. Így írják ők. Igazat megvallva, nem értem, hogy ilyen bolsevista tolvajokat, akik a szegény ország kiraboltatásából származó óriási pénzeket lopnak ki az országból, miért viszik éppen kolostorba? Nem hinném, hogy a szegény barátok nagyon örülhettek — ezeknek a hazátlan, istentelen tolvajokkal, rablókkal és gyilkosokkal cimboráló, őket minden működésükben támogató alakok vendégszereplésének. Sajnos, nem sokáig voltak foglyok ezek a díszes követ-elvtársak! A bécsi rendőrség, csakúgy, mint a bécsi kormány, alighanem jobban rokonszenvez a vörös hóhéruralommal, mint azokkal, akik meg akarják szabadítani Magyarországot tőlük.

Ezeket a notórius tolvajokat és orgazdákat kiszabadította, bár tudhatta, hogy az a nagy összeg pénz, amelyet Bécsbe vittek, sem nekik, sem megbízóiknak tisztességes úton nem kerülhetett kezükbe. Ellenben csak következetes maradt, mikor mindazokat, akikről ellenforradalmi működést tételezett fel, tehát a tisztességes, becsületes úriembereket elfogatta. Így azután nem csoda, ha a szegény ellenforradalmárok akciója nem sikerült.

Ha Bécs egy kicsit több megértéssel és együttérzéssel viseltetik a „tisztességes” magyarok szomorú sorsával szemben, akkor ma talán sem Dormándy, sem társai nem ülnek börtönben, akkor talán már mi is megszabadultunk volna — a felettünk uralkodó — bennünket nyúzó és tönkretevő — hóhéruralomtól!

MAJUS 11.

Sajnos, alighanem mégis sikerült nekik megint némi harctéri „sikert” elérniök.

Erőszakkal, terrorral, az agyonszónokolt, elbolondított proletárnál fenyegetéssel, a borzalmak leírásával, hogy mi lesz, ha alulmaradnak, doppingolták a vörös hadat. S az ellenség, amelyet mi most segítségnek tekintünk, nem haladt előre.

Ők legalább ezt állítják a román offenzíváról.

Ami meg a fehér érzelmű, a vörösbe kényszerített tiszteket illeti, akiknek a mi érdekünkben kifejtendő „működésében” bizakodtam, úgy látszik egyelőre nemigen cselekedhették ezt meg, — érzelmeiknek megfelelőleg.

Úgy beszélnek t. i., hogy a gyanús érzelmű tiszték alá az ő szempontjukból a legmegbízhatóbb, a legintenzívebb vörösségű munkásokat rendelik. Olyanokat, akik nagyon jól fel tudják fogni, hogy mit vesztenek, ha fordul a kocka; akik teljesen tudatában vannak annak, hogy mit csinál a vörösuralom a polgársággal. Akik nagyon jól tudják, hogy mit csinálnak ők, a közegei, részint parancsszóra, részint önbuzgalomból és hajlamból!

*A „VÖRÖS HADSEREG” LEGÉNYSÉGE ELLENŐRZÉS
ALATT TARTJA A PARANCSOLÓ TISZTEKET*

S így most előáll az a — hadviselésben valószínűleg nem túlgyakori eset, hogy a csapat, a legénység, amely parancsnok nélkül természetesen nem tud működni, figyelési és kordában, ellenőrzés alatt tartja a parancsoló tisztet! Hogy mennyire van ez módjában és mennyire sikerülhet ez neki, — ennek megítéléséhez valóban nem elégséges az én stratégiai tudományom. Úgy képzelm azonban, hogy azt az egyet mindenesetre észreveszik, ha előre kellene roharni és ők „Rückwärtskonzentrierungot” kommandiroznának.

Meg azután sajnos, nem a legbátrabb ellenfél jutott osztályrészül a vörösöknek. Hősiességben, megbízhatóságban — ellenségeink nagy koszorújában — a legutolsó rangú levélke...

A dicsőség nem lenne túlnagy ezeken diadalmaszkodni!

Ugyanaz a rendszer, amellyel a hadseregüket állít

ják össze, érvényesül a bürokratikus berendezkedésüknél is. Persze itt is, mindent pusztítani, mindent átformálni, mindent saját képükre és hasznukra teremteni — ez a jelszó.

Itt is kénytelenek ahhoz a módszerhez folyamodni, hogy meghagyják a régi állami bürokrácia „nélkülözhetetlen” (tehát még van ilyen is) tényezőit és proletár-ellenőrzés alatt kényszerítik őket munkára. Szép kis munka lesz ebből! A tudatlan vörös proletár — fogja ellenőrizni, hogy mit és hogyan dolgozik — a gonosz, reakciós bürokrata?! No most aztán jön a legfelsőbb fórum, a Munkástanács, azé a főellenőrzés feladata és joga. De itt is van egy kis baj. Úgy vélik, hogy ezek sem eléggé tiszta proletár testületek. Tehát ki kell dobni belőlük a nem teljesen megbízható, a nem izig-véríg proletár elemeket. S most aztán, némi kis ellentmondással megállapítják, hogy nem is lesz olyan nagy a baj, ha a proletár munkás nem is fogja megérteni teljesen a rendeletet és hibát követ el, mintha ott marad a burzsoá, aki megérti ugyan — de az ellenkezőjét fogja cselekedni.

Ebben tagadhatatlanul van igazság.

De micsoda gyönyörű egy közigazgatás lesz az, amikor sem a „dolgozók”, sem az ellenőrző közegek — nem tudnak mást, nincs egyéb képesítésük — mint gyűlölni a polgárt.

Hja, hogy pusztítani könnyebb, mint építeni, azt egy négyéves gyerek is tudja, — és gyakorolja is ebbeli tudományát. Letagadhatatlan, hogy ezek a „tanácsköztársaságilag” a pusztítás terén rekordot teremtettek.

Azt is tudja mindenki, hogy e téren csodás gyorsan és alaposan működtek. És ezért, ha egyszer mégis bekövetkeznék a mi számunkra a nagy örömnép, amelyet a Tanácsköztársaság pusztulásának örömeire ülnénk, akkor sajnos az örömnep könnyei közé, hullának bizony a bánaté is! A bánaté — amiatt, hogy tönkretették az ország összes értékét, a jogrendet, az egyeseknek, a polgároknak minden vagyonát, megsemmisítették a megélhetés lehetőségének még az eszközeit is.

De azért egyre, szünet nélkül az a fohászom: bárcsak már ott tartanánk! Mert természetesen mentől később következik be ez a várvavárt pillanat, annál kisebb a reménységünk, hogy lesz még mentenivalónk. Annál több okunk lesz az öröm könnyei közé, a bánatét is hullatni. S ami mindenek között a legborzasztóbb, hogy egyre gyakrabban hallatszanak a suttogások, a jóléertesültek rémhíre, eltűnt emberekről, velük elkövetett kínzásokról, gyilkosságokról... Hogy mi igaz, mi nem, ezekből a hírekből — azt nagyon nehéz ellenőrizni. Hiszen mi mindnyájan szörnyű módon rabok vagyunk. S a rab sem szokta tudni, hogy a celláján kívül mi történik. Hacsak a közös sétán egy szóval, egy jellel nem adják egymásnak tudtára azt, amiről valahogyan — véletlenségből, valakitől értesültek. Az azonban már egészen bizonyos, hogy a szegény, fiatal kis zászlós, kegyetlen vadállati legyilkolása igaz, nemkülönben a szegény Návayké is.

Ha semmit sem tudnánk erről a hóhéruuralomról mást, csak annyit, hogy egy ártatlan fiatal katonagyerekeknek gyilkosok fegyverétől kellett elpusztulnia — csak azért, mert mosolyogva köszöntött be a gyilkosok odujába — amely ezúttal a Hungária fényes termeibe telepített orgiák tanyája — akkor ez éppen elég lenne ahhoz, hogy fogalmat alkossunk magunknak az ő működésükről és arról, hogy az örökké — úton-útfélen hirdetett világmegváltó eszméiket — milyen úton és módon gyakorolják...

Hogy mindennap telekürtölik ujságjukbon a világot azzal, hogy az egész világ, Franciaország, Anglia, Olaszország stb. stb. mind készülődik a proletárdiktaturára, mind forradalmosít stb. stb., azt már annyira megszoktuk olvasni, hogy szinte kevésbé izgat. És ha néha sikerül egy-egy bécsi Freie Presse-t kézhez kapni, nagy titokban, ennek révén azután megnyugodhatunk, hogy mindebből egy szó sem igaz. Tehát arról, hogy mi *nem* igaz, arról értesülünk a külföldi hírekből, kiböngészve a bécsi ujságból. De, hogy mi *igaz* a suttogott borzalmakból nálunk, itthon, arról persze a bécsi ujság sem tud semmit. És ha tudna, akkor sem merne erről referálni.

Hízen a mostani Bécsnek kormánya, ha nem is egészen
vörös, de legalább is erősen rózsaszínű. Ennek tanujelét
adta a magyar menekültekkel és ellenforradalmárokkal
szemben tanúsított viselkedésével is.

BUDAPEST AGYONKÍNZOTT NÉPE
VICCEKET GYÁRT

De csodálatos fajta ez a budapesti nép! Legnagyobb
szorongattatása, megkínóztatása közepette sem szűnik
meg vicceket csinálni. Ezekről már igazán el lehet mon-
dani, hogy akasztófahumor mindannyia.

Pld.: hogy finoman mondjam, a „kokottok“ intézmé-
nyét is beszüntették. Persze, ezeknek a „hölgyeknek“ a
kvalifikációja nem nagyon képesítette őket valami gyors,
más keresethez. Kétségbeesésében egyikük elment vala-
melyik direktóriumhoz kipanaszzkodni magát. És kérdezi,
hogy mitévő legyen? Az ő kenyerét elvették azáltal, hogy
az, ami eddig engedélyhez kötött foglalkozás volt, az
most, a Tanácsköztársaság uralma alatt, mindenki sza-
badon, minden ellenőrzés nélkül gyakorolhatja. A direk-
toriumi tanács tagja megnevezett a „hölgynek“ egy nép-
biztos elvtársat azzal, hogy menjen el ahhoz, mert az
ilyesféle ügyek az ő hatásköre alá tartoznak. Amire a
„hölgy“ kijelenti, hogy éppen ehhez ő nem mehet el. —
Miért? — Mert ezt a népbiztos elvtársat eddig — ő tar-
totta ki...

Vagy: az emberek példájára, az állatok is szervez-
kedni akartak s a maguk proletárdiktaturáját óhajtották
megcsinálni. Hát persze, náluk is első a választások. Ki,
mi legyen — de főképpen ki legyen a direktórium elnöke?
Ékörül voltak a legnagyobb harcok, és háborúk. Elsősor-
ban természetesen az oroszán jelentkezett. Eddig is ő
volt az első, mert ő volt az állatok királya. Ez a legfőbb
ok, hogy most ne lehessen elnök és ne vállalhasson semmi
néven nevezendő pozíciót, mondták a többiek. Legfeljebb
közkatona lehet, és örüljön, ha el nem kergetik, mint a
kétlábú királyokat. Erre sorra jelentkeztek a többiek.
Mindegyik felsorolta a maga kitűnő egyéni tulajdonsá-

gait, amelyek erre a kiváló pozícióra különösképen képesítik. Aztán jöttek a ravaszok, a rókák. Ezek már tanultak az emberi történeésekből. Ezek már nem azt hangsúlyozták, hogy milyenek a képességeik. Tudták, hogy ez abszolúte nem játszik ma szerepet állások betöltésénél. Ellenben csak a vörösség! És a lehetőleges bebizonyítással annak, hogy ez nem konjunktúra-vörösség, — hanem meg volt már régen — már októberben — már az őszirózsás forradalom alatt. Voltak, akik még rajtuk is túllícitáltak, még ősbibnek mondvá vörös érzelmeiket.

Egyszerre azonban megjelent a csimpanz vagy orangutang. (Kénytelen vagyok bevallani tudatlanságomat, nem tudom, melyik a kettő közül a kvalifikált!) „Amióta a világon vagyok, tehát születésem óta vörös vagyok”. Szólt és fordult. És megmutatta testének azt a részét, amelyen ül.

Ez valóban megdönthetetlen argumentum volt. Ez ellen már senkisésem mert felszólalni. És most, a választás után az állatok egyhangúan azt kiáltották: „Be a vörösbe!” és megalakult az ő proletárdiktaturájuk is.

Boldog emberek, akik mai megpróbáltatásaink közepette képesek még reá, megvan a lelki egyensúlyuk ilyen „finom” kis történetecskéknak a kitalálására...

○ A bilincs, melyet kezünkre raktak, mindjobban hűsünkbe vág.

*AZ „UTOLSÓ INGET IS”
A VÖRÖS KATONÁNAK KELL ADNI*

Már az októberi kormány kirabolta a polgárságot, amennyiben kényszerítették őket, hogy ruháikat, fehérneműiket, juttassák a hazatérő katonáknak. Jutott is bőven a ruhákból a házmestereknek, az összegyűjtő közegeknek és még a jó Isten tudja kiknek, csak nem azoknak, akik számára állítólag gyűjtötték.

Most megismétlik a játékot a vörösök. Azzal a különbséggel, hogy most már minden bolt, minden raktár, minden érték, minden vagyon az ő kezükön van, most már úgy látszik mindent elherdáltak, most már csak a pol-

gárságnak az otthonában, esetleg még megmaradt kis készletére vásik a foguk.

Jön a rendelet, hogyha kell, még az *utolsó inget is oda kell adni a vörös katonáknak*. Mert mi ez ahhoz képest, amit a vörös katona ad s ahhoz képest, amit a proletár ezért kapni fog?

A polgárságnak pedig azt üzenik, hogy adja oda gyorsan, önként fehéreneműjét, „ne várja, míg a proletárgyűlölet leveszi róla fekete lelkét fedő fehér ingét!” Ez csak világosan és poétikusan van mondva?!

Szegény szüleimtől összeszedtünk valamit, a magunkból is minimálisan. Levél kíséretében küldtem el. Megírtam nekik, hogy a háború alatt, amit csak tudtunk, két szekerre valót *önként* juttattunk a katonáknak. A Károlyi regime alatt parancsra szedtük össze ruháinkat és most pedig már — miután hogy nincs, nem küldhetek többet. Punktum.

NEM ENGEDNEK HIVATALT VÁLLALNOM

Most nyílik meg a könyvtáros-tanfolyam. Szó volt, hogy esetleg én is résztveszek benne, hogy azután kenyeret kereshessek, amely az éhhaláltól megment, ha már minden forrásunk elapadt. Magam is úgy éreztem, meg a családi tanács is úgy határozott, hogy képtelenség lenne ez alatt a regime alatt — bármilyen hivatalt vállalnom. Még olyat sem, amelynek működése a legkevésbé sincs összefüggésben az általuk vallott elvekkel és hitvallással.

Mínthogy azonban a vezetőkkel érintkezés — ismerve magamat és bennem a megalkuvási képesség abszolút hiányát, föltétlenül összeütközésre vezetett volna, még az éhenhalás veszélyét is megelőzte volna — a hivatalvállalás veszedelme.

Ismerőseim, — barátaim közül többen — megpróbálják. Én inkább szembenézek a koplalással.

Már kezdek is leckét venni belőle meglehetősen alaposan.

KÖZVETLEN ISMERKEDÉS A PROLETÁRMUNKÁVAL

Holnap költözködünk... Elkészültünk a takarítás-sal. Hogy hogyan, arról jobb nem beszélni. Nekem most semmi személyzetem nincs. Kénytelenek voltunk egy embert megbízni ezzel, aki évek óta végzi az irodában az ablaktisztítást, Vörös katona most. Persze, úgy intézte el az ügyet, mint ahogy a proletárdiktatura alatt divult. Folytonos szavalás a munkáról, — az intenzív dolgozásról, — ez a teória. A praxiszis —, végezze más, sohasem az, aki szaval róla.

Miután az ablaktisztító elvtárs öntudatos proletár és a vörös hadsereg tagja, persze, hogy két lompos elvtársnőt fogadott föl és ezekkel végeztette a műveletket. Néha — elmentem megnézni, hogy mit csinálnak? De még ez a néha — is sok volt. Az én fogalmaim a tisztaságról kissé mások. — A takarítás az én otthonomban az én ellenőrzésem mellett kissé másképpen szokott történni. Mit használ azonban, ha jelen vagyok? Szólni, kritizálni sokat úgy sem lehet. Inkább majd azután magam helyrehozom a mulasztásokat. Hiszen én nem vagyok proletár! Én sajátkezűleg is dolgozhatom és dolgozom is.

De ami a szobatisztító úr állítólagos „sajátkezű” munkáját illeti, a parkettafényesítést, hát az egyszerűen kriminális volt. Tizenegy évvel ezelőtt a leggyönyörűbb, a legkifogástalanabb padlót adtam át a részvénytársaságnak. Hogy irodába járó urak és hölgyek — milyen vandál módon bánnak el mindennel — ami nem az övék, hát erről, — ez a gyönyörű lakásból irodává előlépett helyiség — köteteket mesélhet, mégpedig a legszemléltetőbb módon.

A parketta — oly zsírfoltos, mintha valamely kocmának elhanyagolt konyhája lenne. Hogy számos tinta-folt is éktelenkedik rajta — ezt talán még inkább meg lehet érteni. Az otthagytott gardero-be-szekrények vöröspoztóbetein — szándékos bevágások, késsel! Mert ilye-

nek is vannak. Szinte elképzelhetetlen, hogy egy intézetnél, ahol az alkalmazottak — a kultúra — a műveltség terjesztésének legfontosabb eszközével: könyvvel foglalkoznak — ilyen barbarizmus is lehetséges.

*A TAKARÍTÓ ELVTÁRS A FORRADALMI
TÖRVÉNYSZÉKKEL FENYEGET*

De térjünk vissza a padlóhoz. Mikor a vörös ablaktisztító elvtárs, aki mindenképpen — még a hajzatára nézve is az, benyújtotta borsos számláját, megmondtuk neki, hogy képtelenség ezt kifizetni. Ilyen állapotban nem lehet egy munkát átadni — hiszen a padlóban minden folt, piszok benne maradt, csakúgy, mint a mellék-helyiségeknek finom kőpadlóján. Erre a kedves vörös, aki 11 év óta kereste kenyeré egy részét ebben a házban, kijelentette, ha nem fizetjük ki, rögtön megy és feljelent bennünket a forradalmi törvényszéknél.

Én, a magam személyét illetőleg persze sokkal kevésbé ijedtem meg ettől a fenyegetéstől, mint az uram miatt. Eddig sikerült, hál' Istennek, inkognitóját megőriznie. Ama kevés ismertebb nevű — tisztességes ember közé tartozik, aki még szabadon jár; — Isten mentsen, hogy ilyen dolog miatt — reá terelődjék a vörösök figyelme. — Kifizettük...

Amilyen sok volt a lótás-futás, amíg megengedték, hogy a raktárt egy pár nappal később ürítsük ki, hogy az összes holmink ne kerüljön az utcára, nem kevesebb volt a hurcolkodás, a kocsiszerzés — a minden lélekzétvételhez szükséges engedély megszerzése miatt. Hiszen maholnap már tüsszenteni sem szabad előzetes engedély és igazolvány nélkül! Ha valakinek ruhájáról leszakad egy gombja, akkor legelőször a házibizalmihoz kell mennie. Ő leadja a véleményét először, hogy igazán szükséges-e ez a gomb? És azután, hogy megérdemli-e az illető, eléggé proletárérzelmű-e, hogy abban a kiváltságban részesüljön, hogy kiállítson neki egy igazolványt, — egy gomb vételére? Ha ezen az első fontos lépésen túl van, akkor az egyik „elosztó-hivatal”-tól küldik a má-

sikhoz — meg a harmadikhoz — meg a jó Isten tudja, hányadikhoz. Úgyhogy mire végre a kezében a kívánt gomb, akkor mehet és kezdheti előlről a kálváriajárását egy új ruha, — de még a cipőtalp érdekében is. Mert akkorra már mindakettő elpusztulhatott, mire célt ért a gombbal. És ugyanilyen eljárás van minden anyagi, minden szellemi szükségletnél. Ők, akik annyit szónokolnak tudásról, műveltségéről, a proletár szellemi neveléséről, kiképzéséről — éppen úgy megnehezítik, lehetlenné teszik egy könyv vételét, mint a gombét, vagy mint a személtapátét.

Csakhogy az emberek a korgó gyomruk kielégítésére végett, lyukas talpuk megcsináltatása céljából, elszegvednek minden torturát! Különböző igazolványok megszerzéséért, végig kilincselnek minden elosztóhivatalt mert muszáj, mert sem üres gyomorral élni, — sem talp nélküli cipőben (ma még!) járni nem tudnak.

VÖRÖS ERNYŐK ALATT AZ UTCÁN INGYEN
ADJÁK A BOLSEVISTA LITTERATURÁT

De a szellemi igények kielégítését szolgáló szellemi táplálékra, — a könyv beszerzésére — már nem marad sem idő, sem erő. Inkább lemondanak az olvasmányról — semhogy ennek a kedvéért is — összefutkossák a várost, kereszttül-kasul. Valószínűleg nem is bánják túlságosan a diktátorok ezt a szellemi önmegtartóztatást, mert így annál biztosabban ráfanyalodnak a lépten-nyomon, a szabadban, az utcán messzire világító vörös ernyő alatt főleg ingyen árusított — bolsevista—kommunista literaturára. Nincs az a nap, amelyben ujságjukban — lent és lent — kívül és belül, ne hirdetnék: Bucharin, Nikolaj, Lenin, Kun Béla s a hozzájuk hasonló apostolok izgató, lázító könyveit — és szinte ráparancsolnak a proletárra, hogy olvassa ezeket. Ahol csak lehet, az orra alá dugják. S miután a pénznek nevezett fehér rongyból van nekik bőségesen és semmi néven nevezendő portékához nem jutnak ily könnyen, mint ehhez, — tehát veszik valószínűleg és szívják magukba a lelketlen, osztályharcra izgató lázítás mérgét.

Azt írják ma, hogy visszafoglalták Füleket — a csehek-től. Ha igaz, hát elég szomorú, mert minden ilyenféle győzelemmel erősödik pozíciójuk. Ha viszont hátrálnak, vagy ki kell üríteniök valamely várost, akkor a mi reménységünk ébredezik.

*A „NEUE FREIE PRESSE“ KATONAI SZAKÉRTŐJE
„MAGYAR“ HADSEREGNEK NEVEZI A VÖRÖSEKET!*

Vérlázító, hogy akkor, amikor eldicsekednek az ő kintülő katonai pozíciójukkal — amelyet szerintük, hadijelentéseiben meghamisít a cseh és a román, — idézik a Neue Freie Presse katonai szakértőjének cikkét, amelyben ez rektifikálja amazoknak a jelentését — és mindennütt a „magyar“ hadsereg állásáról beszél. No hát nagyobb sértés és gyalázat nem érhet bennünket, mintha ezt a vörös csöcseléket magyar hadsereg néven emlegetik. Annyi közülük van ezeknek a magyarsághoz, mint akár a sziuindiánoknak! Idehaza a tisztességes — becsületes magyar érzésű embereknek legádázabb ellensége ez a legnagyobbbrészt csöcselékből — a lakosság sőpredekéből — összetákolt vörös hadsereg! A külföld előtt pedig „magyar“ jelzővel emlegetik, — Magyarország megvédőinek tüntetik fel.

S nekünk, szegény raboknak még ezt is el kell szenvednünk. Itthoni sanyargatásaink mellett, még azt a szégyent is viselnünk kell, hogy külföldön, ezek „képviselik“ Magyarországot. Ennyire sülyedtünk...

Ügylátszik már ők is, a vezető elvtársak megsokallják, amit a tanulékony proletárok — az „utánzásban“ véghez visznek. Amit amazok — nagyban és szervezve csinálnak — az egész megmaradt kis országunk kirablását, azt egyesek, kisebb méretekben persze, kevesebb szervezethez — de eléggé fényes eredménnyel gyakorolják. Állandóan látogatják a polgárságot és ürítik ki mindenféle címen és jögről lakását, szekrényeit és viszik el még megmaradt ingóságait.

Miután ez a konkurrencia veszélyezteti az ő kised játékaik eredményét, és a már egyszer kirabolt lakást,

nem igen lehet még olyan nagy hatalomnak sem, mint aminő Kun Béla és bandája — még egyszer kirabolni — szigorú rendelet jelent meg — az „önkénykedő üzelmek”, azaz rekvirálások ellen. Szóval: lopni, rabolni — csak nekik szabad. Csak azoknak, akiknek kezében a hatalom. A proletár „közkatona” várja meg, míg majd a zsákmányból talán neki is juttatnak valamit. Egyelőre még maguk, családjaik, hozzátartozóik óhajtják a soha nem élvezett jómódot, fényűzést a legalaposabban kiélvezni, az élvezetek minden fajtáját, gyönyöröknek poharát fenékiig, az utolsó csöppig kiüríteni.

MAJUS 16.

KÖLTÖZKÖDÉSÜNK ...

Megtörtént a költözködés... Mily szörnyű volt! Legnagyobb ellenségemnek — ha van ilyen — azaz Kun Béláéknak kívánom, hogy ilyesmit próbáljanak —, ilyen helyzetekbe kerüljenek...

Szegény uram meg én — felosztottuk a szerepeket. Persze, most nem valami előkelő, zárt bútorszállítókosztra rakták fel a bútorokat, hanem csak afféle proletár fajtára. Majd én maradtam a raktárban és az uram kísérte a kocsit, majd a második fordulónál én ballagtam a kocsi után ügyelni, hogy az elvtársak még az úton le ne lopjanak róla mindent és az uram ugyanezt cselekedte a raktárhelyiségben! Micsoda egy menetelés volt az! Lépten-nyomon elibénk toppant egy vörösőr. Kinek a bútor ez? Hova viszik? Bizonyára eladni! Még szerencse, hogy a raktár és a „lakás” között nem túl nagy volt a távolság, mert különben nem tudom, hogy bírtuk volna ki ezt — a háromszor végigcsinált torturát. No és azután a lerakodás... Hová? Ha, sajnos, maradt is elég, szép, drága és értékes dolog eladott villánkban —, de azért a megmaradt holmi is természetesen sokkal több volt, semmint két szobában elférhetett volna. És a teméntelen láda! Ha a vörös kopók bármit észrevesznek — ha va-

lamiról úgy vélik, hogy nincs használatban, hát rögtön elveszik, mint fölöslegeset! Tehát a jelszó volt: amit lehet, bezsúfolni a két szobába! Miután ott azonban lakni, élni is kellett, hát nem lehet mégsem tökéletes bútorraktárt csinálni belőle. Megindult tehát a „dugdóság”. Óriási bútorokat, nagy mahagóni ebédlő kandallókat — ezalon kandallót, konyhabútorokat, zongorát stb. lakáson kívül kellett elrejteni. Szerencse volt, hogy a 24 év óta nálunk lévő házmester nem bomlott még meg, nem infiltálódott, nem vesztette el tisztességét. No meg a régi, hűséges hivatalnokaink is kezünkre jártak, segítettek. A bútorokat az irodának lehetőleg rejtett, üres helyiségeiben helyeztük el. Egy-egy nagyobb darabot a házban lakó hivatalnokaink vettek lakásukba. A zongorát, amelyet okvetlenül elvettek volna, — ha nincs „használatban” — egy művész barátunknak, a város másik végén lévő lakásába szállítottuk. A ládákat pokoli félelmek — reszketés mellett — a könyvpince-raktárba. A verejték csurgott rólam — mialatt a ládákat leszállították a pincébe. Ha arra jön egy vörösőr, — hát mindennek vége van. Semmit sem szabad megtartani, ami fölösleges. Szerintük pedig, ami raktárban, vagy ládában van — az fölösleges.

Az egyik kocsit pl. végig kísérte a vörösőr a lakásig, hogy megtudja, igaz-e, hogy oda megyünk lakni és nem eladni visszük a bútort s ezáltal megkárosítani a proletárt. Az idegeim pattanásig feszültek ezalatt a hurcolkodási kálvária alatt. Hogy az ember saját holmiját, mint valami tolvaj, lopva kénytelen elszállítani — a megérkezett bútort, ládát — óriási szívdobogások között, örült kapkodással elrejteni, a könnyek árját sajtolták ki a szemeimből.

Pedig, mikor már szerencsésen elfogyott az utolsó darab is a kocsiról, amikor már annyira, amennyire lehetéges, el volt rejtve minden — még akkor sem ürült ki egészen a keserű pohár. A megpróbáltatásnak még ekkor — erre a napra sem volt egészen vége!

Mert hát most persze, belülről kellett egy kissé emberséges állapotot teremteni — az ágyakat összerakni,

az évek óta a raktában összecsomagolva fekvő matracokat kiporolni. Beüzentünk az irodai takarítónőknek, hogy jöjjenek és a matracokat a terraszra vigyék ki és porolják ki.

Megjött a válasz: „Ők egyre hallják az esti gyűléseiken, hogy igazgató *nincs* többé. Mindegyikük legalább is olyan pozíciót tölt be, mint „volt” igazgatójuk — tehát nem is tartoznak neki semmiféle szolgálatot végzővel. Először így dírekte, szemtől szembe kerülve az új renddel, az új erkölccsel, amikor egy utolsó rangú senki, aki nek egész tudománya, hogy egy seprőt kézbe tud venni — de még azt sem jól —, így mer beszélni az intézet volt igazgatójával, alapítójával — Magyarország kulturájának egyik főfő munkásával, lesújtó hatással volt reám. Azt hittem, hogy összeesem elképedésemben.

SAJÁTKEZÜLEG POROLJUK
AZ ÁGYNEMŰT

Erőt vettem azonban magamon. Én az urammal a volt „vezérigazgatóval”, a háznak „volt” urával együtt, kezdtük szépen, sajátkezűleg kihordani és kiporolni a matracokat — az egész ház szemeláttára. Míg végül azután házmesterünk meg nem sokallotta a dolgot és kijelentette a takarítónőknek, hogy ez „mégsem járja” és menjenek kiporolni s miután úgylátszik, a másik szolgáló, aki az üzemi tanács díszes testületének tagja, nagy kegyesen szintén beleegyezett, — hát megjelent a két nő és most már hajlandó volt porolni. Persze, csak addig, amíg a hivatalos munkaidő le nem járt. S abban a percben, amikor a hivatalnokok készülődni kezdtek, ők is rögtön, csapat-papot otthagya — elmentek.

Az összes kintmaradt nagy és nehéz karosszékeket magunknak kellett becipelnünk.

Hogy milyen érzelmekkel pihentünk le első nap új „otthonunkban”(1), az az előzmények után könnyen elképzelhető.

De minden nyomorúság mellett az a kis megnyugvás megbékéltethetett bennünket, hogy míg a takarítónő,

vagy Rezső, a hivataloszlóga — a hármass üzemi tanács jelenlegi tagja, nem is tudták volna — talán, — úgy mint az uram, nyélbeütni a Jókai nemzeti kiadását, avagy a Nagy Lexikont és ernyedetlen munkásságának, képzettségének, tudásának, egyéb termékeit sem — mi — vagy mondjuk én — legfeljebb egy kis fizikai megerőltetés árán — igenis képes vagyok — ha muszáj, nélkülük megenni és az ő munkájukat sajátkezűleg elvégezni.

S ez is ért valamit.

Arra azonban igazán kíváncsi vagyok — milyen lesz az a kultúra, amelyben az irodalmi vállalatoknál a vezető szerepet — eddig takarítással — csomagolással és a csomagok kihordásával foglalkoztatott szolgák töltik be.

Azaz, dehogyan is vagyok kíváncsi. Élénken el tudom képzelni és borzadok is tőle és a jövőtől — minden tekintetben.

Szegény szüleim is félnek, hogy mi lesz velük? Most a szalónnak nevezett bútorraktár megint lakó nélkül van. Azt tervezik, hogy az önként, még az ősszel odavett technikust az udvari szobából áthelyezik — a szalónba. Az udvari szobát pedig, amely úgyis a proletárok által megszállt ebédlő és a konyha között van — majd elárasztja a hét tagból álló proletárcsalád.

Szép állapotok náluk is, nálunk is!

Hogy mit akarnak megint, micsoda újabb gonoszság rejtőzik a legutolsó kitalálásukban, — arra még nem jöttem rá. Eddig tudvalevőleg a polgárság összes betétjét zár alá helyezték. Havonta legfeljebb 2000 koronát engedtek kivenni belőle. Ezen intézkedésüknek oka, célja egészen világos volt — mindenki előtt. A polgár koldus lett — ma már körülbelül a koplalók fajtájához tartozik. A proletárnak meg — ha volt is pénze — fehér rongya elég, sohse jutott volna eszébe — csakúgy, mint a múltban sem, takarékbba tenni.

A paraszt harisnyába, csizmába dugja a pénzét. Vagy ha már túlsok, a magtárban rejti el, néha nagy öröme a falatozó egereknek. A városi elvtárs meg fölfalja, elissza keresetét, legfeljebb még elmozizza, eldárídózza,

— vagy családjával vagy anélkül. Ha meg fiatal, csinos asszonya van — nagyon sokszor tarka, divatos, „városi”, „úri” rongyokért megy el a pénz.

A PROLIK BETEHETIK PÉNZÜKET A TAKARÉKBA

És most egyszerre kijelentik a nagy újságot „a szabad betéteket”. Akinek fölösleges pénze van — nyugodtan beteheti — senki tőle elvenni nem fogja — mondják. Ezt a nagyszerű „kedvezményt” azzal magyarázzák, hogy most már csak a proletárnak lehet pénze, — még pedig fölösleges pénze, — mert keresete nagy és vásárolni meg nem igen lehet, mert „a termelés csökkent”. Tehát felszólítják a vörös katonát, a munkást, a földművest, az ipari proletárt, hogy éljenek e kedvezménnyel és tegyék takarédba a pénzüket.

Nemcsak ők járnak jól, de még szolgálatot is tesznek a proletár uralomnak. Miután a frontra menő hadsereg óriási mennyiségű aprópénzt visz magával — amely ott reked a falvakban, boltosoknál, földműveseknél stb., most hiány van aprópénzben.

Hát ez hogy lehetséges? Hiszen annyit nyomnak ők éjjel-nappal, amennyi csak jólesik nekik — kis pénzt, nagy pénzt, egyaránt. Vagy talán már a papirosuk is elfogyott volna, már abban is hiány van? Vagy csak ezzel is bolondítani akarják a proletárt, hogy micsoda nagy érték az a fehér rongy — amit fizetés gyanánt kezükbe nyomnak — amiért azonban a kereskedők árulni vonakodnak?

A jó Isten tudja, én nem, micsoda újabb csalafintaság — rejlik — e mögött, micsoda céljuk — szándékuk van vele?

Azután meg most megint ijesztgetnek azzal a hírral, hogy az entente tárgyalni óhajt a Tanácsköztársasággal. Miután eddig, hál' Istennek ez a hír sohasem bizonyult valóznak, reméljük, hogy most is így lesz, s csak a polgárság megfélemlítésére kieszelt manőver ez.

Biermann István elvtárs nagy ígéreteket bocsát világgá a főváros élelmezését illetőleg. Ez azt jelenti, hogy

most már nemcsak mi, C. jegyű, koplalásra ítélt polgárok ácsoroghatunk órákig, míg a legprimitívebb kis elemózsiahoz — gerslihez, vagy egy kis salátához jutunk, — hanem már a proletár elvtárs is érzi, hogy a proletárállamban, a Tanácsköztársaság felséges uralma alatt sem fenékgig tejföl az élet. Mert mit ér a kilószámra osztogatott fehér pénzrongy — ha nem kapni érte semmit sem, ha még a gyomrukat sem tölthetik meg rendes táplálékkal?

Pedig nekik — a gyomruk, az Istenük. S ha őt nem szolgálhatják kellő respektussal és reverenciával — akkor baj van. Ha ők éltek volna eddig is már olyan köszöneten, mint mi, akkor már talán régen felfordították volna Kun Béla trónját.

Ha tudnám, hogy ez az eredmény bekövetkezik, nagyon szívesen folytatnám az eddigi — már az éhezéshez igen közeljáró életmódot. Csak szegény édesapámmal nem tudom, mit csináljak? Hogy éljen ő ilyen táplálékkal? Honnan vegyek neki húst, vagy tojást, vagy vajat? Eddig még valahogyan csak telt a pusztánkról annakidején beszerzett tartalékból. De most, fogytán van minden! S az én végtelen kétségbeesésemre, a legnagyobb sonka, amelyet nálunk, az iroda egy sötét szobájának legmagasabb szekrénye tetejére rejtettünk el — nyomtalanul eltűnt!

AZ ELTŰNT SONKA!

Ez volt az utolsó a pusztai szerzeményekből. S mert nagyobb biztonságban gondoltuk — ha nálunk van — mintha szegény szüleim éléskamrájában — ahová bejár a proletár család — elvittük magunkkal és eldugtuk. Szegény édesapám kérdésére, hogy nem fog-e elveszni ott, az uram egészen méltatlankodva válaszolt, hogy mit képzél — mikor senki más nem tud róla — mint József, a házmester és a Rezső szolga — akik feltették a magasba. S íme, most, mikor már égető szükség lenne rá — nincs! Ugy sírtam, mint egy gyermek! Hát hogyisne! Hiszen ez *pótolhatatlan* veszteség! Rögtön megbízást ad-

tunk a házmesternek, másoknak — szerezzenek ahonnan csak tudnak, bármennyiért egy sonkát! Sajnos, mind a mai napig, eredménytelenül. Nem merem megmondani szegény szüleimnek! Hiszen mi a legjobbat akartuk, de rosszul sikerült!

A házmester József nem tette, az bizonyos. Hát ki csoda — a Rezső? Őt mi roppant tisztességes embernek tartottuk. Soronkívül is, hivataloszlógi dotációján felül is, sok jóban részesítettük. Akkor, mikor még módunk volt erre, az uram garderoobjának olyan darabjait kapta — hogy nagyon örülnék, ha az uramnak lenne ma olyan felvennivalója! Hát a proletáralom — csakugyan olyan inficiáló, olyan pusztító hatású az erkölcsökre, hogy nem egészen 2 hónap alatt egy becsületes emberből tolvajt, gazembert csinál?

Mert nagy gazság kell ahhoz, hogy egy fiatalember, akinek mindene van, úgyis, mint proletárelvtársnak és még hozzá az üzemtanács tagjának, ellopja egy beteg öreg embertől az utolsó falat húst.

Nem tudok megvigasztalódni ezen! Lótok-futok főhöz-fához, hogy szerezzek valami megfelelő hústáplálékot szegény édesapámnak. Környékbeli összeköttetéscink nincsenek, ahonnan mégis imitt-amott, becsempészhetnének valamit. Felkeresem majd azokat, akiknek talán van.

Elmegyek ma Maksziányinéhoz. Hála Istennek, végre kiszabadult. Az ő ura, meg az enyém is lótotlak-futottak éppen eleget, szegénynek érdekében. Borzasztóan szenvedhetett szegény asszony! Óhajtom hinni, hogy legalább testileg nem viselték meg túlságosan az átélt szörnyű hetek.

Lesz mit beszélnie a szovjeturalom áldásairól, a saját személyes tapasztalatai alapján!

*MERT HÚS MÁR ALIG VAN,
HÁT CIKKEKET ÍRNAK RÓLA*

Jellemzi erősen a mostani régime perfid képmutatását az a cikk is, amelyet a mai Vörösben a „Hús”-ról írnak. Most már úgy látszik a proletár elvtársaknak

gyomrát sem tudják pecsenyével úgy megtölteni, mint eddig. Pedig eddig is legfőképpen a magukéra volt első-sorban gondjuk. Most tartanak tőle, hogy a vegetáriánus kosztra kényszerített elvtárs — majd nem lesz olyan lelkes híve a tanácsköztársaságnak, mint ahogy ők azt szeretnék és mint amilyen proletárlelkesedésre nekik — saját uralmuk alátámasztására szükségük lenne.

Azért is, rendes szokásukhoz híven — megint frázisokkal tömik őket. A legarcátlanabbul kifigurázzák IV. Henrik francia király híres mondását a vasárnapi tyúkról — amelyet minden parasztja fazekába kíván. Kigúnyolják a „nagylelkűséget”, a „nagyívűséget”, hogy csak egyszer egy héten akart a parasztnak tyúkot juttatni. Ők, bezzeg, minden napra fognak adni majd! ... Nem kis ravaszság és vakmerőség kell ahhoz, a kapitalista világot, intézményeit, egy népét szerető altruista királyt támadni akkor, mikor ők már olyan helyzetbe juttatták az országot, hogyha így folytatják, akkor ma-holnap még az általuk annyira kényeztetett, becézett proletárnak is rosszabb dolga lesz, mint bármikor a „vérszopó, kiszipolyozó rabszolgatartó” kapitalizmus alatt volt.

Alighanem maguknak is eléggé alacsony véleményük van a proletártömeg szellemi képességéről, nívójáról, hogy még egyre remélik további sikeres elbolondításukat.

A „talentumok”, a „geniek” útjai is meglehetősen elágaznak, eltérnek a tisztességes polgári emberétől. Amíg az utóbbiak szinte kivétel nélkül, undorral fordulnak el Kun Béla világtól, az előbbieket közül sokan szerelmet vallanak Kun Bélának és intézményeinek.

Mert, hogy pl. egyik nevezetes írónk, akinek talentumánál, csak moral insanityje nagyobb, kérdésekre, mikor az utcán találkoztam vele, hogy mit szól ehhez a borzasztó világhoz, azt feleli: „Nagyon érdekes és izgató, mit kívánhat az ember az élettől többet?” azon túlon túl nem csodálkozom. Hiszen ez az ember nevezetes arról, hogy a rosszat l'art pour l'art úzi. Hogy mindenkit meg-mart, aki közelébe férközött, de legfőképpen azokat, aki-

ket rossz sorsuk arra ösztönzött, olyan helyzetbe hozott, hogy vele jót tehettek. Még nőkkel szemben sem tartotta be legkevésbé sem a minden úriembert kötelező kódexet.

De hogy pl. egy B. L., akit mint író-t nagyon becsü-
lök, mint embert nem ismerek, csak annyit tudok róla,
hogy jó barátja egy barátunknak, — ha ez behódol a
proletárdiktatúrának és ettől kultúránknak olyan kivirág-
zását várja, „amilyenről még eddig álmodni sem mer-
tünk,” ettől már megdöbbenek, meghökkenek.

Pedig egy az „írói szakszervezethez” intézett és az
újságjukban ma reprodukált levelében többek között ezt
írja. Tehát még írásban is, nyomtatásban is leadja ebbeli
meggyőződését. Mert, hogy tisztességes, becsületes em-
bereket bekényszerítenek fenyegetéssel, terrorral valami
szakszervezetbe, ezt sajnos tapasztaljuk, tudjuk.

Ez történt Sz. A.-val is, akit a „Szellemi Termékek
Tanácsába” beparancsoltak, működésre, organizálásra. Ő
ezt a hivatalt el is fogadta részint kényszerből, részint
azon reménységéből, hogy sikerülni fog ott ellengőzt ki-
fejtene és romboló, pusztító törekvéseiket legalább is
lassítania, ha már nem lesz módjában egészen megaka-
dályoznia.

Hogy ez így van, hogy ő nem hódolt be gyáván —
és gerinctelenül a vörösöknek, ezt nemcsak mi tudjuk,
hanem tudja a többi könyvkiadó és könyvkereskedő is,
akik titkos összejöveteleket tartanak nálunk és együtte-
sen megbeszélik a teendőket. Már t. i. a „hogyan és miként-
jét” az ellengőznek. De talán még a diktatúra urai is
tudhatják, hogy az ő tanácsköztársasági érzelmei nem
túl megbízhatók, mert ő állítólag, egyre-másra beadja ne-
kik a lemondását, amelyet azok nem hajlandók elfo-
gadni. Sőt, — még azt is mondogatja nekik, hogy ő ellen-
forradalmár. Ezt vagy nem hiszik, vagy nem akarják el-
hinni. Szükségük van az ő működésére.

Vagy talán azt gondolják, hogy mert intim barátja
B. L.-nak, hithű vörös érzelműnek és erről önként nyílt

vallomást tesz, lehetetlen, hogy ne osztozzék annak ilyen érzelmeiben is . . .

Én sokat ugratom Sz. A.-t azzal, hogy nem állok szóba olyan emberrel, aki Kun Bélának alkalmazottja s a Tanácsköztársaságnak dolgozik. Magamban azonban meg vagyok győződve arról, hogy ő tőle telhetőleg mindent megtesz a mi érdekünkben, — már t. i. a tisztességes polgári társadalom és kultúra érdekében. Ha már épenséggel mást tenni nem tud, hát legalább is passzív rezisztenciát fejt ki. Valószínűleg azt gondolja, hogy „qui habet tempus, habet vitam”.

Kérdés, van-e még sok „tempus“-unk?

MAJUS 17.

Újabb diadalmi hírek a cseh harctérről. Azt írják, hogy Egertől északra visszaszorították a cseheket. Fel sorolják a hadizsákmányt, a fegyvereket. Még csak az hiányzik! Még csak az kell, — hogy az ellenségtől is kapjanak — illetőleg, ahogy ők írják, vegyenek el fegyvert s ezzel szaporítsák municiójukat, támogassák hadseregüket — hosszabbítsák életüket!

Hogy azonban, hál' Istennek, mindezek dacára fegyver-feleslegük nem lehet, bizonyosága Böhm elvtárs hadseregfőparancsnok távirata a fegyvergyár munkásságához. Kéri őket, hogy a legnagyobb eréllyel és fegyvellemmel igyekezzenek fokozni a fegyvergyártást. Egyúttal legnagyobb elismerését fejezi ki nekik eddigi működésükért.

KÉNYSZERMUNKÁLTATÁS

Most megkezdik a „kényszermunkáltatást.” Eddig a szabadon járó elvtársnak — a vörös proletárnak minden hangzatos frázis, szavalás és biztatás dacára se jutott eszébe dolgozni. Elég munkának találták ezeknek a frázisoknak a megemésztését, — meg a kötelező örvendezést és ujjongást, a beígért eljövendő földi paradicsom fölött. Most — a toloncháznak lakóit akarják munkára fogni.

Hogy kik tartózkodhatnak most ott, arról fogalmam sincs. Mert akit polgári társadalom, — lopás, csalás, rablás stb. büntette miatt zár alá vétetett, azokat a Tanácsköztársaság sürgősen szabadon bocsátotta. Úgy vélem, ezek most az ő uralmuknak a támaszai. Ezek már régen gyakorolják azokat az elveket, de főképen cselekedeteiket, egyéni akcióképen, amelyeket a proletáruralom rendszerre „rögzített.”

Valószínűleg becsületes polgáreembereket csuktak ott le, akik nem hódoltak be és nem hajtottak fejét a Tanácsköztársaság előtt.

Szörnyű dolgok történnek a tanácsköztársaságban. Olyanok, amelyekről nem tudunk. Azokból a borzalmakból következtethetünk erre, amelyek valamiképen — a szereplő — illetőleg szenvedő személyek ismerősei folytán — vagy valami más véletlen révén a fülünkhöz jutnak.

És ezek a borzalmak nemcsak az ellenforradalmi érzélemmel, vagy beszéddel megrágalmazott, vagy meggyanúsított szerencsétlen megkínzására — eltüntetésére vonatkoznak. Csinálják ezt „egyéni akcióként” olyan vörös katonák, őrcs, stb. is, akik hűséges hívei a proletár uralomnak. Akik tanulékonyaknak bizonyultak és elhiszik, hogy övék a világ, a hatalom — minden. S a polgár csak arra való, hogy ezt a hatalmat rajta gyakorolhassák, hogy legyen valaki, akinek kínzásával — esetleges elpusztításával — megölésével — elszórakozzanak, kedvüket leljék benne.

Számtalan esetről hallottunk már, amikor a polgári családdal bekvártélyozott „vörös,” a kínzásoknak, szektatúráknak lehetetlen skáláját produkálta — lakásadói val szemben. De amit a napokban — egy ilyen vörös gazember — egy szegény családdal elkövetett, ez már minden képzeletet felülmúl. Az egész városban rendkívüli felháborodást keltett és a híre úgy terjedt mint a futótűz, úgy, hogy a Tanácsköztársaság hatalmasai is megszeppenhettek kissé. Attól tarthatnak, hogy egy ilyen „közismert dolog” mégis kijut a külföldre is, — Auszt-

riába elsősorban és onnan tovább. S akkor azután hiába szavalnak kifelé, hogy itt micsoda nagyszerű rend és nyugalom van, micsoda nagy megelégedés honol a lakosság körében és mennyire el vannak telve a proletárdiktatúra általános működésétől!

Nem történt pedig egyéb, minthogy egy Vándor Róbert nevű, állítólag igen derék, jóra való gépkereskedőnél a beszállásolt vörösőr, egy este — szeretőjével — sőt ha jól hallottam — több ilyenfajta hölgygel tért haza. Először nagy dorbézolást csaptak. Azután pedig, — a „hölgyek” számára ágyneműt követeltek a már ágyban lévő háziaktól, — ezeknek hálószobájában. S miután ők ezen módfelett arcátlan óhajnak vagy nem tudtak, vagy nem akartak megfelelni, hát rövid processzust csinált az őr. Úgy Vándort, mint feleségét — egyszerűen agyonütöttel!

Ez a proletárdiktatúra erkölcsse. Ez a természetes eredménye annak, mikor éjjel-nappal nem tesznek egyebet, mint lázítani, izgatni, gyűlöletet termelni! és ezáltal műveletlen, durva emberekben szunnyadó állati, bestialis ösztönöket felébreszteni, kiterjeszteni!

Hiszen, baráti körünkben is lépten-nyomon hallunk a belakoltatott proletár brutalitásáról, gázságáról — ha szerencsére nem is mindenütt ilyen tragikus — végzetes kimenetellel.

Pl. egy barátunknál, egy kúriai tanácselnök villájában is beszállásolta magát egy vörösőr-házaspár. A beszállásolás oly gyorsan jött, hogy a szegény háziasszonynak nem sikerült előzetesen menteni az elfoglalt szalónból a menthetőt. És ezért másnap le akarta a selyemfüggönyöket szerelni. A vörösőrné önnagysága nemcsak, hogy ezt semmi szín alatt sem engedte meg, hanem — az este hazatérő férjnek kellő méltatlankodással el is panasolta — a megakadályozott merényletet. Hát hallatlan inszINUÁCIÓ is, az igaz, hogy egy olyan asszony, aki eddig még talán soha padlózott szobában sem aludt, most kénytelen legyen egy selyemfüggöny nélküli — szalónnal beérni!

A vörösök által rekvirált szoba, a háziak hálószo-

bája mellett volt, ahol minden szót át lehetett hallani. S így egészében élvezhették a vörösör válaszát is, amelyet feleségének panaszára adott. Igen rövid volt. Kérdés alakjában történt.

— Miért nem fojtottad meg?!

Ez volt, ennyi volt az egész!

Micsoda alvás eshetett ott, azután, *ezeknek* a vörösöknek tőzsomszédságában?!

Úgy képzelem, ha ugyan valaha lesz szabadulásunk ebből a pokolból, akkorra megtelnek a tébolydák, — de talán még előbb is...

AZ ELKÜLDÖTT SZAKÁCSNŐ — LAKÓTÁRS LENA

Egy úriháznál szolgált egy szakácsnő — akinek *szekatúrát* — a proletár-paradicsom megteremtése óta — már nem lehetett elszenvedni. El kellett küldeni. S mi volt erre a válasz? Összeállt a szeretőjével, azaz kommunista ritusú házasságot kötött, rekviráltatta magának a legszebb szobáját annak a háznak, ahonnan mint szakácsnőt kitessekeltek. És feljelentette és elvétette az élettárnak egész készletét, amelyet ő mint szakácsnő jól ismerhetett. Most itt él egy család kifosztott élettárral. Ellenben egy fedél — és örökös kémkedés és megfigyelés alatt egy közönséges, gonoszlelkű, kilökött cseléddel és szeretőjével...

Hát élet ez?!

Ezek után már valóságos szerencsének tartom azt, amit eddig bizony nem tekintettem annak, — a mi vándorcigány életünket.

Amióta azt a bolondot elköveltük, hogy villánkat eladtuk — majd penzióban, majd hotelben laktunk, majd utaztunk, majd szegény szüleimnél bujtunk el — a nagy otthontalanságunkban. Míg a mostani letelepedésünket is egy nagy iroda kellős közepén, a maga ezer hátrányával — minden elképzelhető kényelem, cseléd, még cselédtartás lehetősége nélkül is, úgy, hogy még az iroda portása is én vagyok, mert a 11 év alatt odaszokott emberek — a most bezárt ajtó és fölébeírt útbaigazítás dacára, mindig

csak ezen akarnak bemenni s éjjel-nappal itt csengetnek — mindezek dacára, még ezt is szerencsésnek tartom. Már t. i. százszor jobbnak, mintha a volt villánkban, amely dimenziójánál és berendezésénél fogva inkább palotának volt mondható — brutális, durva, — gyilkolásra is kész vörösök közvetlen közelében kellene élnünk.

Megint egyszer a kommunista kultúra terjesztéséről referálnak. Megkezdte működését a „*Szellemi Termékek Terjesztési Csoportja*.”

Vajjon mivel kezdik? A világirodalom mely kincseit terjesztik elsősorban? Melyek azok a könyvek, amelyeknek élvezésétől a szegény proletár meg volt fosztva? S melyek azok, amelyeknek olvasása, most, számára annál nagyobb gyönyörűségeknek forrása lesz?

Ez a most alakult „Csoport” nagyobb városokban és a front mögötti jelentősebb helyeken, állandó központokat létesít. Ezeket kiosztják a boldog proletárnak, nem pénzért, mint a gaz kapitalista uralom alatt, hanem „ingyen” — a könyveket! Bizonyára Goethevel vagy Shakespeare-rel vagy Byronnal kezdik? Avagy talán Arany Jánost, vagy Jókait méltatják arra, hogy az oly sokáig szellemi táplálékot nélkülöző proletár — első olvasmánya legyen? Dehogyan! Megkapják igenis, ingyen a Vörös Ujságot, meg a Népszavát, a Proletár Hadsereget, no és az összes, „számára készült” könyveket, füzeteket. Lásd a mindennapi verklit, Lenint, Trockijt, Bucharint, Kun Bélát és hasonló gyöngyeit a litteraturának.

No, kedves Szellemi Tanácsnok urunk, pardon elvtársunk Sz. . . — mit szól ehhez?

Lehet, hogy azt szólja, hogy csak küldözgessék ezeket a könyveket, folyóiratokat, juttassák inkább ezeket a vörös elvtárs kezei közé — semhogy valódi gyöngyöket szórjanak szét és engedjenek elpusztulni.

Nem tudom, hogy ezt mondja-e, mert én igen ritkán látom őt. Nagyon el van foglalva: nappal a „vörös működéssel,” este az „ellengőzzel.” Meg aztán nem is lenne jó, ha valami proletár érzelmű elvtárs észrevenné — hogy túlsokat érintkezik — be nem hódolt elemekkel. A nap-

pali működés, a nyilvános, a másik — a titkos. Adja az Úristen, hogy az ereje, az esze révén, az utóbbi, a titkos működése teremje meg a minden tisztességesen gondolkozó ember által óhajtott gyümölcsöt, hogy megmentse az ország kultúráját és ennek eszközét — a könyvet.

Azonfelül sok becsületes könyvkereskedő teljes vagyoni pusztulását is megakadályozhatja, — ha sikerrel működhetik.

MAJUS 18.

ARADON MAGYAR KORMÁNY ALAKULT

Istenem! Tőlük tudjuk meg, a Vörös Újságból, hogy *Aradon magyar kormány alakult*. Oh, a boldog aradiak! Bárcsak már mi is itt tarthatnánk! Bárcsak eljönne már a mi szabadulásunknak perce is! Próbáljuk meg azonban, hogy ne legyünk hálátlanok. Hiszen, ha ott vége van a vörös rettenetnek, ha ott magyar érzelmű, hazafias gondolkozású férfiak kapták kezükbe a kormány rúdját, hát ezt bizonyára nem azért csinálták, hogy éppen csak ott szabadítsák fel a polgárságot, csak ott vessenek véget a „kommunizmusnak” elkeresztelt borzalmaknak.

Hinnünk kell, s az ember oly szívesen hiszi, amit óhajt hinni, hogy minden erejükkel azon lesznek, hogy áldásdús, megváltói szerepüket az ország többi részére is — tőlük telhetőleg kiterjesszék.

Hogy nem olyan csekélység, mireánk nézve sem az az aradi felszabadulás, ezt láthatjuk a mai Vörös Újságból. Tajtékzó dühvel mennek neki az új kormányalakításnak. Ami gyalázó szó van a szótárban, azt mind rájuk fröccsentik.

Ha valaki lekicsinyel — semmibe sem vesz egy dolgot, azon nem izgul fel, nem dühöng így. Amennyire örömmel tölt el bennünket e hír, — annyira megijeszti őket. Úgy remélem, legalább is ezt következtetem a szimptomákból. Azt írják, hogy több Tisza-korbeli főispán is van a miniszterek között. *Gróf Károlyi Gyula, Kintzig báró, Solymossy Lajos*, ahogy ők mondják „Tisza

pribékjei". Ez mindenesetre csak megnyugtató, reményt keltő lehet, ha olyan emberek akarnak hozzálátni feltámasztásunkhoz — akik együtt működtek a nagy vértanúval — a szenttel, — Tisza Istvánnal! Talán szállott belőlük valami az ő lelkéből, talán ők együtt, a többi nyolc miniszterrel, tehát tizenketten, fognak tudni olyasvalamit produkálni, ami méltó lesz a Tisza-utódokhoz. Olyasmit, amit Ő tett volna helyzetükben! Az ő helyzetükben? Ezt, még elgondolni is lehetetlen. Ha Tisza István él, — ha a világtörténelem e páratlan mártírja — legönzetlenebb hazafia nem pusztul el gyilkos bérencek golyójától, akkor egészen bizonyos, hogy nem süllyedünk idáig. Ezeréves főnállásunk óta voltunk bajban, gondban eleget. Pusztított bennünket mindenféle veszedelem. Éltünk másfélszázados török iga alatt.— *Keresztül gázolt rajtunk a mohácsi vész,* — de ilyen piszokban — saját országunkbeli, ilyenfajta söpredéknek a hatalmában, annak kénye-kedvére kiszolgáltatva, nem éltünk még soha!

Nem volt az véletlen, hogy a „vértelen őszirózsás forradalom" éppen *ezt* az egy embert pusztította el! Tudták ők, hogy mit tesznek. Csak ez az egy ember volt újukban, — mert ha ez megmarad, sok minden nem következik belé! Legkevesébbé Kun Béla uralma!

Tudták ők jól, hogy mint Sámsonnak a fürtjeiben, a jelen Magyarországnak ereje Tisza Istvánban van. Ott levágták a fürtöket, itt eltették láb alól — a hőst, a meg nem alkuvót, a nagy embert! És csak ezután tudtak elbánni Magyarországgal. Sámsonnak megnöttek a fürtjei és olyan erőre kapott újra, hogy az általa rombadöntött épülettel ellenségeit is eltemette. Szegény, megdicsőült Tisza István nem támadhat fel testi mivoltában! De a lelke talán éledez! Talán üzent a túlvilágról, talán annak a sugallata szállta meg az aradiakat és annak a behatása alatt cselekednek. Adja a jó Isten, hogy úgy cselekedjenek, — hogy Tisza István ott a magasban meg legyen elégedve velük, mert akkor nekünk sem lesz okunk panasza!

Manifesztumukban, mindazt a szépet és jót ígérük nekünk, ami, immáron két hónap óta mindennapi imádságunk, fohászkunk tárgya.

Fő és egyetlen céljuk persze — a bolsevizmus megsemmisítése, — a magyar alkotmányos kormányzat helyreállítása. Hogy ezzel az akcióval — ha Isten segítségével sikerül — együtt jár a rend, — az élet — vagyoni — és egyéni szabadság helyreállítása — ez csak természetes. — Ezt ígérük ők, ezt várjuk tőlük. És, hogy ettől félnek mostani szörnnyű zsarnokaink is, — ez világos. Emiatt tombolnak — emiatt átkozódnak és emiatt kegyetlenkednek még fokozottabb mértékben, mint eddig.

Dühüket, az aradi polgárság megmozdulásán, a nekik kiszolgáltatott Budapesten akarják kitölteni. Szitkozódásaik áradatában — hotelkormánynak nevezik az aradi minisztériumot. Mert szerintük Bécsben a szállodák telve vannak elmenekült arisztokratákkal és mindegyikük ellenkormányt alakít. Minden szállodának megvan a maga ellenkormányja. És az aradit is, ennek folytán, csak egy szálló keretén belüli szervezkedésnek mondják. Adja Isten, hogy mentől előbb rácsáfoljon ezen állításukra — az aradi kormány!

De hogy a proletároknak szóló — a polgárság ellen irányuló — lázításuknak nagyobb nyomatékot adjanak — a legborzalmasabb képet festik arról a helyzetről, ami beáll, ha valahol a tanácsköztársaság kénytelen visszavonulni és a polgárságot visszahelyezik jogaiba.

Fülekről írnak rémmeséket, hogy mi minden történt ott, mikor a vörösök be, — a csehek meg kivonultak, nyolc napig ottartózkodásuk után. T. i. hogy mi mindent követték el az utolsó percben, mielőtt otthagyták a várost. Ha megtették volna mindazt, amivel vádolják őket, még akkor is érthető lenne, némi viszonzásául a vörösök leírhatatlan kegyetlenkedéseért. De ezt *ők* állítják, tehát eo ipso nem igaz. Hangulat-csinálás, hogy a vörösök acélozzák meg minden erejüket, szedjék össze minden energiájukat, hogy „hasonló sorsra“ ne jussanak.

Ellenben ők most már nem is titkolják, sőt szinte eldicsekednek vele, hogy hogyan bántak el a „fehér gárdistákkal” — Füleken.

*BÓRA DEZSŐ FÜLEKEN
„FEHÉR GÁRDÁT” SZERVEZ*

Bóra Dezsőnek nevezik azt a derék, becsületes embert, aki Füleken egy 8 tagból álló fehér gárdát szervezett. Ezeket felszólították a vörösök, hogy adják át fegyvereiket. Ők akkor állítólag tüzeléssel válaszoltak. Ma a salgótarjáni statárium válaszolt szegény Bóra Dezsőnek. Őt magát halálra, társait meg a jó Isten tudja hány esztendei kényszermunkára ítélte.

Most már egy-némely kegyetlenkedésüket, — ők maguk hozzák nyilvánosságra. Ez hozzátartozik mostani taktikájukhoz. Meg vannak ijedve — tehát ők is ijesztgetnek. Hadd lássa a nyomorult polgár, hogy mi történik vele azon a területen, ahol — sajnos, — még ők az urak, ha moccanni mernek!

*POGÁNY JÓZSEF SZÍNDARABJÁT ADJÁK ELŐ
A NEMZETI SZÍNHÁZBAN*

Mialatt a fronton folyik a küzdelem, — azalatt a diktatúra egyik legutálatosabb alakja irodalmi, illetőleg szerzői babérokra pályázik. A Nemzeti Színházban adatja elő „Napoleon” című darabját. Hát persze, hogy előadják, ha ő kívánja! Persze, hogy agyontapsolják a színházban — agyondicsérik az újságban. Ki merne vele ellenkezni? Ki merné őt kritizálni? Őt, aki magát, úgy mondják, legalább is oly nagynak és oly nagyra hivatottnak tartja, mint darabja hőségét. Óriási strébernek mondják, pöffeszkedőnek — szörnyen önhihtnek és külsejében is igen visszataszítóknak.

Hogy milyen a darabja, azt mi persze nem tudhatjuk. Valaki, aki hallott róla, azt mondja — hogy nem jó. Dehát jó darabot írni s ugyanakkor az életben Napoleont cselekedeteiben is másolni akarni, a világ urává lenni, kicsit sok és terhes feladat, — még Pogány József elvtársnak is!

Legfeljebb 30 deka húst kapunk egy hétre. Én tegnap először jutottam, hosszú idő után, ehhez a kis hús hoz. Bevallom szégyenszemre, hogy kis küzdelmembe kerültem, — este, hogy meg ne süssem magunknak — a vilány-resón. A gyomor már nagyon követelte húsevő jogát. De persze, nem maradt felül a küzdelemben. Elvittem szegény édesapámnak. Neki nagy szüksége van rá. Meg azután, ha a legjobb szándékból történt is, de mégis bűnösök vagyunk — a sonka ügyben. Soh'sem hittem volna, hogy olyan szörnyű helyzetbe jussunk, hogy egy nyomorult darab hús, egy sonka elvesztése miatt, könnyeket hullassak! De mikor az a darab hús pótolhatatlan és nem az enyém volt, de szegény édesapámtól rabolták el...

A házasság kérdésében is kezdenek egy kissé visszakocsizni. Már eddig is a legnagyobb anarchiát, káoszt, erkölcstelenséget teremtették különböző rendelkezésekkel. Allítólag, a „nő felszabadítását” célozták. Elérték pedig a férfiak teljes szabadságát e téren, a nők teljes kiszolgáltatásával szemben. Órák alatt kötöttek házasságot, ugyanolyan gyorsan bontották.

Paradicsomi állapot volt ez valóban a férfiak számára — mert a „házasság” etikettje alatt libertáinkedhettek annyit, amennyi csak jól esett nekik. A megúnt feleséget, egyszerűen otthagyták és mentek tovább. A „megkívánt” nőt pedig ép olyan egyszerűen elvették. Tudták, hogy ez az „elvétel” jóformán semmire sem kötelezi őket. Nem több ez ma, mint ami azelőtt volt: házassági ceremónia nélkül: „Szabadszerelem”.

Csakhogy még a proletárok között is akadt imittamott olyan nő is, aki megkívánta azt a terhes ceremóniát, amelyet akkor házasságnak neveztek, s amelyet a férfiú — igen sokszor nem volt hajlandó teljesíteni. S ilyenkor az „ügy” abbamaradt. Ma egészen bátran „házasodnak” nyakrafőre — pillanatfelvételig. A volt há-

zasság — meg a mai úgy viszonylik egymáshoz, mint a „művészi képmás” — meg a „gyorsfénykép.”

Sőt még a mi ismeretségünk körében is akadt egy férfiú, aki bár távolról sem proletár — mert igen gazdag gyáros volt, hasznot húzott a Tanácsköztársaság e „jótéteményéből.” Felesége és felnőtt gyermekei vannak. Ő maga nem szép, nem fiatal, és igazán nem rendelkezik valami különösebb nőhódító tulajdonsággal. Válni szeretett volna, de nem volt rá ok. Azaz, — ha oknak nem nevezük, hogy egy másik nő, egy fiatalabb, jobban tetszik neki. Illetőleg, a másik nőnek jobban tetszene magát ezzel a gazdag emberrel elvételni. S ez a férfi boldogan hiszi el, hogy bár már nem fiatal, stb. azért mégis csak hódított. És örömmel honorálja — férfiúi kvalitásai kellő felbecsülését — házassággal.

A férfi tehát otthagya az asszonyt, a családot, elvált, házasodott — úgy ment minden, mint a parancsolat.

Azonban, úgy látszik, hogy az a nagy könnyűség, amellyel elválni és új házasságot lehetett kötni, már nagy bajokat csinált a proletárság körében. Talán már lázadoznak az — otthagyt, idősebb, vagy csúnya proletár-feleségek — akiket férjeik becseréltek fiatalabbakra, — szebbekre. Már pedig a Tanácsköztársaság hatalmasai még a nőben sem szeretik a lázongó proletárt. Igaz, hogy férfiak kezében van a fegyver, de asszonyaik szájában viszont a nyelv. S ezek ezzel a fegyverrel gyakran felvezik a versenyt amazokéval. Hogy egy proletár asszony mit tud ezzel a fegyverrel produkálni, azt — tudjuk mindannyian, akik valaha vásárolni jártunk csarnokokba, a Dunaparra, — vagy fát hordattunk, szóval — valami efféle foglalkozást űző hölgygel közelebbi érintkezésbe léptünk.

S azért is, ezúttal a megalkuváshoz, az 50%-os kiigyezés politikájához folyamodnak. Ne rontsák azoknak nem a kedvét, akik az új helyzetből hasznot húztak, vagy akarnak húzni. De ne haragítsák magukra azokat az elvtársnőket sem, — akik bizony rosszul jártak vagy járnának az expressz-házasságok és válások idején.

Rónai Zoltánnak jutott ma a feladat, hogy a Vörös Ujságban vezércikkben kerülgesse e kérdést. Ott mondja el nézetét, kifogásait a volt kapitalista házassági jogról, válásról, stb. Ott magasztalja a proletárdiktatúra vívmányait — e téren is. De úgy véli, hogy nem olyan egyszerű a helyzet, nem olyan könnyű az átmenet. Szóval azt akarja elérni, hogy a kecske is jóllakjék — a káposzta is megmaradjon. Kis visszakozzást fuvat.

Szükség van most nagyban a proletárkatonára, annak lelkes, öntudatos, vörös érzelmére, nem szabad tehát gyengíteni a „lobogó lelkesedését” holmi asszonyi siránymokkal, izgatásokkal, a proletárdiktatúra rendeleteivel szemben.

Szóval „einlenken”.

ÚJABB LETARTÓZTATÁSOK

Letartóztatták Dietz Károly volt főkapitányt. A legszalonképtelenebb kifejezésekkel pocskolják le őt s az egész rendőrséget.

Először az „urakról” mondják el már túlon túl ismert nézeteiket. A mágnásokról, gentrykről, s a többi „agyalágyult, munkásnyúzó, paraszt-kizsákmányoló, dözsölő úri csirkefogóról.” Azután meg a szegény rendőröknek mennek neki. Elnevezik őket: „a legtipikusabb, a legobscurusabb csirkefogóknak, sötét gazembereknek, a proletárok vérért kitaposó pribékeknek, gyáváknak, megglu nyászkodóknak, a burgeois uralom legrondább szemétkének, proletárvéren kéjelgő, bandita csöcseléknak, stb.”

Úgy látszik összeültek a szerkesztőségükben és összeszedték, egyberakták a proletárdiktatúra egész szókincsét, hogy haragjuknak — felháborodásuknak méltó — és írásban is maradandó kifejezést adjanak.

És maga az „ellenforradalom?”

Annyiszor és olyan sokat „fedeznek föl” mostanában, hogy már — sajnos — kezdek újra nem bízni abban, hogy ilyenek ismét valóban lennének.

Most állítólag Rákospalotán keletkezett. Egy Szabados nevű kereskedő házában tartották volna titkos gyűléstüket a volt rendőrség vezetői.

Már minden szépen elő volt készítve, először Ujpest, azután Budapest elfoglalására az általuk szervezett fehér gárdával és akkor — minden óvatosságuk dacára — egy kis vigyázatlanságuk — nyomra vezette őket. Így írják „ők”.

Ez a kis vigyázatlanság pedig nem volt egyéb, mint-hogy Szabados kereskedő elárulta az anyósának, hogy készül valami — és ő ezt a hírt persze nyomban tovább adta.

No már ez alig hihető, hogy egy ilyen szörnyen komoly és nagy horderejű és veszedelmű dologban, amilyen ma egy ellenforradalmi kísérlet, intelligens, tanult úriemberek — egy olyan ember házában gyűlésezzenek, egy olyan embert avassanak be legtitkosabb terveikbe, akinek megbízhatóságáról, diszkréciójáról nincsenek legteljesebben meggyőződve. Nagyon jól tudják mind, hogy életükkel játszanak. Sőt, hogy a legborzalmasabb kegyetlenségű halál vár az ellenforradalmárra, ha a dolog kitudódik, vagy nem sikerül. Tehát a legprimitívebb kötelességük magukkal szemben, meggyőződést szerezni arról, hogy a beavatandók között sem áruoló, de még csak pletykázó sincs.

S most, nagy diadallal mesélik, hogy Szabadosnak — és anyósa pletykázásának köszönhetik az ellenforradalmi szervezkedés fölfedezését.

Persze börtönbe dugták mind a szegény gyanúsítottakat. Képzeltető, hogy milyen sors vár rájuk — még ha nem is igaz az, amivel gyanúsítják őket.

Ambár, talán lehetséges, hogy most már némely emberben (csakúgy, mint bennem) oly nagy a kétségbeesés és elkeseredés, hogy már annyi türelmük, vagy önuralmuk sincs, hogy a kellő óvatossággal, körültekintéssel járnának el akkor, mikor ilyen, elsősorban saját életükbe vágó nagy és súlyos akcióba kezdenek.

Ha így lenne, akkor csak az Urísten kegyelmét kérném számukra, — mert a vörös hóhérokét ugyancsak nem remélhetik.

A sok izgalom, szomorúság közpette egy örömhír: Münchenben három heti uralkodása után, megbukott a tanácsköztársaság! A fehér gárda letéperte őket!

Boldog németek, akikben még volt annyi erő, energia, hogy maguk, önerejükből képesek voltak a kigyó fejére lépni, azt széttaposni. Nem kellett külső segítséget várniok, kérniök és mint nekünk, sajnos, ebben hiába reménykednünk. Igaz, hogy az ő országuk nagyrésze nincsen ellenségtől megszállva, mint a miénk. Tehát, ha náluk fel is üti valahol fejét a vörös métely, még mindig marad az országnak elég, nem inficiált területe is, amely azután a szorongatott ország rész segítségére siethet.

Valószínűleg így történt most is. Mert az igazságot teljes egészében nem tudhatjuk. Semmiféle közvetlen értesülésünk nincs — legfeljebb, ha néha sikerül valakinek becsempészett bécsi újsághoz jutnia. Ilymódon talán a jövőben megtudhatjuk a közelebbi részleteket, hogy hogyan és miként történt e dolog, s hogy ment végbe a szerencsés München — felszabadulása.

Az azonban bizonyos, — kivehető az ő híradásukból is, hogy nagy és véres küzdelmek folytak vörösök és fehérek között. De mégis, — hála érte az Uristennek, — meg a derék, bátor, fehér németeknek, — hogy ezek kerekedtek felül.

Hogy erősen kiszínezik, saját céljaiknak megfelelőleg írják le a burgeois újabb uralomrajutását, a fehér terror vérengzését — ez csak természetes. Erre szükségünk van elrettentő példaadás okából. Hadd lássa a proletár, hogy mi történik vele, ha nem sikerülne hatalmuk fenntartása.

De a sorok között ott van a memento, a „burzsuj” számára is. Hogy mikor a fehérek kezdték szorítani a vörösöket, hány polgári túszot — végeztek ki ezek!... Ez a szörnyű, a rettenetes Damokles-kard a fejünk fölött. Ezért ugrok ki ijedten az ágyból éjjel, ha reccsen egyet a parketta, vagy ha úgy vélem, hogy a mi kapunk előtt

Állt meg a terroristáknak az éji csöndben vágató, rémítő, vérfagyasztóan sívító autója.

Mert a túszok elhurcolását, a rekvirálásnak nevezett rablásokat, illetőleg fegyver, ékszer, stb. tiltott dolgok után való kutatást mindig éjjel végzik. Akkor biztosan otthon találunk mindenkit. Álmából, ágyából felriasztott ember kevésbé tud védekezni, gondolatait összeszedni. És végül azért, mert így félelmetesebb, brutálisabb, gonoszabb a dolog...

MAJUS 21.

Aradról Szegedre költözött a magyar kormány. Hogy miért tették? Nem tudom, fogalmam sincs erről. Talán az oláhok nem úgy viselkedtek velük, mint kellett volna? Talán Szegeden a franciáktól több megértést és segítséget remélnek? Talán jó ez nekünk? Közelebb vannak mindenesetre — s így talán a segítség is közelebb van. Csupa talán, csupa bizonytalanság a jövőt, — csupa reszketés a jelent illetőleg...

Érdekes kis rendelet van ma az újabban kibocsátott rendeletek tömkelegében. Roppantul jellemző a proletárra és arra a világra és annak a világnak az erkölcsére, amelyben ő az úr, amelyben ő van felül és amelyben az ő kedvéért történik minden.

Tudvalévő, hogy mindaz, amit pénzben, értékben, élelemben a diktátorok saját hasznukra, élvezetükre és dözsölésükre fel nem használnak, minden, de minden a vörös katonának jut. Hatalmuknak ő a támasza, tehát őt is támogatni, kényeztetni, becézni kell. A többi éhenhalhat, nemcsak a burzsuj, de még a tisztességes munkás is, ha a hatalmasoknak közvetlen hasznuk nincs belőle.

MEGRENDSZABÁLYOZZÁK A VÖRÖS KATONÁT

S íme, most mégis szívük kegyeltjét, a vörös katonát *kell megrendszabályozni* — és parancsban felszólítani, — hogy abból a sok mindenféle illetményből, amellyel el-

halmozzák pénz- és természetbeliek alakjában, juttasson valamit a családjának is! Mert „sok panasz alakjában” jutott tudomásukra, hogy a fronton, vagy lakóhelyén lévő vüleső helyőrségben lévő vörös katona semmit sem juttat a családjának!

Ime, a proletár erkölcs, a most annyit megénekkelt proletárszív!

Ezek után majd kevésbé fogják merni írni azt, a multban sem igaz dolgot, hogy a proletár asszony lelkesen biztatja, bátorítja a frontra készülő urát. Akkor sem volt igaz! Ma, amikor tapasztalja a vörös katonafeleség, hogy még csak nagy anyagi előny sem háramlik ebből őreá —, még kevésbé!

Pláne, hogy már ott tartanak, hogy direkte bepanaszolják urukat és parancsolójukat, hogy a távolban teljesen megfelelnek a család iránti kötelességéről. Bizonyára van ott nekik egyéb szórakozásuk — és egyéb alkalmuk a pénzköltésre, semhogy az otthoniakra kellene gondolniok.

MAJUS 22.

MISKOLC ÚJRA A VÖRÖSÖKÉ!

Miskolcot visszafoglalták a vörösök! Kiverték onnan a cseheket. Istenem, ha ehhez az utolsó mondathoz hozzáfűzhetném azt az egy szót, — hogy: a magyarok! Milyen szép, milyen boldogító dolog lenne az, ha mindenünnen országunkból, ahol cseh, oláh, rác és horvát fosztogat, kirabol és elnyom bennünket, — kikergethetnők az ellenséget, a kis rablókat. Ha ott is így mondhatnánk, hogy kivertük őket!

És ezzel szemben ott tartunk, hogy búsulnunk kell azon, hogy: Miskolcra kiverték a cseheket! Mert nem a magyarok verték ki, de a vörösök. *S ezeknél* nagyobb ellenségünk nincs. El kell szenvednünk, nemcsak magát a szomorú tényet, hanem még az ő örömujjongásukat, diadalüvöltésüket is. S az ő diadaluk — egy újabb stációja a mi kálváriánknak. Egy újabb lökés visszafelé a sötétbe,

— a kétségbeesésbe. Eltorlaszolósa a legcsekélyebb reménysugárka áthatolásának is.

Most, hogy úgy találják: van mit ünnepelniök, és ezúttal valami kézzelfogható eredményt is tudnak felmutatni, egészen leírhatatlan és reprodukálhatatlan hangon és módon szólnak a polgársághoz. Mindennap, a „híreket” megelőzőleg van egy kis cikkecske. Nem is egészen egy hasáb. Látszólagosan semmi különös tartalommal. Olyan helyen és olyan formában, mint ahol és ahogyan a polgári újságokban annakelőtte valami napihírről egy kis elmefuttatást irtak.

Most ez igénytelen formájú kis íráson keresztül „üzennek” a polgárságnak. És hogy milyen irányban és hangnemben intézik ezt az üzenetet, azt fölösleges elmondani. De *megdöbbentő* a jólétesültségük és *kémrendszerük kifogástalan működése*. Tudnak mindenről! Nemcsak a leghalkabb suttogásról, de még talán a ki nem mondott, keletkezőben lévő gondolatról is. Hiszen azt nem is oly nehéz tudniok, hogy a polgárság titkon mit gondol, mit beszél róluk, mit kíván nekik?

Most azt olvasom ki belőle, hogy dacára az ő nagy „diadaluknak”, valaki, vagy valakik merészkedtek nekik nem kedvező híreket terjeszteni, vagy csak egyszerűen kimondani.

S erre azután olyan módon válaszolnak, hogy ezt olvasva, az ember rosszul lesz, a szó szoros értelmében az útalattól. Nem hiába, finom embereknek a fegyvere is finom.

A PROLETÁRDIKTATÚRA STÍLUSA

Csakúgy hemzsegnek a cikkben a következő épületes kifejezések: „Egy nagy erkölcsi gennyedés kicsordult edénye ez a város. Itt olyan büze van a lelkeknek, hogy a szájuk mozgásától is dögletes a levegő. Sárral, gennyel és piszokkal bekenhettek itt mindent, — de tovább így nem mehet.” „A szájuk még mozog és a bűz, mely belőle ömlik, elviselhetetlen. Az egész fertő, ami ez a város volt, naponta kiömlik ezeken a szájakon. Mindent beköpnék

és beszennyeznek" stb. Végül pedig: „Akinek a szája még megmozdul, azt el kell némitani. At kell adni a forradalmi törvényszéknek. Artó féreg, el kell tiporni azonnal. Aki proletár és az ilyenre nem lép rá kímélet nélkül, az áruló.”

Ime, ez a proletárdiktatura nyelve, stílusa. Ha valaha megszabadulnánk ebből a pokolból, ezt a kis iránt szedhetnők elő, ha pillanatfelvételt akarnánk adni mindarról a szörnyüsről, amelyet átszenvedtünk. Ebben benne van az egész alantas nívójuk.

És mindezt olyan napon mondják, írják, amikor állítólag óriási győzelmet arattak. Pedig hát az embernek az a természete, hogyha valami nagy öröme, boldogsága van, akkor jobb, megbocsátóbb, mint máskor szokott lenni. Jobban szereti a barátait, kevésbé gyűlöli az ellenségeit. Dehát ez a megállapítás az „emberi” lélekre vonatkozik, tehát korántsem reájuk!

S hogy annyira tombolnak, dühöngenek, valami fülkhoz jutott, ártatlan kis megjegyzésen — az óriási diadaluk nagy napján, azt a reménységet kelti bennem, hogy ez a diadal a valóságban talán mégsem volt olyan óriásilag nagy!

MAJUS 23.

Varga Jenő már kezd rájönni arra, hogy „földi paradicsomot” teremteni, egy országot fenntartani, minden „elvtársnak” a legnagyobbfokú boldogulást és prosperitást biztosítani, mégsem lehet csupa utcaseprővel és zsák-hordozóval. A testi munkásé ma a vezetős szerep, úgy mondja. De azért megállapítja a mai vezércikkében, hogy mégis némi szükség van a szellemi munkásra is, pl. a gyárakban tisztviselőkre is. S ezért nem tartja helyesnek, hogyha a munkások a gyárból önkényesen kidobják a mérnököket. S ezúttal csodálatos nyíltsággal mondja el, hogy azért züllött le Oroszország a proletárdiktatura első évében annyira, mert a szellemi munkások: mérnökök, vegyészek, művezetők, vasúti tisztviselők, állami

tisztviselők megtagadták a munkát, vagy szabotáltak. Ennek folytán a viszonyok annyira elfajultak, hogy a szovjetkormány kénytelen volt óriási fizetéssel, amerikai és más idegen mérnököket és szervezőket „csalogatni” Oroszországba.

Derék, becsületes orosz emberek, — vértanuk voltak azok, akik mertek szembehelyezkedni a szörnyű terrorral, — csakhogy hazájukat azzal szolgálják, hogy nem szolgáltak, nem dolgoztak a szovjetnek. Gerinctelen nép még lehet az odacsalogatott „idegen, aki a neki ígért óriási” fizetés fejében résztvesz egy ország tönkretételében, segédkezet nyújt egy óriási birodalom polgárságának, szellemi munkásságának, — lakossága legértékesebb részének elpusztításában.

Sajnos, úglátszik, nálunk a szellemi munkások nagyobb részében nincs meg a hajlam a vértanuságra. A mindennapi kenyérért, vagy pláne húsért — kommunista munkára is kaphatók. Ezzel el is dicsekszik Varga elvtárs. Nálunk, úgy mondja, azért tudta a proletáriátus minden zökkenő nélkül átvenni a termelést (mondja ő, — a hatalmat, mondom én, mert termelésről még szó sem lehet), mert a szellemi munkások egy része őszinte lelkesedéssel (ez bizonyára *nem* igaz), nagy tömege pedig minden ellenkezés nélkül állt a proletárdiktatúra szolgálatába. És nyílt ellenállás seholsem fordult elő.”

Ennél a dicséretnél — nagyobb szidalom, nem érhet bennünket, magyarokat.

Hiszen talán, bennem is akadna valami kis képesség, amelyet értékesíthetnék. — Beválthatnám valamiféle kis tudásomat A. jegyre, amely mindenestre sokkal jobban gondoskodik a gyomor igényeiről, mint a B. és C. élelmiszer-jegyek. Ezekre már semmit sem kapni. Elsősorban persze az A. jegyeket elégítik ki. Akkor az én gyomromnak sem kellene összehúzódnia, — fájni az éhségtől.

De Isten mentsen ettől! Erre, én képtelen vagyok. Sokkal kisebb baj, ha a gyomra fáj az embernek az éhségtől, mintha meggyőződése árubabocsátásáért — önmagát kénytelen megvetni.

Csöppet sem sajnálom azokat a „mérnököket, tisztviselőket” stb., akik szolgálni akarták a proletárdiktatórat, és akiket most kidobálnak a proletárok. Jól teszik. Egyebet sem érdemelnek ennél. Hogy mondja a magyar közmondás? „Aki korpa közé keveredik, azt megeszik a disznók.” Hát itt nem eszik meg, — hanem kidobják őket, hogy ők ne ehessenek sem a korpából, sem egyébből. Mit érne az egész proletárdiktatura, ha a proletárnak még az az élvezete sem lehetne, hogy kilökje és éhezni lássa és megkínózhassa a polgárt?

Bizonyára igen rossz vért fog szülni proletárkörökben, hogy Varga elvtárs ma kimondja, hogy mégis szükségük van a megvetett szellemi munkásra is a gyárakban. Ő maga vallja, hogy népszerűtlen dolgot cselekszik, mikor ezt az igazságot kimondja, de ha nem teszi, — én nem fogadják meg intő szavát — t. i. a kidobások beszüntetésére vonatkozót, „akkor válságba kerül a proletártermelés”.

Hiszen egyik forrása ez reménységünknek. Ha kívülről nem kapunk megfelelő, bennünket felszabadító segítséget, hát a „válságba került termelés” — a felfordult világ, — a henyélő, csak dorbéző emberek, a semmihez sem értő testi munkások — fogják majd az ő uralkodókat felborítani, a tanácsköztársaság gyönyörűségét, közhasznú működését beszüntetni, szóval az általános összeomlást előidézni...

A KÓRHÁZI FŐORVOS SEPRI A FOLYOSÓT

Lehetetlen dolgok történnek, olyanok, amelyekben valóban mulatni lehetne, ha nem a saját húsunkba vágnánk. A napokban történt, hogy valamelyik kórháznak a főorvosa megérkezik, — és egy volt szolgát, most egyenrangú elvtársat kérdőre von, miért nincs a folyosó összesöpörve? Amire az elvtárs azt feleli, ha nem tetszik neki, vegyen söprűt és söpörje össze. A professor úr szót fogad, meg is teszi. Re bene gesta, bemegy a szobájába.

Egy idő múlva benyitnak hozzá. Nagy ijedten kéri

dezik, hogy miért nem végzi a rendes körútját? Nagyon várják már a betegek. A tanár elvtárs kijelenti, hogy nem megy. Ő már elvégezte a maga dolgát. Egy félóra múlva ismét jönnek, hogy X elvtárs szörnyen rosszul van, jöjjön hamar hozzá. „Menjen a János!” Ez a „volt” szolgál-elvtárs. Ő elvégezte már ma a seprést helyette, menjen az, — és operálja meg X elvtársat. A vége a históriának, hogy könyörgésre fogták a dolgot. S miután emberéletről volt szó, és a főorvos ember volt, és nem proletár, — akinek legnagyobb élvezete a polgár kínzása — s ha lehetséges, elpusztítása — a seprés után elvégezte még ráadásul a saját dolgát, az orvosét is, az operálást! . . .

Nem szűnnek meg kéjelegni a miskolci győzelem fölött. Egyre-másra írják a referátát, a lélekemelő, meghatározható, nagyszerű momentumokról — bevonulásuk alatt. Tagadhatatlan, hogy van fantáziájuk! — És bátorságuk sem csekély — a hazugságok terén. A vörös zászlók örömteljes kitézése éppen olyan igaz lehetett ott, mint nálunk volt, ahol legfeljebb, egy-egy elégedetlen házmester vagy vice érzett egy kis elégtételt afölött, hogy no, most boszszankodik a háziúr. De még ezek sem mindenütt. Pl. itt van a mi házmesterünk, aki jóra való derék ember és már eléggé megszedte magát. Mint házmestert, proletárnak minősítették s így nem vették el tőle birtokát, — vagyónát. Annak dacára, mégis szörnyen elégedetlen a helyzettel. Abba még csak belenyugszik, hogy a ház tulajdonosa, és a részvénytársaság alapítója — vezérigazgatója — a vállalat lelke — vele egy rangban van, egy fizetést élvez. De hallatlan igazságtalannak, fellázító-nak tartja, hogy a vicéné leánya — az Aranka, aki alig pár éve van a vállalatnál, — ő vele egyenrangú legyen állásban és fizetésben . . .

Az uramnak a napokban „magas” találkozása volt. Én ugyan megfelelő borzalommal vettem erről tudomást. Nem ismerem *Magyar Lajos* ujságírót. Csak annyit tudok róla, hogy a nemzeti tanácsban már vezető szerepe volt. Most aktív kommunista. Ennyi nekem éppen elég . . . Az uram szerint meggyőződésből az. Dehát az uram ja-

víthatatlan, boldog nagy idealista! Ezt bizonyítja egész pályája, egész eddigi élete.

Én részemről eddig csak egy meggyőződéses kommunistáról tudok. Egy olyanról, aki ezeket az elveket és nézeteket csakis felebarátai javára, az egész emberi ségnek boldogítására vallotta, hirdette. Ez Jézus Krisztus volt. De ő az egyenlőséget, az igénytelenséget, amelyről prédikált, a saját személyén kezdte. Főképpen mindenekelőtt és fölött, nem gyűlöletet, hanem szeretettel hirdetett. Nem rombolni, törni, zúzni, — de építeni, alkotni jött. Ő maga volt az önzetlenség, a jóság, a szeretet, az önfeláldozás. Az emberiségért életét is feláldozta, odaadta.

A mi (!) kommunistáink szeretet helyett gyűlöletet hirdetnek. Önzetlenség helyett saját zsebükre harácsolnak. S a keresztrefeszítést, a mártírhálált nagy kegyesen átengedik nekünk. Azt a mi számunkra tartogatják. Ha valami csoda folytán keveredett volna közéjük egy naív, valódi, becsületes, meggyőződéses kommunista, látva, hogy milyenek a társai, rögtön ott hagyta volna őket. Az nem vállalna velük és az ő cselekedeteikkel közösséget. Megütkezés, undorral válna ki közülök.

Országos Széchényi *AZ URAM MEGMONDJA NÉZETÉT A KOMMUNISTA ELVTÁRSNAK*

Magyar Lajos azonban *bent* van, köztük van, hatalmon van. Ennek dacára leereszkedett az uramhoz, aki nagyon is *kint* van, hála az Istennek, s így a hatalomtól is szörnyen messze esett. Szóbaállt vele. Az uram a „nagy megtiszteltetést” azzal honorálta, hogy elég vakmerően közölte Magyar Lajossal abbéli véleményét, hogy „megbuktak”. M. L. kérdőjellé görbült. Hogy merészeli, mily jogon és mily alapon, ma — hatalmuk mézesheteiben ezt a rájuk nézve szörnyű állítást kockáztatni? „Mert nem dolgoznak, nem produkálnak semmit sem. Ezért bukhatnak meg! A maguk munkásai elvárják, hogy a másik dolgozzék. Még a legintelligensebb, legműveltebb elemnél, a nyomdásznál is csődöt mond a kollektív munkáltatás!

rendszer. Nem értik meg, nem alkalmasak erre. De beszéljenek a tények, a számok. A mi nyomdánkban e héten kifizettek a vállalat terhére 96 ezer koronát és kerestek ezzel szemben 3200 koronát. Ehhez már nem kell kommentár."

„Majd teszünk róla”, mondja M. L.

És csakugyan, röviddel utána, fegyelmi rendeleteket ragasztottak az üzemek falaira, részben felvilágosító, részben fenyegető tartalommal.

Mindez nem használ semmit sem. Még az sem, hogy „Szociális termelés” cím alatt külön lapot alapítottak a kollektív munka áldásainak ismertetésére. Ezt az összes üzemekben terjesztik.

MAJUS 24.

Dienes László elvtársnak nagyon fáj, hogy Varga Jenő megírta — mennyire szüksége van a testi munkásnak, — a szellemi munkás működésére, s hogy ezek nélkül nem tud virágozni a proletárállam. Ő rögtön kísüti, hogyha nincs meg a tisztviselő és a munkás között a kellő egyetértés, az természetesen kizárólag a tisztviselő hibájából van így. És újból természetesen ez utóbbiaknak kell megváltozniok, mert ők amúgy is gyanusak a proletárok szemében. S nagyon kifogásolja, hogy ez a felszólítás nem fordul elő Varga elvtárs vezércikkében. S itten, a rendes szokásuk szerint — gyalazza a polgárságot és a zsoldjában álló hivatalnok-sereget.

DIENES LÁSZLÓ ÓHAITJA, HOGY A PROLETÁR GYŰLÖLJE A HIVATALNOKOT

Legjellemzőbb és letagadhatatlanul bizonyos következetességre vall — amit ezután mond, t. i., hogy a „munkásság animozitása a hivatalnokokkal szemben nemcsak jogosult, — és természetes, hanem baj volna, ha nem volna meg! Csak hadd gyűlöljön ma még a proletáriátus! Tehát a végkövetkeztetés mindig — az izgatás, a gyűlöltre való felbuztatás. Épülhet-e föl ezen az

alapon állam? Lehet-e, szabad-e tisztességes embernek ezekkel együtt, az ő érdekeiket védve, működni?

ÚRIEMBER ANYAGI ÉRDEKEI.
KOMMUNISTÁVÁ LETT!

De érik az embert nagy meglepetések is. — Egy barátunkkal — akit mi úri-, magunk közé tartozó embernek tartottunk, találkozik a napokban az uram. Miről beszélnek, vagy suttoznak ma az emberek, ha egymással találkoznak? Hát persze, hogy a helyzetről. De nevezük X-nek ezt az urat, — neki nem volt szüksége arra, hogy suttojon. Mert az uram elképedésére — mint első, és egyetlen — persze — ismerőseink körében — magasztalni kezdte a proletárdiktatúrát. Az uram nézte, hogy józan-e, nem hibbant-e meg? Szóval kutatta, hogy mi a baja? S erre kisült, hogy X úr nagyon meg van elégedve a proletár-terror uralkodásával, mert őt most már kinevezték egyetemi tanárnak, amit eddig hiába várt. Az elérhető legmagasabb fizetést kapja. Fényesen élhet. Szóval megvették. Ezt már nem ő mondta. Ezt mi állapítottuk meg nagy elszörnyűködéssel. Mi és mindazok, akik vele eddig érintkeztek, őt ismerték, és tehetségeért, tudásáért becsülték. Persze, a belsőbben, mélyebben fekvő dolgok, a jellemzilárdság, a lemondani tudás nem olyan átlátszók, nem olyan könnyen ítéltelők meg a mindennapi életben és érintkezésben. Ahhoz már megfelelő alkalom és megpróbáltatás kell, hogy ezeknek a fajtalýáról az ember magának fogalmat alkosson.

No — X. barátunk nem állotta ki a próbát. Nagyon, de nagyon szomorú benyomást tett mireánk az ő nagy vígsága. Levert bennünket az a tény, hogy egy művelt, tanult ember, behódol pénzért, anyagi előnyökért egy olyan világnak, ahol kimondottan és valóságosan az utcaseprő és a zsákhordó játszik a főszerepet. Ahol nyíltan hirdetik, hogy a szellemi munkás csak tolerált alak, — és ez is csak akkor, ha nekik közvetlenül szükségük van rá.

Az uram bement vele a kávéházba. Ott rögtön pen-

dantja is akadtt az újonnan felesküdt proletár elvtársnak. Mi ezt szerencsére nem ismertük. Elég, ha egy ilyen hogy gyöngéden mondjuk — megalkuvó akad — a mi körünkből. X. úrnak kollégája volt és hasonló elégedett, boldog állapotban leledzett. Ez a feleségével volt a kávéházban. Egyik csokoládét rendelte az asszony a másik után. Ugy látszik hamar és alaposan ki akarják élvezni új helyzetük előnyeit. És boldogan nyujtják gyomruknek a már csak proletárnak kijáró és telő élvezeteket. Kifelé meg mutathatják — az éhező polgárságnak fényes helyzetüket. S ez is csak ér valamit?

Megundorodva tárgyaltuk este ezt a dolgot. Eddig a proletárok, a tanulatlan szellemi, lelki műveltség nélküli emberek viselkedésén volt, sajnos, elég alkalmunk, módunk megütközni. De hogy közénk tartozó úriembereket vegyen le lábáról, a tisztességi bázisról egy olyan rezsim, amelynek támasztó pillérei, oszlopai, Kun Béla, Szamuelly, és a többiek, ezt nem képzeltük volna el, ezt nem hittük volna el, ha nem ők maguk, személyesen árulják ezt nekünk el.

MAJUS 25.

Május vége felé közeledünk. S az idő olyan csúnya, hideg, borult, hogy azt hinnők, a télnek megyünk neki. Az Úristen, úgylátszik, nem tart bennünket érdemesnek arra, hogy a napot süttesse reánk. Milyen igaza van! Ha elmegyek szegény szüleimhez, összeszorul a szívem... Ez a szegény idős ember, az édesapám, mindennemű rendes táplálék híján — tehát belsőleg sem kellőleg fűtve, plaidekbe bepakkolva — hideg szobában ül. Mert abban a szobában, amelyet a proletár-terror kegyeskedett meghagyni nekik — nem működik a kályha. A jól működő kályhával bíró szobák a proletárcsalád birodalmához tartoznak.

És, hogy az ember nem tud segíteni rajta, ez szörnyű... Töröm a fejem éjjel-nappal, mindhiába. Csak legalább kiderülne, csak sütné a nap! Igaz, hogy

mi a mostani lakásunkban viszont, normális időjárás mellett már áprilistól kezdve oly meleg van, hogy kibújni alig lehet, mert reggeltől estig — odatűz a nap. De nem bánom, imádkozom mindennap az Úristenhez, hogy legyen bár a poklok pokla nálunk, de ne lássam többet közül szegény szüleimet...

Nekik persze nem mutatom, de sírva megyek el tőlük.

A rombolás terén újság, hogy kínzóink rászabadítják most a proletár-gyerekeket a város legszebb tereire, kertjeire. Fáj nekik, ha van még valami szépség ebben az agyongyötört városban — ha van még valami — ami a fázó, éhező, megkínzott polgár szeme örömmel pihenhet meg.

BÖHM ELVTÁRS TAGADJA, HOGY
ROSSZUL BÁNNAK A CSEH FOGLYOKKAL

Böhm elvtárs, hadseregfőparancsnok viszont szélsőségesnek tartja, hogy „Hadseregpáncs” formában védekezzék „az ellenforradalmi hazugságok” ellen. Gazdálkodó ellenforradalmárok azzal rágalmazták meg őket, hogy rosszul bánnak a cseh hadifoglyokkal! Hogy is lehet ilyesmit képzelni! Hiszen a csehek az ántántnak — illetőleg a franciáknak becézett kegyeltjei! Ezeket csak nem engedi bántani a Tanácsköztársaság? Külföldiekkel — természetesen saját jól felfogott érdekében — kesztyűs kézzel bánnak.

Csak az a kérdés, hogy hogyan viszik véghez ezt a művészetet, hogyan csinálják azt, hogy a durva, műveletlen, talán már természeténél fogva is rosszindulatú, — de folytonos mesterséges izgatással már kegyetlen vadállattá kifejlesztett vörös katona — egyszerre leküzdje minden kínzási hajlamát, emberséges emberré váljék, amikor egy cseh hadifogollyal áll szemben? A polgárral, az „ellenforradalmárral” szemben kiélheti teljesen vad ösztöneit. Alkalmazhatja egész skáláját az emberi gonoszság-kifundálta gyötréseknek — ez nem csak szabadsága — de kötelessége is! Hol van azonban

a fék? Ki képes ezt gyorsan elébetolni, amikor egy hadifogollyal, hogy úgy mondjam: „egy győzelmi objektummal” áll szemben?

Böhm tagadásával szemben egészen bizonyos, hogy a „gaz ellenforradalmár” alávaló hazugsága, sem nem alávaló, sem nem hazugság.

Hanem igazság az a nagy félelem, hogy a „nagy elenségek” közül valamelyik észre találja venni, hogy egy „külföldihez” mertek hozzányúlni — s ő erre fel-emeli a kisujját, és összemorzsolja őket.

Ettől félnek mindig! Innen az ő nagy humanizmusuk (ha ugyan nem blaszfémia ezt a szót velük kapcsolatban alkalmazni), amellyel külföldi alattvalóval bánnak.

Ellenben Szegeden — mégis csak mozog valami. Mi persze, úgy erről sem tudhatunk közvetlenül semmi bizonyosat sem, mint bármiről, ami a bennünket körülvevő véres, ma húsunkba vágó vörös gyűrűn kívül van. Mi csak azt tudjuk, amit ők írnak, — s amit a sorok között megtanultunk kínunkban, keservünkben olvasni.

PROLETÁRHAZUGSÁGOK
A SZEGEDI RÉMURALOMRÓL

Most mennydörögnek a szegedi ellenforradalmárok „rémuralma” ellen. Szörnyűséges dolgokat mesélnek, hogy a magyar polgárság a román, cseh és francia segítséggel — hogyan torolja meg a proletárok forradalmát. Ez bizonyára éppen olyan igaz, mint amilyen valóság minden, amit ők állítanak. Most pl. legutóbb a vörös katonának jó bánásmódja — a cseh hadifogollyal szemben.

De még ha igaz volna is, hogy némi megtorlással élnék, hát csoda lenne ez? Hát nem-e a legtermészetesebb dolog a világon — hogyha kezük közé kerül a vörös hóhérok, a polgárságnak gyilkosai közül valaki, hogy azal érdeme szerint bánnak el? Azaz egészen érdemük szerint nem bánhatnak el velük, mert a polgári törvénykönyvben nincsen a megtorlásnak — a büntetésnek

olyan neme, amely csak távolról is megközelítené az ászadisztikus kegyetlenkedéseiket, emberhez nem méltó bánásmódjukat — a karmaik közé jutott szerencsétlen polgárral. Nem beszélek arról, amit mind hangosabban suttognak: a parlament pincéjében történő borzalmakról.

*EMBERTELEN DOLGOK TÖRTÉNNÉK
A MARKÓ-UTCAI FOGHÁZBAN*

A kiszabadult túsok, pl. barátónk M. D.-né is szörnyű dolgokat mesélnek arról, hogy mit művelnek, hogyan bánnak a markó-utcai fogházban a rabokkal, a tisztességes úriemberekkel! Milyen különleges gonoszsággal eszelik ki a kínzásokat! Leviszik őket a vesztőhelyre, — falhoz állítják, a halálfélelem minden kínját elszenvedtetik velük. S ekkor kijelentik, hogy közbejött akadályok miatt — ezúttal elhalasztják a kivégzést. S ezt a gyönyörűen kitalált, fenkölt, nemes lelkekre valló műveletet, — egy és ugyanazzal a szerencsétlen áldozattal — többször is megismétlik.

Vagy a túsok zárkájának közvetlen közelében lógnak agyon, vagy akasztanak embereket. Úgy, hogy — a haldoklónak egyetlen nyögése, egyetlen jajgatása, egyetlen sóhaja se vesszen el — anélkül, hogy a bezárt túsok végig ne hallhassák ez embernyzó szörnyetegnek művét, a szegény mártíroknak kinszenvedését! Főmesterüknek, Cserninek kijelentése, kifejezett óhaja, hogy „vadállatoknak kell lenni a burzsujjal szemben.” S ők ez óhajnak híven megfelelnek.

Vannak azonban kisebb epizódok is, amelyek eléggé megvilágítják, eléggé jellemzik a proletárdiktatúrát és annak végrehajtó közegeit, a terroristákat. Olyanoktól tudom, akik saját személyükben voltak eléggé szerencsétlenek, megismerkedni ezzel a pokoli fajzattal!

Tudvalevőleg az Andrassy-út és Teréz-körút sarkán lévő Batthyány-palotát foglalták le maguknak a Lenin-fiúk, a terroristák. Ott helyezkedett el, a főúri palotában, a legnagyobb luxus, legraffináltabb ízlés közepette ez a részeg, piszkos, durva, kegyetlen tengerész-

„öpredék. Szemben velük, az Oktogon másik sarkán lakik egy úri család — két apró gyerekkel. Mit tudnak ezek a boldog apróságok arról, hogy mi a proletárdiktatúra? Mit tudják ők, hogy van tanácsköztársaság? Mit tudnak a kis ártatlanok terroristákról, a diktatúra hatalmát védő vad vérebekről? Eddig legalább nem tudtak minderről semmit sem! Játszadoztak erkélyükön és a szemben lévő ablakban katonákat látnak. Gyermeki tempóval számárfület mutattak nekik naiv tudatlanságukban. De óh jaj, csakhamar megtanulhatták, és ha életben maradnak, annak végeig nem felejtik el, hogy micsoda ördögi fajzat, emberi formában a terrorista. Pár perc sem telt el és két állig felfegyverkezett terrorista becsönget a lakásba. „Hol vannak a gyermekek?” kérdik a halálra rémült anyától. Mikor ez igen természetesen nem akarja megmondani, mindketten pisztolyt fognak reá. Elképzelhető a megőrjítő helyzete a boldogtalan anyának. Vagy kiszolgáltatja gyermekeit ezeknek a vadállatoknak — vagy — árván maradnak, anya nélkül, apró gyermekei. Ez utóbbi veszedelem bizonyos és elkerülhetetlen. Hogy a gyermekekkel mit csinálnak, az még nem olyan világos. Tehát szörnyűséges, belső lelki-tusa után — behívta a gyermekeket.

A TERRORISTÁK RÉMTETTEI

Olyan bestiális kegyetlenséggel ütötték, verték az apró gyermekeket, hogy a szerencsétlen anya csak a kezdetét láthatta. Egy jótékony ájulás megóvta őt a további, borzalmas, szívet tépő látványtól, szeretett gyermekei félholtra-verésétől. Hogy felépülnek-e, megmaradnak-e a gyermekek, azt még nem lehet tudni. Valamint azt sem, hogy az életbenmaradásuk esetén micsoda, egész életre szóló emléküik fog maradni ezután a terrorista „látogatás” után?!

Ez a Tanácsköztársaság stílusa... És még ezek beszélnek polgár-kegyetlenségről, fehér terrorról! Ezekkel versenyezni, ezen a téren, sem a jelenben, sem a jövőben soha, de soha nem fog tudni — polgáramber!

Förtelmes, kiabáló plakátjaik is — egyre szaporodnak a házak falain. Egy övig csupasz, vadállati arccal katona puskáját lövésre tartva rohan előre. „Be a Vörös Hadseregbe” a felírás. Vagy: Egy gyermekét karján tartó megérra (talán kölcsön kérte, mert nem valószínű, hogy ezzel az arccal normális úton jutott volna hozzá) parancsoló mozdulattal kergeti a férfiakat harcba; felírás: „Feleségeitekért, gyermekeitekért előre!”

Vagy a nagy hazugság plakátja: Egy halálfeje egy törrel keresztül-spékelve. Felette világít a szovjetmódon: „Az alkohol meghalt! Ne engedjétek feltámadni!”

MAJUS 26.

Tegnap este voltam szüleimnél. Szegény édesapám nem érezte egészen jól magát. Sajnos, telefonom nincs, nyugtalan vagyok miatta, majd megkérem Sz. Jolánt az irodából, hogy menjen el és kérdezze meg, hogy hogyan van ma reggel? Később, ha elszabadulok, majd persze magam megyek. Még szerencse, hogy a hivatalnokok és hivatalnoknők nagy része derék, tisztességes ember. Kiket nem sikerült a tanácsköztársaságnak elbolondítani. Nem hódoltak be a vörös elveknek, nem inficiálódtak a vörös mótely által.

Nagyon becsülöm kiváltképpen ezt a Sz. Jolánt, aki maga sem volt valami gazdag leány, — tehát szó sem lehet arról, hogy vagyonát síratja — avagy a diktatúra bukásával annak visszakapását reméli és mégis teljesen hozzánk szit, velünk együtt utálja a proletárurolmat, velünk együtt imádkozik, hogy mielőbb vége szakadjon.

Teszi ezt egyszerűen — természetes jó érzésből kifolyólag. Finomabb lelkületű, jó családból való leány, — hogyan is érezhetné jól magát ebben a világban — ahol az embereknek a legalja került legfelülre? Pedig anyagilag talán még előnyösebb a helyzete most,

mint azelőtt volt. De mit ér ez — azzal szemben, hogy pl. bárhova menne is, szórakozás, üdülés szempontjából, sehol egy jobb arcot, egy finomabb lényű, vagy megjelenésű embert nem láthatna — hanem mindenütt csak a legvulgárisabb külsejű-belsejű és viselkedésű emberekbe botlana.

JUNIUS 11.

ÉDESAPÁM ELVESZTÉSE...

Urísten mi volt a vétkem, hogy így büntetsz?... Mit követtem el, hogy ennyit kell szenvednem? A szívem megszakad a fájdalomtól, nem látok írni könnyeimtől.

Két hete, hogy nem írtam! E két hét története csupa borzalom, csupa kín, csupa kimondhatatlan szenvedés!

Eddig is sírtam, búsultam az országunkat ért csapások, a közös bajok, gondok, szenvedések miatt.

Eddig is reszkettem a félelemtől, hogy mi lesz mindannyiunkkal, aggódtam, hogy mi lesz velünk? Az utóbbi kérdésre már megadta a sors, a kegyetlen, — a szörnyű választát.

Mialatt pazaroltam erőmet, egészségemet, könnyeimet, mások bújában-bajában való részvétellel, orozva közeledett és terített le a nagy, a súlyos, a legegységében — saját személyemben érintő — borzasztó csapás!

Elvesztettem annyira szeretett édesapámat és majdnem édesanyámat is... Csak pár nap óta tudom, hogy anyám felgyógyul...

Máskor az írás könnyített rajtam. Most, hogy az elmúlt két hét szörnyű eseményeit kellene leírnom — úgy érzem, hogy tinta helyett szívem véérébe mártom a tollamat.

Az egész szívem egy nyitott seb. Sohsem hittem volna, hogy az fizikailag is igaz, — ha az ember azt mondja, hogy a szíve fáj. Most, — valósággal kínzó, éles, metsző fájdalmat érzek benne. Sokszor azt hiszem,

kiszakad és berontok éjjel az uram szobájába azzal, hogy nem bírom tovább...

Pedig, amennyire csak lehet, visszatartom magam, minek terheljem őt is szegényt az én nagy, nagy letommal.

Igyekszem magam elviselni, mert kell, hogy elviseljem, mert most szükség van reám...

Május 26-án délelőtt díványon fekvé találtam édesapámat. Ez már magában nagyon megijesztett, mert nem emlékszem, hogy mikor, vagy egyáltalában láttam-e őt nappal feküdni?

Megnyugtattak, hogy csak egy kis gyomorrontás. Ott maradtam egy darabig, azután hazamentem az uramhoz, hogy őt ellássam. Délután újból siettem szüleimhez. Nagy bajjal rávettük édesapámat, hogy feküdjék ágyba. Az orvos is ezt tanácsolta. Miután kissé gyengének találtam, nem volt nyugtom hazamenni, ott maradtam éjjelre. Másnap, mikor az orvos jött — legnagyobb rémületemre — rossznak találta szegény édesapám állapotát. Mi laikusok csak azt láttuk, hogy étvágya nincs és gyöngé. Ő azonban, valami, a diabétessel összefüggő komplikációt konstataált. Valamit, ami veszedelmes. Kétségbeestem, de nem volt szabad mutatnom szegény édesanyám előtt. Bent voltam, amennyit csak lehetett, szegény édesapám ágyánál. Próbáltam mulattatni, amivel csak tudtam. Elmondtam neki, hogy most már ne féljen, bűnünket jóvá fogjuk tenni. Van egy fiatalember az uram irodájában, akinek vidéki rokonai vannak. Ez el fog utazni és mindenféle jókat fog magával hozni nekünk is! Lesz hús, lesz tojás, lesz minden!

S mialatt én nevető arccal és szájjal mindezt ígérgettem szegény édesapámnak, — befelé vasmarokkal szorította a fájdalom a szívemet. Az orvos megdöbentő sötét diagnózisára gondoltam és arra a rettentő eshetőségre, hogy mire ezek az általam felsorolt, régen nélkülözött elemzésiák meg találnak érkezni, — az Úristen

mentsen meg tőle — talán már nem veszi hasznát szegény édesapám...

Életemben először játszottam komédiát — nekem belsőleg szörnyűséges tragédia volt...

Persze a második éjjel is ott aludtam a díványon. Azaz dehogy is aludtam, csak feküdtem néha. Folyton felugráltam és szaladtam nézni, hogy hogy van, hogyan alszik? Reggel, aránylag elég jó benyomást tett, — sőt, miután szegénybe belediktáltunk egy kis ételt, délben, — utána látszólag elég nyugodtan aludt. Boldog voltam, hogy jól alszik. Reménykedtem, hogy erőre kap, összehuzi magát. S azért is este az uramat hazaküldtem lefeküdni. Ott úgysem volt hely számára. Még alig volt egy negyedórája, hogy elment, — mikor valami különösebb sóhajt hallok az ágy mellett. Megfogom szegény édesapám kezét — jéghideg. Ugyanekkor jön az orvos — és kimondja a rettenetes szót — a szörnyű négy betűt, — azt, hogy „végel!" Nem lehet leírni a fájdalomamat... Szegény jó édesapám pár perc múlva megszűnt lélekzeni. Nekem meg a lelki szenvedés elvette minden erőmet, ott estem össze az ágyánál.

Híszén én azt hittem, reméltem egész délután, hogy jobban van, hogy az álomból erősödve fog felébredni. S íme, arra kellett eszmélnem, arra a szörnyű tudatra ébrednem, hogy az, amit én erősítő alvásnak véltem, — az már olyan álom volt, — amelyből sajnos, nincs többé ébredés! Meg kellett értenem a borzasztó valót, hogy soha többet nem fogja felnyitni szemét és én nem fogom többet láthatni — nefelejtsek szép szeméit, amelyek az utolsó percig, — az utolsó elalvásig megőrizték változatlanul, fiatalos fényüket, színüket...

Nem tudom más ember hogyan bír el ilyen tragikus pillanatokat? Hogyan képes elszenvedni, túlélni azt a percet, amikor olyan valaki, akit szíve egész odaadó szeretetével szeretett, megszűnik élni? Micsoda más ezt kimondani, vagy leírni — ahhoz képest, amit az ember érez, mikor ezt átéli...

Először történt életemben, hogy egy hozzám eny-

nyire közelálló és ennyire szeretett lényből előttem szállt el a lélek. Először éreztem a szenvedésnek azt a paroxizmusát, — amit ez a szörnyű folyamat kivált az emberből. Azt hittem, hogy megszakad bennem is valami. Úgy éreztem, hogy egy darab élő húst vágtak ki belőlem és folyik a sebből a vér feltartóztathatatlanul, szünetlenül. Úgy éreztem, hogy a legjobb lenne, ha békében hagynának ott a földön — alig derengő öntudattal, nem költögetnének és mehetnék együtt édesapámmal...

Már világosan nem tudom, hogy történt, hogy volt, hogy ki szaladt az uramért? Mikor jött meg? Csak annyit tudok, hogy bejött a szobába a proletár-család is. Mint már említettem, nem voltak éppen rossz emberek, de ezúttal bizonyosan nem a részvét hozta be őket, hanem inkább a „látványosság” utáni vágy. Ez még maradványa a proletárdiktatúra előtti időknek, amikor is nem jutott ki nekik annyi mindenféle földi jóból — moziból, színházból stb. Beérték tehát egy-egy szép temetéssel is, s ha ez nem akadt, jó volt nézni — egy-egy haláleset alkalmából — a hátramaradottak kétségbeesését is. Sőt — arra emlékszem, hogy még a suszterné is, aki azelőtt maga volt az alázat, most azonban nagyon is nagy rangban van, érzi és érezteti hatalmát, mert a legvadabb, a legvörösebb házbizalmi proletár nála lakik — még ő is bejött és szorgoskodott körülöttem. Az az érzésem volt ekkor, ismerve az ő megváltozott érzelmeit és viselkedését (avagy talán éppen a *mostaniak* a valódiak és az előbbi volt a komédia?), hogy talán csak élvezni jött be a polgár-család kínját — szenvedését.

Mikor egy-egy pillanatra, a fájdalom önkívületéből eszmélni tudtam, (hogy gondolkozni, ezt nem mondhatom, mert ez több lenne, mint amennyi a valóságnak megfelel) feltűnt nekem szegény édesanyámnak — az őt ért súlyos, nagy csapás alkalmából, a természetével, túlérzékenységgel — s a nagy szeretettel, amellyel édesapám iránt viselkedett — össze nem egyeztethető csodálatos nyugalma. A legrettentőbbnek képzeltem az ő fáj-

dalmának kitörését, — s íme még engem biztattak a szobábanlévők, hogy legyek erős, nézzem édesanyámat — és vegyek példát róla, hogyan tudja ő legyűrni szenvedését. Nem voltam abban az állapotban, hogy ez nekem kellőképp feltűnhetett volna. S hogy beszélnek-e s hogy mit, hozzám, — azzal sem voltam tisztában.

A fájdalom annyira megviselt, hogy semmi iránt nem volt érzésem és érzésem. Nem tudom, nem észleltem, hogy mi történik körülöttem.

Az sem tűnt fel persze, — hogy édesanyám odajött a dívánhoz és megcsókolt. Sőt, mondhatnám, hogy némi ingerültséget váltott ki belőlem, mikor szegény édesanyám — a fülembé súgta, hogy a szép gyémánt ékszerét — amelyet, mint többször mondta természetesen nekem szánt — hova rejtette el?!

Szinte megütköztem azon, hogyan képes most, ebben a szörnyen tragikus pillanatban ilyesmire gondolni! Bánom is én, hogy az hol van, törődöm is én azzal — válaszoltam. Később sajnos megértettem, megleltem a magyarázatát — e megjegyzésének! Feküdtem félönkvületben. Míg egyszerre csak nagy járáskelés, kiabálás to-lakszik öntudatomhoz.

Az a szó üti meg a fülemet, hogy „méreg.“ Erre minden fizikai erőmet összeszedve — felugrom. — Tudni akarom, hogy miről van szó? Mert borzasztó félelem, sejtés járja át halálosan megkínzott szívemet, agyamat. Már szaladnak orvosért, mentőkért! Már tudom az újabb tragédiát, az újabb rettentő csapást, mely engem ért! Már megértem édesanyám imponáló nyugal-mát. Mérget ivott...

Megvárta édesapám utolsó lélekzetét... Rögton indulni akart vele, utána. Előre eltökélt szándéka volt. Előre gyűjtötte össze a veronált. Mindent elkészített arra az esetre, ha édesapám itthagyná őt.

Ahogy tervezte, úgy véghez is vitte. Ott ült a karosszékében és aludt, mire megtudtam, hogy mi történt. Nem csodával határos-e, hogy nem örültem meg ez éjszaka?

Közel voltam hozzá. (És vagyok még ma is!)

Bámulatos és minden elismerésre méltó gyorsasággal jöttek az orvos és a mentők egyszerre. Rögtön gyors mormosást végeztek. Annak a reménységnek adtak kifejezést, hogy életben tarthatják. Én, el voltam tökéelve, ha nem sikerül megmentenünk, — utánuk megyek.

Mily borzalmas, Dante poklának szörnyűségére emlékeztető volt ez az éjszaka! A halott édesapám az egyik szobában! A félig halott, — élet és halál között lebegő, öntudatlan édesanyám — a proletár által elfoglalt szalónban — egy orvos felügyelete alatt, — mi a középén!

Én az örületnek a mesgyéjén. Mikor jött a reggel — szegény, drága édesapámnak a temetésével kellett uramnak foglalkoznia — intézkednie. Még itt is, még ennél a tragikus eseménynél, — itt is megmutatta a proletárdiktatúra, hogy mit tud. Megmutatta, hogy mily halatlatlanul gonosz tud lenni még akkor is, amikor úgymár porig van sujtva a szerencsétlen polgári család. Hiába volt minden utánajárás! Hiába volt minden összeköttetés, protekciókeresés a vörös diktátoroknál. Semmi szín alatt sem engedték meg, hogy szegény édesapámat a Kerepesi temetőben, az általa már régesrégén megvett sírba temessék.

Ha valaha majd meg akarják határozni, hogy mi a rosszaság — „l'art pour l'art“, cél nélkül, ok nélkül, akkor annak magyarázatául ezt az esetet el lehet mondani. Ebből meg lehet érteni! Mert ha az élő polgárt kínozzák, nyúzzák, mindennap újabb és újabb dolgokat találnak ki megnyomorítására, hát ezt, — ismerve őket, szadisztikus hajlamaikat, még meg lehet érteni.

De mit akarnak — egy szegény halottól, aki már befejezte földi szenvedéseit? Nem elégszenek meg azzal, hogy az ő uralmuk vitte sírba? Még azt sem akarják megengedni, hogy ott pihenjen, ott kezdje meg örök nyugalmat abban a sírban, — amelyet még életében szerzett meg magának és feleségének? Még azt a kis darab földet is elirígylik tőle? Nem elég az nekik, hogy még életében

elvették tőle házát, pénzét, minden vagyonát, most, hogy kiszenvedett szegény, még attól a kis darabka földtől is megfosztják, amelyet örök pihenőül szemelt ki magának? Mi hasznuk belőle? Mit érnek vele, azzal, hogyha mi kivisszük szegény édesapánkat a világ végére, a rákosi temetőbe, mikor itt vár rá, már régen a dupla sírhely a Kerepesi-temetőben? Égbekiált megtorlásért, ennyi rossz-ság, ennyi gonoszság!

Mialatt szegény édesapám örök pihenője körül folyt a nagy izgalom, a még mindig súlyos, mély álomban lévő édesanyám sorsa, állapota marcangolta a szívemet.

De eljött orvos-barátunk. Újból megvizsgálta és arra az elhatározásra jutott, hogy édesanyámat el fogja vitetni a kórházába. Lehetetlen egy ilyen nagy ápolást igénylő beteget ebben a proletároktól megszállott, minden kényelemtől megfosztott lakásban ápolni. Kénytelen voltam belátni, hogy igaza van, bármennyire fáj, izgatott a tudat, hogy még csak közel sem lehetek hozzá, — nem láthatom abban a percben, mikor végre felnyitja szemeit. És délben megjelentek az egyik szobában a férfiak, akik elvitték az én jó apámat — örökre, — a soha vissza nem térésre, — a halottasházba! A másik szobában a mentők, — akik az én félig halott édesanyámat szállították kórházba. Ha Kun Bélának életében csak pár olyan órája, napja lesz, mint amilyen nekem most az utolsó két héten bőségesen kijutott, akkor már némileg meg leszünk bosszulva! És még azzal tetézték a kínok kínját, hogy napokig nem engedtek kimennem édesanyámhoz. Az orvos azt állította, hogy neki ártana meg elsősorban — ha — magához térve engemet — s az én izgalmamot, fájdalmaimat, megtörtségemet látná.

Harmadnap, hála az Úristennek, magához tért. Most azután már nem törődve tilalommal, semmivel sem, nem bírtam ki tovább és kisettem hozzá. És most már természetesen mindennap. Micsoda látogatások voltak ezek! Micsoda idegroncsoló, pusztító, megerőltető komédiázások! Lehetőleg nyugodtan, mosolyogva beszélgetni vele,

— mikor az erővel kitérni akaró könnyeket kellett elnyomnom — látva szörnyűséges gyöngé állapotát!

És maga a helyzet! Az édesanyám az ő mimóza-ter-mészetével, az ő örökös visszahúzó-dási vágyával, hajla-mával, az ő magányszeretetével, — most kórházban, idegen emberek közt! És persze proletárdiktatúrában va-gyunk!

Orvosunk minden protekciója dacára nem volt egye-dül egy szobában! Mindez úgy tűnt fel előttem, mint egy szörnyűséges rossz álmom, — amelyből — várom — de hiába várom, az ébredést!

Mindennap kiszaladtam szegényhez a világ végére. De persze eleinte csak pár percig volt szabad vele, nála lennem. Később, mikor már kissé megerősödött — tovább és tovább. Hogy a nap többi részében mit csináltam, nem tudom. Halálos fáradtságban és kimerülésben éltem. Min-den erőmet elvette a szenvedés és az erőlködés, hogy le-küzdjem a fájdalmamat, legalább is annyira, hogy képes legyek a reám váró súlyos feladatnak megfelelni. Mert az orvos szavai szerint is erő és sok-sok türelem kell szegény édesanyám állapotához.

ÉDESANYÁM HAZATÉRT

Szerencsésen — hála érte az Égnek és az orvosunk-nak — hazahoztuk. Meg kellett látnia azt a lakást, ahol annyi esztendő-t töltöttek együtt a legnagyobb ragaszkodásban — szeretetben édesapámmal. — Immár apám helye üres, de a lakás tele, keresztül-kasúí proletárral! Micsoda szívettépő látvány volt ez! Még idegen számára is! Hát még arra — aki maga is közvetlenül is súlyosan érzi a veszteséget, a szeretett apa elhúnytát! És még hozzá szenved — az élő, az éppoly közelálló, az édes-anyá fájdalmán keresztül is — vele és miatta is!

BORZALMAS NAPOK

Én persze mostan — kivéve az éjszakát, egész nap ott vagyok. A háztartást én látom el. Szegény édesanyám oly gyenge, oly rettentően apatikus — hogy semmire sem képes. Hiszen szegény, még a nagy lelki fájdalmán kívül

is, hogy annyira szeretett urát elvesztette, minden más tekintetben is óriási módon érzi hiányát élete támaszának. Ő hozzá volt szokva egész életében, hogy mások támogatásák. Mint szüleinek legifjabb gyermeke, a nálánál sokkal idősebb nénei kényeztették. És még férjhezmenetele után is egészen az ő — hogy úgy mondjam, fennhatóságuk alatt állt, úgyannyira, hogy szinte teljesen elvesztette minden önállóságát. Még a legcsekélyebb háztartási vagy személyi bevásárlást — rendelést stb. sem végzett tanácsuk vagy közreműködésük nélkül. Mikor azután a fő-támasz, a legidősebb néneje, egy végtelenül jó asszony, meghalt — akkor azután persze, ezt az üresen maradt szerepkört is szegény édesapám töltötte be.

S most, itt maradt, ez a végtelenül gyenge kis palánta, — amely mellől a pusztító vihar elsodorta — kettétörte támaszát. Pedig intellektus, műveltség tekintetében, párját ritkítja. Őt nyelvet beszél. Sokat és alaposan tud. Nem tudnék egyhamar megnevezni asszonyt az ő korában az ő tudásával, műveltségével, sőt még alapos zenei képességével sem.

Sajnos, mindennek most nem veszi hasznát. Csak sírni tud, — kétségbeesni és kétségbeejteni engem is, nemcsak fájdalma szemlélésével — de az örök, mindig visszatérő szemrehányásával: Miért voltunk oly kegyetlenek? Miért hívtuk mi őt vissza — ebbe a rettenetes, szörnyű világba? Miért nem hagytuk elmenni, pihenni az édesapám mellett?

Ezt kell egy szerető gyermeknek folyton hallania! S emellett még a mindennapi élet követelményeiről gondoskodnia — egy olyan világban, — ahol ez napról-napra nehezebb feladattá válik. Nekem kell most az aránylag kicsi konyhába kimenni, azon keresztül járni, ha az éléskamrába akarok jutni. A konyha pedig tele van a héttagú proletárcsaláddal — meg a vendégeikkel.

Nekem, — a tisztaság, a rend fanatikusának, nekem kell ezt a proletárlétkört szívnom, az ő rettentő rendtelenségüket látnom, a pusztítást, amelyet bútorban, ajtóban, padlóban véghezvisznek! És hallgatni! Ügyelnem

kell, hogy valahogyan fel ne bosszantsam őket, mert ezt azután mi szenvednők meg. Ők ma inkább urai a mi lakásunknak — mint mi! Aminthogy mindenütt, minden relációban ők az urak és mi vagyunk a megtúrtek. Addig, amíg hajlandók megtúrni bennünket. Odabent pedig arra kellett ügyelnem, hogy szegény édesanyám valahogyan ne tudja meg, mi történik odakint! Milyen állapotban vannak szobái, ebédlője, konyhája és cselédszobája stb.! Az a tiszta, rendes lakás felismerhetetlen! Mindenütt hever — ragad valami! S miután a héttagú család azt gondolja, hogy ők még nem elég szépszámúak, estefelé jönnek a lányoknak — a proletár kisasszonyoknak udvarlói, a gavallérok is, hogy jobban benépesítsék a konyhát. Meg azután a proletárasszony, mint szakácsnő! Ő azt el sem tudja képzelni, hogy valakinek annyira takarékoskodnia kelljen a készletekkel, mint most nekünk.

JÓL ÉLNEK A PROLETÁROK

Ő még mindig bőségben él. Az ura hoz, kap, mindenféle címen és jogon, majd ezt, majd amazit. Még akad a proletár doppingolására — a vörös alkalmazottak számára egy és más. Azután hoznak az udvarlók, — akik bizonyára vörös katonák — szintén holmi zsákmányt, — elemózsia alakjában. És végül, ha már nem telik oly bőven, ha mindezek dacára nincsen annyi disznó — libapecsényjük stb., mint amennyi eddig volt — akkor az asszony felül a vonatra — elutazik valahová vidékre, — a hazájába, — és megrakodva tér haza. Neki szabad utaznia, neki szabad hoznia. Őtöle még eddig nem veszik el, amit hoz. Mert hisz ő, illetőleg családja — a vörösök alkalmazottja. Ha egy ilyen zsákmányoló körútról visszatér — hát akkor valóságos lakodalmat csapnak. Miután sajnos kénytelen vagyok a konyhánkba kijárni — hát látom azokat az evési orgiákat, amelyeket ilyenkor véghez visznek.

A PROLETÁR EBÉDIK

A napokban egy *ebédre* megsütöttek egy *egénn* nagy hizott libát, több, mint egy *kiló* borjúpecsenyét.

palacsintát, szóval — nagy vagyont a dolgok mai értékében. Nem beszélve arról, hogy számunkra — polgáremberek számára — az ilyen kulináris élvezetek — a mese, az elérhetetlenség birodalmához tartoznak. De ez jellemzi a proletárt. Ismerem őket, erről az oldalukról régen. Ha van valamijük, ha szert tesznek ilyen prédára, — akkor mindent egyszerre elpusztítanak. Akkor jókedvűek — meglegegedettek a világ és a maguk sorával. Másnap azután, ha már mindent elpusztítottak, akkor jön a nagy elégedetlenség, — a zúgolódás, a panasz. Mert az ő kódexük úgy szól, hogy nekik mindig, mindennap jussuk van arra, hogy a legkiválóbb falatokat juttassák gyomrukuknak. S amit keresnek, azt eleszik és elisszák. S ha nem keresnek annyit, hogy úgy élhessenek, mint ahogy a polgáremberek közül a legkevesebb élt vagy evett, még a multban is, akkor ők, szegény kiéhezett és kiuzsorázott rabszolgáknak tartották és mondták magukat. S ilyenkor zúgolódnak, elégedetlenkednek — sztrájkolnak. A gyomruk az Istenük. S aki segítségükre van abban, hogy annak áldozhassanak — az az ő emberük. Ha nem, akkor veszzen! Pusztuljon el!

S mint már többször említettem volt, ez némileg az én reménységem is, hogy csak addig fog szólni az „éljen” Kun Bélának, ameddig neki sikerülni fog — kielégíteni a gyomrukát. Míg, ha már felélték ennek a kis elzárt Magyarországának élelmét — és nem tud a proletárdiktatúra kellő reverenciával lenni — gyomruk követeléseinél és igényeivel szemben, akkor a vörös proletár nem fogja tovább támogatni uralmukat. Nagyon meg fog fakulni érzelmének vörös színe! Én legalább is így remélem, hogy ez fogja összeomlásukat is előidézni.

De most még egyelőre — ennyit és ily jókat esznek a mieink! És nekem a napnak, mely amúgyis elég kint tartogat számomra, nem a legkevésbé kínos momentum, mikor az ebédet kell megbeszélnem és kiadnom a hozzávalókat — a proletárasszonynak. Mindent kevesel, amit kiadok. S magyarázó megjegyzéseimre, hogy mi nem vagyunk proletárok, — nekünk nem telik, — azt vála-

szolja, hogy van még — ebből vagy abból az éléskamrában. Igen ám, csak hogy ha mi ezt a keveset, amink még van, zsírból vagy egy kis szárazfőzelékből stb. egyszerre megesszük, akkor aztán koplalhatunk. Mert nekünk nem fog éléskamránk újból megtelni, készletünk szaporodni, mint a maguké. A mienk csak fogyhat. És ő — ezt nem érti meg, már t. i. azt, hogy legyen valami a kamrában, amit az ember nem eszik meg — *de mindjárt és egyszerre!* És én, kénytelen vagyok elgyötört idegekkel, — a szívemben óriási fájdalommal, ideállni mindennap, — és küszködni a proletárasszonnyal, hogy valamicske maradjon még a kevésből, amink van, holnapra is.

Mialatt én átéltem eddigi életem legsúlyosabb, legfájdalmasabb tragédiáját, elvesztettem édesapámat és majdnem az őt önként követni akaró édesanyámat is, mialatt mi kínos, keserves küzdelmet folytatunk a halállal — hogy legalább őt el ne ragadja tőlünk, az alatt a Tanácsköztársaság nem szűnt meg továbbra is folytatni — pusztító, romboló munkáját. Nem szűnt meg folytatni hazugságait. Egyre hangoztatja hadseregük diadalmas előrenyomulását, az orosz hadseregnek fényes győzelméit. Eldicsékszik egész Európa proletárságának „megmozdulásával”, szóval csupa vágyat öltöztetnek a valóság köntösébe.

Kétségbe kellene esnünk a legnagyobb mértékben, ha mindez igaz lenne! Olyan általános kommunista mozgalomról számolnak be azonban Angliában, Olaszországban, Csehországban, Franciaországban, sőt még Hollandiában és Bulgáriában is, olyan sokat állítanak, hogy ez már szinte megnyugtató. Ennyi már nem lehet igaz! Reméljük, hogy mindebből semmitem igaz!

SZABADONBOCSÁTJÁK A TÚSZOKAT

Ellenben, ha igaz az, amit ma *Kunfi* írt, hogy az összes túszokat szabadonbocsátották, akkor ez az egyetlen személyek, családok és hozzátartozóik számára feletlenül öröndetes dolog, — de a helyzetünkre vonatkozólag megdöbbentő tünet.

Ismétlem, ha igaz, hogy ezt megcselekedték és főképpen, ha az indok is igaz, amelyből állítólag tették, akkor bizony nagyon szomorú a jelen és a jövő perspektívája is. Mert Kunfi azt írja, hogy ezekre a túsokra csak akkor volt szükség, amikor a román hordák megtámadták őket. Amikoris ennek a támadásnak *átmeneti*, pillanatnyi sikere lángralobbantotta a polgárság lappangó, ellenforradalmi hajlandóságait és reményeit.

Most azonban már olyan erősnek érzik magukat és a vörös hadsereg fegyelmét, olyan nagyszerűnek a teljesítményeit, hogy erre nincs már szükség. Szerinte éppen a túsok szabadonbocsátása jelképezi a burzsoá teljes gyöngeségét és a szovjeturalom megerősödését.

Ha így lenne, hát szörnyű lennel! De én már kétségbeesni sem tudok. Én annyit szenvedtem az elmúlt két hét alatt, hogy nincs erőm — és képességem további szenvedésre. Teljesen kimerültem.

Azonban alighanem itthon belül nem áll oly fényesen a dolguk, mint „állítólag” kint a fronton. Nagyon biztatják a proletárasszonyt a türelemre, kitartásra, az élelmezés körül mutatkozó hiányoknak elszenvedésére — ma, szemben a fényes, nagyszerű jövővel, amikor is „ki fog virágozni az elnyomott emberek megváltó tavasza.” Az én tapasztalatom szerint — amint én ismerem a proletárasszonyt, nem igen fogja sokáig beérni kézzelfogható, alapos mennyiségű és minőségű elemózsia helyett még a legszebb, a legsallangosabb frázissal sem.

KÖNNYFAKASZTÓ PARÁDÉ

Igaz, hogy még a frázisokon kívül parádét is nyujtanak a népnek. Csakúgy, mint a gyűlölt és legyalázott burzsoá a multban a katonasággal, — ők most más híján, a vörös őrséggel csinálnak nagy parádékat a Vérmezőn. Csakhogy, szerintük, amazoké „állati szigorral elért buta fegyelem volt”, ezeké „páratlan, nagyszerű, gyönyörű proletárteljesítmény”.

Olyan gyönyörű volt a látványosság, hogy az elitecsapat fölött szemlét tartó Kun Béla, Haubrich és Szántó

elvtársaknak — könny szökött a szemükbe! Ugyancze-
nek az elvtársaknak, akik mosolyogva tudják nézni ártat-
lan polgároknak megkínóztatását, sőt még kivégeztetését
is, persze csak akkor, ha azok olyan súlyos bűnt követ-
tek el, hogy pl. ők is mosolyogni mertek, mint pl. az a
szerencsétlen kis zászlós!

Igy tehát elképzélhető, milyen gyönyörű lehetett az
a könnyfakasztó parádé!

Az én meggyőződése, hogy ezeknek a gyöngéd,
finom érzésű elvtársaknak a lelkét, az eddig elkövetett
gazságaikon, bűneiken kívül, még egy gyilkosság is ter-
heli. Ha nem is közvetlenül, de ők az okai szegény édes-
apám elpusztulásának! Ha ők nem kerülnek uralomra két
és fél hónappal ezelőtt, akkor nem fekszik ma a hideg
földben szegény édesapám!

És a legszörnyűbb a dologban, hogy ez nemcsak az
én hitem, de erős meggyőződése édesanyámnak is! S a
veszteség fölötti nagy fájdalommal lépést tart a lelkifur-
dalása, az önmarcangolása. Egyre azt hajtja, hogy mi
éhen hagytuk veszni szegény édesapánkat. Én ugyan rop-
pant igyekeztem ezt a gondolatot kiverni fejből, de hoz-
záteszem, hogyha úgy is lenne, ahogy nincs, akkor sem
tehetnék magunknak szemrehányást. Legfeljebb ennek
a gonosz rablóhadnak, amely most a markában tart, és
sanyargat bennünket.

MÁR BEVALLJÁK, HOGY KÜSZÖBÖN AZ ÉHSÉG

Az elmúlt hét valamelyik napján (én igazán nem
tudom mikor és mi történik, annyira zavaros még a fejem
az átélt és sajnos, meg nem szűnő szenvedésektől) nagy
vita volt újból a proletárgyomor érdekében. *Kezdi már
nyíltan bevallani*, miután hiába is tagadnák, hogy *küszö-
bön áll az éhség*. Hogyan is lehetne ezt letagadni, mikor
mindennap órákig ácsorognak az emberek, hogy a legmi-
nimálisabb táplálékot beszerezhessék! Hogy ez az inség-
hez közelálló helyzet, végtelenül izgatja a proletárasz-
szonyokat és kitöréseket idéz elő náluk, éppen olyan ter-
mészetes, mint az, hogy Kun Béla az elkeseredésük nyíl-

vánítását, burzsoábujtogatásnak tudja be. Illetőleg így mondja. Mindenesetre igen eredeti módon akarják a helyzetet szanalni. A természetes segítség a koplalás ellen — élelmiszer beszerzése.

Az entente és a bennünket környező nemzetek, nem hajlandók megsegíteni, egy mondjuk, icipici kis francia vagy angol hadsereggel. A segítségnek azt a negatív formáját választják, amely igazán nem túlságosan erőlteti meg őket, hogy élelmiszerblokádn alá helyeznek bennünket. — Ha igaz, ez is jobb a semminél! Ezzel alaposan gyöngítik a vörös uralmat.

Míg a Tanácsköztársaság így gondolkozik: azért kevés az elemőzsia, mert sok az éhes ember. Ha kevesebben lennének, több jutna egyre. Több ételmet nem adhatunk, fogyasszuk a fogyasztók számát.

Küldjük el a burzsujokat! Ez Varga Jenő elvtársnak, a népgazdasági elnöknek felfogása és ideája. Szóval a polgárságtól szeretne valamiképpen megszabadulni. Halomra lövetni, halomra öletni őket, mint ahogy szeretnék, mégsem lehet. Nagyon közel vannak a határok és a kártyájukba néző ellenséges szomszédok. Tehát, most egyszerre a nyaralást akarná „megkönnyíteni” nekik. Kegyeskednék, úgy mondja, e lakásokat a rekvirálástól mentesíteni. Milyen nagylelkűek lettek egyszerre!

Eddig, ha valaki csak kimozdult a lakásából, bizonyos lehetett afelől, hogy mire visszafordul, már megszállva találja. És íme, most már biztatják őt a huzamosabb faluzásra. Azért nem hinném, hogy akadna olyan valaki, a „polgárság” között olyan együgyű, aki lépre megy és bízik az ő ígéretükben.

Kun Béla azonban teóriákkal, elvekkkel és szónoklatokkal akarja jóllakatni szeretett híveit.

Szokatlan nyíltsággal bevallja, hogy igenis „éhség van”. Nagy előadást tart az élelmezési politikáról.

Párhuzamot von a kapitalista és a proletár élelmezési politika között. Természetesen minden előny itt van, minden hátrány ott volt. És ha mégis, ennek dacára baj van az ellátás körül, ennek csak az az oka, hogy nem sza-

kítottak teljesen „a kapitalizmusból reájuk maradt élelmezési politika hagyományaival”.

És igyekeznek bebizonyítani, hogy az éhségnek nem a külpolitika, nem a blokád az oka. Mert, úgy véli, hogy a szomszédban, Ausztriában, nincs még proletárdiktatura, tehát blokád sincs és mégis éppen olyan nyomor van. Hát először is, ez nem igaz, mert ott nincs *olyan* nyomor. Másodszor pedig a nagy szónok elfelejti azt a kis igazságot, hogy Ausztria sosem volt egy magát önerejéből fenntartó agrárország, sőt igen alaposan, erősen támaszkodott és rászorult a mi terményeinkre is. És most, hogy mi — a legerősebb blokád alatt vagyunk, elszakítva még Magyarországtól legtermékenyebb területétől is, természetesen a vörös határok között élőknek sem jut a mindennapira —, nemhogy még mi adhatnánk a szomszédnak is.

SZAMUELLY KÜLÖNVONATÁN
TÉSZTAKÉSZÍTŐ SZAKÁCSOT IS VÍSZ

Szamuelyról, a bestiálisok között a legbestiálisabb-ról mesélik, hogy különvonatán, amelyet vidéki kirándulásaihoz használ, külön tésztakészítő szakácsot is visz magával! Ferenc József magyar király és osztrák császár ezt nem tette soha. De ez a, valami ghettonak is a szemétdombján született utolsórendű alak — szükségesnek tartja ezt. Mert hát ő súlyt helyez a tésztára, a finomra, a frissen készítettre, — a szakács művészetére.

Kun Béla is, miután magát, uralmát és a Tanácsköztársaság működését ártatlannak jelentette ki az éhség előidézésében, elfogadta Varga Jenő ideáját — Budapest tehermentesítését. De ő nemcsak a polgárságot akarja kitessekélni. Ő a forradalom szempontjából is kitűnő dolognak tartaná, ha a munkanélküli proletáriátus is elmenne a falvakba. Óriási eredményt remél ettől. Először is átvennék a szervező munkát, a felvilágosítást végznék. Azután az élelmiszer Budapestre való felhajtását csinálnák. A parasztok közötti agitáció erre is alkalmas volna. És végül, Budapest is megszabadulna tőlük. Hát nem nagyszerű, nagy perspektívájú dolog lesz ebből?

KITESSÉKELIK A POLGÁRSÁGOT BUDAPESTRŐL

Nagy tisztogatást akar végezni a közellátási népbiztosságnál is. Szerinte ott sokan szabotálnak. Egész seereg hivatalnok van ott, aki halálos ellensége a diktatúrának, és még hozzá nem is nélkülözhetetlen szakember. A nélkülözhetetleneket meg akarja jól fizetni.

Az ácsorgás kérdésén — úgy véli, hogy nagyon könnyen lehet segíteni. A rajonírozást akarja megcsinálni. Különböző színű jegyrendszert akar behozni. Persze, elsősorban azoknak akarja biztosítani az élelmiszerekhez való hozzáférést, akik dolgoznak az igazi proletariátus javára. Tehát valószínűleg, sőt bizonyosan már a jegynek a színe is el fogja árulni, hogy az, akinek a kezében van, burzsuj. Annak tehát nem kell semmit sem kapnia, annak nem kell ennie. Pusztuljon el, magától az éhségtől. Ne várja, míg elpusztítják más módon... S hogy ez nem valami inszINUÁCIÓ részemről, azt világosan elárulja Kun Bélának az a kijelentése, hogy — „halálos bűn lenne a proletariátussal szemben — holmi szentimentalizmusból — eltérni a különböző színű jegyek rendszerétől.”

Bármiképpen is fordul a dolguk, akár diadalittas harci híreket közölnek, akár az éhség kopogtatásáról kénytelenek tudomást venni — és elhárításáról konferálni — a szegény burzsuj tarthatja a hátát.

A szemesebb, az eszesebb proletárok kezdik észrevenni már, hogy az ígért paradicsom teljes mértékben megvan ugyan, de *csak* a vezetők számára! A vörös izzás hőfoka kezd alábbszállni. A diktátorok gondoskodnak tehát arról, hogy ha jelen helyzetükkel nincsenek megelégedve, rettegjenek a jövőtől — ha nem támogatnák őket kellőképpen — és újra polgáruralom következne.

RÉMMESÉK A FEHÉR GÁRDA KEGYETLENKEDÉSÉRŐL

És ebből a célból és okból állandó rovat újságjukban — a fehér gárda kegyetlenségéről szóló rémmesék sorozata. Amint valahonnan kénytelenek elmenekülni, akár kis falucska az, akár város, rögtön jönnek a hiteles

értésítések, a megbízható hírek, — hogy a visszatért reakciós „urak” micsoda szörnyű kegyetlenkedéseket vittek véghez a szegény ártatlan vörösökön!

Legutóbb Makóról szól az ének. Amit az ottani fehér terrortól írnak, az — hitem szerint — tisztán fantáziájuk szüleménye. De, sajnos, szomorú valóság az, amit a terroristák a gazságok terén elkövetnek. Ezekből a borzasztó, szörnyű cselekedetektől —, amelyeket az ő embereik, az ő parancsukra visznek véghez — kovácsolják a szörnyű hazugságot, hogy mindezt a fehérek követik el, ha egyszer felülkerekednek. Úgy remélik, hogy sikerül megijeszteni a proletárt. Azt akarják elhíttetni vele, hogy bármennyire is elégedetlen most a sorsával, sőt még ha koncedálják, hogy oka is van az elégedetlenségre, tartsa még mindig jobbnak és kívánatosabbnak a mai helyzetét amannál, amely okvetlenül bekövetkeznék, ha ki nem tartana a vörös, most már kissé hiányos paradicsom és ennek kreálói, az ő uraik, parancsolói, — a diktátorok mellett.

ÖSSZELOPOTT KÖNYVEKBŐL KÖNYVTÁR

A könyvtárakat is szervezik. Kijelentik, hogy Budapesten lesz a világ legnagyobb szocialista könyvtára. Összelopott könyvekből akarják létrehozni. Megcsinálják a nagyszerű tervet hozzá, — a jövő zenéjét.

Ha nem tudnók amúgy is — ha nem ismernők, sajnos, eléggé alaposan rendszerüket, akkor megvilágítaná ezt egy kis hírecske, egy kis figyelmeztetés a mai hírek között!

Miután több hasábos cikkben — leírják, hogy milyen lesz a Tanácsköztársaság könyvtára, — a hírek között forradalmi törvényszékkal fenyegetik meg a könyvkereskedőket, ha nem hajlandók az összes általuk kívánt könyveket ingyen odaadni.

A KÖNYVEKET MEGMENTŐ ÖTLET

No, Sz. A. barátunk most mutassa meg, mit tud! Mert ha minden kereskedőnek minden készlete az ő kezükbe kerül, akkor azután Isten legyen nekünk irgalmas, még arra az esetre is, — ha megszabadulnánk tőlük.

Csak pusztulás, csak rom maradna utánuk. Az uramnak volt ezirányban egy elég fényes ideája. Mikor úgy volt, hogy az ő intézetüket is ki fogják rabolni, felment X. elvtársához és jóakaró tanácsot adott neki. Nem való a „népnek” a kezébe a kötetlen könyv. Majd elébb bekötetik s úgy szállítják. Az elvtárs helyeselte a gondolatot. Az uram is meg volt elégedve az elért eredménnyel. Mert: qui habet tempus ...

Nekünk nem *élet* ugyan ez a mostani, de a könyveket talán mégis megmenthetjük arra az időre, ha valami csodával határos módon meg tudnánk valamiképen menekülni — mi, meg az ország szörnyűséges helyzetünkből ...

Érdekes, hogy annyit hazudnak az elvtársaknak, a szavakkal agyonudvarolt népnek, hogy a végén talán már maguk is elhiszik — amit hazudnak.

Pl. mikor Rudas László mereng el a „munkásság és tisztviselő” témája fölött. Azt állítja, hogy a magyar proletariátus „befáradt” az őszirózsás *polgári* forradalom sikertelenségébe, magához ragadta az államhatalmat és kimondotta a proletárdiktaturát. Közöttük és a magyar intelligencia között nem volt meg az az éles ellentét, amely az orosz forradalomban a proletariátus forradalmának kitörésekor rögtön mutatkozott.

Ez, ha igaz lenne, örök szégyenünk lenne!

De nem igaz! Sajnos, az igazság sem szebb ennél. Gyávák és tehetetlenek voltunk. Gyávák az „őszirózsás forradalom”-nak nevezett csöcselék-lázadásnál. Akkor szereltettük le magunkat. Akkor nem fejtettünk ki semmimű ellenállást. Akkor pecsételtük meg jövőnk sorsunkat. Ami azután következett, amiben most élünk, mostani szégyenletes, szomorú, szálnalmas helyzetünk, természetes következménye akkori nagy gyöngeségünknek, a rettentő hosszú, vérvesztő háború-okozta elernyedtségünknek. Az elgyöngült, rosszul táplált, kimerült test sem tud ellenállni holmi betegségi infekcióknak. Ugyanez a nemzet sorsa. Gyöngék, elesettek voltunk. A bacillusok, a ronda, pusztító bacillusok elárasztották testünket. Nem volt elegendő erős, piros, egészséges vérünk ahhoz, — hogy a

szükséges ellenmérget kiváltsa és leküzdje a miazmák pusztító hadjáratát. Így volt! Ez az igazság! Nem éppen dicsekedni való. De semmiesetre sem igaz az, hogy nem volt „éles ellentét”. Hogy a „burzsoá kiejtette tehetetlenül a gyepőt kezéből”, ez annyiban igaz, hogy erőszakkal kiütötték a kezéből. De hogy a burzsoázia egy része rokonszenvvel fogadta volna ezt a forradalmat — ez már úgy vélem, erős elkanyarodás az igazság ösvényéről!

Nem mondom, hogy nem akadt egy pár meghibbant agyvelejű. Vagy pl. olyan, mint X. Y. „barátunk” és hozzá hasonlók, akik úgy vélték, hogy tudásukat, képességüket a burzsoá-társadalom nem méltányolja kellőképpen, hogy ők többet és egyebet érdemelnének — tehát elkeseredettek, elégedetlenek voltak s mint ilyenek, minden felfordulást szívesen láttak, minden olyan új alakulatot örömmel üdvözöltek, amelytől sorsuknak, pályájuknak emelkedését és tehetségüknek fényesebb díjazását remélték. Ezek talán örültek a felfordulásnak. Sőt egészen biztosan dicsőítik ma a diktatúrát, mikor tőle a remélt fényes javadalmazást megkapták.

A ma urai pedig elég ravaszok ahhoz, hogy kihasználják saját terveikre, céljaikra — ezeket az eltévelyedetteket, ezeket a — mindenre kaphatókat. Ezek — keltenek nekik hatalmuknak alátámasztására, — példa statuálására. Hogy mondhassák: íme, ezek a burzsoákhöz tartoztak és mégis, milyen meggyőződéssel pártoltak át hozzánk! Ez megéri nekik azt a csomó fehér rongyot, amit nekik fizetnek, s amelyből nyomnak annyit, amennyi csak jólesik nekik. Megéri a különböző kinevezéseket, amelyekben őket részesítik s amelyek nekik semmibe sem kerülnek s az illetőknek, akiknek nyújtják — úgylátszik, olyan örömet szereznek, hogy — csakúgy zengik a tanácsköztársaság dicsőségét.

Mindamellettnem zavartalan a hatalmon lévőknek öröme. „A halálraitélt kapitalista társadalom ránkmaradt ideológiája beforakodik az új társadalmi szervezetbe”, mondják ők. „A proletárdiktatúra még sokáig nem lesz képes a tőkés gazdasági intézmények kommunista átszer-

vezésével együtt az ezekből az intézményekből fakadt gondolkodást is a fejekből kiverni". Jó és egész stílusuknak megfelelő kifejezéseket használnak.

AZ ELVTÁRSÁK EGYMÁSKÖZT IS MARAKODNAK

Hála az Istennek, hogy már az elvtársak egymás között is marakodnak. Ez jó nekünk! Ha még csak egyetértés nincs közöttük, — a Tanácsköztársaság dédelgetett, becézett alkalmazottai között, akkor mi reménykedhetünk, hogy ez is talán hozzá fog járulni — hogy mindnyájunk által annyira óhajtott dicstelen bukásuk egyszer mégis csak bekövetkezzék!

Se eledel — se produkció, se egyetértés! Csak rablásból, csak lopásból — még egy kommunista társadalom se tud exisztálni örökké. Már csak azért sem, mert a végén mégis csak elfogy a lopni- és rabolni-való. S akkor már nem fog egyéb hátramaradni, minthogy egymás közt rendezzenek kommunizmust, egymást rabolják ki.

Rudas László elvtárs úgy véli, hogy: „a testi munka tulajdonképpen éppúgy szellemi munka, mint az általában úgynevezett szellemi munka“. És ezen állításának alátámasztására idézi nagyban Marxot, „Kapital“ című munkájából sorol fel idézeteket, részleteket.

Hát ez mind igen szép dolog elméletben, amit itt részint, mint sajáttermésű bölcseséget, részint a forrássok megnevezésével ad elő. A prakszisban azonban kikapasztalhatták már az elvtársak, — nem is egyhelyütt, nem is egyszer, — hogy az orvosprofesszor úr, ha muuzáj, meg fogja a seprőnek a nyelét is és egészen bizonyosan jól elvégzi ezt a munkát is. A szolga elvtárs meg tudja ugyan tagadni a seprés lenézett műveletét, de az operációt a betegen mindannak dacára nem volt képes végrehajtani.

Ez bizonyos: akármennyire igyekeznék is Rudas elvtárs Marx segítségére igénybevételeivel — a szellemi munka értékét lefokozni és a szellemi munkást produktumával együtt a fizikai munkás és teljesítménye alá helyezni.

Május 31-iki lapjukban (mert hiszen én akkor kép-

telen voltam még az újságolvasásra is és csak most nézem át, hogy mi minden történt azalatt és azóta?) újból az ellátás kérdését bolygatják. Mindenféleképpen próbálkoznak. A rendeletek csakúgy teremnek, mint a gomba — eső után, de kevesebb hasznot hajtanak.

Most a vörösörség országos főparancsnoka „rendeletkezik”. Szigorú rendelet ment a vidéki direktóriumokhoz, amely egyszeriben véget fog vetni a sok visszásságnak, amely az élelmiszereknek Budapestre szállítása körül felmerült.

Félreértésnek minősíti a vidéki elvtársak abbéli cselekedetét, hogy nem engedik az élelmet Budapestre szállítani.

Szegény, ártatlan vidéki direktóriumi tagok, csak a jó erkölcs nevében cselekedtek így! A kommunista államban nem szabad árdrágításnak, üzérkedésnek előfordulni. És miután ők attól tartottak, hogy megtörténhetnék, hogy a felküldött áruval mégis ezt cselekednék, tehát visszatartották az árut, nem engedték, hogy felutazzanak vele Budapestre.

PARANCS A VIDÉKNEK, HOGY JÖJJÖN ÉLELMISZER!

A vörösörség főparancsnoka kijelenti, hogy majd ügyelni fognak — hogy ily „bűnök” el ne követtessenek. Ellenben élelmiszer „jöjjön”, mert ha nem, akkor a jó erkölcsökre annyira ügyelő direktóriumokkal szemben a közellátási népbiztosság teljes szigorral fog eljárni!

Rabinovits József elvtárs felsorolja, hogy mi mindent végeztek. (Tudjuk úgyis, pusztítást, rombolást!) Elhenceg azzal, hogy tönkretették a latifundiumokat, a gyárakat, a bányákat, házakat, a kereskedelmet. Kivették a hozzáértők kezéből és elpusztították. „Ezt” ő már nem mondja így, de mi látjuk, tudjuk, érezzük, hogy így van.

Azt mondja szóról-szóra: „A fegyház, az iskola és az egyház (jó kis csoportosítás!) romokban hever a proletariátus lábainál. Hatalmas energiával szétzúzta őket a munkásság, szét kellett zúznia, hogy helyébe saját érdekeinek megfelelőt alkosson.” Eldicsékszik azzal is, hogy

milyen mérhetetlenül gyűlölik őket a polgárok, nemcsak a mieink, de az egész világi is. De ez a fogcsikorgatás csak erősebbé teszi őket, s ezzel csak siettetik pusztulásukat. „Csak segítsenek továbbra is *világromboló* munkánkban”. Hát ez csak öszinte beszéd? Ehhez már nincs mit hozzátenni. Nem kevesebb nyíltsággal teszi hozzá ő maga, hogy: „Nyíltan bevalljuk, hogy a *diktatúra, az erőszak minden eszközével* akarjuk siettetni a nemzetközi proletariátus felszabadulásának szent ügyét”!

A PROLETÁRDIKTATÚRA STATISZTIKÁJA
A BŰNÖZÉSRŐL

És ezután jön a proletárdiktatúra statisztikája a bűnözésről — Budapestén. Klasszikus valóban az ő összehasonlító statisztikájuk — az idej és a tavalyi bűnözések között.

Hát nem kómikus az, hogy diadallal konstatálja, hogy az idén sokkal kevesebb bűneset fordult elő, mint tavaly?

Mindazok a bűnök, amelyekért a *régi* polgári társadalomban — a legszigorúbb büntetések — fogház, fegyház jártak ki, t. i. a lopásért, rablásért, gyilkosságért, most azok nemcsak büntetésmentesek, hanem — *erény*-számba mennek. Mert *ezek* alkotják a Tanácsköztársaság fundamentumát. Ezeknek a cselekedeteknek köszöni létét és fennmaradását.

Szervezett tolvaj- és rablóbanda az egész vezetőség. A prolik természetesen nagyon élvezik, mikor azt hallják, hogy a polgárság vagyonának, pénzének, ékszerének elvétele, elkobzása, micsoda nagyszerű proletár-teljesítmény! Elismerés, köszönet jár érte, szemben a mult elévült, elavult felfogásával, amikor ugyanezekért a cselekedetekért fogházat, fegyházat kaptak.

De ha egyszer mégis túlságba viszik az egyéni akciót a lopás terén és ezzel megkárosítják a vezetőséget, mert azoknak jut akkor kevesebb a zsákmányból, — megesik, hogy mégis törvény elé kerülnek. S ilyenkor egészen élvezetes kis vallomások hangzanak el! A mult-

kor történt egy tárgyaláson, hogy a tolvaj prolit kérli a Tanácsköztársaságnak egy „bírája”, hogy a lopott holmit hová vitte? Amire a „vádolt elvtárs” egészen nyugodtan azt feleli: „Ugyanoda, ahová a multkor vittük, mikor a bíróelvtárssal együtt loptunk!”

Nem kacagni való, hogy nagy elismeréssel konstata-
tálják, hogy sem pénzhamisítás, sem házassági szédelgés
nem fordult elő — az ő uralmuk alatt? Hát lehet, vagy
kell-e ott pénzt hamisítani az egyesnek, mikor ezt elvégzi,
ezt a hamisítást maga a Tanácsköztársaság! Nyom pénzt
annyit, amennyi csak jól esik neki! Ezért azután senki
ezt a pénzt elfogadni már nem akarja, vásárolni nem
lehet vele. Minden fenyegetés dacára, csak kékpénzt fo-
gadnak el, vagy árut, áruért cserébe. Érdemes lenne ezt
a pénzt hamisítani?

No és a házasságszédelgés! Hát szükség van ma
erre? Sokkal több fáradságba került azelőtt a házasságot
„szédelegni”, mint ma, a mai szovjettörvények szerint „in-
optima forma” nyélbe ütni.

Az üzemi balesetek száma is lényegesen csökkent,
„szerintük”. Ezt is elhiszem! Ha *nincs* munka, ha *nem*
dolgoznak, ha *nincs* üzem, — akkor természetesen
„üzemi” baleset sem lehet.

Egy helyen vall be szaporulatot a bűnözések terén.
S ez igen jellemző rájuk, pláne az indokolása. A tavalyi
három közvagyon-rongálással szemben, az idén negyven-
nyolc eset volt. Igen természetesen, hogy mikor a művel-
etlen, a barbár proletárt rászabadítják a legszebb privát-
kertekre, gyönyörű palotákra, — hát kiéli, kitombolja
vandál hajlamait, amelyeket jól felhizlalt az állandó,
szünet nélküli izgatás, bujtogatás a polgárok és vagyona
ellen.

Ezt azzal magyarázza és menti a statisztikus, hogy
vannak proletárok, akik még nem értik át teljesen, hogy
a Tanácsköztársaság minden magánvagyon köztulajdonba-
vételét végrehajtotta. „Még mindig azt hiszik, hogy a
házakat, kerteket, a parkokat meg lehet rongálni, mert
az nem az övék”.

Hát nem gyönyörű magyarázata, és mentsége ez, a proletár nemes cselekedetének, a csodás paloták remek, szemet-lelket megörvendeztető szépségű kertek, parkok, lelketlen pusztításának?

Vagy pl. hogy egyetlenegy hatóság elleni erőszak esete sem fordult elő.

Csodálatos dolog! Azelőtt a rendőrnél pl. volt valami kis fegyverecske, de a csirkefogónál, a betörőnél sokkal több. *Ma*, mindenki fegyvertelen! Csak a hatósági közegek vannak nyakig felfegyverkezve, — kézigránátokkal — és minden lehető és lehetetlen fegyverrel vannak ellátva. Próbáljon bárki, még a legvakmerőbb is, — hatóság elleni erőszakot „kifejteni”, ezekkel szemben!

És így lehetne végigmenni az ő egész műsorukon — ezekre szétszedni és kimutatni, hogy milyen szörnyen indokolt az ő nagy elégedettségük, büszkeségük a proletárdiktatúra „rend-teremtésével” szemben!

Merőben új rendnek nevezik ezt egy másik elmefuttatásukban. Egy anonymus író azt fájlatja cikkében, hogy az új rend mellett, az emberek még a régiéek. „A kapitalista rendtől vannak lelkük mélyéig megmételyezve. Annak pusztulásával természetesen el kell tűnnie annak az erkölcsnek is, amely az embert kijátszotta embertársa ellen, amely csak a mások rovására elért, vagy kierőszaolt előnyökben tudott elismerést és jutalmazást szolgáltatni”. Miután elszórakozik egy darabig ezzel a témával — segítségül véve természetesen, mint mindig Saint Simont és Marxot, stb., arra a konkluzióra jut, hogy az új társadalomban mindenki képességei szerint fog dolgozni, mindenki szükségletei szerint lesz ellátva. No, ebből azután gyönyörű világ lesz — a praxisban! Saint Simon és Marx, ha ugyan ők maguk is komolyan vették amit hirdettek, ideáiknak *ilyetén* megvalósításán, amilyenre ezek a diktátorok képesek lesznek, egyre csak foroghatnak a sírjukban.

Éppen olyan világot élünk ma, éppen olyan altruisták, nemeslelkűek az emberek ma, egyáltalában a prolik különösen, hogy teljes erejüket, képességüket meg fogják

feszíteni, hogy a köznek önzetlenül szolgáljanak, hogy az államot felvirágoztassák — tudásuk, erejük javát le adva és ezért semmi egyéni, külön ellenszolgáltatásra nem számítva! Hja, ha ez lehetséges lenne, az nagyon szép és jó lenne, — de akkor csupa önzetlenségnek, csupa jósnak, csupa Jézus Krisztusnak kellene a földön járnia.

Mert még ha akadna is a mai világban egy-egy valóban idealista, valóban nemes, fenkölt gondolkozású, áldozatkész ember — aki igenis hajlandó lenne munkáját, tudását, képességét, teljes önzetlenséggel a köznek szentelni, nagyon hamar rájönne arra, hogy bolondot cselekszik. Mert az embereknek tömege kihasználná őt, a munkáját — és ráadásul még ki is nevetné őt, hogy ő dolgozik, de mások, a lusták, a henyék, a herék látják hasznát.

Hiszen a mai szorgalmasok — talán akkor is dolgoznának, míg a mai lusták egészen bizonyosan, akkor még lustábbak lennének, még kevesebbet csinálnának, mint ma, mikor nem maguknak kell mindennapi kenyérüket megszerezni, de az állam gondoskodik arról, hogy meg legyen mindenük, amire szükségük van.

Talán a Holdban, vagy a Marson, ha ugyan vannak élőlények, akkor berendezkedhetnének ezen az alapon — de a mi földgolyónkon — a mi embereinkkel — a legnagyobb utópia — ez a gondolat.

S hogy mennyire nem hiszik ők maguk sem, hogy az, amit hirdetnek, keresztülvihető — mutatja a sorok között, de még magában a sorokban is, a mindenféle kisebb-nagyobb megalkuvás. „Mindenki egyformán dolgozzék, képessége szerint, mindenkinek összes szükségleteiről egyformán fognak gondoskodni”.

Édes Istenem, mit tudják ők, hogy tudják azt megítélni, hogy mennyi munkát képes valaki teljesíteni, mennyi az ő képessége, pláne szellemi munkánál? Herczeg Ferencnek meg fogják parancsolni pl., hogy írjon egy ilyen és ilyen drámát, ennyi és ennyi felvonásból álljon és ennyi meg ennyi idő alatt szállítsa?! Vagy Zala Györgynek, hogy szobrot mintázzon, parancs szerint és az idő-

tartamot is meghatározva. Avagy szimfóniát fognak megrendelni egy zeneszerzőnél — hasonló módozatok mellett? Mert hogy valaki hány öl fát tud egy nap felvágni, még azt sem lehet egészen pontosan megállapítani, mert az igen természetesen függ — az illető erejétől, tüdejétől, testi, meg talán lelki energiájától is. De, egy szellemi munkást, egy produkáló művészt, pl., legyen az akár költő, író, festő, szobrász, építész, vagy zenész, kommandóra dolgoztatni, — és azt hinni, hogy kontrolozni lehet, vajjon amit produkál — az a tőle telhető legtöbb és legjobb-e, az tökéletes abszurdum.

Éppen ilyen tökéletes abszurdum a jutalmazás: „melyet a köz is egyenlően fizet, — mindenkinek összes szükségletéről egyformán gondoskodik”, és most jön már a megalkuvás, — „bár a szükséglet mértéke az egyesek különböző fizikuma és hajlama szerint ugyancsak különböző lesz.” No úgy-e, hogy a mondat első felében állítottak a lehetetlensége, — kiténik a mondat másik feléből, — amelyben ők maguk koncedálják, hogy mégis, a kommunizmusban is — a nagy egyénitlenítés országában is — a dolgozók jutalmazásának mégis csak *egyéninek* kell lenni.

Hát akkor már nagyon közeledünk az átkos kapitalizmus légköréhez, — és nagyon távolodunk az isteni fenséges, kommunizmus — egyenlőség-hitvallásától. Az a lényeges különbség azonban mindenesetre megvan, hogy a kapitalizmus idején — kiki annyit, úgy dolgozott, amennyit tudott, vagy akart és szerzeményét — úgy használta fel, úgy osztotta be, ahogy az neki a legmegfelelőbb volt, egyéni ízlése, hajlamai szerint.

Míg most, tegyük fel, hogy ők elismerik valakinél, hogy a munkájának a legjavát adta, hogyan tudhatják, hogy mennyi és milyen irányú az ő szükséglete?

Vagy talán az is meg fog szűnni, el lesz tiltva, hogy az embernek egyéni ízlése — kívánsága legyen. Ha X abból amit keres — vagy feleslegéből — a moziba, vagy színházba megy — vagy egy fényes lakomát rendel magának — akkor nekem sem lesz szabad mást cseleked-

nem, más ízlésűnek lennem, — és a fenti élvezetek helyett magamnak egy szép könyvet vennem? Tehát tökéletes gyámság alatt, testi-lelki rabszolgasorsban leszünk?

Semmisem lesz a mienk? Még a levegőt is kölcsönbe kapjuk?

Hiszen majd minden nyelvben megvannak azok a közmondások, amelyek világosan dokumentálják, hogy mennyire ki van fejlődve az emberekben — az egyéni bírásnak a vágya, a saját tulajdonnak megbecsülése. A német azt írja a házára — „Klein, aber mein“, az angol „my house is my castle“, a magyar „az én házam az én váram, vagy minden kakas úr a maga szemétdombján“, stb. stb., szóval, ez mindazt jelzi, mindazt dokumentálja, hogy az embereknek örök vágyódásuk — kívánságuk, hogy legyen valamijök (lakásuk, házuk, bármilyen kicsi, de egészen az övék). A magyar parasztnak leghőbb vágya, hogy legyen legalább egy talpalatnyi földje, hogy a kunyhója a saját földjén álljon, — hogy a kenyerét saját termésű „élet“-ből süthesse.

A könyvbarát — nem elégszik meg a kölcsönkapott könyvekkel — a saját könyvtárában, mint saját tulajdonát szereti azokat látni, élvezni. Az emberek legnagyobb részének vele született vágya, természete, a magántulajdonnak intenzív óhajtása. Azért dolgozik, küzd, hogy szerezzen magának, családjának, bútort, lakást, otthont, ami az övé egészen — ami kizárólag az ő meg a családja rendelkezésére áll s ami felett szabadon, korlátlanul — teljhatalmulag rendelkezik úgy életében, mint elhúnyta esetére is. S hogy pl. a magyar parasztnál mennyire ki van fejlődve ez az érzés, bizonyítja az, hogy direkt lenézi, lekicsinyli azt, aki nem lakik saját házában. Egyszer Debrecenben egy civis lakodalmat tartott. Én nem hívtam meg a házában lakó — nem emlékszem már rá — miféle nagy urat. Mikor szemérehányták neki és kérdezték, hogy miért tette ezt? azt felelte, hogy csak nem fog meghívni az ő úri portájára gyűtt-ment embert, aki még csak nem is a saját házában lakik?

Így van beidegződve az emberek lelkébe a magántulajdon — megbecsülése.

Ha kimegyek pl. a Margitszigetre, élvezem a remek parkot, rózsákat, a bokrokat, a fákat, az egész nagy művészetet, melyet ott a kertészeti tudomány kifejtett. Nagy esztétikai gyönyörűséget szerez nekem. Órákig el tudom nézni. De a magam szimpla pár bokrát és fáját, a sajátkezü ültetvényeimet, amelyeket magam ápoltam, magam gondoztam, magam öntöztem és szabadítottam meg a kártevő élősdiektől stb. stb., — azokat szeretem. Szeretem őket igenis! Leszem repeső szívvel rügyeborulásukat tavasszal. Bámulom, élvezem levelük sárgulását, rozsdavörös, barna és mindenféle csodás színompát kifejtő metamorfózisukat — az ősszel. Mint utolsó felvonást, — a levelük hullatását, elmúlásukat megsiratom. Szinte fáj nekem a növényeknek, az én növényeimnek a pusztulása. Mert a szívemhez vannak növe, — mert az enyémeik!

S én úgy vélem, hogy éppenséggel nem azok a legrosszabb emberek, — sem érzésben, sem jellemben, akik így ragaszkodnak tulajdonukhoz.

Sőt ellenkezőleg! Akárhányszor megfigyeltem még a prolik körében is, hogy mentől tisztességesebb, becsületesebb, jóra valóbb emberek voltak, annál nagyobb súlyt helyeztek a „tulajdonukra,” bútorra, lakásra, rendes konyhafelszerelésre. Csak az iszákos, haszontalan, lusta emberek, azok igazán nem törődtek azzal, hogy van-e valamijük, vagy sem, rendes-e a lakásuk, bútoruk, vagy sem? Csak egy tulajdont respektáltak, de ezt annál mélységesebben és ez a gyomruk volt.

S miután mentől rendetlenebb, haszontalanabb az ember, annál gyakrabban van kitéve a költözködés örömeinek, természetesen annál kevésbé bánja a „nincstelenséget” a „magántulajdonnak” illetően hiányát.

A magyar paraszt is, ugyancsak szereti a földjét, a házát, a marháját. Semmit sem jobban ennél. Talán a hazaszeretete sem egészen független ezeknek az ingatlanainak a szeretetétől. S mikor hazáját meggy megvédeni,

— bizonyára nem kis szerepet játszik agyában az a tudat, hogy ezzel az ő saját külön otthonát, saját tulajdonát is megvédelmezi.

De hát ezeknél a tanácsköztársaságiaknál nem szabad szeretni sem a magántulajdont, sem a hazát, sem Istent, mert náluk nincs sem tulajdon (már mint a föld, az elvtársak számára! A maguk számára annál inkább van!), sem haza, sem Isten! Csak őket kell szeretni, a diktátorokat. Őérettük kell dolgozni. Őérettük a Vörös hadseregben — piros vérüket hullatni. Csak azért, hogy ők élhessenek, dözsölhessenek, uralkodhassanak és kényük-kedvükre — kegyetlenkedhessenek!

Miután már a magasba, — becses fülűkhöz is eljut a proletár asszonyok szitkozódása, a Tanácsköztársaság iránti jókívánásaiknak intenzív kifejezése az órákig tartó ácsorgás alatt, — amelyet egy kis főzelék vagy bármily primitív kis ennivaló miatt véghez kell vinniük, természetesen azt sütik ki, hogy erről is csak a burzsoá tehet. No nem arról, hogy ennivaló nincs! Mert hogy nincs, ezt már ők sem merik tagadni. Hanem annak is a polgár az okozója, hogy a munkásasszony, a szeretett prolihölgy szitkozódik. Igenis! Legújabb találmányuk, hogy a burzsujasszony munkásruhába öltözik s ebben megy közéjük és bujtogatja őket. Mert hiszen már harmadik hónapja, hogy ők uralkodnak! És a burzsujnak csak koplalni, túrni szabad az ő lehetetlen kínzásaiukat. Tehát az élelmezési politikába kevésbé van a burzsujoknak beleszólásuk, aminthogy az élelemnek nincsen meg a burzsujhoz vezető útja.

Már pedig én úgy vélem, hogyha pl. én az én ma meglevő utcai toilletteim közül bármelyikben kivonulnék az utcára, bizonyára sokkal kevésbé lennék divatosan öltözve, mint akárhány proliasszony. A szövetje nem rossz az enyémmek — mert még erősen békebeli — de az a fazónja is. Míg a proli elvtársnők annyit keresnek — annyi fehér rongyot kapnak fizetés gyanánt, hogyha egyszer megnyílik egy üzlet, és van még benne valamiféle portéka — azt mind megvehetik!

Tehát az én részemről nem lenne álruha, az egyszerű, divatját mult öltözet és valószínűleg még sok más polgártársnőm részéről sem. Míg ami a bujtogatást illeti, hát erre éppenséggel semmi szükség sincs. Bujtogat maga a tény, a faktum, hogy hosszú órákig kell sort állni, míg egy nyomorult kis tökre, vagy salátára szert tehetnek. Ehhez nem kell bujtogató kommentár. Ez beszél magáért.

S ezt nem tudják ellensúlyozni, a mindennapi kifogyhatatlan diadalmi hírekkel, úgy a román, mint a cseh frontról. S azonfelül persze, a dicsőséges orosz hadseregnek nagyszerű előrenyomulásáról regélnek. Ez azonban messze van — még ha igaz is a távolban. Az éhség meg közel, — itt van — és egészen bizonyosan igaz!

Folyamodnak ugyan mindenféle taktikához. A vörös katonák hozzátartozói — külön elosztóhelyen fognak kapni ételmet. Ezzel az intézkedéssel — két legyet akarnak ütni egy csapással. Először is azt a kevés elemózsiát, ami még van, a vörösök között akarják elosztani, hogy ne legyenek teljesen elkedvetlenedve, másodsor meg azt akarják elérni, hogy még kevesebb jusson a burzsujnak. Van azután még egy harmadik szempont is, még pedig az, hogy ne álljanak órák hosszat együtt a prolik a burzsujokkal — mert vagy inficiálódnak a polgárok révén — vagy összebarátkoznak velük —, és ez mindenképpen baj lenne nekik.

*„AKI AZ ÉHSÉGBŐL FEGYVERT KOVÁCSOL,
ALJAS ELLENFORRADALMÁR“*

Hogy nekünk ezután már semmitem fog jutni, az körülbelül bizonyos. Ellenben Kun Béla szaval, mint mindig. Teli gyomorral, kihízalva, minden élvezetből, fényűzésből — bőségesen kivéve részét, azt prédikálja a híveknek. „Aki most az éhségből fegyvert kovácsol, az aljas ellensége a diktatúrának.“

Adáz dühvel tárgyalják a szerintük „ellenforradalmi“ kormány cselkedeteit. Újjászervezték a „románvezetők“ kormányát, ezt írják róluk. Megegyeztek a

szegedi katonai kormányzóval, Betrix ezredessel és átveszik Szegeden a magyar ügyek vezetését. Proklamációt bocsátott ki az új kormány — a magyar nemzethez, amelyben mindazt ígéri, amit minden jóérezésű ember szíve mélyéből óhajt, vár, les, remél. És amitől a vörös diktátorok dühöngenek, tajtékoznak, megvadulnak.

*AZ ELLENFORRADALMI KORMÁNY
PROKLAMÁCIÓJA*

Ha már mi is ott tartanánk, ahol a szegediek, akkor az — a szabadulást jelentené nekünk s a vörösök pusztulását. Érthető a mi égető vágyódásunk, érthető a vörösök tombolása.

A proklamációt aláírta egész csomó a régi jó világból való politikus. Kissé furcsán érinti az embert, hogy közöttük első helyen van Andrássy Gyula! Apósa Károlyi Mihálynak, akinek ezt a földi poklot köszönhetjük.

Ellenben ott van Pallavicini György, Andrássynak másik veje is. Őt nem ismerem személyesen, de a feleségét igen. S amikor még a „Magyar Nők Clubja” egzisztált, — és szerepelt, s a Károlyi-kormány alatt, Károlyi Mihályné elnöki szerepet töltve ott be — egészen az ura ideáit és politikai hitvallását (hogy ne mondjam hitványságát) képviselte ott, — Pallavicininé — (valószínűnek tartom, hogy szintén az ura befolyása alatt) a legtisztább nemzeti és hazafias iránynak volt a bátor szószólója. Mert akkor bizony már bátorság kellett ahhoz, hogy valaki bevallottan, nyíltan magyar és honszerető legyen. Akkor már előrevetette árnyékát, fekete, piszkos árnyékát, a nagy, a vörös, gonosz emberi indulatokkal terhes felhő.

AZ ELLENFORRADALMI KORMÁNY NÉVSORA

Két Zichy gróf szerepel a proklamáció alján, meg Gratz Gusztáv, akit nagyon derék, jóra való embernek mondanak, meg Teleki Pál, meg még egynéhány, a mi világunkban szerepelt politikus. Az utóbbi kettő miniszteri tárcát is vállalt. Van a miniszterek között egy pár

előttem ismeretlen név is, mint pl. Kintzig János, Pálmai Lajos, Henneen János. Se baj! Bárkik legyenek is az új vállalkozók, bármily ismeretlen nagyságok is, csak végezzék jól dolgukat! Sikerüljön nekik az, amit remélem, őszintén óhajtanak ők is, már csak a saját érdekükben is: bennünket is valami úton-módon szabaduláshoz juttatni. Hiszen csak természetes, hogy ők is szívesebben lennének miniszterek az egész megmaradt Magyarországon, mint annak csak egy városában, csak Szege-den. Már most csak attól függ, hogy mire képesek, milyen ügyesek? Hiszen ha ők olyan jóban vannak ott Szege-den a franciákkal, hogy az ő protektorátusuk alatt működnek, hát talán nem tartoznék a lehetetlenségek birodalmába az sem, hogy egy kis francia segítséget kerítenének, Budapest többi népének megszabadítására is.

S talán a mi hatalmasaink is ettől tartanak, azért dühöngenek annyira, hogy szinte már nem elég gazdag a magyar szókincs — a szítkozódásaik méltó kifejezésére. „A régi magyar politikai kloáka legförtelmesebb alakjai, rossz szagú múmiák, panamisták, csirkefogók, hülyék, elvetemedtek” kis mutatóvív az ő szótárukból. Ezt olvasva, ezt a tombolást, azt gondoljuk, talán mégis...

Ország A VÖRÖSÖK KIVERIK A CSEHEKET

Június 5.-ről azt jelentik, hogy visszafoglalták Kassát, Korponát és Selmechányát a csehektől. De nagy dicsőség a cseheket kiverni! Megmutatták azok a nagy háborúban is, hogy mit tudnak! Most, bár sajnos vörös kommandó alatt, vörös hadseregben — vörös érdekért, de azért mégis, ha bekényszerítve is, vagy bebolondítva is, de magyar katonák is harcolnak ellenük, hát csoda ez akkor, hogy a csehek futnak? Elég, tragikusan szomorú a mi szörnyű helyzetünk, hogy még egy oly alattomos és gyáva ellenségnek is — mint amilyen a cseh, még annak is inkább kívánjuk a győzelmet, mint a bár magyar katonákat is magában foglaló, vörös hadseregnek.

Micsoda örömmujongás, milyen boldogság lenne, ha

egy magyar, nemzeti hadsereg kiverné a megszállva tartott területünkről a cseheket!

De mily hasonlíthatatlanul nagyobb ellenségek a bolsevisták, akik nem országhatárokért, imperialista célokért küzdenek, hanem egy kegyetlen, gonosz, — magyar — magyar ellen uszító osztályháborút folytatnak. Mindent felforgatnak. A legalját — a legfelülre kerítik. Magukat, vezetőket, akik nemcsak származásilag — de lelkileg, műveltségileg, emberileg — a legutolsó sorba tartoznak, a legmagasabbra helyezik.

S akik nem rettennek vissza semmi erőszaktól sem, semmi gonosságtól sem, hogy az annyira élvezett hatalmat meg is tarthassák és hogy a gyeplőt kezükből kirántani ne engedjék.

Ez a helyzet, a rettentő — a még pár hónappal ezelőtt elképzelhetetlen, hogy búsulnunk kell azon, hogy a cseheket kiverték!

A költő szavaira kell gondolnom minduntalan a borzalmas napokban, hogy bármely nagy volt, vagy lehetett is vétkezésünk, de: „megbűnhődte már e nép a multat s jövődőt!” És szenved most a legnagyobb mértékben!

KERGETIK AZ EMBEREKET NYARALNI

Nagyon invitálják az embereket, sürgetik, hogy menjenek nyaralni. Ígérnek engedélyt, lakásmentesítést, mindent, csak menjenek! Annyival is kevesebben egyenek, éljenek Budapesten. Nem hiszem, hogy lesz polgárember, aki meri itthagyni a lakását, vagy akinek egyébként gusztusa lenne fürdőzni ott, ahol, mint minden a saját legeslegszükebb négy falán kívüli, nyilvános helyen — a prolik uralkodnak. — S hol akadna ma még oly épeszű polgárember, — aki bízni merne bolsevista ígéréteiben?

Nálunk persze szó sem lehetne amúgysem nyaralásról. Sem szegény édesanyámat, sem háztartását nem hagyhatnám itt. Sem a mi lakásunkat, sem az övét, a proletárral keresztül-kasul spékeltet még kevésbé lenne tanácsos elhagyni. Meg azután honnan vennénk pénzt hozzá? Jó, ha valamicske tököt, meg gerstlit be tudunk

szerezni, nemhogy még utazást és lakást is fizethetnénk. Ilyen mesebeli luxusra ugyancsak nem telik abból a minimális koldus alamizsnából, amit a Tanácsköztársaság az elrabolt vagyonunk fejében meghagyott nekünk! Csak idehaza elbújva — elrejtőzködve, — hagyjanak békében bennünket, — eltemetkezni a mi nagy fájdalomkban . . .

Reszketve megyek mindennap szegény édesanyámhoz. Félek a referádától, az át nem aludt éjszaka borzasztóságának leírásától, — az éjszakánál is sötétebb gondolatok reprodukálásának — meghallgatásától.

Késő este, kimerülve, összetörve, összeroncsolt idegekkel térek haza a két szobába — az iroda közepébe. És itt ahelyett, hogy a teljesen kimerült test, az agyonfárasztott idegek nyugovóra térnének, megpihennének, mély, üdítő, erősítő álomba merülnének, ébren, nyitott szemekkel fekszem. A testi, lelki túlkimerültség nem enged nyugodni. A túlfeszített idegek egyre vibrálnak, tovább. Nem akarnak lecsillapodni.

Egyrészt a nappali, szünetnélküli izgalmak, másrészt a félelem az éjszakától, minden álmot elűznek sírástól dagadt, meggyöngült szemeimről.

AZ ÉJJELI KÍNSZENVEDÉSEK

Ha egy bútor reccsen a szobában, egy autó túlköl, süvít vészesen az utcán, vagy pláne, ha úgy vélem, hogy őrült robogása éppen a mi kapunk előtt szűnt meg, kiugrom az ágyamból, reszketek — és imádkozom. Imádkozom, hogy mentsen meg bennünket az Ūristen — attól a szörnyű megpróbáltatástól — a legborzasztóbbtól, ami még érhet, hogy elvigyék még az uramat is.

Mikor azután a kínos gondolatok már olyan boszorkánytáncot járnak az agyamban, hogy a megőrüléstől tartok, akkor hála a jól záró spalétáknak, amelyek semmi fénysugarat sem bocsátanak ki az utcára, megszegem a tilalmat. Meggyújtom a lámpát az éjjeliszekrényemen. És elmenekülök a csúnya, a kegyetlen életből, — a mesebelibe, a fantázia világába és olvasok. Micsoda jótéte-

mény ez — micsoda segítség, micsoda szellemi narkotikum!

Megszabadít pár órára a lelki kínoktól, mert eltereli gondolataimat. Áthelyez egy más világba, abban élek. Az egyre elkalandozni akaró gondolatokat visszaparancsolom. Visszakényszerítem. Az irott világba akarom beleélni magam — hogy ne tudjak semmit sem a valóságról. Addig-addig, míg végre — nagynehezen megérkezik a szabadító, — a megnyugtató, — a nagy pihentetőnek, az örökreszólónak a kisebbik testvére: az álom!

Hiába, az éjszaka, a sötétség, csak boldog embereknek való! Azoknak, akik kellemes gondolatokkal eltelve — kellemes, jóleső történetek szájaizével mennek neki. Nálam folytatja az álom tovább a nappal művét: kinox, gyötör az is...

RÉMMESÉK A SZEGEDI „FEHÉREK“-RŐL.

Mindennap újból nyujtják a népnek „doppingolás” szempontjából, hogy micsoda borzalmakat csinálnak nemcsak nálunk Szegeden „a fehérek”, de Németországban a müncheniek is. Istenem! Boldog müncheniek, hogy ők már túl vannak a vörös uralmon és borzalmon! Hát természetes, hogy büntetlenül nem hagyják, annyi tisztességes, becsületes polgárember lemészároltatását! Rettenetes, hogy mik történtek ott! A bécsi újságok, amelyeket néha nagy titokban — be tud csempészni valaki — elmondják a szörnyűségeket. Mikor már látták, hogy végük van — megszűnik az uralmuk, akkor búcsúzásul — egy sereg túszt agyonlövettek! Hát csodálni való lenne, ha csakugyan keletkeznék fehér terror is — ilyen förtelmes embertelen vörös után? Hiszen nem lennének emberek, de félisteneknek kellene lenniök azoknak, akik ezeket a borzalmas, embertelen, kegyetlenségeket megtorlatlanul hagynák!

A mi vörös kinzóinknak azonban jó fegyver a kezükben, ijesztgetési célokra az ellanyhulás, a vörös érzelmek lankadása ellen a folytonos példálózgatás, hogy nézzétek, mi vár reátok, ha cserben hagytok bennünket,

ha nem támogatjátok a mi uralmunkat! A mi uralmunkat, amely ígérte nektek a földi paradicsomot, ígérte nektek, hogy minden a tiétek lesz.

Egyelőre ugyan a koplalás, az éhség az már a tiétek kezd lenni! De se baj, — *mi* még nagyon jól élünk! Ezt az utóbbit persze nem mondják — csak gondolják.

S perfidiájuk netovábbja, hogy külön kis cikket írnak arról, mégpedig nagy diadallal, kárörömmel, hogy ime, hiába örül a burzsoá, hogy a hatalmat visszaszerezték Bajorországban politikai téren. A gazdasági téren nem fog azért semmibe visszazökkenni a régi kerékvágásba. Sőt, Bajorország államcsőd előtt áll. Nem természetes ez? Nem magától értetődő dolog az, hogy ahol kommunisták uralkodnak, — ami annyit jelent, hogy romboltak és pusztítottak — de a legminimálisabbat sem produkálták, ott hiába veszi át *bárki*, — *bármiféle* politikai hitvallású kormány a hatalmat?! Ott az erőszakos, szervezett rombolásnak olyan sokáig el nem tűntethető nyomai vannak, amelynek legtermészetesebb következménye — a csőd.

Ez a céljuk. Ezt öntudatosan, előre megfontolt gonoszsággal csinálják. Valahányszor úgy fordul a dolog, hogy veszélyben látják uralmukat — megduplázott erővel — és tempóval végzik pusztításaikat. Nekik nem közböbs, hogy mi jön utánuk, hanem éppenséggel kívánják, hogy utánuk özönvíz jöjjön!

JÚNIUS 11.

Nagy ünnepléseket csinálnak a „felszabadult Kassa” tiszteletére. Mint mindig ilyenkor, elsősorban magukat is ünneplik.

ALLITÓLAG ELFOGLALTÁK BÄRTFÁT
ÉS EPERJEST IS

Ha igaz, amit írnak, ha elfoglalták még Bártfát és Eperjest is, akkor igazán nekik van okuk örülni, nekünk van okunk búsulni! Ambár, ami az utóbbit illeti, abból

ki nem jövünk úgysem, már hónapok óta. Jól jön nekik az itthoni inség, koplalások ellensúlyozására, a „harctéri” győzelem híre és kikürtölésének lehetősége.

Meg aztán talán segít is rajtuk — anyagiakban. Megnagyobbodott sajnos az „országuk”, több és nagyobb területről „parancsolhatnak” be Budapestre élelmet.

Egy nap itt ünneplik a győzelmet, másnap megismétlik a komédiát a helyszínen, — az elfoglalt városokban. Böhm, Garbai, Kun Béla, Jászai Samu — élvezték saját hangjukat. Elmondták örökös agyoncsépeelt frázisaikat a proletárdiktatúra nagyszerűségéről, a sok boldogságról, amelyben részük lesz, a helyett a rettentő sors helyett, amelyet eddig kellett elszenvednünk.

Néha azonban, dacára annak, hogy már könyv nélkül tudhatnák ezeket a nagyhangú és hazug mondatokat, mégis elszólják magukat. Egy pillanatnyi őszinteségi rohamában bevallja Illés Artúr elvtárs, hogy az ipari munkásságnak a mostani ellátása bizony „határozottan inséges az ő megszokott magasabb nivójú életmódjához viszonyítva”. Tehát íme, a szípolyozó, rabszolgatartó, uzsorás kapitalizmus alatt, „magasabb nivójú ellátást” szokott meg az agyonkínzott, éheztetett, agyonhajnált munkás!

Kissé több következetesség nem ártana! De viszont olyan sokszor, olyan lehetetlenül sokat beszélnek — hogy a végén már maguk is összezavarodnak, megbotlanak. És — megtörténik velük a baj és csoda, tévedésből egyszer igazat írnak . . .

JUNIUS 12.

KIUTASÍTIJÁK BÉCSBŐL. A MAGYAR ELLENFORRADALMÁROKAT

Azt hallom, azt írják, hogy kiutasítják Bécsből a magyar ellenforradalmárokat. Multkor letartóztatták egy részüket. Most úgylátszik, már terhükre van minden szovjetellenes érzelmű halandó. Hogy igaz-e, nem tudom, de kitelik az osztrákoktól az is, hogy az életüket

mentő szerencsétlen magyarokat — elkeressék. Nem elég sok jót élvezett Ausztria — Magyarországtól élelmezés — és minden egyéb téren, — békében is és pláne a háborúban? Úgy látszik, mind erősebben piroslik az ő kormányuk is! Ennek folytán bizonyára nagy szimpátiával viseltetnek Kun Bélával és pribékjeivel szemben. Ilyen körülmények közt nem szabad megengedni az osztrák szomszédnak, hogy a diktatúra karmai közül kionszanasanak emberek és mentsék, esetleges vagyonukat is, — de talán csak a csupasz bőrüket, életüket.

Lám, milyen egy lehetetlen Isten teremtménye vagyok én! Még marad a szívemben részvét, sajnálat a már megmenekült, a már Bécsben épen, baj nélkül megérkezett, de esetleg onnan kiteszékelendő halandók számára is, mikor én magam és a hozzám tartozók, még benn élünk a pokolban — és semmi, de semmi kilátásunk nincs az egyéni menekülésre. Mi legfeljebb akkor szabadulhatunk fel — ha mindenki megszabadul. Ha — vagy kikergetik őket kívülről jövők, — vagy összedől uralmuk — belülről. Mi nem is foglalkozunk, mert nem foglalkozhatunk, menekülési, szökési gondolatokkal!

De csoda-e, ha fizikailag, idegileg is, egészen le vagyok törve — ha már csak a megfeszített energia tartja bennem a lelket, amikor én, aki annyi személyes, nagy szenvedésen, kínon mentem és megyek keresztül folytatólagosan, még mindennap, — és mégis más embereknek baját, bűját, esetleg sokkal kisebb kaliberű megpróbáltatásait is átérzem, velük együtt gondolatban átélem, átszenvedem...

Abban a világban, amelyben most élünk, untig elég, ha mindenki viseli és képes viselni a saját keresztjét. De a másokét segíteni vinni, akár csak gondolatban is — igazán abszurd, — és a meglévő erőt túlhaladó vállalkozás. Sajnos, ez nem függ tőlem. Részemről ez nem valami eltökélt szándék, — akarás, hanem velem született: szerencsétlenség. Lelki rezonancia mindenki fájdalma számára...

Nem irigylésreméltó azoknak a szegény városoknak

lakossága sem, amelyek már élvezték a proletárdiktatúra örömeit, megszabadultak tőle — és most újból visszakerültek ezeknek a zsarnok uralma alá! Természetesen ujjongtak és boldogok voltak az emberek a felszabaduláskor.

SÁROSPATAK ÚJBÓL
PROLETÁRDIKTATÚRA ALÁ KERÜLT

Annaira élvezték a jelent, hogy eszükbe sem jutott, hogy a jövőtől féljenek, hogy arra a borzalomra gondoljanak, hogy kínzóik még vissza is jöhetnek, fölibük kerekedhetnek. Így persze semmiféle elővigyázatot nem tanúsítottak, sem szó-, de még írásbeli nyilatkozataikban sem. S a nem várt szörnyőség bekövetkezett — visszafoglalták Sárospatakat! És megtalálták, (mint ahogy ők nevezik) a „kommunistákat denunciózó” írásokat, a dokumentumokat!

Amilyen természetes, hogy a kommün megszűnésével a régi, polgári rezsim visszatért tisztviselői — vezető emberei, tudni akarják, kik viselkedtek tisztességesen, önérzetes emberi módon — és kik hódoltak be gerinctelenül, haszonlesésből a vörös diktátoroknak, — ép olyan természetes, hogy ezek dühöngenek, és tajtékanak — mikor pl. a sárospataki állami elemi tanítóképző-intézet igazgatója H. B. referál tanártársai magatartásáról.

Képzelem, hogy az általa megbélyegzetteknek, mi csoda gyöngyéletük lesz az újból feltámadt proletárparadicsomban!

A lakásoknak most 8 napra békét hagynak. 8 napig — nem kell reszketniök a polgároknak, hogy a megmaradt minimális lakásból — újból elvesznek.

Valószínűleg, már ők maguk is belebolondulnak a rettentő sok rendeletbe. Már ők maguk sem tudnak bennük eligazodni. Tehát a „kiutalásra vonatkozó eljárás újabb szabályozása vált szükségessé”.

Lehet, hogy ezt a szünetet újból drágán fogjuk megfizetni. Nem tudhatjuk, hogy mit, milyen újabb gyötrelmeket fognak „szabályozás” címén kitalálni.

Tegnap valami csoda történt. Az uramat megszólította az utcán a Mária Valéria-utcai „Központi Tejcsarnok” tulajdonosnője. T. i. onnan kaptam a nekem mindenüvé kiutalt tejet, amíg a Bristol-szállodában laktam. Én a tejet sohasem kaptam jegyre, hanem mindig a nevemre — szegény édesapám révén, aki nekik hosszú éveken át — birtokáról sokat szállított. S így azután ott, ahol laktam, mindig, a legközelebbi tejcsarnokba utaltattam ki a nevemre szóló tejet.

Természetesen — a bolsevik uralom alatt, — ez is teljesen megszűnt. Most már se névre, se jegyre, semmiképpen és semmi formában sem dukált tej polgárembernek.

Nem mondom, hogy nem esett volna nekem is jól — egy kis tejeskávé reggelre, vagy délutánra, mikor a gyomrom amúgysem volt táplálékkal túlterhelve. De főképpen és elsősorban szegény jó édesapám miatt fájlaltam, hogy még csak tejet sem juttathatok neki.

S ime, — a tejcsarnokosnő, megszólítja az uramat, azt mondja neki, hogy ha akarom és neki felmarad — és én bejövök érte, hát esetleg ad nekem néha egy-egy *fél-liter* tejet.

Oda voltam a csodálkozástól, a bámulattól! Még a régi világban is eléggé meglepő, ritka eset volt, hogy valaki a kapott figyelmekért, jóságért hálásnak mutatkozott volna. Hát még ma, a proletárdiktatúra és erkölcsök idején, — és még hozzá egy notórius burzsujjal szemben!

Juttattam ugyan én neki elég gyakran a kertünkből gyönyörű orgonacsokrokat, rózsákat, gyümölcsöt, stb., de soha az életben nem vártam és nem gondoltam, hogy ő ezt valaha csak a legcsekélyebb mértékben is viszonzni fogja. Sőt! Éppenséggel nem csodálkoztam azon, hogy a dicsőséges Károlyi csöcselék forradalma előtt ő kért engem egy nagy szívességre.

Hazajött fia a háborúból. Nem maturálhatott azelőtt, mert elvitték a háborúba — most szeretné letenni az érettségét. Tudja, hogy az uramnak van sok összekötetése. Nagyon kéri, protezsálja őt Erődy tankerületi fő-

igazgatónál. Megígértem neki, hogy beszélek az urammal —, hogy tegye meg a tőle telhetőt.

Persze, nem került rá a sor, mert úgy az uram, mint a főigazgatók és mind a többi, azelőtt szerepet játszó, intelligens, tanult, művelt úriember süllyesz-tőbe kerültek, avagy a fogházba, vagy a parlamenti pincébe... Neki pedig, most már nem volt szüksége matu-rára, nem volt szüksége protekcióra, már t. i. a mienkre nem!

És így persze nem hallottam többet a tejcarnokon hölgyről —, fiáról sem azóta.

Az uramnak tett nagylelkű ajánlat hallatára a szí-
vembe nyilalt a fájdalom — a szemembe szökött a könny. Tehát most kapok tejet, mikor már nem adhatom oda, szegény édesapámnak!

Ezek az érzések most, nem egyszer kínozzák szívem. A rémsok lőtás-futás —, könyörgés, amelyet véghez vittem, hogy szegény édesapám valami kis tápláló elemőzsiához jusson — most, — post festa, — hoz némi gyümölcsöt. Most, mikor ez a „gyümölcsözés“ a legnagyobb lelki marcangolást idézi elő, úgy nálam, mint szegény édesanyámnál. Barátnőm, M. D.-né pl. megoldozott egy a birtokáról ismert cigányasszonyt, hogy jöjjön fel hozzánk s hozzon tojást és baromfit. Kap érte mindenféle szép ruhaneműt. Mert már csak ezekért hajlandók elemőzsiát adni.

MAKSZIÁNYINÉ RÉVÉN KAPUNK
EGY KIS ENNIVALÓT

És csakugyan egy pár tojásért, egy kis baromfiért elvándorolt szegény jó édesapámnak szalonruhája, nadrágja, egész vagyónáru ruhaneműje.

Hogy mily lelki kín volt ez szegény édesanyámnak és nekem, — azt ki sem mondhatom, — le sem írhatom...

Szegény édesapámnak nem tudtuk meghosszabbítani életét azzal, hogy sikerült volna beszereznünk a neki, az élete fenntartásához szükséges táplálékot! És most, mikor a sok utánjárásnak van némi eredménye, ezt nem ő

élvezi sajnos, hanem a hátramaradt ruhái mennek el cserébe, egy marék élelemért! . . .

Édesanyám szegény sztrájkolt és kijelentette, hogy ő nem eszik *ebből* az ételből. Miért nem jött addig, amíg szegény édesapám élt és élvezhette és belőle erőt szerezhetett volna?!

Mi persze nagyban rábeszéljük, az uram meg én. Magamban, belsőmben — mennyire igazat adtam neki, mennyire megértettem, mennyire osztottam fájdalmában!

Nekem is minden falat, amely lecsúszott a torkomon, nem a régen nélkülöző gyomrot örvendeztette meg ezzel a szokatlan és rendkívüli adománnyal, hanem a szenvedni meg nem szűnő szívemnek okozott újabb kínokat . . .

És most, ugyanez az eset a tejjel! Szinte nem is merem elmondani édesanyámnak. Miért csak most? Miért nem előbb? Miért nem akkor?

Természetesen el fogok menni a tejért. Megalázkom, elfogadom a kegyes adományt, hogy szegény — gyenge, szinte csontvázvá lefogyott édesanyámba belekényszerítsek egy kis tápláló tejet.

Ezáltal bizony kissé később fogok eljutni szegény édesanyámhoz. Mert amint hallom, a tejet csak délfelé kapom és annyi erőm meg igazán nincs, hogy először elmenjek őhöz, onnan meg még egyszer vissza a tejért. Küldeni pedig nem lehet érte. Ez csak személyre szól. Mert azt, a világot sem szabad megtudnia valami ott lézengő proletárnak, hogy egy burzsuj is kap tejet, mégpedig olyan, aki „küldönccel” hozatja.

Eljátszhatnám a kedvezményt és neki, a kegyes adakozónak szereznék esetleg kellemetlenséget. Egyiket sem akarnám.

JÚNIUS 14.

MEGALAKULT A „KOMMUNISTÁK
MAGYARORSZÁGI PÁRTJA”

Megvolt a nagy, a korszakalkotó esemény! „Új fejezet” ez a magyarországi proletármozgalom történetében.

Ezt konstatálja *Bolgár Elek* elvtárs, az országos pártgyűlés második napi tanácskozása után. Roppant önbizalommal jelenti ki, hogy a szociáldemokrata munkásmozgalmak korszaka lejárt. Nincs is értelme tehát annak sem, hogy névben tovább éljen. Legyen tehát „*Kommunisták Magyarországi Pártja*“ a pártnak elnevezése. Mert ez a korszakalkotó esemény! E körül forog a vita második napon. Ő, — *Bolgár Elek* nem szólalt fel a gyűlésen. Ő mindjárt írásban, illetőleg nyomtatásban nyújtja a gyöngyöket, amelyeket agya — ez alkalomból kitermelt.

Persze leközik a többi elvtárs szellemi termékeit is, amelyek beszédformában hangzottak el a nagygyűlésen. A bevezető, összefoglaló ismertetésben többek között azt írják s ez, mint minden beszédük — alaposan jellemzi őket, hogy „amíg az osztálykülönbségek teljesen el nem enyésztek, addig *cselekvéseinket* nem általános *emberi*, hanem *kizárólagosan csak egy osztály, a proletariátus érdekei irányíthatják*“ ... Nohát ez már igazán felesleges kijelentés volt! Van-e olyan ember a világon, aki tudja, hogy mi a proletárdiktatúra, aki tudja, hogy kik a hívei, kik a vezérei, kik a közkatonái és miféleké a cselekedetei ennek a díszes alakulatnak — és csak egy percig is arra az abszurd gondolatra jöhetne, hogy ezek csak a legtávolabbról is — valamiféle vonatkozásba hozhatók lehetnének — általános emberi érdekekkel?

A proletárdiktatúra és az emberiség a két pólus, amely között áthidalhatatlan nagy a távolság.

A sok-sok beszéd, hazugság, hengegés — elvtársbolondítás, burzsujijesztgetés közepette volt valami egészen szokatlan, csodálatos: egy őszinte, egy igaz szó is.

*KUNFI ELVTÁRS BEVALLJA, HOGY MINDEN
SZELLEMI ÉS TUDOMÁNYOS ÉLET ABSZOLÚT PANG.*

Kunfi elvtárs, — aki a proletárdiktatúra kitörése után a kultúra, tudomány, művészet számára egy év leforgása alatt oly *csodás* eredményeket jósolt, mint amilyenec-

ket a kapitalizmus korszaka ötven év alatt sem tudna felmutatni, most a következő kijelentést tette:

„A proletárdiktatúrában tíz hét alatt, minden szellemi és tudományos élet abszolút *pangása* észlelhető. *Valóságos bénulás ül minden szellemi munkán.*“

Amilyen abszolút igaz ez, olyan meglepő, hogy ezt az igazságot kimondani is meri. Hogy minden téren és vonalon úgy van, ahogy ezt Kunfi a tudományra és művészetre vonatkozólag mondja, ezt tudja mindenki. A csodálatos és bámulatos csak az, hogy van elég bátorsága ahhoz, — ezt a tényt konstatálni és a saját, talán 2 hónappal ezelőtt kimondott jóslatát, ennyire megtagadni.

Szóval történnek még csodák — még ebben a csúf, gonosz, kommunista világban is!

Ellenben *Biermann* elvtárs már egészen a proletárdiktatúra szájaíze, stílusa szerint diskurált. *Kevesli a kivégzéseket*. Megütközik azon, hogy volt olyan lehetetlen, hozzájuk nem méltó elvtárs, aki a halálbüntetés ellen mert beszélni. Kunfi elvtárs kijelentése, a rémületről, mely a lelkeket üli — szerinte abban nyilvánul, hogy a Belváros és Lipótváros vicceket csinál a proletárdiktatúráról. És ha mindenkit le akarnának tartóztatni, aki Budapesten ellenforradalmi nyilatkozatot tesz, akkor fél Budapestet le kellene tartóztatni. Hát ebben az egyben igaza van Biermannak. Szép tőle, hogy ő maga is belátja, hogy milyen óriási hazugság az, amit kifelé mindig hangoztatnak, hogy az emberek milyen „boldogok” a proletárdiktatúra alatt, mennyire jól érzik magukat alatta, mennyire örülnek neki! Hogy ők maguk a legjobban tudták, hogy ebből egy betű sem igaz, az egészen bizonyos. Itt is, megint *csak* az a csodálatos, hogy ezt ki is mondja. Mert ezzel úgy, mint Kunfi, a mostani kijelentésével, óriásilag szembehelyezkedik a két hónap előtti jóslatával és ígéretével. *Biermann* elvtárs pedig direkte dezavualja azt, amit folyton hangoztatnak a külfölddel szemben: a Tanácsköztársaság lakóinak nagy boldogságát. Mert ott, ahol nagy a boldog-

ság és meglegedés — ott nem tesz a félváros ellenforradalmi nyilatkozatokat.

Biermann elvtárs nemcsak, hogy nem bánja a rémületet, mely a lelkeket megüli, nemcsak, hogy nem akarja felszabadítani azokat alóla, hanem igenis óhajtja, hogy állandóan telepedjék le mindazoknak a lelkére, akikben legkisebb hajlandóság van küzdelmük gátlására.

*BIERMANN ELVTÁRS MENTŐL TÖBB VÉRONTÁSSAI.
ÓHAJTJA VÉRTELENNÉ TENNI A FORRADALMAT*

Tehát ezt a kellemes lelkiállapotot kívánja legalább is a félvárosnak — de azt hiszem még a vidék legnagyobb részének is! Valamint azt is kijelenti, — a „lucus a non lucendo“ — elvénél fogva, — hogy vértelenné csak úgy tehetik ezt a forradalmat, ha mentől több vért ontanak.

Ezt a lelketlen Biermannt nekem még külön okom is van szeretni! Ebből a tegnapi beszédéből, amely csöpög a vértől, gyűlölettől, s tele fenyegetéssel, mindenki megtudhatja, hogy ki ő és mennyire telítve van gonosz indulattal. Én sajnós, már harmadfél hete tudom, hogy olyan, mint a hiéna, — aki a holtaknak sem hagy nyugtot, még azokat is marcangolja. Úgy gondolja bizonyára, hogy ha a halott — ezt már nem is érzi, amit Biermann elvtárs — mindenesetre nagyon sajnál — annál jobban fáj, és szívébe vág a hátramaradott élőknek.

BIERMANN: A HIÉNA

Ő volt az a bennünket nagy fájdalomunkban még jobban megkínzó szadista, gonosz, — aki semmi szín alatt nem engedte meg, hogy szegény jó édesapámat, a Kerepesi-temetőbe, — az ő tulajdonát képező sírba temessék! Hogy miért nem? Csak azért nem, mert mi ezt kívántuk. És mert remélte, hogy a kívánság megtagadása a gyűlölt burzsoának — a feleségének, gyermekének fájni fog. Az ő eljárása ebben az esetben s a tegnapi beszéde — egy és ugyanazt a képet mutatja!

Hogy Kun Béla tele tüdővel élvezi — az általa kreált és fenntartott diktatúrát — ez bizonyos, — és könnyen érthető.

Mert csak *ebben* a világban járhat ő szabadon, élhet a legnagyobb fokú jólétben, — óriási fényűzésben. Ő maga is jól tudja, hogy eddigi élete, cselekedetei — csak egy dologra predestináltak — s az a börtön! Már mielőtt Magyarország diktátora lett, alaposan megérett volt erre. Azóta —, ha a többi cselekedetét vesszük tekintetbe, azokat, amelyeket a Tanácsköztársaság „kiütése” óta produkált, részint ő maga, részint pribékjeivel végeztetett — már csak az akasztófa lehetne méltó jutalma.

No, és Pogány József! Valóban igen nehezebbé esnék az embernek a választás, ha megszavaztatnák, hogy melyiket tartja a proletárdiktatúra hatalmasai közül a legutolsórendűnek, a leggonoszabbnak — a leglelketlenebbnek? Szamuely vagy Kun Béla, — Pogány József vagy Biermann, vagy a jó Isten tudja, hogy melyik vinné el a pálmát, én nem tudom! Csak annyit tudok, hogy a régi kapitalista „rabszolgatartó — vérszopó, kiuzsorázó, embernyúzó világban,” bizonyára szintén nem élt csupa angyal. Akkor is voltak rossz és gonosz emberek. De úgy gondolom, hogy ezek közül talán ezren *együttvéve* produkáltak annyi indokolatlan, embertelen, bestiális gonoszsgot, egy emberéleten át, mint ezek közül csak egy is, szóban, írásban és cselekedetekben, rövid két hónap alatt.

POGÁNY JÓZSEF MAJD NAPÓLEONT,
MAJD NÉRÓT JÁTSSZA

Erről, az úgy mondják, még külsejére nézve is förtelmes Pogány Józsefről nem lehetne mondani, hogy nem következetes. Majd Napoleont adja, — majd Nérót. Úgy képelem azonban, hogy a két mintaképe *együttvéve* sem volt annyira *l'art pour l'art* gonosz, mint ő egymagában.

Tegnap is természetesen ő is, akárcsak Biermann,

túlgyengének mondja a diktatúrát. Ha erősebb lett volna — így véli, akkor nem történhetett volna meg a dunántúli ellenforradalom. Szóval, szerinte még nem kegyetlenkednek eleget, még nem kínozzák meg eléggé a polgárságot, még nem ölték meg elég tisztességes, kiváló polgárembert.

Mi ez, mit számít mindez a súlyos vesztesége a polgárságnak, a proletárnak, ahhoz a szerencséhez képest, hogy Pogány József uralkodhatik felettünk?

Neki mindenesetre ez a legfontosabb. S ennek érdekében semmi gázságtól nem riadna vissza — ez bizonyos.

Elég szomorúan állhat a mi dolgunk, ha ő ennyire nyiltan és bátran mert nyilatkozni, ennyire őszintén meri a diktatúra még nagyobb szigorítását követelni!

S míg egyfelől a „Proletárpárt országgyűlésén” beszélnek, beszélnek, újabb gonoszságokat kieszelnek, saját hatalmukkal kérkednek, — a pártjuk elnevezése felett órákig tárgyálnak, disputálnak, másfelől majd könyörögnek a falu lakosságához, majd fenyegetődznek, hogy küldjenek élelmet — a dicső proletároknak, akik érettük is hullatják vérüket.

Eddig nagykegyesen engedélyezni akarták az embereknek a nyári hónapokra, a vidékre költözést, most *követelik* mindenkitől, — aki „nem végez termelő munkát”, — azaz nem tolja teljes erővel az ő szekerüket, hogy pusztuljon innen. És ha nem megy jószántából, „kényszerűen fogják eltávolítani.”

Hát volt-e a földön, valaha — valahol nagyobb rabság, mint amilyenben mi élünk? Hónapokig mozdulnunk sem volt szabad — még a város határát sem átlépni. Most meg egyszerűen követelik, hogy az emberek pusztuljanak innen. S a legerélyesebb rendszabályokat ígérik arra az esetre, ha nem fogadnak szót.

Ha valaha lesz szabadulás ebből a földi pokolból, nem kell majd sokat mesélni, hogy mi volt, hogy volt. Csak a rendeleteiket kell elővenni. Ezek majd elmondanak mindent. Csak az a kérdés, kinek lesz része a sza-

badulás örömeiben. Ki fogja ezt megérni? Ki fog a proletárdiktatúráról, mint valami „elmúlt” szörnyüségéről mesélhetni?

JÚNIUS 15.

A proletárpártgyűlés után — jött a „*Tanácsok országos gyűlése*”. Ők igen szerényen úgy vélik, hogy amit a Tanácsköztársaság kongresszusával alkot, az már nemcsak külpolitika — hanem — történelem!

Igen jellemzően — színhelyül — e történelemcsinálásnak a Városi színházat választották. Színpadra való komédia volt az, amit produkáltak. Nekünk azonban tragédia — az, amit ott végeznek — amit ellenünk ott kieszelnek.

AGOSTON PÉTER JOGTANÁR ÚR
DICSŐITI A TANÁCSKÖZTÁRSASÁGOT

Hogy nem szégyenli magát Agoston Péter, a jogtanár úr, ideállni, aktív résztvenni, megnyitni ezt a különböző nemzetek salakjából összeszedett gyülekezetet? És természetesen az ő nagy beszéde a proletariátusnak, a Tanácsköztársaságnak és a Vörös hadseregnek dicshimnusa volt.

Garbai elvtárs beszédének főmomentuma nagy öröme volt, hogy: „*Magyarország ezeréves alkotmányát fogják örökre sirba tenni.*”

Sajnos, már októberben megkezdték ezt a sirbafektetést. Azért sülyyedtünk idáig, mert nem volt akkor senkisé, akinek elég ereje lett volna — ezt megakadályozni.

Azután egymásután felszólalt, mindenféle nemzet kiküldötte. A mieink után ítélve, azt hiszem, ez a selekció úgy történt, hogy a népek legaljából kotorták őket elő. Az olasz, a német, persze mind azt szavalta, hogy csak a legerélyesebb diktatúrát kell alkalmazni a polgárság ellen. A müncheni kiküldött annak tudja be, hogy ott (hála Istennek) megbukott a proletárdiktatúra, hogy nem voltak eléggé erélyesek! Pedig annyí

gonoszsgot kovettek el azok is, hogy szörnyü volt. Biztatja a mi kedves diktatorainkat, hogy valahogyan eszükbe ne jusson eltörölni a halálbüntetést. Az okozta — szerinte az ő bukásukat, mert úgy mint itt némelyek, szintén engedményeket akarnak tenni a burzsoának. Ők is tettek. És ebbe pusztultak bele — így véli ő.

Én pedig úgy vélem, hogy ha még kegyetlenebbek, még gonoszabbak lettek volna, mint amilyenek voltak, — akkor még jobban felingerelték, fellázították volna a polgárságot és ezek még hamarabb talpukra állnak — és véget vetnek ennek a gyalázatos uralomnak. Mert Németországban még van polgárság! Van közöttük öszszetartás és így erő is van. Minálunk sajnos, csak a munkások voltak szervezve — és a polgárság ezen mulasztásának most ugyancsak megfizetjük az árát.

*AZ OROSZORSZÁGI KOMMUNISTÁK LELKESEN
ÜDVÖZLIK AZ ITTENI ELVTÁRSAIKAT*

Az olasz és a cseh szónokok után persze az orosz szovjet is szerepelt, ezúttal csak sürgöny alakjában. A szokott, agyoncsépelte frázisok. És azután az oroszországi kommunisták magyar csoportja, lelkes üdvözlést küldött. „Nagy büszkeségükről referálnak, hogy a proletárforradalom létrejöttéhez szükséges forradalmi lelkesedés az Oroszországban járt elvtársak kebelében lobbant fel és nagyon boldogok, hogy a forradalmi magyar proletariátus vezére: Kun Béla, aki ezen csoport megalkotója és vezetője volt.” Nohát erre a két dologra, erre a söpredékek forradalmára, meg erre a söpredék-emberre — a vezérre, — valóban büszkék lehetnek. Mi azonban elképzelhetjük, hogy micsoda kloáka-népség lehet az odakint, micsoda bandája a lezüllött embereknek, akik büszkék *erre* a forradalomra, meg Kun Bélára!

Szegény Magyarország! Örökre szégyelheti magát ezúttal azért, amiért tulajdonképpen nem tehet, ami nem hibája, csak szerencsétlensége, hogy ez a népség az ő határai között látott napvilágot. Mert más közük ezeknek igazán nincs a magyarsághoz!

Bárcsak sohse születtek volna meg, se itt, se egyebütt! De ha már éppenséggel elkövette a Természet ezt a gonosz tréfát, hogy emberi formába bujtatott ily embertelen lényeket produkált — hát akkor tette volna ezt meg, valahol jó messze a mi határainktól! Oly messze, hogy soha még a híruk se jutott volna el hozzánk! S nem úgy, mint ahogy a valóságban, sajnos, hogy itt élnek, itt gazdálkodnának, itt pusztítanak, s itt tesznek tönkre egy jobb sorsra érdemes kis nemzetet!

JÚNIUS 17.

MEGKAPTAM A BEIGÉRT FÉLLITER TEJET

Bent voltam a Központi Tejcsarnok fiókjában a Mária Valéria-utcában, a „pártfogómnál”. Mondhatom, részemről nem volt könnyű ez az elhatározás. Sajnos, nincs tehetségem a megalázkodáshoz, a kéréshez, az elfogadáshoz. Igaz, hogy nem ingyen kapom. Megfizetek érte, mint bárki más, úgy mint a legjobban, legfényesebben dotált — proletár. De a tényben, magában, hogy „átkos polgár” létemre, mindennemű írásbeli kiutalás nélkül, kapok valamit, — ebben rejlik a protekció. Mikor bemegyek, tele van még a bolt jelentkezőkkel. Leülök és várok, mint ahogy egy ilyen könyöradomány elfogadjának dukál. Mikor azután már kielégítette a jelentkező prolikat — és körülbelül négyszemközt voltunk, — hát én is felemelkedtem ültömből. Közeledtem hozzá és a kiszolgáló asztalhoz. — „No, mit szól ehhez a világhoz?” — kérdem — az asszonytól?

A TEJCSARNOKOSNŐ DICSŐITI A PROLETÁRDIKTATÚRÁT!

Abból a tényből, hogy ő engemet protezsált és hogy a régi világban is abszolút nem proli módra élt, biztosra vettem, hogy egy nézetem lesz velem. Ki írja le meglepetésemet, mikor válasza a mai rezsím nagy dicséretében és a mult alapos szidásában merült ki?

Nohát ezzel mi történt, gondoltam magamban? Mivel és hogyan vásárolták meg?

Annyira megtagadni magamat, természetemet, becsületességemet nem tudom, hogy az ő kijelentését szó nélkül hagytam volna. Igyekeztem őt meggyőződésemnek megfelelőleg felvilágosítani.

Nem túlságosan sikerült. Ellenben a tejet megkaptam és örültem, hogy szaladhattam vele szegény édesanyámhoz...

A tanácsok országos gyűlésén is csak hömpölyög tovább a sok beszéd. Már harmadik napja beszélnek. A sok agyonúnt, hazug frázis között néha azonban elég érdekes őszinteségek is húzódnak meg. Pl. nyíltan bemondják, hogy nem dolgozik senkisé, hogy az óriási pusztítások nyomán nem keletkezett semmi termelés sem. *Kénytelenek már maguk a kommunizmus csődjét bejelenteni a termelés és munkafegyelem terén! Ez új dolog.* Eddig folyton azt szavalták, hogy minden öntudatos proletár egyformán dolgozik képessége szerint és egyformán részesedik mindenben.

EGY KIS VISSZAKANYARODÁS
A GONOSZ KAPITALISTA RENDSZERHEZ

Most azonban bevallják, hogy a munkások még nincsenek az öntudatnak kellő magaslatán. Még mindig úgy vélik, hogy aki többet dolgozik, annak többet kell keresnie. Így mondja Varga Jenő elvtárs. S épp ezért fittyet hányva minden eddigi ezirányú szaválásnak, — a régi jó, illetőleg a régi gonosz kapitalista rendszerhez fognak megint folyamodni. T. i., hogy aki többet fog dolgozni, az több jutalmat fog kapni.

Ime, tehát, amint a pusztítás nagy rekordja után — a termeléshez akarnának látni, akkor gyakorlatban mindjárt teljesen az ellenkezőjét kell tenniük annak, amit elméletben unos-untig hangoztatnak.

Ez csak természetes. És amíg a világ, világ lesz, és amíg az emberek — emberek lesznek, nem lesz máskép. A dolgozás, a munka minősége, mennyisége, — arány-

ban lesz az ígért, a remélt jutalmazással. Azaz, bizonyos, hogy igen sokszor elő fog fordulni a jövőben, mint ahogy a múltban is volt, hogy a legkitűnőbb javalmazás mellett sem végeznek valami kiváló munkát. De — az még bizonyosabb, — hogy akkor, amikor a munka teljesítményét, szóval, mikor az egyesnek, az egyénnek nem lesz abból közvetlenül haszna — ha többet dolgozik, — akkor a munka csődbe kerül.

JÚNIUS 18.

Szegény Eperjes már szintén a mi sorsunkra jutott. Ott is „felszabadították” a népet. Ez azt jelenti, hogy ők is a legóriásabb rabság, terror alá jutottak. Azaz, hogy kikiáltották a „Tanácsköztársaságot”!

Csak mi, akik benne élünk, kevés híján, három hónapja ebben a fürtelemben, ebben a pokolban, csak mi tudjuk egész nagyságában, egész borzalmasságában, hogy mit jelent ez a szó Tanácsköztársaság. Mi tudjuk csak egész valójában, hogy milyen szörnyű az élet ez alatt a cégér alatt!

ÚJABB BORZALMAS ESETRŐL TUDUNK

Megint történt egy borzalmas eset... Már t. i. egy olyan, melynek híre kiszivárgott, amelyről tudunk, amelyet nem lehetett eltitkolni. Mert, hogy folyton, állandóan kínozzák a „burzsujt”, ha lehet ölik és gyilkolják, ezt sajnos — tudjuk mindannyian. De csak valami véletlen folytán — tudódik ki, néha-néha az, hogy hol és mikor és milyen borzalmas cselekedetet vittek véghez megint.

Most pl. az a csekélység történt, hogy egy úriasszonyt, a Pester Lloyd egy munkatársának a feleségét, cselédje — baltával agyonütötte. Talán merészelt az úrnő az öntudatos proletárnak valamiben ellentmondani? De lehet, hogy az úrnőnek még ennyi bűne sem volt. Lehetséges, hogy a cseléd csak egyszerűen megvalósította a maga részéről a gyakran hallott mondást:

„kipusztítani a burzsujt”. Hogy hogyan játszódott le a részletekben ez a borzalom, azt nem tudom.

MEGNYÍLT AZ ÖSSZELOPOTT MŰTÁRGYAK
KIÁLLÍTÁSA

Megnyílt „A szocializált műtárgyak” első kiállítása. Eldicsekednek vele, hogy ez a kiállítás, amelyet Lukács György népbiztos elvtárs saját magas személyében nyitott meg, — olyan művészeti szenzáció, mely a világvárosok gyűjteményeiben is alig-alig található. Hát az bizonyos, hogy ez a kiállítás: szenzáció, de nem művészi szempontból elsősorban. Hanem igenis abból, hogy még a világon nem volt ilyen nagy és értékes kiállítás, — csupa lopott holmiból! Ebben igazán úttörő és korszakalkotó. Mert hiába, világhírű, neves képeket, szobrokat mégsem lehet oly könnyen eltüntetni, avagy értékesíteni, mint pl. gyöngyöt, gyémántot, prémeket, stb.

Ezeket lopják, rabolják és vagy eldugják saját használatra, vagy értékesítik, kiviszik az országból. Neves képekkel, szobrokkal nem lehet ezt tenni. Azt hiszem a nép édes-keveset fog törődni ezzel a kiállítással.

Én sehova sem járok amúgy sem. De ezt a kiállítást egészen bizonyosan akkor sem nézném meg, ha olyan kedvemben lennék, hogy minden látványosság után futnék.

Szegény édesanyámnál töltöm napjaimat reggeltől, illetőleg a tejhozás óta délelőttől estig. S hogy ez mit jelent, azt mindenki elképzelheti, aki — csak egy félórát eltölt velünk ott, ebben a siralomházban. Ez már nem gyász, hanem a legintenzívebb flagelláció.

SZEGÉNY ÉDESANYÁM SZENVEDÉSE

Az önkínzásnak, az önsanyargatásnak, sohasem látott foka oly méretet ölt, amely a környezetből is kiöli az életkedvet és élniakarást.

Majd minden este azzal az érzéssel megyek haza, hogy nem bírom tovább. Idegeim felmondják a szolgálatot.

JUNIUS 19.

*AZ ARATÁSHOZ
KARHATALMAT KELL KIRENDELNI*

A tegnapi „Tanácsok gyűlésén” többek között az a kijelentés hangzott el, hogy a Tanácsköztársaság országában az *aratáshoz erős karhatalmat fognak kirendelni*. Miután aratni nemigen szoktak kegyelmes — de még csak méltóságos és nagyságos urak sem, hát ehhez a „kijelentés”-hez nemigen kell kommentár. Ez képe és tükre a helyzetnek, a proli boldogságának, munkakészségének. Sőt tovább mennek, mert még arató századokról is akarnak gondoskodni. A proletárdiktatúrát boldogan élvező proletár *így* készül neki az aratásnak, — annak a munkának, amely az „élet” betakarítására és a jövő esztendei élelem biztosítására van hivatva.

TÁRSAM AKADT A TEJCSARNOKBAN

A tejcarnokban társam akadt. A volt élmezőny miniszter úr, Baloghy E. velem együtt antichambrirozik ott. Azaz ő is türelmesen ül egy asztalnál és vár, míg a prolik hadserege elvonult és mireánk, kitaszított, éhező páriákra kerül a sor. Nekünk várnunk kell egyrészt, mert a proliknak nem szabad látniok, hogy szakszervezeti igazolvány, meg a jó Isten tudja még mi nélkül adnak nekünk tejet, másrészt meg, mert nem tudja még Őnagysága, hogy marad-e tej? Mert van olyan proli is, akinek annyira jól megy a sora, hogy nem reflektál mindennap a neki dukáló tejre. Ebből lesz a nekünk szánt könyöradomány. Baloghy kegyelmes úr ott lakott a Bristolban, amikor mi. Az uram ismeri őt régebből. Be is mutatta őt egyszer nekem. Így váltunk egy-egy szót egymással.

Sajnos, a soha meg nem szervezett polgárságot, *most* lelkiileg összehozza a közös sors, a közös szenvedés... Elég későn!

A tanácsköztársaság „kongresszusa” folyik tovább. Kilométereket beszélnek. Legutoljára arról, hogy kegyeskedjenek-e elfogadni az ántánt, illetőleg a románok békefeltételeit, vagy folytassák a harcot?

Nincsenek egészen egy véleményen a diktátorok. Úgy látszik, maguk sem tudják, hogy hogyan és miképpen és milyen módszerrel hosszabbíthatják meg hatalmukat, életüket.

Minden nagyszerű, harctéri diadalmi híreik dacára — ügylátszik mégsem állhat túlerős, túlbiztos bázison hatalmuk. Valószínűleg belső összeroppanástól félnek. Tartanak bizonyára attól, hogy a termelés abszolút stagnálása s a blokád következményei: a nagy élelmiszerínség, ipari tárgyak hiánya, stb. mégis egyszer csak hirtelen véget vethetnek dicső országglásuknak.

Másrészt persze azok a bizonyos *feltételek*, amelyeket én természetesen nem ismerek, amelyekről mi itt, ebben a börtönben élők csak annyit tudunk, amennyit ők jónak látnak előttünk elárulni — bizonyára szintén nem túlságosan kecsegtetők számukra. Valószínű, hogy nem azok, mert különben okvetlenül a mellett szavaznának mindnyájan, hogy el kell fogadni. Mert akkor mégis — úgy — ahogy, de biztosítanák a Tanácsköztársaság győnyörű intézményének fennmaradását. Míg ha az — a jó Isten segítségével — magától összeomlanék, akkor remélhetőleg örökre vége lenne uralmuknak.

Kun Béla szaval nagyokat. Beszél rém hosszan és kertel. A harc, a kitarítás mellett beszél, de hajlandónak mutatkozik tárgyalásra is. Mert szokásos bolsevista perfidiával kijelenti, hogy az a béke ügyis rövid életű lesz, mert majd felfordítja a forradalom.

Szóval, úgy gondolkozik, hogy ők — a pillanatnyi béke érdekében tehetnek koncessziókat, ígéreteket, hisz ők abból úgysem fognak semmit sem megtartani. Csak úgy, mint ahogy tették, mikor a hatalmat Károlyi Mihály

kezüből átvették az „integritás” jegyében. S a legrövidebb időn belül már kijelentették, hogy önekik semmi köztük sincs az integritáshoz, a magyarsághoz, nemzeti érzelmekhez. Ők csak a proletárral törődnek, mégpedig az internacionalizmus alapján. Ez volt a cégér. A valóságban pedig nem törődtek semmi egyébbel, mint magukkal, hatalmukkal — egyéni érdekeikkel.

Milyen naív, milyen tudatlan az ántánt, mennyire nem tudja, hogy kikkel áll szemben, hogy „ezekkel” akar tárgyalni! Mennyire nem tudja, úgy látszik, hogy ezeknek szavuk, ígéretük, becsületük — nulla! Nem tudja, hogy a bolsevista kódex szerint, az ígéret, amelyet tesznek, semmire sem kötelezi őket. Ha érdekükben van, pillanatnyilag, mindent megígérnek. Éppen olyan gyorsan és alaposan meg is szegik ígéretüket, ha úgy fordul a kocka, hogy ez van érdekükben.

Hajdu és Kunfi elvtársak a mellett vannak, hogy jó lesz elfogadni a békefeltételeket azért, hogy Budapesten, az ország szívében megmaradjon a proletárdiktatúra. Innen azután majd állandóan szíthatják a forradalom tüzét az eljövendő világforradalom érdekében. Míg, ha nem fogadják el a feltételeket, és az ántánt megsemmisíti esetleg az egész proletárforradalom „vívmányait”, — az mindenesetre nagy baj lenne úgy Kun Bélának, mint Kunfinak, valamint az összes proletárdiktátoroknak. Mert akkor lesüllyednének a hatalmi magaslatról. Megfosztva lennének a „korlátlan önkény”-nek Néróra emlékeztető cezaromanikus gyakorlásától, talán még a szabadságuktól is, — talán még az életüktől is. S az ilyesmit nem jó kockáztatni. Tehát inkább engedmények terület szempontjából a Tanácsköztársaság részéről, semmint egyéni leg károsodni, — elveszíteni a hatalmat, vagy pláne becses személyüket horribile dictu, veszélynek kitenni!

De a két nekivadult véreb, Pogány József és Szamuely se nem lát, se nem hall. Élvezik soha nem álmódott hatalmukat, hóhéri mivoltukat. Csak tovább! Csak hullassák vérüket értük a szeretett prolik!

SZAMUELLY AZ UTOLSÓ CSÖPP VÉRIG KIVÁNJÁ
A KÜZDELMET AZ OROSZ BOLSEVIZMUSÉRT

„Királyért, hazáért” helyett Pogányért, Szamuelyért! Mily isteni öröm, élvezet lehet, érettség a halálba menni! Nekik persze nem lenne elég, ha csak Budapesten uralkodhatnának, ha csak itt nyomoríthatnának agyon bennünket, szegény fővárosi polgárokat. Ők nagyobb területen akarják kiélni szadisztikus hajlamaikat. Nekik kicsi Macedónia! Sőt, Szamuely, még annak a nézetének is kifejezést adott, hogy ha már önönmagukért nem is kecségetne a harc eredménnyel, még akkor is harcolni kell a végsőig az orosz bolsevizmusért. Az utolsó csepp véreig fel kell érte magát áldoznia Magyarországnak! Hálás egy tanítvány! Bizonyosan, alaposan megfizették őt a „tanítók”, amikor utoljára látogatóban volt náluk Oroszországban — repülőgépen.

Hogy nekünk mi lenne jobb, azaz mi lenne kevésbé rossz, azt csak a jó Isten tudja. Én azt hiszem, hogy számunkra semmiképen sem származhatnék jó abból, ha megállapodnának az ántánt-tal. Mert akkor, ha bármily kis területen is, de meghagynák őket békében. De, ennek a kis területnek központja bizonyosan Budapest lenne. Tehát a mi tömlőcünk lenne még erősebben beszögezve. A mi szabadulásunk reménysége menne még jobban veszendőbe.

Míg, ha folytatják a harcot, akkor mégis csak megtörténhetik, hogy leverik őket kívülről — vagy összeomlanak belsőleg.

Pedig igazán — már napról-napra tűrhetetlenebb lesz az életünk, a rabságunk. A proletárdiktatúra — örökös izgatásával, gyűlölet-szításával — kiváltja az embereknek legáljasabb ösztöneit.

32 esztendeje van nálunk, szegény édesanyámnál a házmesterpár. Örököltük őket a házzal együtt boldogult nagyszüleimtől. Szinte kegyeletből túrtuk meg őket, pedig boldogult nagyapám is már torkig volt velük. Természetes, hogy a proletárdiktatúra kitörése óta a viselkedésük méltó volt a Tanácsköztársasághoz. Ahol és amiben csak lehetett, mindent elkövettek szegény szü-

leim bosszantására. Adáz ellenség gyanánt figyelték meg minden mozdulatukat. Eddig hűségesen osztzkodtak szegény édesanyámnak napról-napra mindjobban fogyó ételkészletében — azaz, hogy most már csak a zsírban — mert egyéb már úgy sincs. Ebből szerencsére olyan mennyiséget hozattunk március 21-én, hogy most három hónap múlva is van még belőle valami. De persze már annyi nincs, hogy az öntudatos proletár, a házmesterné, annyit kaphasson belőle, mint eddig mindig, mikor jelentkezett.

Dehát nem azért van proletárdiktatúra, hogy ezt nyugodtan, minden megtorlás nélkül eltűrje!

A HÁZMESTERNÉNK FÖLJELENT BENNÜNKET

Gondolt merészet és nagyot, de ebben az atmoszférában — amelyben élünk, — csak természeteset. Elment valamelyik népbiztossághoz. Feljelentette szegény édesanyámat, hogy nagymennyiségű zsírt rejteget. Úgy tudom, hogy valami 100 kg-ról mesélt. És tegnap este beállított két detektív házkutatás miatt. Szerencsére az uram fogadta őket, az ő szokott higgadt és udvarias modorában. Meghallgatta, hogy miért jöttek. Megtudta, hogy feljelentettek bennünket, hogy nagymennyiségű zsírt rejtegetünk. Erre az uram — továbbra is igen udvariasan hívta őket, hogy jöjjenek és vizsgálják meg azokat a helyiségeket, amelyekben állítólag a zsír el van dugva.

Lementek a pincébe. Körülmentek az egész lakásban. Megnéztek mindent. És nem találtak pár kiló zsírnál többet. Lehetséges, hogy ezek a detektívek, csak amolyan kényszerűségből, az éhhalál elől menekülő alkalmazottai voltak a tanácsköztársaságnak. Lehetséges, hogy az uram bánásmódja, amelyhez semmiképpen sem lehetek szokva a mai világban, pláne az ő, a polgárság előtt gyűlöletes foglalkozásuknál fogva — hatott rájuk, — a história vége az volt, hogy lementek a házmesternéhez s mint egy kutyát, úgy összeszidták őket. Sőt, még valami feljelentéssel is megfenyegették őket a hatóság félrevezetése miatt. Így hát végeredményben elég

jól végződött ez a história. De *min* mentünk keresztül mi addig, míg idáig jutottunk!... Micsoda pusztítást végzett az amúgy is teljesen leromlott idegeinken az ezt megelőző 24 óra. Ez a gonosz, de buta asszony u. i. az egész házban eldicsekedett hőstettével, a feljelentéssel. Sőt, azt is megmondta, hogy mikorra „ígérték” a detektívek, hogy ki fognak jönni. Így tehát az uram ott lehetett, mikor szükség volt reá. — Ellenben már egy nappal előbb és egy teljes napig emészthetett bennünket az izgalom, és a félelem, hogy mi fog történni, mit fognak velünk, mit azzal a kis zsírral csinálni?

Mint mondtam, a zsírügy számunkra elég jól végződött. De micsoda érzés, micsoda undor, micsoda utálat fogott el bennünket, hogy ilyen világban élünk! Kémek, ellenségek környeznek és azok a leggonoszabbak, akikkel a legtöbb jót tettük. És még hozzá egy fedél alatt kell élnünk, jövet-menet találkozoznunk kell velük.

Ez az erkölcsi undor jobban pusztítja az embert, mint a koplalás, mint a sok mindenféle nélkülözés!

JUNIUS 21.

Úrnapján, a kommün dacára, még a rendesnél is nagyobb ájtatossággal megtartották a körmenetüket a hívők. Ez természetes is. Hiszen, ha valaha, úgy most mindennél jobban szorul az ember a vallás nyújtotta vigaszra, Istenbe vetett hitre. Most, amikor felebarátainknak egy része állattá süllyedt, most még olyanok is újból hívők lesznek, akik bizony már eltávolodtak az Úristentől. Hiszen valamibe csak kell kapaszkodniok! Istenbe vetett hit, reménység nélkül ki nem bírnök jelen életünket.

Ha már az emberek, a kívülállók, akiknek módjukban lenne segíteni rajtunk nem teszik, — valami felsőbb hatalomban Istenben — Gondviselésben reménykedünk, hogy végül majd csak kivezet ebből a pokolból bennünket.

LEKÖPTÉK AZ OLTÁRI SZENTSÉGET

Még sohse teltek meg annyira a templomok, mint mostanában. És íme, ezek a lelketlen kommunisták, mire vetemednek! Leköpi az Oltári szentséget a körmenet alkalmából! Ez a cselekedet azután mégis csak felrázta letargiájából, vagy mondjuk gyávaságából a teljesen megfélemlített, agyongyötört polgárságot. És volt annyi becsületérzésük, és bátorságuk ezután, hogy nekimentek és elpáholták alaposan a szentségtörőt. Amint halljuk — szörnyű verekedés lett belőle. Mármost természetesen attól tartok, hogy igen alaposan — és kínosan fognak bűnhődni ezek a bátor, elszánt emberek önérzetes, dícséretes fellépésükért.

Még akkor is, ott is nyúzzák a szegény polgárembert, amikor és ahol meg sem mozdul, — éppen csak hogy még él. Hát akkor mit fognak velük csinálni — amikor szembe mer helyezkedni velük? Sőt még, mint ebben az esetben történt — még megtorolni is merte gaz, — kegyeletsértő, aljas cselekedetüket!

Mi persze, sohse tudhatjuk pontosan mi és hogyan történt? Mert az ilyesmit vagy nem közlik az újságjukban, vagy ha közlik, hát szabadon átdolgozva — gusz-tusuk és a szerint, ahogy az nekik, és terveiknek legmegfelelőbb. Csak ha véletlenül a polgárság köréből szemtanuja akad valami ilyenféle eseménynek és a történetet tovább adja, akkor van néha valamennyire fogalmunk arról, hogy mi minden történik nálunk?!

BELŐTTEK A TEMPLOMBA

Azt is mesélik, hogy ezek a kommunista-szörnyek a Krisztina-városi plébániatemplomban egy istentisztelet alatt, mikor a templom zsúfolva volt hívőkkel, belőttek és megsebesítettek embereket.

Amilyen borzasztók ezek a dolgok, arra talán mégis csak jók, hogy felrázzák tespedésükből az embereket, hogy megmozdítsák őket. Hogy végre eszméljenek és ne tűrjék tovább baromi tunyasággal — lehetetlen, szörnyű elnyomatásukat.

Igaz, hogy könnyebb ezt mondani, írni, kívánni, mint megcselekedni. De hát Istenem uram — ez csak nem élet, ebbe csak nem lehet, nem szabad beletörödni? Így csak nem maradhat örökké?

Hiszen mai napság annyi ember szánja magát halálra, annyi ember tartja elviselhetetlennek ezt az életet, miért nem akad egy — ezek közül a szerencsétlen, szegény elszántak közül, aki, mielőtt a saját életét eldobná magától, egyet-egyét a hóhéraink közül küldene megelőzőleg a másvilágra? Az ő sorsán már nem rontana, miután úgysis meghalni készül, rajtunk, az ittmaradtakon — talán segítene. Ha többet nem, hát annyit, hogy hálát adhatnánk az Úristennek, hogy egy-egy vérszopó vadállattal megint kevesebb van e földön. De meg talán, ha a fő gonosztevők, a Kun Bélák, Szamuelyk, Pogányok, Biermannok eltűnnének e földről, akkor talán mégis összeroppanna a vörös terror!

A MAI MAGYARORSZÁG TÉRKÉPE

Tegnapelőtt, a gyönyörű újságjuk vezető helyén közölték a mai Magyarország térképét, — az új határokat. Kicsordult a könny a szememből, mikor megláttam... Ugyanolyan érzésem volt, mint mikor pár évvel ezelőtt, Németországban egy fiatal, azelőtt ép, egészséges barátunkat először láttam meg amputáltan, falábbal.

Szinte irigylem azokat, akik az „internacionalizmus” magasztalára tudnak emelkedni! Akik gúnyos mosollyal vesznek tudomást olyan elavult fogalmakról, mint a hazafias érzés! Ezek, nem érezhetik azt a metsző, hasogató fájdalmat, amelyet én és a velem hasonló gondolkozású emberek éreznek hazájuk tönkretétele felett...

Pedig szegény hazánknak, nemcsak egy lábát amputálták le, hanem az összes végtagjait is! Csak éppen a törzsét hagyták meg! Éveken át csuszkaált a földön hason egy végtagok nélküli nyomorék koldus a Múzeumkörút sarkán. A borzalom, a részvét föl pattantotta az arrajárók erszényét. S a szegény, rettentő nyomorék,

valószínűleg elég jól megélt ebből. Értve ezalatt a jól-élés alatt, persze az állati, vegetatív életet. Minket nem szánnak meg! Tőlünk nem irtóznak! Minket semmibe sem vesznek! Sőt! Még egy ujjukat sem mozdítják meg érttünk, hogy kiszabadítsanak bennünket egy bestiális, vadállati banda, fojtogató, gyilkoló karmai közül!

Még tárgyalásokba is akarnak bocsátkozni velük! Míg a proletárdiktatúra főcinkosai napokon át tárgyalják maguk között, hogy *ők* kegyeskedjenek-e szóbaállni az ántánttal? Vagy szó nélkül folytassák a háborút, a fronton, a pusztítást idehaza?

El akarják hitetni a hatalmon lévők a proletárokkal, hogy az „ellenforradalom” egyúttal zsidóüldözést, pogromot is jelent. Még ha így is lenne, nem lenne csoda! Miután a dicső diktátorok legnagyobb része, a főszereplők, a legembertelenebb szadisták zsidók, nem lenne cseppet sem meglepő, ha a most agyongázolt, tönkretett polgári társadalomban a legizzóbb zsidógyűlölet hajtana ki!

Egyre mondja is az uram, hogy ha valaha szabadság lesz ebből a pokolból, akkor olyan antiszemitizmus fog lábrakapni, olyan lángot fog vetni a zsidóellenes indulat tüze, — amilyent a világ még nem látott.

Ha egy — állítólag elnyomott, sanyargatott nép, mint a zsidó — egyszer hatalomra kap és így él vele, mint ahogy azt most teszi, akkor nem lehetne azon csodálkozni, hogy az annyira óhajtott, annyira leimádkozott bukásuk után — megfelelő megtorlásban, viszonzásban lenne részük. Hogy ezt és így mindenki érzi, keresztény és becsületes érzésű zsidó egyaránt, ennek megnyilvánuló jele, — a tömeges kitérés.

TÖMEGES ZSIDÓ KITÉRÉSEK

Részint félelemből, — az esetleges bekövetkezendők miatt, részint utálatból saját fajtájabeliek viselkedésével szemben, de hír szerint, sort állanak a rabbikusoknál azok, akik a kitéréshez szükséges okmányokat akarják megszerezni.

JÚNIUS 22.

Ma egy érdekes diskurzust hallottam a tejcsernoban, ahol a mostani, csupa kínból összerakott életennek nem kevésbé kínos perceit, — sokszor negyedóráit töltöm.

A TEJCSARNOK TULAJDONOSNŐJE ELŐTT MINDEN AJTÓ FÖLTÁRUL A SZOVJETPALOTÁBAN

Egy asszony elmondja a tulajdonosnőnek, hogy micsoda nagy kínnal-bajjal, micsoda nagy utánjárással kapta meg végre útlevelét, hogy elutazhassék, — ki innen a Tanácsköztársaság országából. Amire a tejcsernokosnő nagy büszkén azt válaszolja, hogy ő bárkinck, bárhova egy óra alatt tud passzust szerezni! Mikor az elvtársnő eltávozott, megkérdezem nagy szerényen az asszonyt, hogy micsoda talizmán van birtokában, hogy ezt a csodát véghez tudja vinni? Amire ő röviden annyit felel: „Ha megmondom, hogy kinek vagyok az anyja, hát a szovjetpalotában minden ajtó feltárul előttem.”

„Így vagyunk?” — gondoltam. Még pár hónappal ezelőtt elnézésért könyörgő maturáns, — ma — letett matura nélkül persze, — ekkora nagyhatalom?!

„Mit csinál a fia?” — kértem naívu. — Milyen szerepet tölt be? — „Hát a politikai osztályban működik, ahhoz a csoporthoz tartozik, amely a legszigorúbban, a legradikálisabban kezeli a diktatúrát”. „A Szamuelyéhez?” — kérdezem. „Még azon is túltesz,” — mondja jogos büszkeséggel az anya. Jól vagyunk! — gondolom. Jó helyre járok én be! Ha nem is mindennap, mert nem akarok visszaélni a helyzettel, — de eléggé gyakran...

Most már úgy véltem, jobb lesz — ki nem mondanom szokott őszinteségemmel a diktatúráról és főképpen a diktátorokról vallott nézetemet! Mert veszélyeztetném ezzel a tejet, s amiért most kevésbé lenne kár, a bőrömet is...

Már a minapában egyszer, — mikor olyan nagyon

dicsőítette az asszony a kommunista-vezetőség puritán voltát — ellenkezni mertem, hogy talán ez nem vonatkozik mindegyikre. Én pl. tudok egy esetet, ahol a népbiztos úr — távolról sem él valami szerény aszkéta életet, hanem — fürdik minden lehető jóban. „Ki az, hol van, hol lakik? Majd elmondom a fiamnak — majd tesz róla, akárki légyen az!” Én persze nem akartam bővebb felvilágosítást adni és a hóhérok közé keveredni — holmi tanuvallomással.

Nem nagyszerű világ ez, amelyben élünk? Ahol egy fiatal tacsó, akinek a kultúrája — tudása oly nagy, hogy csak előre bebiztosított protekcióval merészkednék az érettségi vizsga letetésének elébe nézni, — ma nagyhatalom, aki mindenkinek parancsol, aki mindenkin túltesz szigorúságban, — akinek csak a nevét kell mondani s a vele való kapcsolatot és már felpattan minden zár, kinyílik minden ajtó, teljesül minden kívánság!

Egyáltalán ennek a tejcarnoknak most nem csak az a jelentősége számomra, hogy szegény édesanyámnak félliter tejet vihetek onnan, — hanem a helyzetünk barométere is — egyúttal.

Ha önagysága jókedvű, energikus föllépésű, tréfára hajlandó, akkor tudom, hogy végtelenül rosszul áll a mi sorsunk! Ha pedig kissé levert, morózus, akkor felcsillan bennem egy kis reménységár! Talán valami baj van náluk? Talán történik valahol — valami mégis, ami a mi javunkra szól, ami a mi sorsunkon lendítene... Mert tudni nem tudunk semmit sem. Sötétben tapogatódzunk.

JÚNIUS 24.

STATÁRIUM

Újból statáriumot hirdetnek. Úgy gondolom, hogy ez az ő uralmuk óta egyáltalában meg sem szűnt. Csak egyszer nyíltan kimondják, hogy van, máskor pedig vígan statáriumoznak — annak hirdetése nélkül. Ítélezéseiknél nincs szükség semmiféle felsőbb fórumra.

Minden vörös katona — nem beszélve egy népbiztosi vagy vörösőrségi rangban levőről, — magamagának a legfelsőbb fórum, — és ítéleteket hoz és hajt végre a legstatáriálisabb gyorsasággal.

Most újból holmi ellenforradalmat, pogromra való izgatást szimatolnak s ezek ellen hirdetnek statáriumot. Minden gyülekezést betiltanak, a szakszervezeti és párt-szervezetiek kivételével. Úgy remélik, hogy ezek — hamisítatlan vörösök. S ezeket persze nem szabad megzavarni gyülekezéseikben, szórakozásaikban, szavalásaikban, gyűlölségre való bujtogatásaikban. És micsoda ravaszok! Micsoda ördögi fondorlattal élnek! El akarják hitetni a „hívők“-kel, hogy az istentiszteletek alkalmából botrányt provokáló, — szentségtörést elkövető vallásgyalázók nem a Tanácsköztársaság emberei, — hanem agent provocateurs, akiket az ellentábor, az ellenforradalom bérelt fel.

Szinte jó jel, hogy most egyszerre törödni látszanak azzal, hogy a polgárság s az ezekből kikerülő vallásos hívők mit gondolnak felőlük és cselekedeteikről? Eddig, édeskeveset törődtek ezzel. Ámbár most sem hinném, hogy ez a mentegetődzés-féle a polgárságnak szólana. Hiszen, Hál' Istennek még akad a prolik és kivált asszonyaik között — nem egy istenfélő és úgy látszik ezeknek az elkeseredésétől, lázadásától félnek.

Azért is inkább az ellenforradalmárookra, illetőleg ezeknek a bérenceire tolják a templomgyalázó viselkedés ódiumát.

JÚNIUS 25.

ELLENFORADALOM

Nem tudom, hogy kezdjek hozzá? Az agyamban még minden nagy összevisszaságban kavarog. Idegeim roncsok! Reszketnek az átélt izgalmaktól. A feltámadó reménység, szabadulásunkat illetőleg, az életveszedelem, — az uramért való megőrijtő félelem, — a két-

ségbeesés, — a rohanás utáni fizikai kimerülés, mind-mind együttvéve, valóságos vitustáncot járnak még most is, — még ma is bennem. Meg vagyok zavarodva, halálosan kimerültem — és kétségbe vagyok esve!

Hogy mindez, amit az utolsó 24 órában félelemben, felkorbácsoló, pusztító, lelketlő borzalomban átéltünk, mind, — mind hiábavaló volt, kedvező eredményt nem hozott! Sőt! — Természetszerűleg csak ronthat sorsunkon az ilyen megmozdulás — ha nem sikerül.

Igyekszem, amennyire jelenlegi állapotomtól kitelik, összegezni, leírni, — lehetőleg sorrendben az átélteket.

Az utóbbi napokban már sikerült szegény édesanyámat rávennem, hogy otthoni önkéntes rabságát feladja egy-két órára és eljöjjön velem és kis kutyámmal a Gellérthegyre, — telkünkre. Itt — távol az egész világtól csak a fák és bokrok társaságában mégis csak kis frissebb levegőt szívhatunk, a nyári hőségben. Bizonyára csak azért egyezett bele szegény édesanyám ezekbe a délutáni kirándulásokba, mert tudta, hogy én mostani rettenetes helyzetünkben micsoda nosztalgiát érzek az után a kis darab föld után — és mennyire vágyódom a természet után. Megundorodva az emberek gonoszságától ideig-óráig feledést keresek a fák, a bokrok, a virágok — körében. S élvezem kis kutyámnak boldogságát is. Baby tombolva, körbe-körbe fut a kertben, kimondhatatlan örömének ezen, a kutyáknál megszokott módon ad kifejezést, hogy kiszabadult rövid időre a kötengerből — és az őt folyton eltaposással fenyegető emberi lábak alól.

NEMZETISZÍNŰ ZASZLÓ!

Az uram is, — ha idejekorán haza szabadul, — velünk, ha nem, akkor utánunk jön. Tegnap még nem volt otthon indulásunkkor. Írásban kértem, hogy jöjjön utánunk a hegyre. 5 óra tájban indulunk a Lánchíd felé. Nem akarok szemeimnek hinni! „Tessék csak nézni — nem káprázik a szemem — nincs nemzetiszínű lobogó a monitorokon, amelyek a Lánchíd környékén táboroznak?!“ kérdezem édesanyámat. „De igen!“ — Hát mi

ez? Mit jelent ez? Nemzetiszínű lobogó? Hiszen ezt nem láttuk több, mint három hónap óta! Hiszen ezek tilos színek a Tanácsköztársaságban! Hát akkor itt történt valami! Miért nem látja ezt senki más? Miért nem veszi ezt senki sem észre? Miért nem szólnak? Ezer kérdéssel ostromoltam szegény édesanyámat. Ő szegény, az ő megkövült fájdalmában természetesen sem az én kérdéseimre válaszolni, — sem az én reménykedő izgalomban osztozni nem tudott.

Nézem — nézem a hajókat... S az én szegény szemeim — amelyek az utóbbi hetekben annyi könnyet ontottak — nagy fájdalmukban, — hogy egy kis patak kitelt volna belőlük, ezúttal a reménykedő öröm érzésétől nedvesedtek meg.

Alig tudtam türtőztetni magamat, hogy meg ne kérdezzek valakit a jövő-menők közül, hogy mit jelent ez? De — egyrészt a Lánchídon — csak menők volt — a mi oldalunkon. Szembe nem jött senki, másrészt úgy láttam, mintha az emberek észre se vették volna. Vagy nem figyeltek oda, vagy közömbösen siklott le róluk tekintetük.

Végre átjutottunk Budára. A Dunaparton folytattuk útunkat a Gellérthegy felé.

Itt már mind több és több embernek tűntek fel a nemzetiszínű-lobogós monitorok. Mind több és több járókelő állt meg a vaskorlátnál és nézte a szokatlan látványt, úgy mint én. Végre, mikor körülbelül a budai kioszknál, inkább még talán a Fiume-szállodánál vagyunk — megint csak odavonz engem valami a korláthoz. A vágyakozás a rég nélkülözött, a bennem reménysegetet felkeltő lobogó látása után.

A SZOVJETPALOTÁBÓL LÖVIK A MONITOROKAT

Éppen odaérünk a korláthoz. A „Szovjet-palotával”, boldogabb időben Hungária-szállónak nevezett épülettel voltunk éppen szemben, — mikor óriási dörrenés reszketteti meg a levegőt, dobhártyánkat és idegeinket.

Az emberek egymásra merednek. Részint szóval, részint tekintettel kérdezik egymástól, hogy mi ez? De feleletre sem a szóbeli, sem a néma kérdésre — már idő nem jutott. Mert alig egy másodperc múlva újabb, — nagyobb s utána még egész csomó nagy dörrenés következett. Az emberek, kik körülöttünk álltak, el kezdtek rohanni a szélrózsa minden irányában.

Én, szinte megkövülten álltam ott szegény édesanyámmal és a hirtelen karomra felkapott kiskutyával. Míg valami szamaritánus lélek ránk szól: Szaladjanak! Bujjanak el valami kapualjban!

Lövik a szovjetházat és azok visszalönek a monitorokra! S miután a monitorok éppen mi alattunk horgonyoztak, hát természetesen, hogy a nekik szánt lövegekből kaphatunk bőségesen mi is, ha ott maradunk a szabadban a Dunaparton. Erre magammal vonszolva édesanyámat, rohantunk a legközelebbi kis ház kapujába. Ide már nagy tömeg menekült a lövöldözés elől.

Nagy izgalommal tárgyalták, hogy mi történik? De persze senkisémet tudott semmi bizonyosat sem mondani azon felül, amit saját szemünkkel láttunk. T. i. hogy a monitorok lőtték a szovjetházra és az meg kamatostul visszaadta a lövéseket.

De hogy kik ezek a derék, bátor szabadítók, magyarok-e, tehát ellenforradalmárok vagy idegenek, akik segítségünkre jöttek s a magyar zászlóval csak jelezni akarják szovjetellenes és magyarbarát érzelmeiket. — azt persze senkisémet tudta.

Beszállingóztak lassankint újabb és újabb alakok. Azok már tudni vélték egész bizonyossággal, hogy a szovjet-urak margitszigeti hadiszállására kezdték meg a lövöldözést az ellenforradalmárok. Most itt folytatják a Hungáriánál. És így lassankint mennek tovább, ha majd ezekkel végeztek.

MENEKÜLÉS FEDÉL ALÁ

Engem az izgalom, a reménykedés, hogy talán mégis sikerül, a félelem, hogy hátha nem, annyira elgyengített, hogy képtelen voltam megállni a lábamon. A régimódi kis

ház falépcsőjére ültem le. Valami jóra való asszony, aki a kis ház emeletén lakott (ha jól emlékszem és ha egyáltalában tudtam olvasni ebben a felzaklatott állapotomban — valami tyúkszemvágónak címtáblája volt az ajtaján), meghívott, hogy jöjjünk be hozzá és ülünk le nála. Én erről eleinte hallani sem akartam. Az első óriási ijedségem és zavarom lecsillapulta után — lehetetlenül imperatív módon támadt fel bennem a vágy, haza — visszaroхани! Megakadályozni az uramat abban, hogy írásbeli üzenetemet teljesítse és utánunk jöjjön! Egyre azt hajtogattam, hogy ő, éppen úgy nem tud semmiről semmit sem, mint mi. Egészen gyanutlanul útra kel. És egyszerre csak bent lesz a nagy utcai lövöldözésben. És a jó Isten mentsen meg attól, a legnagyobb borzalomtól, ami a földön még érhet ... eltalálja egy golyó! ...

De a háziasszonyunk és a többi bentlévő ember, azt mondta, hogy képtelenség útrakelni. Csak úgy repülnek most itt kint a golyók! Nagyon könnyen eltalálhatna egy pár bennünket! Mit csináljak? Mitévő legyek? Én inkább nekimegyek a golyónak, semhogy az uramat tegyem ki annak! De itt van szegény édesanyám! Őt nem vihetem neki ilyen biztos veszedelemnek! Az a kín, az a kétség, az a félelem — amely szívemet marcangolta — egyszerűen leírhatatlan. Ezt csak érezni lehet, erről szóban vagy írásban képet alkotni lehetetlen.

Ezek oly percek voltak, amikor az ember — ha ugyan még nem bomlik az agya — éveket öregszik és örökre tönkre teszi idegzetét, szívét. Összemorzsolja erejét. Újabb és újabb embertömeg jött. És én szívrepesve, a türelmetlenség, a lázas várakozási izgalom paroxizmusában egyre csak azt kérdeztem: „Lehet-e már útrakelni?” Hogy percek múltak-e így, vagy órák, azt igazán nem tudnám megmondani. Csak annyit tudok, hogy mikor végre egy újonnan érkezett, azt a kijelentést tette, hogy már nem lövöldöznek tovább, magammal hurcoltam szegény édesanyámat. S amennyire csak az ő erejétől tellett, rohantunk a Lánchíd irányában, — vissza — hazafelé. De sajnos — csak odáig. A Lánchídnál — nincs tovább! Óriási ember-

tömeg — torlódott össze. A vöröskatonák nem engednek senkít sem a hídra. Roppant lövöldözés van ott. A monitorkok, amelyeknek odamenet olyan mélységesen megőrültem, lövik az Akadémiát, ahol vörösörség táboroz — és a Gresham-palotát. És ezek teljes erővel viszonozzák a támadást. Tehát éppen a Lánchíd van golyózápór alatt.

Újból megindult szívemben az izgalom lüktetése — kalapácsolása —, az előretörés kimondhatatlan vágya. Az agyamban lázas képek kaleidoszkópja! Hogy az uram útrakelt, most már nem tudatlanságból, hanem tudatosan, minket keresni! S vagy mindjárt a Lánchídnál, vagy a Hungária előtt érte őt, Isten mentsen — valami baj . . .

És én itt állok mozdulatlanságra kárhozottva, mikor csak a híd és onnan már csak pár lépés választ el hazulról!

Végre hirtelen megjelenik *Ibrányi* Alice, a Vörös kereszt főnöknője. Hallom, amikor magyarázza az utat elálló vörös katonáknak, hogy neki át kell mennie, mert egy operációnál várnak reá. Odarohanok hozzá és megkérem, engedje, hogy vele menjünk! Tegyen úgy, mintha hozzája tartoznánk. Képzelhette, hogy igen komoly oka lehet annak — ha valaki — élete abszolút veszélyeztetésével, neki akar menni a golyózápornak. Válasza csak ez volt: „Én nem vállalok semmi felelősséget.” Istenem, hát ki kért tőle felelősséget?

És ha bármielő kelő volt is az állása a multban (hogy a vörösök uralma óta milyen a helyzete, arról fogalmam sincs), de olyan nagy hatalma a multban sem lehetett, sem neki, sem senkinek a világon, hogy mint Neptun, a háborgó tengernek, ő a fejünk felett röpködő golyóknak, parancsolni tudjon és így emberéletért felelősséget vállalhasson!

Ezek a gondolatok természetesen csak egy másodpillanat időtartama alatt cikáztak át az agyamon. A fődolog az volt, hogy mindenképpen keresztüljussak a hídon. Nem törődve sem azzal, hogy a vörös katona visszaparancsolhat bennünket, sem semmi egyébbel, rögtön közvetlen I. A. nyomában, kezdtünk rohanni a hídon.

Micsoda pokoli menetelés volt ez!

Dante poklában is méltó helyet foglalhatott volna. Szaladtak ők, szaladtunk mi. Édesanyám az egyik karomba kapaszkodott, a másikon ült hozzám simulva, védelmet keresően a kis kutya. Fejünk felett füttyült, sivitott a golyózápor! Az előttünk rohanók időnkint lefeküdtek a földre. Mi — nem. Mi erre nem értünk rá. Nekünk szünet nélkül rohannunk kellett, hogy mentől előbb célhoz érjünk. S ha eltalál egy golyó? Hát akkor meg úgyis vége minden izgalomnak, szenvedésnek! Akkor is célhoz értünk... Mikor végre átjutottunk a hídon, akkor kezdődött csak az igazi tánc! Mintha csak a haragvó Úristen az Égből lövöldözött volna reánk, úgy repültek keresztülükasul — mindenütt a golyók. A téren nem lehetett járó embert látni, csak fekvőt.

Valami „jólelkű” proli, röhögve tett valami gúnyos megjegyzést, mikor bennünket futni látott és nem fekvődni, mint a többieket.

ZÁRT KAPUK

Végre, mikor a csattogás már tűrhetetlen volt a fülünk mellett, a golyók sívítása a fejünk felett — és az én fizikai erőm is kezdett csődöt mondani, mert édesanyámat, aki persze nem volt szokva az ilyen rohanáshoz — húzni kellett —, egy kapu alá akartam vele menekülni. Hát kisélt, hogy minden kapu zárva van! Nem tudtam, hogy a polgárságnak volt-e ez a védekezése — az ilyen alkalmat felhasználó és esetleg támadó vörösök ellen? Avagy a vörös diktátoroknak volt ez a parancsa —, hogy a kint rekedt fehérek, csak pusztuljanak el — a golyózáporban? Csak annyit tudok, hogy mi rohantunk tovább — hazáig.

Mikor a nálunk is csukott kaput kinyitották, mikor az első emeletre felrepültem — megtudni, hogy uram ott hon van-e még, vagy már elment — és tagadó választ kaptam —, akkor azután vége szakadt a testi, lelki erőmnek — összerogytam... Nem sokáig tarthatott ez az öntudat nélküli pihenésem. Mert hiába volt szörnyű nagy a lehetetlen fizikai megerőltetés —, a lelki izgalmak miatti vég-

kimerülés! A félelem, a rettegés — hogy mi történt az urammal — megint csak feltámasztott.

NEM TALÁLTAM OTTHON AZ URAMAT

Tudatára kellett ébrednem annak, hogy hiába volt az egész délután fürgeteges izgalmal! Hiába tettem kockára a legnagyobb mértékben szegény édesanyámmal együtt az életünket! Amit elérni akartam — hogy az uramat otthon marasztaljam —, nem sikerült. A szobalány szavai szerint, ő már tudatában az eseményeknek, elment a hegyre — bennünket keresni!

Mily borzasztó dolog! Rajtunk ezzel nem segít, — de magát kiteszi a legnagyobb veszedelemnek. Mi tudatlanul mentünk neki a veszedelemnek —, ő tudatosan. De mi értelme ennek? Egy milliós városban, az utcán akar keresni bennünket — lövöldözés közepette?

IDEGPUSZTÍTÓ ÓRÁK

Szegény, agyongyötört, megzavart agyamban kergetőztek a gondolatok, hogy mit is lehetne tenni? mit lehet csinálni? Telefonozni? Nem is lehet valószínűleg. De meg hová is? Végre abban a gondolatban állapodtam meg, hogy bármi pénzért, de keríteni kell valakit, akit a közelben lakó Sz. A. barátunkhoz elszalasztok. Megkérem őt, hogy tegyen valamit. Neki megvannak az írásai. Ő járhat éjjel-nappal, feltartóztatás veszedelme nélkül az utcán. Ő talán tehet valamit az uram érdekében, illetőleg az enyémben, hogy megtudjam, hol van, mi van vele?

De kit küldjek? Akinek szabad kint járnia —, az az öntudatos vörös, az nem fog a mi érdekünkben egy lépést sem tenni. Ha pedig akadna egy emberséges ember, aki érzelemben felénk hajlik — és megtenné — ezt a szamaritanusi szolgálatot, azt a vörösök okvetlenül feltartóztatnák.

Mert, amint utólag megtudtam, a kapukat is parancsra csukták be. És éppen úgy szigorúan tilos az utcára kimenni. Szóval foglyok vagyunk mindannyian.

Én mindezzel nem törődtem volna, ha az uram velünk

van. Ismételhetem, hogy akkor nem tudtam, hogy percek, vagy órák teltek-e el ebben az őrijítő bizonytalanságban, félelemben, rettegésben?

Már ott tartottunk, hogy szegény édesanyám kezdett vigasztalni! Bátorított, hogy ne essem úgy kétségbe; lehet, hogy valami jó, biztos helyen van az uram. Lehet, hogy csak azt várja, hogy lecsillapodjék a harc az utcán és azután hazajön.

De hátha nem csillapodik le? Ha nem sikerül neki valami biztos, rejtkehelyre menekülni?! Mert ha tudom, hogy nem érte baj —, akkor nem bánom, ha csak reggel is jön haza!

De tudni, *tudni* kellene ezt!

Valóságos ironia — a legvéresebb fajtából — édesanyám, mint vigasztaló! Ő, aki azt hiszi, hogy az egész világ vigasza nem elég ahhoz, hogy az ő vérző sebét enyhítse. Ő, aki olyannyira el van telve saját fájdalmával, ő, aki szinte elvesztette érzékét más ember gondja — bújja, kínja iránt, most már ő látja szükségét annak, hogy engem bátorítson! És olyan a helyzet most, hogy már ő vigasztal! Ez eleget mond...

MEGÉRKEZIK AZ URAM!

Egyszerre csak megszólal az előszobámban a csengő! Én azt gondoltam, hogy talán mégis sikerült keríteni valakit, aki hajlandó elmenni Sz.-hez és az csenget. Már ennek is megörültem. De nem! A szobalány azt jelenti, hogy az uram jött haza. Nem akarok hinni füleimnek! Nem merek bízni a híradásban. Azért mégis kirohanok az előszobába. És mikor látom, hogy csakugyan ő az, akkor egyszerre csak érzem, hogy most már nincs szükség fej-törésre, mentési lehetőségek kitalálására, flagelláns gondolatok, bekövetkezhető szörnyűségek elképzelésére, nincs már szükség erőre! De nincs is. És újból és másodszor összerogyom.

Az öröm elviseléséhez már nem tellett. Elfogyott minden a rettegésben. Minden porcikám, minden idegszálam felmondta a szolgálatot. — Öntudatra ébredve a

dívánon, a szobában találtam magam. És akkor persze megkezdődött a kölcsönös kérdések áradata. Részemről természetesen a szemrehányásoké is. Hogy lehetett ilyesmit tenni? Miért nem várt be otthon bennünket? Hiszen tudhatta, hogy hacsak valami baj nem ért bennünket, visszajövünk. Míg, ha csakugyan történt valami bajunk, akkor úgysem tudhatta volna, hogy hol és merre vagyunk? Rajtunk nem segít, csak magát teszi ki veszedelemnek! És engemet ennek az észtrabló rettegésnek, amely eltöltött egész délután és végképpen tönkretett!

És megtudtuk a következőket: Kevéssel a mi távozásunk után jött haza és ment el rögtön utánunk. Ő már tudta, hogy történik valami. És körülbelül egymás mellett, a leírása szerint talán a szomszéd házban töltötte ő azt az időt, amely alatt a Hungáriát, a szovjetházat lövöldözték.

Ha mi akkor meglátjuk egymást, ha mi akkor találkozunk, mennyi kintől, keservtől, fizikai, lelki megerősítéstől lettem volna megkímélve!

Ekkor megtudtam azt is, hogy körülbelül mennyi időt töltöttünk a lövöldözés alatt a budai kis házikóban. Öt órák indultunk el hazulról, 9 órák jött meg az uram. Tehát 4 óra alatt zajlott le ez az összesűrített borzalmak borzalma! 4 óra! Mi iesz az idő — egy jó könyv, vagy kellemes emberek társaságában? Vagy egy szép kiránduláson, pl. hegymászás közepette, amikor folyton változik a természetalkotta remek látkép és az ember folyton feljebb és feljebb jut és eltelve a föltáruló szépségek élvezetétől, észre sem veszi, hogy repül az idő, hogy órák multak el! De ez a tegnapi 4 óra —, nemcsak, hogy örökkévalóság volt, de örökké tartó nyomokat hagyott bennem. Nem tudom, meddig fog még tartani, ez az én szomorú életem? De annyit érzek, hogy a tegnapi délután átéltek emléke, tüzes vassal van szívembe — lelkembe — agyamba égetve. Elpusztíthatatlanul — kiírthatatlanul ...

NEM TUDJUK, HOGY MI TÖRTÉNT

Végül hát mi történik? Mi van? Faggattuk az uramat. — Ellenforradalom! Mi lesz belőle? Fog-e sikerülni

— kérdem repeső, — félő reménnyel? Azt még nem lehet tudni, mondja ő. És lassankint megtudjuk, mi és hogyan történt! Mert olyan állapotban, amilyenben mindannyian voltunk — a pragmatikus, nyugodt sorrendbeli elbeszélésnek nem voltunk mesterei, egyikünk sem. Kihámozódik a délután története. Már persze a mi egyéni délutánunké. Mert, hogy odakint mi történik, milyen eredménnyel folynak a harcok, — azt mi tegnap este ugyancsak nem tudhattuk. Uram — bevárta a Hungária-beli lövöldözés végét. És ment egyenesen a hegyre. Azt remélte, hogy minket ott a kertben fog megtalálni. Mi azalatt éppen pergőtűzben, ellenkező irányban, hazafelé rohantunk.

Szomszédaink, Sz.-ék közlik velem, hogy mi ott sem voltunk ma, a kertben. Behívták magukhoz és ott marasztalták — mindaddig —, amíg a villájuk legmagasabban fekvő ablakából konstatálni lehetett, hogy talán most már veszedelem nélkül átmehet a hídon.

Mialatt beszélünk, egyre szóltak még az ágyúk, puskák, — gépfegyverek. Tehát szó sem lehetett arról, hogy hazamenjünk az Üllői-útra. Meg édesanyámat sem hagyhattuk — ilyen viszonyok mellett egyedül. Tehát ott maradtunk.

Én persze le nem húnytam a szemem ezen az éjszakán. Egyre figyeltem, mi történik kint, mit hallok? Mi lesz? Megszabadulunk-e börtönünkből? Mit hoz a reggel?

GYANÚS A NAGY, ÉJJELI CSÖND

Egyszerre csend lett. Megszűnt a puskaropogás, a vészes autótülkölés, száguldozás, — halálos éji csönd volt az utcákon. Kétségbeesve szaladok be az uramhoz. Közlöm vele rossz sejtelmeimet. Nagyon, nagyon félek a reggeltől. Ha mi győztünk volna, ha az ellenforradalom leverte volna a hóhérok uralmát —, akkor lárma, akkor vígság —, akkor élet lenne az utcákon. Akkor a három hónap óta agyonsanyargatott —, fogságban élő —, a legszörnyűbb terrort elszenvedő polgárság, örömtáncot járna az utcákon! És nem feküdnék csendesen, de bizonyára

szörnyű izgalmak közepette — ágyában. Attól tartok, hogy ez a csend, a terror csendje...

ELLENFORRADALOM VOLT ÉS — ÁRULÁS

A reggel — sajnos — igazolta félelmemet. Árulás történt. Levették az ellenforradalmat. Haubrich vörös hadvezér és városparancsnok úgy tett, mintha a fehérekkel tartana. Velük kezdte meg a támadást. Így mondják. És cserbenhagyta őket.

Továbbá azt beszélik, hogy a tiszték megnyerték Haubrichot az ellenforradalomnak. És mikor már ezek a tiszték munkába kezdtek, mikor lőtték a szovjetházat, mikor a ludovikások megszállták a József telefonközpontot, egyszerre csak cserbenhagyta őket. Erre természetesen a vörösök körülvették és tüzelni kezdték a ludovikások kezében lévő telefonépületet. Azt mondják — sajnos —, hogy sok reményteljes fiatal élet pusztult el! Sok derék, jóra való fiatal katona került a gyalázatos vörösök karmai közé! Úristen, mi lesz ezekkel? Hogy fognak ezek a lelketlen bestiák bosszút állani? Most, mikor egy ellenük irányuló felkelést van módjukban megtorolni! Hiszen eddig is a legnagyobbfokú kegyetlenséggel bántak az ártatlan polgárokkal. Most pedig olyan emberek vannak a kezeik között, hatalmukban, akik a szerintük bizonyára legnagyobbnak minősített bűnt követték el: az ő hatalmukat akarták megdönteni!

Milyen borzalmas kegyetlenséggel fogják ezt az embernyúzásra kínálkozó, nagyszerű alkalmat felhasználni, kiélnézni! Milyen megtorló, kínzó, gonosz rendszabályokkal fogják a szegény polgárságot újból megnyomortítani?

Hallottam ma reggel hazatértünkör Üllői-úti ház-mesterünktől, hogy egész éjjel meg nem szűnt a puskaropogás. Elég közel van oda a József-központ! Odahallatszott a csata!

Így tehát, ha hazamentünk volna, akkor éjjel hallottam volna újból a harc zaját, a puskák szüntelen ropogását.

Persze akkor még csak hallottam volna az éji harcot, de nem tudhattam volna azonban, hogy tulajdonképpen hol van a küzdelem — és kik állnak szemben egymással? Kik azok a bátor, derék, mindnyájunk hálóját kiérdemlő férfiak, akik vállalkoztak arra a vakmerő szerepre —, hogy megszabadítsák a hazát ettől a szégyenletes — gyalázatos uralomtól?

Volt és leendő tisztok: fiatal ludovikások akartak szabadítóink lenni.

Sajnos, — nem sikerült. Rajtunk nem segítettek — sőt! Az ilyesmi, ha nem sikerül, hát természetesen csak ront a legyőzött táborhoz tartozók sorsán. S ami még szomorúbb, ők maguk — vagy otthagyták ifjú életüket, vagy ami még rosszabb, ezeknek a két lábon járó vadállatoknak karmai közé jutottak és az ő rettenetes bosszúállásuknak vannak kiszolgáltatva! . . .

Az Úristen — álljon melléjük! Emberi segítségre, sajnos, nem számíthatnak . . .

JÚNIUS 26.

Most tudjuk meg csak, lassankint, részint szemtanuk elbeszéléséből — részint az ujságjukban közölt hazugságaik kihámozásából (ebben már némi gyakorlatra tettünk szert), hogy tulajdonképpen mi minden történt azon a szerencsétlen keddi délutánon és éjszakán. Nemcsak a monitorok lőttek a Dunán! Nemcsak a József telefonközpontban voltak harcok —, de magában a Ludovika épületében is. Avagy talán ott volt éppen a főhábóruság, a főütközet.

Sajnos, a vörös katonaság túlsúlyban volt. És bizony szegény gyerekkatonák és egy pár vezetőjük ennek a szörnyű bandának karmai közé jutottak.

Micsoda diadalordítás ujságjukban. Micsoda fenyegetés, hogy hogyan fognak elbánni azokkal, akik szentségtörő kezüket a proletárdiktatúra ellen merték felemelni!

Már eddig is egy csomó halálos ítéletet hoztak. Ez-úttal kivételesen — be is vallják. Míg ezelőtt az embereket, akik nekik nem tetszettek — orozva, titokban tették el láb alól. Most azonban szabad nekik minden. Jussuk van hozzá, — mert „ellenforradalom” volt!

Ők a diktátorok, az eddigi szelíd báránycsordák, most már nyíltan hangoztatják, hogy a legkönyörtelenebb eszközökkel fognak élni. Ezentúl mindent és mindenkit lefognak tiporni, aki csak a legcsekélyebb mértékben is ellenük van.

Mintha eddig is nem ezt tették, nem így cselekedtek volna!

De most, az ellenforradalom „tiszteletére” összehívott ülésben Kun Béla — minden kertelés nélkül, nyíltan proklamálja érzelmeit a burzsoával szemben. (Eddig sem kételkedtünk bennük.) És biztatja elvtársait — a legnagyobbfokú terrorra.

AGYONLÖTTÉK BEREND MIKLÓS GYERMEKORVOST

Most már azt sem leplezik, sőt újságjukban közlik, hogy micsoda orgyilkosságokat követtek el az ellenforradalom napján, azért a rettentő nagy bűnért, mert voltak emberek, akiknek fehér zsebkendő volt a kezében.

Nevet nem közölnek. Csak röviden annyit, hogy itt lelőtt a vörös katona egy embert, mert zsebkendőt lobogtatott a monitorok felé. — Amott hasonló okból ugyanígy járt egy másik stb., stb. Miután azonban azok, akiket egy fehér zsebkendő miatt a vörös hiénák megöltek — nem valami obskurus nullák voltak —, hanem egyikről pl. tudjuk, hogy a közismert *Berend Miklós* gyermekorvos, egyetemi tanár volt, — tehát futótűzként terjedt el a polgárság körében e szörnyű gagszágnak híre. Nagy volt a felháborodás! Minden bűne az volt szegénynek, hogy nem tudta türtöztetni örömét, mikor a monitorokon meglátta a nemzetiszínű lobogót és integetett feléjük zsebkendőjével. Miután ő nem volt proli —, tehát a zsebkendője sem volt sem vörös vagy kék, hanem fehér volt az is,

mint a meggyőződése! És a fehér szín, természetesen a legpirosabb dühbe kergeti őket. Ezért kellett egy igen érdemes, derék embernek elpusztulnia, ezért a nagy bűnért kellett életével lakolnia!

*EGY DIÁKOT AGYONLÖTTEK,
MERT LÁMPÁNÁL TANULT*

Vagy az a szegény szerencsétlen diák, aki úgy el volt merülve a tanulásban, a szigorlatra való előkészületben, — hogy talán kint sem volt az utcán délután. Így talán nem is tudta, hogy mi történik ott? Nem tudta, hogy a diktátorok reszketnek hatalmuk megdöntése miatt, remegve féltik azt. Nem tudta, hogy amíg a kezükben tartják a hatalmat, addig még a világosságtól is eltiltják a nyomorult burzsujt. Mindezt nem tudta, készült a vizsgára — számára megszűnt a külvilág.

Sajnos azonban, hogy ő nem szűnt meg a véredek számára. Az ő létezéséről tudomást vettek a hóhérok pribékjei.

A tanuláshoz világosság kell.

Elképzelhető, hogy egy tanuló diáknak nincsenek kandelaberei, — ha éjjel az ágyában bujja könyveit.

De az a szerény, gyenge fénysugaracska, amely kiszűrődött az utcára a diáknak kis szobáckájából, — elég volt ahhoz, hogy a pribékek felrohanjanak hozzá. Az ágyából ki- és lecipeljék — a legválogatottabb kínokkal elpusztítsák és holttestét a Dunába lökjkék!

Ez ma a mi életünk. Az őserdőben, a jungel-ben, a valóságos vadállatok között, nagyobb biztonságban lehet az ember élete, mint most minálunk Magyarország fővárosában, Budapesten, a kommunisták dicsőséges uralma alatt!

JÚNIUS 27.

*ABLAKUNK ELŐTT VONULTAK EL
A HALÁLRAITÉLT TISZTEK*

Szörnyű látványban volt tegnap részem. Azaz, aki nem tudta az eseményeket, aki nem tudta, hogy mi történt itt, két nappal ezelőtt, annak talán fel sem tűnt a

„szörnyűség”. Semmi megütközni valót sem talált volna azon, hogy egy nagy csomó marcona — gonoszképű vörös katona között — felemelt fejjel — büszke bátor tekintettel — haladt egy sor katonatiszt, a Tanácsköztársaság előtt, — régi hadseregbeli uniformisban!

Üllői-úti lakásunkból véletlenül kipillantottam az utcára (mert szándékosan bizony nem nézek ki sohasem, mióta ez a vörös világ van odakint). És meglátom ezt a menetet.

Vasmarok szorította össze a szívemet — a könny elárasztotta a szememet.

Rögtön megértettem — sajnós —, nem volt nehéz dolog megérteni, — hogy ez a menet mit jelent. Rögtön tudtam, hogy most viszik a szegény, szerencsétlen, bátor hazafiakat, a tiszteket, a statáriumban halálraítélteket — a börtönbe, avagy mindjárt a vesztőhelyre.

Soha, amíg élek, nem felejttem el ezt a látványt. Imponálóbbat még alig láttam életemben.

Emberek, akik tudták, hogy a legjobb esetben gyors halállal végeznek velük, de az is lehet, hogy előbb a kommunista hóhérok bevett szokásához híven — mindenféle válogatott szörnyűséges kínzást fognak rajtuk végrehajtani — úgy mentek, olyan büszkén, olyan nemes fejartással, olyan öntudatos, még nem alázkodó, még nem alkuvó — hősiesség magatartással, hogy az ember szinte le tudott volna borulni előttük. Nem látszott rajtuk semmi félelem, semmi megadás, semmi megbánás! Még az undort is, úgylátszik, le tudták küzdeni, — hogy ilyen utolsórendű vörös csordában kénytelenek Budapest utcáin végighaladni.

Ha maradt ezekben az Istentől elrugaskodott emberekben egy csöpp szikrája valamiféle emberi érzésnek, akkor még ők is csak bámulattal tekintettek ezekre a halálraítéltek — csodás alakokra.

DIADAL A TEJCSARNOKBAN

Az „ellenforradalmat” követő napon nem voltam a tejcsarnokban. De tegnap újból bementem. Rögtön

utána nem mertem bemenni. Félttem magamtól. Tartottam attól, hogy esetleg hallok olyasféle megjegyzést — amelyre azután nem *tudok* adós maradni a válasszal.

Persze diadalérzettől sugárzott önagysága arca. Büszke és boldog volt, hogy a Tanácsköztársaság, melynek állítólag — egyik oszlopa és támasza az ő fia, — tovább is kezében tartja a hatalmat! A polgárság pedig teljesen összezúzva, letíporva, még az eddigénél is kegyetlenebb sorsban fekszik a földön.

Mit szól hozzá — kérdem én, — véletlenül a legnagyobb golyózáporban mi az utcán voltunk? — No és én? Folyton föl és le szaladgáltam a Dunaparton, — lövések közepette, — volt a válasza.

— És miért tette ezt? kérdem újból.

— Mert folyton agitáltam! volt a válasz.

— Maga ehhez is ért? kérdem csodálkozó szemekkel.

— Én? Hiszen vezetője vagyok az agitációs kurzusnak!

Ime — itt tartunk, így vagyunk! A tejcarnokos hölgy már bevallja, már dicsekszik vele, hogy nemcsak fia, de ő is aktív részt vesz a vörösök pusztító, anyagiatkat, erkölcsöt romboló munkájában...

Elképzelhető, hogy én egyre nagyobb gyönyörűséggel fogok ezért a kis könyöradományért, tejért hozzá járni!

A barométer nagyon rosszat mutat...

JÚNIUS 28.

Suttognak valamit. Valamit, ami ebben a sötét-feketébe borult világban — örömszámba mehet. Ha ugyan még tudjuk, hogy mily fogalmat takar e szó, ha ugyan még reagálni tudunk erre az érzésre...

Az újságjuk — napról-napra hosszú tudósításokat ír — még egyre az „ellenforradalom“ leveréséről Pestén és a vidéken.

Dicsőíti a proletár bátorságot, öntudatot, a nagy-szerű proletár-teljesítményeket az ellenforradalom leve-rése alkalmából is. Kéjelegve emlegeti, hogy újból 48 ellenforradalmár állt a vésztörvényszék előtt. Boldog elé-gültséggel közli, hogy nagyszámú szentségtörő burzszuj nyerte el méltó büntetését! Felakasztották őket!

Ezzel szemben azt suttojják, hogy ürömcsöpp ve-gyül neroi kéjelgésük örömmámorába. Allítólag végre-valahára, a Ritz-szállóban székelő ántánt bizottság is megelégelte szadista örjöngésüket, — és vétót mond. „Allítólag”, nem engedi az elfogott katonatisztek meg-gyilkolását.

Igaz-e, nem-e? Nem tudom. Annyi bizonyos, hogy erről nem írnak egy szót sem. Mert hát diadalmámoruk közepette csak nem fogják bevallani, hogy van még öná-luk is nagyobb hatalom? Nem fogják beismerni, hogy van egy fórum, mely még nekik is parancsol! Eléggé saj-nos és botránys, hogy még eddig nem parancsolt nekik senki sem, nem avatkozott dolgaikba, semmibe sem, senki sem!

Eléggé szomorú, hogy dacára annak, hogy itt élnek, láthatnak mindent, hallhatnak mindent, ami itt törté-nik, elhiszik nekik, hogy a magyarság boldogsága a „proletárdiktatúra”!

Úgy látszik azonban, felébredt végül a lelkiismere-tük és megelégelik a hóhérok rémes játékaik.

Adja az Ūristen, hogy igaz legyen ez a verzió! Adja az Ég, hogy azok a büszke, bátor emberek, akiket én az ablakból látva — elsíratam — megmeneküljenek !

JŪNIUS 28.

AZ OLASZ MISSZIÓ TILTAKOZIK

Hála a jó Istennek, igaz! Igaz, hogy az olasz misszió tiltakozik tömeges gyilkolási szándékuk ellen. Annyira nyilvános, hogy már tagadni sem lehet!

Hogyan is lehetne tagadni.

A proletárcsöcseléknek megígérték az örvendetes, gyönyörűséges látványosságot, valóságos tisztek felakasztását! S ha megvonják tőlük ezt a nagy élvezetet, hát valamivel csak ki kell menteni magukat?

ROMANELLI

Ma közlik az újságjukban, hogy *Romanelli* alezredes, a budapesti olasz misszió feje — micsoda levelet intézett Kun Bélához. Hála Istennek, elég energikus hangon figyelmezteti Kun Bélát és kormányát, hogyha a tervezett „erőszakos rendszabályokat” a kezükbe esett foglyokon — valósággal véghezvinnék, úgy őt, mint kormányának minden tagját, egyenkint fogják felelősségre vonni.

Az Isten áldja meg ezért!

Hogy mi magyarok, mindig igaz barátsággal voltunk az olaszok iránt, — ezt tudja mindenki. Hogy nemcsak szavakban, frázisokban élte ki magát szeretetünk irántuk, — ez is tudvalevő.

Hogy az olasz szabadságharc küzdelmeiben magyar katonáink vére együtt folyt az olaszokéval — ezt is igen jól tudjuk mi! Úgy látszott a háborúban, hogy alaposan ellefejtették az olaszok. Bevallásuk szerint a „sacro egoismo” vezette őket háborúba ellenünk.

Mi szegény, mindenkitől elhagyott magyarok — egy újabb csalódással gazdagodtunk. Fájdó szívvel temetjük el az olasz barátságot. Kínos volt számunkra a tudat, hogy már nem *szerethetjük* az olaszokat. Mert mi, bolond magyarok, csak szeretni, csak rajongani tudunk, a gyűlölethez nincs tehetségünk.

De azért még mindig kerestünk belsőkben mentséget számukra. S ezt meg is találtuk abban, hogy az osztrákokkal voltunk közösségben. Már pedig azokat szeretni, majdnem olyan kevés okuk van az olaszoknak — mint nekünk magyaroknak!

S íme jön egy ember, aki a maga személyében szinte jóvátész mindent! Egy ember, aki nagy bajunkban, — nagy veszedelmünkben segítségünkre jön. Egy

ember, aki a vörös hóhérok elé áll — és megakadályozza, hogy véghez vigyék szerencsétlen derék katonáinkon tervezett vérengzésüket. Romanelli alezredes bátor, nemes fellépésével megszerezte minden rokonszenvünket és hálaikat.

A jó Isten áldja meg ezért!

Kun Béla hosszú levélben válaszol Romanellinek. A levél veleje: tiltakozás minden beavatkozás ellen. Óhajtom hinni, hogy ez a levél csak az újságnak, meg az elvtársaknak készült, hogy megmutassa, elhencegessen „hogy neki senki sem parancsol”. De ha csakugyan el is küldte volna nagyhangú és visszautasító válaszát, remélem, hogy ez csak üres hengegés, amelyet nem mer követni tett.

Másrészt azonban, szerencsétlen töprengő természettemmel, azon morfondálok, hogyha az ő szavuk, a miszsióé — oly súlyosan esik a latba, „miért oly későn? — Miért nem máskor is és előbb is, avatkoztak és avatkoznak a Tanácsköztársaság borzalmas működésébe?

Lehetetlennek tartom, hogy itt éljenek közöttünk és ne tudjanak arról, mi történik itt? Lehetlenség nem tudniok, hogy a Tanácsköztársaság egész működése nem más, mint *szervezett lopás*, csalás, rablás és nyílt, részben titkos gyilkolás — a legrettenetesebb kínzásokkal kombinálva.

Miért tűrik ezt? Miért várnak a közbeszólásokkal, a vétőjükkal addig, amíg anyagiakban — már nem lesz mit menteniök, emberéletben pedig a legértékesebbek pusztulását kell elsiratnunk?!

Nem jó ma sokat töprenkedni — gondolkodni, mert nincs vége — se hossza, nincs eredménye, az ember csak belezavarodik a felmerülő kérdések tömkelegébe.

RUHÁT NEM ADNAK, CSAK GOROMBÁSKODNAK

Miután már egészen lerongyolódtam, szegény édesapám halálakor, — csak két régi színes ruhámat festtettem be feketére s ezek részint koruk, részint a festék folytán már széjjel mennek, — egy fekete blúzt akartam

vásárolni a Váci-utcai gyászüzletben. Itt szoktam volt a régi jó világban — az ilyenén szükségleteimet beszerezni.

A tulajdonost bizonyára már rég elzavarták. Azt meg nem tudom, hogy a volt alkalmazottak eléggé vörös érzelműeknek bizonyultak-e ahhoz, hogy megtartsák őket, vagy újakat ültettek-e helyükbe? Csak annyit tudok, — hogy a legneveletlenebb, a leggorombább hangon társalogtak a szegény vevővel. — Ezúttal velem. — Megtagadták bárminek az eladását. Én szerényen megjegyeztem, hogy a hivatalos lapjukban, a „Vörös Ujság”-ban úgy olvastam, hogy most az ilyenfajta üzletekben újból megindult az eladás. Egy fekete gyászruha vagy blúz pedig igazán nem luxus, hanem közszükségleti tárgy. Durván elutasítottak.

Miután ezeknek az embereknek a tárgyak eladásából semmi egyéni hasznuk nincs, — minek bajlódjanak a vevővel? Pokolba küldik őt, — ne zavarja őket.

Ilyenek a Tanácsköztársaság nagyszerű újításai. Termelés nincs. Ipar nincs. Kereskedelem nincs. Maholnap már áru sincs, semmiféle. Ennivaló pedig már régen nincs. Nagyobb szabású küzdelem nélkül még a legprimitívebb sem. De „ellenforradalom” — és ennek sajnos bukása volt és most ennek a dicsőségéből élnek. Ezzel akarják a már-már éhező proletárt (mert *mi* már régen éhezünk) felvillanyozni.

JÚNIUS 28.

Németországban, Hamburgban, állítólag újra kitört a forradalom. A Tanácsköztársaság nyavalyája most ott ütötte fel fejét.

Ha igaz ez a hír, amelyet nagy örömmel közölnek újságjukban, akkor teljes részvétellel vagyok a szegény hamburgi polgárokkal szemben, de magunkat is sajnálhatom. Nagyon rossz hatása van az ilyen „örömhírek”-nek a mi sorsunkra nézve is. Újabb bizalmat önt elnyo-

móinkba. Újabb erőt ad nekik, amelyet természetesen még nagyobb sanyargatásunkra használnak fel.

Persze, hogy ott sem nyugszik a csöcselék. Ott is elvesztették a háborút. Ott is a leghetetlenebb, — a leglelketlenebb békét diktálta a francia. Ott is van elég sakaja a lakosságnak, mely a zavarosban akar halászni. Már pedig lehetséges-e szebb, — céljaiknak megfelelőbb „zavarost” találni, mint egy ilyen tanácsköztársasági — rabló szervezetet?

Münchenben aránylag elég hamar végeztek a csöcselék letörésével éppen az északnémetek, a porosz katonák segítségével.

Hamburghoz közel vannak — e katonák. De viszont sokkal több az iparos és ezek között a szocialista, — tehát az ilyen kommunista mulatozásra — jól előkészített, megdolgozott csöcseléktömeg. Németországban van azonban polgárság is! Ha nem is olyan összetartó, ha nincs is úgy megszervezve, — mint a munkásság, mint a szocialisták, de azért elég hatalmas rétege a társadalomnak! És ezek remélhetőleg elég erővel fogják a mienkhez hasonló patkányhadat lerázni — és visszakergetni csatornáikba! ...

Úgy látszik mégsem mernek *Romanellivel szembe szállni.*

Már előkészítik mai újságjuk egy cikkében visszavonulásuk útját. Az „esztelen példaadás” címén azt magyarázzák, hogy nagyon nagy szükség van vörös terrorra. Szükség van kíméletlen diktatúrára. Szükség van halálos ítéletekre, de felesleges, hogy a kivégzéseket nyilvánosan, a város legforgalmasabb helyén — fényes nappal, tízezrek jelenlétében, — végezzék. Egészen bizonyos, hogy végeztek már eddig is, sajnos — elég gyilkosságot titokban, éjszaka, — mindennemű ítélkezés nélkül is. Egyszerűen csak gonosz, állati ösztönük szavára hallgatva — egyéni cselekedet gyanánt, gyilkolták le orozva, — a legrémesebb kínzásokat végezve — kiszemelt szerencsétlen áldozataikat. — Akiket nyilvánosan, nappal — embertömeg jelenlétében gyilkolnak meg, —

azoknál ezt a rémes aktust törvénytörési tárgyalás paródiája előzte meg. Míg az orosz megölteknél, az eltüntetetteknek csak egyéni bestiális kedvtelésüknek hódoltak.

Most azonban úgy vélik, hogy nem hasznos a proletárerkölcsre, ha úgy, mint minap az Országház terén, ezernyi ember látja a kivégzéseiket. E látvány fölkelti bennük a „bosszúállás” és öncélú kegyetlenkedés alacsony ösztöneit.

A farizeusok! Hiszen hónapokon által — egyéb vágyuk, egyéb céljuk sem volt, minden beszédük, minden szaválásuk, minden tanításuk éppenséggel ezt akarta, ezt célozta, ezt a „fölkeltést”!

De jön még szebb is! Fordít egyet a dolgon. Most egyszerre azt állítja, hogy a kivégzéseknél legnagyobb-részt burzsoák vannak jelen és ezek oly aljasok, hogy „képesek a saját ügyükért szenvedőket aljas élvezettel meghalni látni”. Nem hiszem, hogy újságírói toll — valaha ez életben a gonoszság, a bectelenség — és a butaság meglepőbb konglomerátumát merte, tudta, vagy nem szegyenlettel volna leírni!

AZ ELMARADT — BEIGÉRT KIVÉGZÉSEK

Az igazság az, hogy valamivel csak meg kell indokolniok szeretett proli-híveik előtt, hogy miért okozták nekik azt a nagy csalódást, miért tették őket lóvá, — miért rándultak ki ezrével — hasztalanul az Oktogontérre, mikor ott semminemű akasztás látványának élvezetében nem részesülhettek! Nagy volt a zugolódás! Nagy volt a lárma, — hogy a megígért tiszt-akasztásokban nem gyönyörködhettek. Annál jobban tombolnak azután odahaza, a proletáröntudattól izzó elvtársak. Szegény édesanyám házában — a förtelmes orosz házbizalmi, minden lehető és lehetetlen alkalmat felhasznál, hogy bennünket megkinozzon.

Az egész ház minden konyhája tele van élő, mindenféle fajta baromfival. Mi ilyesmíhez hosszú-hosszú idő óta nem jutottunk. Sajnos — szegény jó édesapám életében, még hírért sem hallottuk.

A finom, drága ruhanemű által ideszoktatott isaszegi cigányasszony hozott be minap néhány csirkét. Ezeket a mi lakásunkhoz tartozó, kizárólag csak általunk megközelíthető, — senki másnak útjában nem lévő, „Lichthofban” helyeztük el.

AZ OROSZ KOMMUNISTA HÁZBIZALMIK GAZSÁGAI

Rögtön másnap bejött a gaz, orosz kommunista üveges, — hogy nem tűri a csirkéket, pusztítsuk el onnan. Kinek vannak útjában, — ki törődik velük — kérdezem tőle?

„A lakóknak”, mondja ő.

Ez az eljárás annyira igazságtalan volt, hogy nem állta meg a „mi” proletárasszonyunk, hogy közbe ne szóljon és ne figyelmeztesse őt arra, hogy az egész ház tele van — baromfival, — miért éppen ezeken ütközik meg?

No, több se kellett neki! Egy proletárasszony meri egy burzsujnak, mi több, a volt háztulajdonosnak pártját fogni! Most már őt szidta össze! Ettől meg a prolicsaládnak némely gyávább tagja ijedt meg. És kezdődött a veszekedés egymás között.

Így szórakoznak ők otthon, kárpótlásul, ha elmarad a kivégzési mulatság! S így élünk mi! ...

JÚNIUS 29.

Ha sorsunk nem lenne napról-napra szomorúbb, hát valóban nevetni kellene azon a sok lehetetlen hazugságon, logikátlanságon, — amelyet összefirkálnak újságjukban „filozofálásuk” közben. „A diktatúra értelme” címén — pattogatja el szellemi szikráit — egy anonymus író. Szerinte az utolsó napok eseményei megmutatták, hogy mennyire szükség van a szigorú, kérlelhetetlen diktatúrára. Valóban arcátlan merészség kell olyan megállapításokhoz, hogy „a polgárság minden vonalon pusztítana, csak pusztítana, öldökölne, — míg a proletáriátus

diktatúrája ezzel szemben *teremtő, alkotó, organizáló* tevékenység"! Szórul szóra így! Ezt merik írni ma!

És az író azzal végzi ezt a csodálatos, igazságokat tartalmazó cikkét, — hogy nemcsak a proletárságnak, — de a polgárságnak is szükséges és jótékony dolog — ha a diktatúrát mentől gyorsabb tempóban, mentől energikusabban kezelik.

JÓ A HANGULAT A TEJCSARNOKBAN!

Nagyon jó volt a hangulat a tejcsarnokban tegnap. (Sajnos!)

— Mi újság van? kérdem.

— A fiam Bécsben volt két napig — mondja ragyogó arccal.

— Mit csinált ott?

— Bevásárolt. Bérelt magának autót, reggeltől-estig. És hozott magának gyönyörű harisnyákat, ingeket, cipőt, gumikabátot, stb. stb.

Lám, lám, gondolom magamban. A puritán erkölcsű, a proletár öntudattól, és ama meggyőződéstől, hogy minden a népé, át meg áthatott proletárvezér — őfensége — kiruccan Bécsbe, hogy „kistaffirozza“ magát, minden széppel és jóval. Csupa olyan dologgal, amely hála az ő rablásaiknak, pusztításaiknak, itten már régen nincsen! Már régen megosztzkodtak rajta, — vagy pénzzé tették, saját zsebeik javára a népbiztos elvtársak.

Látszott az anyán a büszkeség és a boldogság, hogy az ő fia mire képes! Nemcsak, hogy itthon uralkodik korlátlan hatalommal — hanem még Bécsben is, reális értékekre tudja beváltani — itthoni rablóhadjáratai gyümölcsét, — a burzsujtól elszedett, értéktelennek deklarált kék pénzt.

JÚNIUS 29.

Egy a börtönből megszökött vörös referál ma az újságban szegedi élményeiről.

A sok hazugság korszakában nehéz az ilyen közle-

ményből az igazságot — csak úgy hozzátéve is — kihámozni.

Leírja — elfogatását, börtönbeli életét és szökésének történetét. Természetesen a legbolsevistább megvilágításban adja a szegedi életnek képét. De annyit mégis megtudunk belőle, hogy a franciáknak, akiknek sajnos a lelkén szárad — Magyarország megnyomorítása, a vörös gazokkal szemben — a mi pártunkon vannak. Bizonyára nem irántunk való szerelemből — hanem a maguk jól fel-fogott érdekében.

Dehát mindegy, hogy milyen okból. A fő dolog, hogy ebben a szerencsétlen, nyomorult kis országban van egy város, — ahol a hatalmas ántántnak pár katonája — miután érdekük ezúttal azonos a mienkkel, — szembehe-lyezkedik a vörös terrorral és letiporja azt.

Milyen óriási jótétemény lenne reánk nézve — ha e tevékenységüket kiterjesztenék — a többi pár megmaradt megyénkire — és főképpen az ország fővárosára, Budapestre is!

Eszükbe se jut, sajnos! Itt nincs francia katonaság — itt nincs kit félteni a mételetől! Csak pusztítsanak a vörösök! Csak pusztuljanak a magyarok!

Eddig egyre azzal vigasztaltak engem hajléktalan-ságunkban barátaink: szerencse, hogy most nincs meg a házunk, mert a jó Isten tudja mi történt volna velünk abban a palotában — a Tanácsköztársaság uralma alatt! Tudvalevőleg, mentől fényesebb volt a lakás, vagy pláne egy egyedül lakott ház, annál vandálabbul bántak el vele — annál gonoszabbul a lakóival. Mi semmiesetre se invitáltunk volna be önként két népbiztost, mint utódunk. S így bizonyára nagyon keserves lett volna sor-sunk.

Míg most, így mondják barátaink, eldugva, elbujva, egy vállalat helyiségének közepén — biztonságban nyugodtak lehetünk! No már annyira, amennyire a jelen viszonyok között biztonságról — nyugalomról szó lehet!

És íme, még itt is — környékez már a veszedelem. A mai újságjukban közlik a legújabb kitalálásukat. Ki akarják telepíteni az összes irodákat — a bérházakból! Még csak ez hiányzik!

Már elég borzalom volt a raktárból — ide hurcolodni! De tudtam legalább, hogy hová megyek, — és hová dugom — a bútorokat, ládákat... Nem, — nem szabad gondolkodni! A holnappal nem szabad törődni, — mert az ember beleőrül.

Csak imádkozni lehet, hogy vége legyen!

JÜLIUS 1.

A „fronton” úgy látjuk nem mutatnak fel oly fényes sikereket — mint az ellenforradalomnál, amelyet árulás következtében sikerült „letörniök” (!).

Ma újból hosszú kiáltványt intéztek a vörös katonákhoz.

A veleje az, hogy „visszavonták” csapataikat. A „proletárhaza most azt a nagy áldozatot követeli tőletek, hogy hagyjátok el a diadalmas csatákban elfoglalt területek egy részét — és menjetek át más területre, amelyet jelenleg a román bojárok rablócsapatai tartanak megszállva”.

És magyarázgatja a továbbiakban, hogy nem a csehek elől retirálnak, hanem az ántánt hatalmával szemben kénytelenek — visszavonulni — oda, — ahová ő parancsolja — a Tiszántúlra.

Megint csak azt kérdezem, hogyha az ántánt nekik parancsolni tud (amiben lehetetlen kételkedni), ha ők ennek a parancsnak kénytelenek rögtön engedelmeskedni, miért nem parancsolják ki őket — egészen a világból? Miért, hogy egy helyen megszabadítják a lakosságot ettől az átoktól, — másokra meg rászabadítják e földi poklot?

Valószínűleg ezúttal a csehek — eredményesebben környékezték meg az ántántot, mint az oláhok, — ennyi az egész!

Azzal vigasztalják a drága prolielvtársakat, hogy a csehszlovákoktól elfoglalt területnél sokkalta termékenyebb, nagyobb a Tiszántúl, ahova most mennek.

A proletár-teljesítmény, öntudat, szorgalom, nagyobb dicsőségére, — ma egy apológiát írnak az aratókhoz. Kérnek, könyörögnek! Ígérnek fűt-fát! Dicsőítik, magasztalják őket! Majd fenyegetőznek! S mindezt azért, — hogy dolgozzanak, arassanak!

Nem emlékezem reá, hogy valaha az „átkos kapitalizmus” idején így kellett volna hízelegni, könyörögni, biztatni az aratókat, hogy takarítsák be a termést. Megtették azt maguktól, akár a kigazda magának és családjának, akár a béres, a kommenciós, — a nagy uradalokban az uraságnak — kaszálta le az „életet”.

Ez is, az is tudta, hogy vagy magának, vagy legalább magának is, dolgozik. Míg, hogy most mennyire nagy a munkakedvük, — mily szívesen, mily örömet dolgoznak a Tanácsköztársaságnak, — mutatják az eféle felszólítások — no meg — az arató-századok!

Látványosságot, azt bezzeg nyujtanak az elvtársaknak bőven! Ismerik a csöcseléket jól. Onnan kerültek ki. — Tudják, hogy mi kell annak!

NAGY TEMETÉSI PARÁDÉ

Amint hallom, óriási parádét csináltak az ellenforradalomban elesett vörösök temetéséből. Nincs ember talán a világon, aki nagyobb kegyelettel van egy halottal, nagyobb részvétellel a hátramaradottaival szemben, mint én. De hiába, ezeknél a halottaknál, nem tudom elfelejteni, hogy ezek, pár nappal ezelőtt, amíg éltek — gonosz, embertelen, gyűlöletből gyilkoló, öldöklő — élők voltak.

A temetésen beszéd, szónoklat, izgatás, volt bőven, mint mindig. Ha ezeket a beszédteljesítményeket valahogyan escomptálni — beváltani lehetne — munkateljesítményre, akkor már annyit építettek, produkáltak,

annyit termeltek volna — a Tanácsköztársaság számára — mint amennyit romboltak, pusztítottak és tönkretettek eddig. Már ennél nagyobbát nem mondhatok! Ennél mérészebbet egy Jókai fantáziája sem tudna kieszelni.

AZ ORSZÁGHÁZBÓL TEMETIK A VÖRÖS KATONÁKAT

Persze az Országházat szentségtelenítették meg! Azt a házat, amely a nemzetet képviselő férfiak gyülekezete számára épült, azt csúfolták meg azzal, hogy ott ravatalozták fel a hazát, nemzetet megtagadó, Istent nem ismerő — csak vörös lobogót, Kun Bélát tisztelő és saját zsebök érdekében minden gaztetre képes vörös katonákat.

Igaz, hogy ez a gyönyörű épület, most az ő házuk, a pincéje pedig, amint egyre hangosabban sugdossák, rémségesnél rémségesebb kínzások helye — az ártatlan polgáreberek számára.

Az Országház lépcsőjén, a sírnál, beszélt mindenki közülük. A sír, természetesen a Kerepesi temetőben volt. Amit megtagadtak szegény jó apámtól, — akinek saját jogos tulajdonát képező — előre megvásárolt sírhelye volt, azt természetesnek találták a vörös csőcseléknek az elhelyezésénél. Garbai, Vágó, Hamburger, Biermann, Szikra, Gacsó, Pollák, Mauncz, Haubrich, sőt egy női szónok is, Gárdos Mariska elvtársnő, leadták „búcsúztató” — címen a proletárság véres programját és a polgárság már megszokott, rendes gyalázását. Tettek csábító ígéretek elvtársaknak, — megfélemlítő fenyegetéseket — a mi számunkra.

Soha, semmiféle alkalmat nem mulasztanak el, hogy azt szavalásra, agitációra — a legnagyobbfokú izgatásra fel ne használják.

Bizony a tömeg legnagyobb részénél — fogékony talajra hullanak — a bujtogatásnak, a gyűlöletnek ezek a magvai.

*PARÁNYI, ÖLBELI KUTYÁMAT A FRONTRA
AKARNÁ KÜLDENI A VÖRÖS KATONA*

Így pl. mikor tegnap délután átmegyek a Ferenc József-hídon kiskutyámat a karomon tartva — szembe jön

velem egy gonosz arcú, vörös katona. Gyűlölettől szikrázó szemekkel szól rám: „Úgy látszik, még mindig túl jól megy a sorsuk! Jobb lenne ezt a kutyát a román frontra küldeni!”

Amennyire a szemei villogtak a gonosz indulatok tüzetől — úgy telítve volt e megjegyzése még butasággal is. Egy picike kis kutyát, amelyet egy gyermek is el tudna taposni, amelynek a súlya nem haladja meg az egy kilót, egy ártalmatlan, törékeny kis portékát, ezt akarná a frontra küldeni? Minek, kinek lenne abból haszna? Senkinek a világon! Azaz, hogy dehogy! Nekik, a vörösöknek! Miután a polgárságnak már semmije se maradt, még egyre szimatolják, nem maradt-e mégis olyasmí a kezei között, ami neki, talán kis örömet okozhat, amit szeret, ami talán vigasztalja valamicskét?

Lát maga előtt egy nőt — mély gyászban. Ebből, no meg az arcából láthatja, sejtheti, hogy nagy bánata van annak. Egy kis állatot tart a karján. Abból, hogy a karján viszi, s abból, ahogy fogja őt, azt következtetheti bizonyára, hogy szereti azt a kis állatot. Ezt a tényt, hogy még van valamije a burzsujnak, amit szerethet, amihez a szíve hozzá van nőve, amihez ragaszkodik, azt az ő sötét, gonosz lelke nem képes szó nélkül elviselni.

A napokban déltájban mikor az Üllői-útról a tejcsernok — majd pedig édesanyám felé indultam, csodálatos látványban volt részem. Olyanban, amilyenben az „átkos kapitalizmus” alatt, a „herék” uralkodása idején — még farsangkor sem gyönyörködhattünk. Legfeljebb éjszaka lehetett talán akkor ilyesmit látni. S nem júniusban, — világos nappal — még hozzá hétköznapon!

VILÁGOS NAPPAL MASKARA AZ UTCÁN

Kocsi robogott el mellettem. A főülésen két férfi ült. Szemben velük valami rendkívül csúnya, — feltűnően öltözött, felcicomázott, kifestett nő. Mikor a kocsi közvetlen közelembe került, jobban szemügyre veszem az egész társaságot. S íme — arról győződöm meg, hogy az a ronda „hölgy”, aki a kocsiban ül — férfi! De hogy

kétség ne foroghasson fönt ez irányban, — hogy kik azok, akik a mai — nekünk polgároknak, szörnyűséges időben — így szórakoztatnak, ilyen, a legnagyobb nyilvánosság előtt bemutatott jókedvben tobzódnak, ilyen maskarákat rendeznek, világos nappal, a városon végig, — a kocsis mellett, szankció gyanánt ott ült a vörös katona!

Íme — a pici kutyámat a román frontra óhajtja küldeni a vörös katona. Ő maga azonban kutya-komédiát csinál itthon! Annak asszisztál, nyilvánosan, minden gátlás nélkül, egész tökéletes szemérmertlenséggel.

JÜLIUS 3.

A Vörös Ujság egy hosszú cikkében van ma megint pár sor, amely már egészen kialudni készülő reménységünket újból költögeti egy kevéssé.

Az „entente és az ellenforradalom” címen a felett okoskodik, hogy eddig az „entente imperialista urai — ájtatos pacifizmusokhoz híven — nem óhajtottak beavatkozni az idegen államok belső ügyeibe”. S e téma körül csoportosítja — eszméit. Míg végre arra a konklúzióra jut, hogy egy imperialista ország nem tartja más ország „belső ügyének” a kommunista uralmat, tehát a beavatkozását sem véli pacifizmusellenesnek, ha ez az ország proletáruralom alatt van. Bárcsak így lennel! Eddig sajnos, még a kisujját sem mozdította — a sok-sok imperialista, nagyhatalmú ország közül egy sem, hogy a szegény kis nyomorult, proletár-iga alatt nyögő — végpusztulásához egészen közellevő Magyarországot — felszabadítsa!

Pedig a fegyveres beavatkozás a legnagyobbfokú pacifizmus lenne, bármily paradoxként hangozzék ez az állítás.

A cikk befejezése végcsüggedésben újból kissé felemel. Szerinte: „a magyar hadifoglyokból és a francia csöcselékből toborzott hadsereg már úton van Szeged

felé, hogy döntő támadást kezdjen a Tanácsköztársaság ellen."

Minden jóézésű embernek, térdre borulva kellene imádkoznia, hogy így legyen! Én azonban nem merek bízni benne! A sok meghiusult reménység után, már csak azért sem hiszek ebben, mert ezt *ők* írják, az *ő* újságjukban! . . .

Attól tartok, hogy ez a nekünk oly nagyszerű ígéret, nekik oly borzasztó fenyegetés, csak az *ő* találmányuk. Riadó akar talán lenni, hogy a prolik szedjék össze minden erejüket — hozzák izzásba minden gyűlöletüket a polgársággal szemben! Ne hagyják ellankadni gonosz indulataikat! Mert ha jön az ellenség, akkor úgylis vége a püünkösdi királyságnak!

JÜLIUS 4.

A felidézett szellemek közül is egynémelyiket igyekeznek — már amennyire lehet, visszaparancsolni. Szörnyű nagyok lehettek már a botrányok, hogy erre a retiráló lépésre szánták rá magukat, *ők* — a csalhatatlanok!

A DIKTÁTOROK MAGUK BEISMERIK A SZÖRNYŰ FEGYELMEZETLENSÉGET AZ ISKOLÁBAN

Mindkét rendelet, melyet annakidején nagy hűhóval bocsátottak ki, melyre roppant büszkék voltak s amelyet most szégyenszemre visszavonnak — az iskola körül forog. Elképzelhető, hogy micsoda rettentő anarchia lehetett az iskolákban, — a bizalmifü- és bizalmileány-rendszer miatt! Saját tanáraikkal helyezkedtek szembe a tisztelt tanulók. *Ők* maguk kénytelenek már ma bevallani, hogy legnagyobb fegyelmezetlenséget produkált e gyönyörű ideájuk és a komoly tanítást akadályozta.

Több, mint három hónap kellett nekik ahhoz, hogy erre a meggyőződésre jussanak? Ezt ugyan nem hiszem. Hanem egyszerűen beleillett a programjukba. Az általános, a semmit sem kímélő pusztításban, — elpusztítani

az iskolai fegyelmet, a gyermek lelkében a tisztelet, kegyelet minden érzését, mindenkivel szemben! Kettő kellett nekik: istentagadás és a hazaszeretet megtagadása, valamint a szülők, tanárok, fellebbvalók iránti tisztelet kiirtása.

Másik, finom rendeletük — amelynek visszavonását szintén szükségesnek látják, — a gyönyörűséges „nemi felvilágosítás” kérdése. Hallottam már eddig is a kitűnő eredményekről, amelyeket e téren elértek.

A „NEMI FÖLVILÁGOSÍTÁS” FÉNYES EREDMÉNYEI

Sok iskolából a fiatal leánygyermekek undortól betegen —, és megcsömörödve mentek haza. Másutt elájultak az „előadás” alatt. Beszélték azonban, hogy voltak olyan ambíciózus, lelkiismeretes, alapos tanítók is, akik nem elégedtek meg a kizárólagosan elméleti előadással. A könnyebb érthetőség kedvéért, áttértek a szemléltető, praktikus tanítási — módozatra is.

Hogy ennek a módszernek eredményei micsoda hatást váltottak ki a gyermekek szüleinél (még talán a proliéknál is), ezt igazán, könnyű elképzelni.

JÚLIUS 5.

Tegnap délfelé, mikor belépek a tejszarnokba, az asszony mellett áll egy nem is csúnya fiatalember. Az asszony bemutatja: „Ez a fiam!” „Ez a hölgy pedig az, aki nekünk azt a szép Jókai-könyvet adta” — magyarázza a fiának! — Hát bizony, ha ő nem mondja, én már nem tudom, — hogy egyáltalában adtam-e neki és mikor, — Jókai-könyvet?

Ez nem is fontos. Ellenben azt a tekintetet, amelyet ez a fiatalember, a Tanácsköztársaságnak oszlopos támasza — reám vetett, mielőtt hátat fordított és kiment volna, — sohasem fogom elfelejteni!

B. E.-vel, tejszarnokbeli kollégámmal mentem ki a tejszarnokból. Egy darabig együtt mentünk az utcán. Azt

mondtam neki és később az ebédnél az uramnak: „Ma látom először ezt az ifjút. Úgy gondolom, hogy minden kihallgatás nélkül fel lehetne akasztani!”

*A TEJCSARNOKTULAJDONOSNŐ GONOSZ
TEKINTETŰ FIA*

Bevallom, — kissé furcsa ez a mondás, egy emberről, akit nem ismerek. Egy emberről, aki nekem személyemben sohasem vétett s akiről édeskeveset tudok. Még furcsább egy olyan asszonynak a szájából, aki rosszul lesz, ha egy beteg állatot szenvedni lát . . . Nem kevésbé furcsa azonban az, hogy egy ember, aki ma lát életében először egy úrnőt (vagy mondjuk csak egyszerűen egy nőt, miután az „úri” szó, most a leggyűlöltebb), aki neki sohasem vétett, de ellenkezőleg, az édesanyja magyarázó szavai szerint figyelmes és jó volt irántuk. És arra mégis oly izzó, gonosz, gyűlölettel teljes pillantást tud vetni, az az ember szerintem, vagy meghibbant agyvelejű, vagy valami gonosztevő.

Tertium non datur.

És én, sajnos — nem igen csalódtam még sohasem az ilyen lelki — „pillanatsfelvételeimben”. Megtörtént, hogy megismerkedtem valakivel, aki az első intrádára rossz benyomást tett reám. Megesett, hogy az ismeretségünk első idejében, szinte resteltem, szinte bocsánatot kértem magamban — tőle, hogy félreismertem. Rövidebb vagy hosszabb idő múlva, a vége mindig az volt, hogy kiszült, az első benyomás volt a helyes. Az a kép, amelyet magamnak az illetőről akkor alkottam, volt a valódi, az igazi.

Pedig még soha, ilyen gyorsan, intenzíven, ellenmondást nem tűrően, nem működött a lelki-pillanatsfelvételi apparátusom, mint tegnap — mikor a tejcsarnokos ifjú — arcvonásait megpillantottam . . .

MAGYARORSZÁG „KIROHADT” OSZLOPAI!

A mai Vörös Ujságból olvasom: „Az ezeréves Magyarország korhadt oszlopai csendesen porladnának az útszéli árkokban, de jön az ántánt, — mely öntudatra

ébredő proletárai és bomló haderői miatt maga nyíltan nem mer a vörös Magyarország ellen fellépni, titokban, sunyi és gyáva orgazda módjára, pénzzel támasztja alá a kirohadt magyar oszlopot."

Van-e magyar ember, akinek keze ökölbe nem szorul, lelke fel nem lázad, az ilyen gaz írás olvasásakor? Meg azután micsoda hazugságot produkálnak megint? Micsoda pénzbeli támogatásról írnak? Mi erről semmit sem tudunk! S azt hiszem, nem is tudhat senki sem.

Tudtommal az ántánt, sajnos, még egy fillért sem költött a mi érdekünkben! Még egy szál katonát sem bocsátott rendelkezésünkre, a mi céljainkra!

A Tanácsköztársaság — tiszta lelkiismeretével — egyszerűen rémeket lát. Bárcsak — e rémek valósággá válnának!

Van azután egy rovatuk, amely a régi világbeli krocknak felelne meg inkább. Ebben az ú. n. „on dit”-kat tárgyalják. Mai címe az, hogy: „Rémhírekben nincs hiány.” Ennek a cikknek a tartalma is azt bizonyítja, amit amúgy is jól tudunk. A diktatúrának kitűnő kémszervezete van. Amiről a polgárság egymás között beszél — avagy csak suttog — titkos reményeiről, megtörtént dolgokról, avagy csak pium desideriumokról — megtudják nyomban. Nem hiába spékelték teli a polgári lakásokat — hithű prolikkal. Úgy látszik, van ezek között olyan — elég, aki díszére válik a tanácsköztársaságnak. Megfelel mindazon aljas követelményeknek, amelyeket vele szemben a diktatúra támaszt.

Most például arról írnak véres gúnnyal, hogy miután nincsen elég papiros és ujság, a polgárság úgy segít magán, hogy személyesen kolportálja a híreket. Miután egy darabig elszórakozik ezen — bizonyára elég szellemesnek vélt ötleten — végre kirukkol magával, a tárggyal. T. i. azt mondja, hogy a Tanácsköztársaság hivatalos címe: „Szövetséges Szocialista Tanácsköztársaság.” De mikor ezzel az aláírással megjelenik egy kiáltvány, a következő percben már minden sarkon összesúgnak a mosolygó burzsujok és konstatálják, hogy már „slószolták” a kommu-

nistákat. Már nem szerepelnek az aláírásokon — már csak a szocialisták, — tehát haladunk! Így írják. Továbbá, hogy a következő sarkon már tudnak viharos és véres jelenetekről a szocialisták és kommunisták között.

Hát ez valóban igaz, hogy ezt beszélik. De állítólag, maga a tény, szintén igaz. Amit adjon a jó Isten, hogy így legyen!

Ők szoktak élni ezzel a taktikával. Tényleges megtörtént dolgokat úgy állítanak be, azzal akarják leplezni — meg nem történteknek feltüntetni, hogy a burzsuj — rémlátásainak — rémhírterjesztésének minősítik...

A „PROSTITUÁLT HÖLGYEK“ SZÁMÁNAK MEGFOGYATKOZÁSÁVAL DICSEKEDNEK

Egy más helyen nagy diadallal közlik, hogy a prostituált hölgyek száma negyven százalékkal kevesebb lett. Rendes foglalkozás után néztek. Ezen állításukat kötve hiszem. Még ha el is tudnám képzelni, hogy ezen „hölgyek“ hajlandók, vagy képesek csak úgy — máról-holnapra — más foglalkozásba kezdeni, — kizártnak tartom, hogy a mai általános semmittevés közepette éppen őket szállja meg a munka vágya és éppen ők találjanak is munkalehetőséget. De az is lehetséges, — hogy a Tanácsköztársaságban, ahol a feje-tetejére van állítva minden —, még az a perverzitás is előfordulhat, hogy a tisztességes, becsületes emberek nem tudnak elhelyezkedni, — míg e „hölgyek“ számára van jól honorált munkaalkalom.

Nincs kizárva — mert valószínűleg sok személyes kapcsolatuk van a vezetőséggel.

Amit azonban elhiszek nekik, s ami, ha nem lenne oly szomorú tünete a Tanácsköztársaság alatt és folytán beállott erkölcsi reparációnak, hát szinte humoros lenne, mint ellenkép, előbbi dicsekvésükhöz, az a következő:

TIZENNÉGYPÉVES LÁNYOK ZÜLLÉSE

Nagyra vannak a „munkájukban“ kivénült hivatásos prostituáltak megtérésével. Ezzel szemben áll az egészen fiatal, 14—15 éves leányok titkos prostitúciójával. Itt leg-

feljebb, csak azon lehetne csodálkozni, hogy ők ezt be is vallják! Pedig ők éppenséggel nem barátai az igazságnak. Legkevésbé az olyanoknak, amely reájuk, uralmukra nézve nem kedvező, megszegyenítő.

Hogy ezúttal kivételt tettek és megírtak olyasmit is, ami véletlenül igaz, annak két oka van. Az egyik az, hogy erről a botrányos dologról tud és beszél egész Budapest. A másik ok pedig, amiért ezt a vallomást megteszik, az, hogy még ezt az alkalmat is felhasználják arra, hogy üssenek egyet a burzsujon és fellázítsák a proletárt.

Mert kísütötték természetesen, hogy a tegnapi razzián, a szállodákban talált *ötvennégy* csenevész, 14—15 éves leány — „vén burzsujok” társaságában volt. Ez a fő. Nem az, hogy az új „rend” a legförtelmesebb erkölcs-telenséget produkálja minden téren és vonalon! Nem az a fontos, hogy mennyire felburjánzott a sok piszkos ösztön és indulat! Hogy a sok-sok szabadságból mennyire és milyen irányban veszi ki részét fiatal és öreg alattvalója, a dicső prolidiktatúrának, ez mind nem fontos! A fontos az, hogy állítólag „burzsujok” voltak azok, akiket ezekkel a reményteljes proli-csemetékkel és bimbókkal együtt találtak.

Országos Szócska JÚLIUS 6. gyűjtő

Kezdem nem érteni a dolgot. „A burzsoázia osztály-harca” címén arról fantáziál ma egy cikkírójuk a Vörös Ujságban, hogy az osztályok közötti különbségeket a proletárdiktatúra sem tudja — egy nap alatt megszüntetni, tehát a közöttük lévő harcban is csak pillanatnyi és nem végleges szünetről lehet szó. Idáig értem. Sőt! Nagyon is helyeslem, hogy így van. Isten mentsen, hogy részünkről ne legyen harc. Ez beletörődést, belenyugvást jelentene mostani, emberhez nem méltó helyzetünkbe.

Ők azt állítják, hogy a harc teljes hévvel megindult és csak annyiban különbözik a proletárdiktatúra előtti harcoktól, hogy most a proletáriátus felülről és a polgárság alulról folytatja a harcot.

Hát ez is igaz. És elég szomorú — hogy most azok az elemek vannak felül, akiknek legnagyobb része a régi időben — a sötétséget kereste —, a fényt kerülte.

Úgy véli, hogy a proletárság gazdasági területen folytatta le küzdelmét az elnyomókkal szemben. Míg a burzsoázia — politikai harcot folytat most a proletársággal szemben. De mert kisebbségben van, — a kispolgárság ingadozó és még öntudatra nem ébredt rétegeiben keres magának fegyvertársat.

Hála az Istennek, hogy vannak ilyenek is, ha igaz! Csodálatos — megint egyszer, — hogy ezt be is vallják! „És ezek a nem öntudatos, nem felvilágosított kispolgárok teszik lehetővé — szerintük a burzsoázia egyik bevált harci eszközét, a rémhírterjesztést. Ezek a rémhírek azután tovább terjednek és egyesülnek a kispolgárság rémhíreivel!”

RÉMHÍREKET SZIMATOLNAK ÁLLANDÓAN

Nohát megérkeztünk! Ez az, amit nem értek. Én sajnos, nem hallottam mostanában semmi rémhírről, még kevésbé olyanról, amelyet a polgárság a prolikkal együtt terjesztene.

Igen szellemesen és gyengéden, a burzsoázia rémhíreinek koholását úgy magyarázza, hogy részint szántszándékkal teszi, pszichológiai okból. Mert az éhes disznó makkal álmodik.

„Ezek a rémhírek azután tovább terjednek és egyesülnek a kispolgárság rémhíreivel.”

Nem hallottam még eddig arról — sem közvetve, sem közvetlenül, hogy a prolik rémhíreket gyártanának. Az Üllői-úton, az éji szállásunkon, a takarítónő mindennap engem kérdez, hogy mi az ujság, mit hallok? Mindíg hozzáteszi, hogy ő olyan buta, ő nem tud semmit sem.

Erre én megrajzolom neki a proletárdiktatúra valódi képét általában — a vezetőségét részletekben. Szörnyűködve, de úgy látom, hogy hittel hallgatja. Megértetem vele, hogy *mindaz*, amit szavalnak, hogy *mindent* a népért, a szegény emberért csinálnak — mind hazugság. Mindent magukért csinálnak! Minden saját zsebükbe megy! Amit

elszednek a polgárságtól, azzal magukat gazdagítják. Ha nem tapasztalták eddig, — majd meglátják ezután, — hogy a népnek sokkal rosszabb lesz a dolga, mint valaha volt. Mert eddig, ha dolgoztak — és kerestek —, kereményükön beszerezhették maguknak mindazt, amire szükségük volt. Most a töméntelen papírrongyért semmit sem kapnak. Részint azért nem, mert a legcsekélyebb tárgy megszerzése a legnagyobbfokú komédiával jár. Fűhöz-fához — Ponciustól-Pilátusig kell szaladni, — míg egy kis cérnát a varráshoz, vagy egy gombot a ruhához megkapnak. Másrészt pedig — mert már jóformán semmi sem kapható s ami készlet még van, — napról-napra fogy, mert utánpótlás nincs.

S miután e dolgok egy részét személyes tapasztalatából maga is tudja, a többit — úgylátszik éppen ennek következtében, elhiszi. És azt is, hogy a valóságnak, a tényállásnak megfelelőleg írom le.

Itt tehát — adva van egy burzsuj —, aki az igazságnak megfelelőleg felvilágosít egy — a saját bevallása szerint is — „buta” prolit. És ennél, a két harcbanlévő osztály — „személyes” érintkezésénél — nyoma sincs a sokat emlegetett rémhíreknek.

Ők azzal végzik a rémhírekről szóló elme-futtatásukat, hogy a burzsujok sikereket érnek el — ezzel a rémhírfegyverrel, — a proletár kishitúsége, öntudatlansága — és gyávasága miatt. Én, sajnos, sikert meg éppenséggel nem látok. Csakúgy nem, mint rémhírterjesztést sem. Hacsak az nem mehet némi sikerszámba, hogy még a legbutább prolinak is kezd nagy lassan a szeme felnyilni — ha látja a különbséget a között, amit a diktátorok beszélnek — ígérek és velük szemben cselekednek.

IGYEKEZET A PROLIK FÖLVILÁGOSÍTÁSÁRA

Én magam részéről igyekszem is mindent elkövetni, hogy a proli szemét mennél alaposabban felnyissam. Tartozom ezzel magamnak, polgártársaimnak. Uram és szegény édesanyám szörnyen haragszanak miattam. Azt mondják, hogyha például az Etel, a takarítónő elárul engem,

vagy a többiek, akiket felvilágosítok, akkor a legnagyobb veszedelemben forgok. Ezzel szemben mit használhat egy embernek — felvilágosító működése, a nagyszámú fel nem világosítottal szemben? Ez a baj éppen, hogy mindenki így gondolkozik. Mindenki azt gondolja, mit tehet egy ember? Vagy pedig úgy okoskodik, hogy miért legyen éppen ő az apostol? Miért nem a másik, mikor ez a működés ma nem csekély kockázattal jár.

Ez az utóbbi mindenestre igaz. És én még sem tudok másképpen cselekedni. Mulasztásnak, bűnnek tartanám, — ha nem használnék fel minden kínálkozó alkalmat arra —, hogy az elbolondított, de félig-meddig tisztességes prolinak a szemét felnyissam, hogy tisztán lásson.

Természetes, hogy egy ember nem tehet sokat. De sok ember —, már igen. S ha az emberek nem lennének olyan tunyák, egoisták és sok-sok polgárember és asszony csak ennyit tenne a maga körében, amennyit én, akkor úgy vélem, talán beteljesednék mindannyiunk szívének leghőbb vágya — és belülről dölne össze — a díszes társaságnak az uralma. Mert arról a reménységről, hogy kívülről segítsenek meg bennünket, arról úgylátszik már végképpen le kell mondanunk . . .

JÚLIUS 7.

A Tanácsköztársaság dicső uralma elég szenvedésnek tette és teszi ki szegény gyomromat. De hősiezen tűrte a nélkülözéseket. Legfeljebb csak fájt, — amikor összehúzódtak falai — az éhségtől.

Most szégyenszemre be kell vallanom, hogy erősen érzem a nélkülözésnek egy új fajtáját.

EGY SZEM GYÜMÖLCSHÖZ SEM JUTUNK EGÉSZ NYÁRON

Egy dologban az én szegény, agyonkínzott, éhségre és mindenféle lehetetlen táplálékra szoktatott gyomrom sem akar beletörődni és ez az, — hogy a szervezetemnek

annyira szükséges portékáról, a gyümölcsről is le kelljen mondanom! Júliusban vagyok. A cseresznye idénye már végére jár. Már a baracké is itt van, — az én kedvenc gyümölcsömé... De én még egy szemet sem ettem...

Nem mondhatom, hogy még csak nem is láttam. Sőt, annál rosszabb, — hogy néha látom — számomra elérhetetlenül. A proliknál az utcán. Ők zsákmányoló vasúti kirándulásokat csinálnak a környékre és prédával megrakodva térnek vissza. Nem egyszer látok náluk gyönyörű gyümölcsöt is. De még a közelben, a mi saját konyhánkban is. Ami jó falat ott látható, az természetesen nem a mi asztalunkra kerül, hanem a proli családjára. A prolikisasszonyok egész napos kirándulásokat csinálnak társaságban — gavalléraikkal. Ezek aktív tagjai a Tanácsköztársaságnak s ennek folytán bizonyára még könnyebben jutnak minden megkívánt jóhoz. A napokban is óriási kosarakban hoztak haza, többek között cseresznyét is.

Az átkos, lelketlen burzsujnak, mint például nekem, soha — semmi olyan nem került a multban az asztalomra, amiből a „rabszolga“ proli ne kapott volna. Még akkor se, ha magamnak se jutott sok belőle. Ezeknek a drága, jószívű elvtársaknak, eszükbe sem jut, — az óriási kosár cseresznyéből egy pár szemmel megkínálni a burzsujt, akinek konyháját, lakását usurpálják, életébe betolakodtak és azt tőlük telhetőleg megzavarják — hogy ne mondjuk, elkeserítik.

*A FALUN MÉG BE LEHET SZEREZNI EGY KIS
GYÜMÖLCSÖT SELYEMHARISNYÁÉRT*

Olyan imperativusra nem vetemedhetik a gyomrom, hogy én prolitól, — bármily ellenszolgálat fejében is — kérjek valamit. Ellenben az irodánkban van Sz. kisaszszony. Ő alkalmazott volt a régi világban, tehát nem tekintik őt burzsujnak, másrészt különböző vidéki összeköttetései vannak, tehát hozzájut mégis egy — és más —, számunkra elérhetetlen dologhoz. Ő megígérte nekem, hogy szerez majd nekem is vagy 1 kg. cseresznyét, ha megint kirándul. Előre megmondta, hogy a normális idő-

ben pár fillérbe kerülő cseresznyének ára: egy pár selyemharisnya! Most — erre éhezett meg a paraszt kisasszony, a selyemharisnyára! És mert tudja, hogy milyen nagy a nyomorúság Kun Béla országának fővárosában, Budapesten, hogy a burzsujok számára ott semmi sem terem, elérkezettnek látja az alkalmat, hogy ezeknek szekrényeiben még megmaradt egy némely luxuscikket becseréljen — egy marék cseresznyére, vagy pár darab tojásra és hasonlókra...

Azt ujságolják, hogy a szerbek kivonultak Baranyamegyéből. Azzal ijesztgetik az elvtársakat, hogy helyettük fehérgárda készülődik. Mindkét hír reánk nézve csak örvendetes lehet. Akár ha az ellenséget parancsolja ki az ántánt hazánk földjéről, — akár pedig ha arról értesülünk, hogy a vörösök jól szervezett fehér gárdával találják magukat szemközt, ha a szerbek által kiűritett területet elfoglalni próbálnák.

*A SZEGEDI KORMÁNY HADÜGYMINISZTERE,
HORTHY REPÜLŐGÉPRŐL RÖPIRATOT DOB LE*

És a másik hírüknek olvasása — is csak kellemes érzelmeket válthat ki belőlünk. A náluk már megszokott olcsó gúnyolódás és szellemeskedés kíséretében közlik, hogy repülőgépről röpiratot dobott le Horthy, a szegedi kormány hadügyminisztere. A röpirat a vörös hadsereg magyar katonáihoz szól. Azokat akarja felvilágosítani, akik dicsőséggel küzdöttek a nemzetiszínű lobogó alatt és akik még magyarnak érzik magukat.

Felszólítja őket, hogy hagyják ott a dicsőségüket bemocskoló vörös zászlót, a hamis eszmét, amellyel megcsalták, megtévesztették őket, amellyel tönkretették Magyarországot és egyesüljenek velük — a haza megmentésére!

Adná az Úristen, hogy lenne valami eredménye ennek a felszólításnak!

Tartok tőle, hogy sok nem lesz! Mert sajnos, nem lehet a jelen körülmények között, amikor is árgus-szemmel ügyelnek, nyakig felfegyverkezve vigyáznak a vörös

katona minden mozdulatára, éppen úgy, mint a fehér burzsujnak lehelletére is.

De mindenesetre örvendetes dolog, hogy — mégis mozog talán valami! Megszűnt az abszolút csend, a bele-törődés, a tehetetlen rezignáció kétségbeejtő nyugalma, — mozdulatlansága.

JÚLIUS 8.

MÁR NEM KELL A SELYEMHARISNYA

Sz. Jolán ksasszony visszahozta a selyemharisnyát. Már nem kell. Selyemharisnya már van elég a vidéken. Cseresznye ellenben már nincs . . .

Úgy mint eddig, most is kirándulunk minden-nap a kis kertünkbe — a hegyre édesanyámmal. Ez a rö-vid, kisidejű tartózkodás a természet ölén, — pici kis oázisa mostani szenvedéssel teli életemnek.

A külvilágban, kint a városban, jóformán minden szembejövő ember — gyűlölettel telített ellenség. Itt, min-den fa, minden bokor, minden fűszál barátom, — látásuk jólesik szegény, megkínzott szívemnek.

Gyümölcsfáim, amelyek roskadoztak ilyenkor a ter-méstartól, csaknem kivétel nélkül odaát maradtak eladott kertünkben.

Az a kevés, ami ittmaradt a mi oldalunkon, vagy nem hozott gyümölcsöt az idén, de ha hozott, akkor nem nekem.

A minden jóban dúslakodó kommunista népbiztos elvtársak nagyszámú személyzete, elkommunizálta az én szegény kis kertemből mindazt a keveset, ami az idén termett!

E napokban, éppen abban a percben érkeztem a kert-nek kis ideiglenes fakapujához, mikor a népbiztos elvtárs-nak két reményteljes, közeli rokon-csemetéje, unokahuga és öccse erőszakkal kitérdelte az elválasztó fakerítésnek egyes léceit. A két csemete ezután a művelet után beron-

tott kertünkbe és legázolt, letaposott mindent, ami csak útjába akadt.

Az ellenkező oldalról való kedves szomszéd-asszonyom, aki az én jövetelemet még nem láthatta, de a betörésnek szemtanuja volt, nem állta meg, hogy reájuk ne szóljon.

Bizony én sem túrtóztettem magam és alaposan megmondtam a nézetemet a menekülő, jólnevelt és uralkodó eszméktől telített csemetéknek, a kertjükben dolgozó kertész fülehallatára. Ez utóbbiban több volt a tisztesség, mint amazokban, mert ő még mentette magát, hogy neki nem volt semmi része sem ebben a betörésben. Ő nem segédkezett kerítésünk összetördelésében.

Hát persze, hogy az ilyen kis epizódok alaposan elrontják amúgyis elég rövid tartamú üdülésemet. Látom, hogy minden hiába, nincs előlük menekülés. Kiüldözik az embert, mindenünnen, sokunkat még az életből is...

Van azonban egy szép gyümölcsfám a kertemben, — amelyet mégis békében hagynak, mert nem kell nekik a gyümölcse. Gyönyörű szép aranyalma-fa, aranyárga és piros kis gyümölcsével dúsan megrakva. Ezt a gyümölcsöt bizony nyersen — nem igen lehet enni. A régi időkben, amikor még volt kedvem tréfára, azt szoktam volt mondani, hogy a kis aranyalma íze olyan, mint a szerelemé. Mikor az ember beleharap, kellemes, jó, édesízű. Mikor már a végére ér, fanyar, keserű lesz.

Ezt tehát nem bántják, meghagyják nekem. Miután a fa igen magas és a felső ágai nagyon vékonyak — a gyümölcsét csak úgy lehet leszedni, ha valami igen könnyűsúlyú ember, illetőleg gyerek felmászik reá. Azért is proletárcsaládunk nagyszámú gyermekei közül kiválasztok egyet-egyet az utolsó évfolyamokból. És magunkkal visszük ki őket a kertünkbe. Felmászhat a fára, gyümölcsöt szedhet és ehet. És ha a gyümölcs nem is valami kiváló, a városban élő gyerekeknek mégis ritka élvezet. Hazavisszük, már amennyit tudunk. És amennyi cukorral rendelkezünk éppen, annyit készítünk befőttnek. Tehát mégis van egy kis gyümölcs-pótlék.

De még más célt is szolgál ez az én aranyalmafám. Amint említettem volt, elég dús a termés, egyszerre haza nem vihetjük, — tehát naponta szüretelünk — egy keveset.

Egy vasárnapon megtisztelt az egész proletárcsalád és kijött velünk a hegyre. Már persze a két nagy leány kivételével, akik bizonyára jobban mulatnak a gavallérjaik társaságában, mintha a Gellérthegyen szüretelnének aranyalmát. Szándékosan úgy rendeztem a dolgot, hogy az egész hosszú úton odamenet a Dunaparton, a Lánchídtól kezdve — a Ferenc József-hídig végig, — én kerüljek a családfő mellé. — Ez az ember a régi világban nagyon tisztességes és becsületes lehetett, hogy most annyi izgatás, annyi lázítás, bujtoztatás dacára maradt még benne ezekből a tulajdonságokból egy kevés —, mutatónak.

Igyekeztem ezt az embert tölem telhetőleg felvilágosítani! Megtettem mindent, hogy megértse a való helyzetet, hogy megismertessem vele a „Tanácsköztársaságnak” nevezett világcsalást a maga teljességében.

Édesanyámat sikerült a proletárné öngyűlöletével összehozni — az útra. Így én azután zavartalanabban folytathattam „térítő” működésemet.

Nagy megnyugvásomra úgy tapasztaltam, hogy „leplezéseim” nem hatottak reá egészen az ujság ingerével. Úgy látszik, hogy ő már hallott ezekről a dolgokról. Talán már a munkások egymás között is beszélnek róla. Nem ellenkezett. Nem védelmezte a Tanácsköztársaságot. — Hát ha így van, — kérdem, miért tűrik ezt az állapotot? Miért nem tesznek ellene?

— Hát kérem, mit tehet egy ember? — felelte.

— De hiszen úgy látom a beszédéből, hogy többen vannak már, akik így gondolkoznak! Miért nem állnak össze? Miért nem tagadják meg az engedelmességet nekik?

— Nem lehet azt kérem, ha csak *mi* tesszük! A másik gyár emberei meg talán nem tartanak velünk.

— Azon kell lenniök, hogy szépen, csendesen, titokban *mindannyian* összebeszéljenek! Akkor azután már mehetnek valamire! — Ilyen tenorban tanítgattam őt az egész úton. Ő egészen jóindulatúlag, szelíden hallgatta.

Szerencse, hogy nem hallotta mindezt édesanyám, mert szörnyen kikaptam volna tőle! Másfelől, ha valami vörös kém füléhez jutott volna „tanításom”, okvetlenül a másvilágra szóló passzus gyors kiutalványozásával jutalmaztak volna meg.

JÚLIUS 9.

Azzal ijesztgetik a proletárt (bizonyára, hogy nagyobb összetartásra buzdítsák), hogy az ántánt folyton informáltatja magát kémei által a vörös hadsereg ereje felől. Meg akarja tudni, vajjon van-e elég embere, katonája ahhoz, hogy eredményesen megtámadja őket?

És arra a megállapodásra jut, — már persze a vörösök állítása szerint, — hogy bizony nincs. Mert náluk otthon, mindenütt zavargások, sztrájkok, lázadások vannak. Így tehát katonaságukra maguknak van szükségük, hogy saját belső rendjüket fenntarthassák.

Nehéz lenne egyhamar ennél nagyobb hazugságot elképzelni. Szerintem egy marék ántánt-katonával le lehetne verni ezt az egész vörös csürhét. De a „sacro egoismo” nem engedi, hogy egy ujjukat is megmozdítsák e kis ország érdekében.

„NEMZETISZÍNŰ KABARÉ”-NAK GÚNYOLJÁK A SZEGEDI RÉGI MAGYARORSZÁGOT

Nagyokat mulatnak látszólag a mi diktátoraink, a „tizenhat szobában levő régi Magyarországon, — a nemzetiszínű kabarén, Szegeden”. Kis megnyugvásomra szolgál, hogy az a nevetésük, az a kacagásuk, amellyel a szegedi kormányról, cselekedeteiről írnak, nem igen jön szívből.

Ebből azt a reménységet szeretném meríteni, hogy mégsem olyan nagyon közömbös előttük, mintahogy azt feltűntetni szeretnék, hogy Szegeden mit csinálnak?

Ez a „tizenhat szobában élő társaság”, talán mégis megzavarja álmukat abban a számtalan budapesti palotában, — amelyben ők terpeszkednek el.

Mert hiába, „a nemzetiszínű kabaré” francia pártfogás alatt van! És hátha egy napon mégis megjön a franciák belátása és a pártfogásukat kiterjesztik a vörös uralom alatt nyögő Magyarországra is!

Örökös szellemeskedésüket ez irányban akasztófa-humornak tartom. Úgy tesznek, mint a sötétben járó és félő ember, aki énekléssel akarja leküzdeni belső rettegését.

És a belső konszolidációjuk! Minden újabb rendeletük éket ver a Tanácsköztársaság alapvető, fundamentális intézményeibe.

Ha legcsekélyebb eredményt akarnak felmutatni — az átkos kapitalizmus rendszeréhez kénytelenek visszatérni. Nyakra-főre vonnak vissza — rendeleteket és helyettesítik újakkal, azaz, hogy sokkal inkább régiekkel, burzsuj-csináltakkal. Eddigi főhivatásuk, a kommunista társadalom fő alapelve az volt: mindenki képességétől telhetően dolgozik, de mindenki egyforma javadalmazásban részesül.

Most már szépen visszatérnek a kapitalista rendszernek arra az intézményére, amely szerint a munkabér a munkateljesítmény után igazodik.

Amilyen természetes, hogy ezen az úton többre fognak menni a termeléssel, éppen olyan igaz, hogy a népgazdasági tanácsnak ez a reformja homlokegyenest ellenkezik a kommunista világnézet és berendezkedés alapelveivel.

Tehát csupa koncesszió, — csupa megalkuvás minden téren. Minden csak azért, hogy a hatalmat megtarthassák, az valahogyan ki ne csússzék a kezükből.

*A STATÁRIÁLIS BÍRÓSÁG 402 VÁDLOTT FELETT
ITÉLT!*

Van a mai újságjukban egy megdöbbentő híradásuk. Azt írják, hogy ítelt a statáriális bíróság 402 vádlott felett, akiket az ellenforradalom alkalmából fogtak volt el. *Tizenegyet* kötél általi halálra, a többit börtönre, kényszermunkára ítelték. Hát Istenem, hol van Romanelli? Hol van az ántánt-bizottság „vétója”?! Vagy talán csak bluff ez a mai cikk? Talán csak a vérre szomjazó hithű proletárt akarják biztatni, hogy nem fog elmaradni az akasztás és egyéb — ehhez hasonló, nekik oly kedves látványosság? Talán csak bizonyítani akarják írásban, hogy nem ijednek meg az ántánt-missziótól, de a valóságban remélhetőleg mégis azoknak szava lesz döntő?

Csupa reszketés, csupa félelem! Néha-néha ici-pici kis reménysugár is, amely úgy, ahogy mégis fenntartja az emberben a lelket, segít elviselni a már majdnem elviselhetlent.

Tegnap, ahogy felmentünk a hegyre, — találkoztunk X. Y.-nal. Szinte megdöbbentem, amikor megláttam. A miatt a multkori história miatt.

*KAPTUNK EGY PICIKE DARAB KOLBÁSZT — A
KÁVÉHÁZBAN*

Már jóideje annak, amikor az megtörtént. Az éhség behajtott bennünket a K. kávéházba. Arra mentünk az urammal és azt láttuk kiírva, hogy „kolbász kapható.” Abban reménykedtünk, hogy valami húshoz hasonló anyag jut a gyomrunkba, s kapunk talán jegy nélkül is. Mert jegyünk persze nem volt. Bemegyünk tehát és letelepedünk a K. barátunk asztalánál. Itt azelőtt az uram is elég gyakori vendég volt, ez asztal volt a „rendez vous” helye. Most is ott volt pár ismerősünk, természetesen K. J. barátunk is, — és többek között X. Y. Mikor csakugyan sikerült egy pici darabka kolbásszal gyomrom követelését elcsitítani, odafordulok X. Y.-hoz.

— No, hadd lássam magát. Hadd nézzek meg közel-

ről — egy olyan embert, aki a mi körünkből való és mégis örül, amint hallottam az uramtól, akivel a multkor együtt sétált, a proletárdiktaturának! — „Hát persze, hogy örülök!” mondja ő, az én szörnyű elképedésemre. De nem nagyon tudtam indokolására figyelni, mert K. J. barátunk ijedt arccal, megdöbbenve néz reám és valami jelt ad, amelyet nem igen értettem meg.

Később X. Y. valami miatt felkelt és elhagyta egy percre az asztalt. Ekkor K. J. azt súgja nekem: „Az Istenért, ne tessék így beszélni X. Y. előtt!”

— De miért, hát mi történt?

— Mert veszedelmes! Csak ennyit mondhatott és máris visszatért X. Y.

Nem sok időm maradt gondolkodásra és találgatásra, mert csakhamar beszélni kezdett hozzám X. Y. Később megtudtam, hogy ugyanazt mondta el nekem, amit előbb az asztaltársaságnak. Valósággal megdöbbenő volt. Érthetetlen, hihetetlen! Most már azután nem csodálkoztam K. barátunk jelbeszédén, figyelmeztetésén. Most már megértettem, hogy miért tartotta veszedelmesnek az én őszinte, nyílt beszédemet.

— Hallotta a multkori esetet feleségem és G. Szöszi között? — kérdi tőlem X. Y.

— Nem én. Miről van szó?

— Feleségem találkozik a hegyen Sz.-el. Beszélgetnek és G. Sz. nagyon fehér érzelműen beszélt. Szörnyen szidta a vörösöket! Feleségem délben elmondta nekem. Én szemrehányást tettem neki, hogy miért nem ment egy vörösért és mért nem fogatta el? !!!

Megmerevedve hallgattam. Lehetséges ez? Nem hallucinálok? Nem álom ez?

Elképzelhető-e ez? Egy úriember, a mi társaságunkból való, mindegyikünk házába családjával együtt bejáratos, ennyire megőrült volna, ennyire elvesztette volna az eszét, hogy egy úri családnak leányát, — kihez őt és feleségét baráti kötelékek fűzték, vörösörnek átadni és börtönbe juttatni akarná?

Elvette az Úristen az eszét ennek az embernek?

Olyan nagy volt már a vágya bizonyos állás elérésére, fokozottabb anyagi jólétre, hogy ennek beteljesülése a vörösök által, kikököntette egyensúlyából — megzavarta gyvelejét ?

Ezek a legkedvezőbb feltevések! Csak nem lehet elhinni, hogy normális ésszel, teljes öntudatnál, tisztességnek, úrnak tartott ember, egy ilyen becstelen cselekedetre képes legyen, amellyel egy fiatal úrinőt és családját egész életükre szerencsétlenné tehetné?

Másnap feljött hozzám K. J. és kért, hogy menjek fel G.-ékhoz és figyelmeztessem Szősi-t, hogy az Istenért vigyázzon magára és óvakodjék még a „barátok” előtt is az ilyen beszédőtől, mert a legnagyobb veszedelemnek teszi ki magát vele. — Fent voltam, megmondtam.

Elképzелhető, hogy megdöbbenésük, megütközésük nem volt kisebb az enyémnél!

Úgy járt szegény Sz., mint egy gyermek, aki elalszik egy meredek szélén, s fogalma sincs róla, hogyha egyet mozdul álmában, hát legurul és összezúzza magát. Itt ugyan G. Sz. éppenséggel nem aludt, de azért époly kevéssé volt és lehetett tudatában a veszedelemnek, amelyben forgott, mint az alvó gyermek.

Sőt, mikor az ember ezt a históriát hallotta, akkor inkább azt képzelhette, hogy ő maga álmodik! De hiába várta az ébredést, amely majd véget vet e csúnya álmoknak . . .

Tehát találkoztunk vele ismét. Pár lépéssel kertünk előtt volt. Sem az uram, sem én azóta nem láttuk. Hozánk csatlakozott. Uram magával vitte előre. Úgy látszik kerülni akarta a velem való érintkezését. Félt ettől. Ismer engem.

Nem tűnhetett fel neki a dolog, mert én hátul mentem édesanyámmal. S ő szegény úgyis annyira begubózik mélyeséges fájdalmába, hogy örül, ha nem lát senkit sem, ha nem hall semmit sem — ha magára hagyják. Ezt tudja szegényről mindenki, aki csak ismeri.

Később a kertben édesanyám leült és én közelében maradtam. Uram diskurált a „magas” vendéggel.

Egyszerre csak hallom, mert félfüllel oda hallgatam, hogy az uram kérdi tőle, mit szól az ellenforradalomhoz?

Felháborodással hangjában azt válaszolja: „Azért történhetett ez meg, mert nem *akasztat eleget* Kun Béla!!!”

Ekkor láttuk, hogy ennek az embernek az Úristen egészen elvette az eszét.

Lehet-e akkor csodálkozni a műveletlen nagy tömegen, amely behódol nekik, — amikor egy művelt tudós, sőt még mindenképpen elég jó körülmények között élő „soidisant” úriember is ennyire elveszíti a fejét? Nemcsak a fejét, de a szívét, a lelkiismeretét, minden jobb érzését.

Idézik kijelentéseit közös barátaink. Mind csöpögnek a legkegyetlenebb kárörömtől a letört, tönkretett burzsoáziával szemben általában, — egyes, vele ismeretségben, barátságban, sőt a legeslegközelebbi vérrokonságban levőkkel szemben meg még különösebben. Valami szadista gyönyörűséggel beszél róluk, tönkremenetelükről, pusztulásukról. Az embernek eláll a lélekzete, ha hallgatja. Összeszorul a szíve — kétségbeesik, hogy ilyesmi is lehetséges.

Országos Széchényi Könyvtár

JULIUS 10.

ÚJ ROVAT A VÖRÖS ÚJSÁGBAN

Igazán, egészen leleményesek az új formák kitalálásában, amelyben leadják, kigúnyolják a mendemondákat, a „rémhíreket”.

Legutóbb már egy „Póli nénihez” címzett levélben szellemeskednek azok körül a hírek körül, amelyeket nekik kémeik szállítanak.

Sok minden bolondot összeírnak, összefecsegnek. De közöttte mindig megtalálni azt a bizonyos magot, amelyben lehet, hogy igazság is rejtőzik, de amelyet ők, a sok összevissza fecsegés között, — el akarnak szikkasztani, nevetségessé tenni. Azt óhajtanák elérni, hogyha valami gyengébb agyú olvasó kezébe kerülne — e cikk, olvasása

közben az illető arra a meggyőződésre jusson, hogy éppen úgy, amint nevetséges butaság az a sok „ondit”, amelyet ők maguk nagy torzítva megcsinálnak, époly kevéssé igaz az a másik hír, amelyet tegnap itt, meg ott, mindenütt hallottak, s amelyet e cikkben éppen olyan kifigurázva tálnak fel, mint a többi butaságot.

Mert, hogy „Pozsonyba” két hadosztály gurka érkezett, akik azonban nem is gurkák, hanem rézbőrűek és csak azért festették feketére az arcukat, mert a vörös katonák már nem félnek a gurkáktól, tehát hogy ne ijedjenek meg előre és ne szaladjanak el, hogy így el lehessen őket fogni, — hogy ez dajkamese — ezt úgy gondolom még a legprimitívebb proli is tudja.

De úgy vélem, hogy az talán már nem annyira dajkamese, amit valóban sottognak, — de amit a cikkíró hasonlón „Aufmachung”-ban prezentál, t. i. hogy Kun Béla foglalkozott a lemondás gondolatával! És hogy csak Szamuelly kényszerítette revolverrel a maradásra.

Lehetséges, hogy Kun Béla lemondási szándéka is csak valami polgárember pium desideriumaként látott napvilágot. De azért nem lehetetlen mégsem. Még egy csomó mindenféle butaságot szed össze a rémhírek koszorújába.

Ezzel jelezni óhajtja, hogy tudnak minderről, amiről sottognak, beszélnek, a polgárok. Összekeveri a valóságos mendemondát, a mesterségesen csinálttal, hogy a jámbor olvasó belezavarodjék és semmit se higgyen el belőle, még azt se, ami talán véletlenül igaz lenne.

FEJTÖRÉS A FÉSZEK KLUBBAN

A napokban egy igen optimisztikus hajlandóságú rokonunk azt mesélte, hogy a „Fészek” klubban most igen nehéz dolgot török fejüket az emberek.

Hogyan és miként, a kínzásoknak miféle, eddig nem ismert, nem gyakorolt, legszörnyűségesebb eszközeivel fogják a diktatúra bukásakor — ennek legfélelmetesebb, legkegyetlenebb, legbestiálisabb hóhérját, Szamuellyt, a másvilágra expedálni?

— Boldog emberek vagytok, mondom én, hogy eny-nyire biztok rabságunk megszűnésében! És még hozzá, hogy a közeljövőben reménylitek.

— „Die Botschaft höre ich wohl, doch mir fehlt der Glaube!“ Miután az átélt, átszenvedett, több, mint 3 hónap óta tartó, szörnyű életünk alatt, sokszor hallottam tőle ezt a biztató kijelentést, sokszor keltette fel bennem optimizmusával a reménységet, és annál keservesebb volt mindig, — a csalódás!

Nagyon víg az élet a „Fészekben“ — meséli. Ha nem utazik halálvonatjával a főinkvizítor, akkor nagy orgiákat rendez a szovjetpalotákon kívül, még ott is.

S ami a legförtelmesebb, hogy itt nem a népbiztos-társai asszisztálnak neki ezeknél a dözsoléseknél, mint a Hungáriában, Margitszigeten, s egyéb usurpált palotákban, hadiszállásaikon, hanem eddig magyar embernek tartott, írók, művészek, művésznők.

MAGYAR ÍRÓ ÉS MŰVÉSZNŐ MULAT A LEG-BESTIÁLISABB DIKTÁTORRAL

Hogy egyik elismert magyar író vele mulat, hogy ölelgeti őt és prófétájának nevezi, az kevésbé lepi meg az embert. Ennek az úrnak a karakterével tisztában van körülbelül mindenki, aki őt vagy személyesen, vagy csak hírből is ismeri.

De hogy egy par excellence magyar, tulipántos művésznő is erre a szerepre adja magát, erre az ocsmányságra vetemedik — ez egyszerűen förtelmes...

— Majd meglátod, hogy fognak ezek kirepülni, hogy mit fognak ezekkel csinálni, ha vége lesz a proletárdiktatúrának, mondja R.

— Ha megérjük azt az örömet, hogy vége lesz a rabságunknak, hát meg fogjuk látni, hogy semmit sem fognak velük csinálni, mondom én. Nálunk nagyon hamar felejtenek, nagyon hamar megbocsátanak, nagyon gyenge a morális érzés és a hátgerinc! Nagyon elnézőek az emberek tisztesség, becsület tekintetében magukkal szemben — és így talán ezért nem arrogálják maguknak a túl-

szigorú kritika jogát, másokkal szemben sem. Köpönyegforgatók és gyávák. S mert azok, hát nem merik konstatálni másokkal sem, hogy látták már azt a köpönyeget mindenféle fajta módon feltéve és hordva...

MÁR VISSZASZÍVJÁK NÉMILEG A SZIGORÚ
ALKOHOLTILALMAT

Az „engedmények” folytatódnak! Nulla dies — sine linea. Visszaemlékszem a közelmúltból halálfejes plakátokra, melyekkel az alkohollal élő, saját vesztébe rohanó embereket ijesztették.

Emlékszem, mily büntetéssel fenyegették az alkoholt élvezőket, az eladókat és rejtegetőket!

S íme, ma, szerény ibolyaként, egy kis hírecske lapul meg az újságban, hogy a „dolgozó munkásság óhajának megfelelően, a mai nappal borfröccs kerül forgalomba.” Egyelőre állítólag csak 3 deci bor és 7 deci szódavíz lesz az üvegben. De ez az ügy fejlődésképes! Meg azután ki fogja minden üvegnél ellenőrizni, hogy az arány nincs-e megfordítva? S nem fogják-e idővel azt a szódavizet egészen elhagyni belőle?

Szóval haladunk. A munkásságnak csak „óhajtanía” kell valamit s óhaja rögtön teljesül.

Ha azonban, jelentésükhöz híven, ezt az óhajtott italt csak a „dolgozó” munkásságnak fogják kiszolgáltatni, akkor azt hiszem, nem túlságos sok bort lesznek kénytelenek kimérni.

Az ordító plakátok divatja még egyre tart az utcán. Alkalmazkodik mindig az eseményekhez. Csak a durvasága, a brutalitása és az az igyekezete, hogy félelmet keltsen a polgárságban, marad mindig ugyanaz. A nyelv, amelyen szóban és képben beszélnek, méltó hozzájuk.

Pl. egy fegyverre támaszkodó vörös katona, olyan arccal, mely ezúttal nem félelmet gerjesztően, hanem csak szörnyen bambán bámul maga elé és karját nyujtva kiabálja: „Te, sötétben bujkáló, rémhírterjesztő ellenforradalmár, reszkess!”

Látványnak sokkal szörnyűségesebb, utálatosabb és ijesztőbb is egy másik plakátjuk. Ezen egy rettenetes,

bestiális kinézésű matróz úgy kitérte száját, hogy majd beleszakad. Karjait széttárja, kezeit ökölbe szorítva rohan előre s úgy ordítja a szöveget: „Fegyverbe! Fegyverbe!”

Hogy ez a kép, bármely prolinak gusztust csinálna a vörös hadseregbe önként belépni, azt kötve hinném.

Miféle ember lehet az a festő, aki ilyesmit tud produkálni? Aki parancsra ilyen förtelmet tud festeni! Talán mégsem való a művészetet, Istennek ezt a fenséges adományát arra használni fel, hogy embertársainkban az undornak, a rosszulletnek érzését keltsék fel vele?

Ellenben valami szépet is hallottam.

Ebben a gyáva, meglapuló, megalkudó világban végre egy bátor cselekedet!

SZÁSZ ZOLTÁN IMPONÁLÓ BÁTORSÁGA

A napokban, egy közgyűlésen, így mesélik, felszólalt Szász Zoltán. És volt elég mersze ebben a minden szabad véleményt minden legkisebb, legszelídebb kritikát leterrorizáló, csak rabszolgái meghunyászkodást tűrő világban szembehelyezkedni a Tanácsköztársasággal, kifogásolni a sajtószabadság lehetetlen elnyomását, stb.

Képzelem, hogy milyen óriási szenzációt kelthetett ott az első bátor ember megjelenése, illetőleg felszólalása. Ebben a világban, melyben csak diktátorok vannak, — és olyanok, akik ezeknek parancsait, minden gondolkozás, ellenvetés, kritizálás nélkül, tartoznak követni.

Csodálnám, ha ez a derék ember még szabadlábón járna!

JÚLIUS 11.

LELEPLEZÉSEK AZ ELLENFORRADALOMRÓL

Folytatólagosan közlik leleplezéseiket az ellenforradalomról. Állítólag már június 11-ére tervezték a felkelést. Azt írják, hogy az egész mozgalom még a májusi

leleplezett Dormándy—Horváth-féléből indult ki. Kegyesek elismerni, hogy ez az utolsó összeesküvés igen széleskörű és jól szervezett volt. Sőt a belső szervezkedésen felül még a külföldi ántánt-imperialistákkal is összeköttetést kerestek.

Szükség van pedig erre az elismerésre azért, hogy annál jobban megdicsérhessék a „belügyi népbiztosság politikai nyomozó osztályának” nagyszerű munkáját és szakértelmét, mellyel ezt az egész kuszált ügyet „helyes megvilágításban” napfényre tudta hozni.

Nekünk pedig, ha ugyan megérvünk adatik e nyomorúságos, rabszolgasorsunknak végét, márványba kellene vésni nevüket, szobrot állítani még életükben azoknak a dicső embereknek, akik, tudva azt, hogy mit kockáztatnak, mégis nekimentek a szörnyű feladatnak, megkísérelték magukat, polgártársaikat, Magyarországot ettől a szégyenletes, gyalázatos járomtól megszabadítani!

A cikk megnevezi Pétery József, menekült jegyzőt, mint a Tisza-rezsím lelkes emberét, Krisztics Sándort, a Területvédő Liga főtitkárját, báró Perényi Zsigmondot, Anka János ujságíró-t s még többeket, akiknek nevét nem ismerem, de akik mindannyian megérdemlik, hogy nevüket imádságunkba foglaljuk. Az ügy, sajnos, nem sikerült. A jó szándék, a bátorság, a halálraszántás azonban csak úgy megvolt bennük — és ezért minden köszönetünkre, minden hálánkra érdemesek!

JULIUS 12.

KÖNYÖRÖGNEK A VIDÉKI DIREKTÓRIUMOKNÁL
ÉLELEMÉRT

Szírénhangokat hallatnak. A legcsábosabb szövegekkel aposztrofálják a vidéki direktóriumokat, hogy gondoskodjanak a drága, fővárosi proletár-testvérek élmezéséről. Eléjük tárják, hogy a fővárosi proletársága mennyire előljárt az osztályharcban már évtizedek óta és most, íme a proletariátus hatalmának megvédé-

séért a legsúlyosabb nélkülözéssel küszködik. S miután ezeknek a drága testvéreknek a sorsától függ az egész ország dolgozó népének a sorsa, tehát az egész ország direktóriumának és az egész népnek, saját érdekében való kötelessége, hogy gondoskodjék, hogy ezek élelemhez jussanak. Képtelenségnek mondja, hogy Budapest proletárjainak koplalniok kelljen akkor, mikor az ország igen sok vidéke még bőségben él. Egyúttal persze nem mulasztja el figyelmeztetni őket, hogy hiusítsák meg a budapesti burzsoák magánvásárlásait! Ez csak természetes. Tőlük mást várni nem lehet. Nem elégednek meg az-
zal, hogy Budapesten itélik éhhalálra (elég *másfajta* halálra is!) a polgárt, megkövetelik a vidéki proliktól is, hogy hasonló módon, az ő intenciójuknak megfelelően bánjanak el vele.

Furcsa, de úgy van, valahányszor ezeket a sürgető, követelődző, a budapesti éhínségről tanuskodó írásokat olvasom — öröm tölt el. Furcsa, miután magam is budapesti lakos vagyok és az éhezést már sokkal előbb megkezdtem, mint ők. Akkor, amikor ők még „orgiákat” ültek. Tehát most, amikor már nekik is üt az óra az éhezés megkezdésére, a mi koplalásunk szörnyű komoly ügy lesz.

És mégis kívánom, hogy így legyen! Mert erős a hitem, hogy ha a prolik is megismerkednek a Tanácsköztársaság-termékelt éhezéssel, akkor már nem fog sokáig tartani ez az állapot.

Úgy vélem, hogy akkor azután igazán kiadják az útját Kun Bélának és társainak! Azoknak, akik a földi-paradicsom ígéretével bolondították, vették le a lábukról — és szerencsésen elvezették őket, az éhínség országába. Akkor azután már nem lesz szükség külső beavatkozásra, segítségre. Akkor már saját magától, saját bünei folyamányaként fog összeomlani a pünkösdi királyságuk. Amely azonban, a mi számunkra, mindazokéra, akik benne élnek és alatta kimondhatatlanul szenvednek, örökkévalóságnak tűnik fel már eddig is. Annyit kínlórtunk e pár hónap alatt, annyi összehalmozott szenved-

désben, összesűrűsített nyomorúságban volt és van részünk, hogy sok emberöltőre elosztva, még mindig túlon-
túl sok lenne!

JULIUS 13.

A HŐS LAMBERKOVICS SZÁZADOS ELESETT!

Lamberkovics századosnak — sajnos, — már nem állíthatnánk szobrot életében, ha véget is érne nyomorúságunk! *Lamberkovics* százados elesett a 24-iki ellenforradalom napján! Ő volt az egész összeesküvés szervezője, a Ludovika-oktatás ügyének vezetője, ő intézkedett mindenben, a Ludovikában.

Lehet, hogy mások, akiknek van direkt összeköttetésük a vörös világ mértékadó köreivel, már régen tudják ezt és még sok egyebet, az ellenforradalomra, előzményeire, lezajlására, — és megtorlására vonatkozólag.

Én azonban, aki a legnagyobbfokú visszavonultságban élek, népbiztost vagy hasonló fajtát — még távolról sem láttam (azaz bocsánat — a tejcarnoki ifjút, sajnos egyszer igen!) én nem tudok autentikusan semmiről sem, — ami a vörös világban történik. Kivéve persze saját személyes élményeimet. Néha egy-egy betévedt vendég hoz hírt. Meg azután az ő újságjuk!

Mélységes szájalommal olvasom, hogy az, aki kezdeményezője, lelke volt az összeesküvésnek, ez a hőselkű bátor ember, *valódi* hősi halált halt. Semmihez sem kellett annyi hősiesség és személyes bátorság, mint ahhoz a feladathoz, amelyet ez a nagyszerű ember magára vállalt. Háborúba az emberek legnagyobb része azért megy, mert *kell* mennie, mert besorozták. Mert küldik, kényszerítik. Nagyon kevés közöttük a Tisza István, az önként jelentkező, hazájáért életét önként feláldozni kész hős. — *Lamberkovics* századost nem küldte senki. Önként ment, hazáját, polgártársait megmenteni.

Sajnos, nem sikerült. Nagyon kevesen voltak az elszánt lelke hős ellenforradalmárok — a vörösöknek

majd négy hónap óta toborzott, fejlesztett, a legnagyobb terrorral együtt tartott hadseregéhez képest.

Az Úristen adjon neki nyugodalmat! Aldottak legyenek porai — ha már az embereknek sajnos nincs módjukban meghálálni azt, amit éreztük tenni akart és tett is! Ha sajnos, nem is volt meg az általa és általunk oly hön kívánt eredménye önfeláldozó cselekedetének.

A diákokat is, akiknek hozzátartozói megszállott területen vannak, hazatessékeli a Tanácsköztársaság! Örül, ha valami úton-módon, apaszthatja az élelemfogyasztók számát. A „burzsujt“ persze nem engedi ki karmai közül.

*A SZERÉNY POLGÁRI DIÁKBÓL KÖVETELŐ
PROLI LETT*

A mi diákunk is hál' Istennek indulóban van. Ezt is alaposan átalakította, inficiálta a Tanácsköztársaság. Mikor szegény szüleim összel önként és ingyen, magukhoz vették, igen tisztességes, szerény modorú fiúnak mutatkozott. És miután az ő kis udvari szobája szegény szüleim ebédlő-szobája mellett volt, — bizony vacsorázásuk idején, ha otthon volt a fiú, őt is ellátták mindenfélével. Mikor azután kiűtött a proletárok uralma, mikor elvették szegény szüleimtől a házat, mikor a proletár-család bevonult az ő szobájába is és az ebédlőbe is, ő pedig a három ablakos, balkónos terembe, a szalónba költözött, akkor egyszerre már ki volt cserélve. Akkor már lepatant róla a polgári tisztesség igen vékony máza és előkerült a hálátlan proletár. Elfelejtette mindazt a jót, — amelyet vele cselekedtek. Elfeledte a $\frac{3}{4}$ éven át önként nyújtott ingyen-lakást, takarítást, ágyneműt, megvendégléseket, stb. Vége volt a szerény, a tisztességtudó viselkedésnek. Most már követelt! Mégpedig a leghetetlenebbül kieszelt haszontalan dolgokat, csak hogy éreztesse a hatalmát és azt, hogy most már ő az úr, ő is a parancsolók táborához tartozik. És mi tartozunk engedelmeskedni neki.

Így pl. mikor szegény édesanyám szokásához híven, mint minden tavasszal elutazása előtt szokta, úgy most is a szalónban lévő családi olajképeket — vászonnal húzatta be, hogy erős naptól, legyektől megkímélje, a fiatal úr, a legenergikusabban protestált ez ellen! Ő, aki, ha szegény szüleim ingyen-lakáshoz nem juttatják, valami külvárosi ház pincéjébe, vagy negyedik emeletének valami férgessel bélelt zugában üthette volna fel sátorfáját (persze itt is jó pénzbeli ellenszolgáltatás fejében), most, feljelentéssel fenyegetődzik, — mert a képek, — mint minden rendes úriháznál, ahová a nap erősen süt nyáron — egyidőre le vannak takarva!

*A PROLIVÁ LETT DIÁK MÉG A VIDÉKRŐL FELJÖTT
CSALÁDJÁT IS BESZÁLLÁSOLJA NÁLUNK*

De még ez sem elég! És az sem, hogy őt magát becses személyében megtűrtük házunkban, akkor már, amikor ez még éppenséggel nem volt kötelező. Most egyszerűen vendégfogadónak tekinti házunkat. A legjobb alkalom, hogy felhozassa vidékről k. nővérét is. Elszállásolja nálunk, ágyat, ágyneműt *követel* számára. S a jólnevelt, tanulékony kisasszony, úgy látszik szintén igen hamar aklimatizálódik. Napokat tölt házunkban. A szalónnak sajnos, nincs külön kijárata. Tehát állandóan, keresztül-kasul szaladgálnak a volt „úriszobán,” mely a lakásunkat előntő proliáradat óta ebédlő és édesanyámnak tartózkodási helye.

S mikor most elmegy végre, mégcsak annyi tisztetség és emberség sincs benne, hogy megköszönje a „követelt” vendégszeretetet, vagy csak egyszerűen elbúcsúzzék.

Egészen bizonyos, hogy ez a kis zsidófiú nem lett volna abban a helyzetben, abban a szurtos hónapos szobában — amelyet talán többedmagával bérel, hogy még a nővérét is beinvitálja Pestre szórakozni, — ha ránk nem szakad a proletárdiktatúra áldása. Így azonban vétek lett volna a nagyszerű alkalmat elszalasztani.

Hogy ezzel egy szegény, szerencsétlen idős úrnőnek, amúgyis csupa kínból álló életét, még jobban elkeserítik, éjjeli-nappali jövőjükkel-menésükkel, nyugodalmát megzavarják, — bárdolatlan viselkedésükkel felizgatják, — ki törődne azzal? Ők semmiesetre sem.

Nem érdemelnék meg a proli nevet, amelyre a jelen körülmények között, bizonyára nemcsak pályáznak, de büszkéek is, ha ilyen csekélységekkel foglalkoznának, vagy éppenséggel zavartatnák magukat ilyesmik által.

Sőt ellenkezőleg! Valószínűleg úgy érzik, hogy külön dicséretre, vagy jutalomra érdemesek az uralmon lévőek részéről, hogy ők is tehetségükhöz képest hozzájárulnak a gyűlölt burzsu megkínzásához.

Sok helyen igen termékeny talajra talál az általuk elvetett mag. Hamar kicsírázik, kivirágzik. Ha ugyan virágnak nevezhető, az a piszkos talajból mérgezett trágyával „feljavított” földből kikelő — nadragulya...

Örök szégyene marad a világhistóriának, ha majd megírják s a késő utódok majd olvasni fogják, hogy a proletárdiktatúra negyedik hónapjában, amikor már minden józaneszű ember láthatta, tudhatta, hogy mit jelent a vörös cégér, mi történik ebben a szerencsétlen országban, a vörös diktátorok uralma alatt, — akkor még mindig módjában van Kun Bélának, Clemenceauhoz jegyzékeket meneszteni!

Ahelyett, hogy Clemenceau — menesztene, vagy már régen menesztett volna egy csapat harcost ide, — amely leverte volna, elpusztította volna ezt az ártalmas csürhét.

Csak a vezetőket, ezeket a világcsaló gonosztevőket, kellene kézrekeríteni. A vörös hadsereg, — amelynek ma már nagy része csak belekényszerített, terrorral benntartott, fehér érzelmű polgár, — nem hiszem, hogy valami nagyon lelkesen exponálna magát és kelne a diktátorok védelmére. De, sajnos, a hadseregük elől van! Ők maguk pedig a biztos háttérben bujkálnak.

Kun Béla merészkedik Clemenceaunak előadást tartani, mint *ők* írják, „szemléltető előadásban részésíteni az imperialista külpolitika eszközeiről, a nemzetközi egyezségek értékéről.“ Kun Béla merészel beszélni szabályokról, melyek nemcsak országok, de *becsületes* emberek között is, tárgyalásokat, megállapodásokat lehetővé tesznek.

Ugyanaz a Kun Béla, aki nemcsak cselekedeteiben bizonyította be negyedfél hónapos uralma alatt, hogy neki minden eszköz jó és szent célja elérésére, de szavakban is nem egyszer kifejezte, hogy őt sem adott szó, sem ígéret nem kötelezi, s hogy ő csak azt teszi, ami céljainak megfelel — semmiféle polgári, ezzel ellentétes ideológia — őt nem feszélyezi. Ugyanaz a Kun Béla, aki valószínűleg soha uralomra nem jutott volna, ha nem lobogtatja fennen a területi integritás zászlaját! Sok jóhiszemű, hazafias érzelmű ember, — emiatt ment lépne neki.

Ez a Kun Béla, a hazugságok, a szószegések, a csalások nagymestere, mer ma jegyzéket intézni Clemenceauhoz, amely egyúttal „szemléltető“ oktatás a világ proletariátusa számára azért, mert állítólag Clemenceau nem tartotta meg ígéretét! Kiparancsolta őket a cseh-szlovák területről azzal az ígérettel, hogy ehelyett a Tiszavonal román-megszállta részét fogja számukra kiüríttetni. És még eddig nem tette!

És ez a becsületes, igazmondó, minden körülmények között szavát álló, egyenes lelkű és beszédű Kun Béla, — hogyne ütközne meg ezen a „szószegésen“!

Ilyesmit — képtelen megérteni, — másoknál!

De még egyszer átolvasva e vezércikket, lassankint rájövünk, hogy Kun Béla nem is mondott, nem is tett olyan lehetetlenül következetlen kijelentést. Legyünk tárgyilagosságok, legyünk igazságosak! Szórul-szóra ez a mondat fordult elő a vezércikkben — ez az egésznek a vejeje:

„A jegyzéknek jelentősége elsősorban abban van,

hogy szemtől-szemben láthatja a munkásság, hogyan dolgozik a békekonferencia, milyen mélyre süllyedt a tőkés diplomácia, amely ronggyá tépte mindazokat a szabályokat, amelyek nemcsak országok, de általában becsületes emberek között a tárgyalásokat, a megállapodásokat lehetővé teszik."

Íme, mea culpa! Bocsánatot kérek Kun Bélától. Mindaz, amit ő írt, szőszegésről, vagy ígéretmegtartásról, merő igazság. S az is igaz, hogy mindezen fogalmakat nem szabad övele összefüggésbe hozni.

Hiszen világosan megírja, hogy ezek az önérzetes „becsületes” emberek közötti tárgyalásra vonatkoznak. Hát van-e a világon olyan ember — magát Kun Bélát is beleértve — aki őt csak a legtávolabbról is, valamilyen vonatkozásba tudná hozni — a becsületesség fogalmával?

Ilyen bolond úgy hiszem, nem szaladgál e földtekén. Ellenben neki joga van ahhoz, hogy megütközzék azon, ha „becsületes” emberek megszegik a szavukat, ígéretüket csakúgy, mintha a Kun Bélák fajtájához tartoznának!

ÚJABB SOROZÁSOK

Hogy a harctéren sem állhat az ügyük túlságosan jól (hála érte az Úristennek), arról tanubizonyságot tehet az a sorozási düh, mely újból erőt vett rajtuk. Most megint beparancsolják sorozásra azokat a tartalékos és népfölkelő tiszteket, akik valami népbiztosságnál, vagy az alája tartozó hivataloknál működtek.

Ezeket ugyan kevésbé sajnálom, ezeket a nagy megalkuvókat, akik jelentkeztek és hivatalt vállaltak, a vörös hóhérok alatt, akik segédkeztek polgártársaik tönkretetésében.

Most azután elnyerik büntetésüket.

Életüket akarták bebiztosítani, gyomruk kényesebb igényeit kielégíteni azáltal, hogy önként felajánlották szolgálataikat a Tanácsköztársaságnak. Most azután rájuk jár a rúd. A burzsuj elnyomása helyett mehetnek a harctérre, — saját életüket és vérüket áldozni Kun Bé-

láért, Pogány Józsefért, Szamuelyért és a Tanácsköztársaság többi dicső oszlopáért.

POGÁNY JÓZSEF LÓVERSENYEKET RENDEZTET

Míg ezeknek az „oszlopok”-nak van elég eszük ahhoz, hogy részint a proliknak, részint most már burzsujtiszteknek engedik át a dicső feladatot, hogy vérük hullásával megvédjék a diktatúrát és a diktátorok hatalmát. A napokban hallottam pl. hogy Pogány — Napoleon — a Balatonon fürdözik és lóversenyeket rendeztet. De még egyebet is hallottam, amit nem akarnék, nem szeretnék elhinni. Mégpedig azt, hogy a mai Budapest egyik legszebb fiatalasszony színésznője vele van, szűkebb udvartartásához tartozik.

E hölgyről az utóbbi időkben már többször hallottam, hogy kissé túl liberális, — kegyei osztogatásában kissé túl bőkezű. De azt már szinte nem vagyok képes elhinni felőle, hogy ennyire megfélemedezzek magáról, emberi, női méltóságáról és a diktatúrának ezzel az ocsmány alakjával is barátkozzék, — csak utilitarizmusból. Mert a fantázia annyira már nem működhetik, hogy itt más okot csak elképzelni is lehessen!

Ha ilyesmit hallok, akkor megint a lehetetlenségig növekszik kétségbeesésem, mert megrendül a hitem az embereken.

JÚLIUS 15.

Még egyre, — szünet nélkül azzal dicsekednek, hogy az entente nem fog fegyverrel beleavatkozni a magyar tanácsköztársaság sorsába, mert nincs módja, ereje hozzá. Felsorolja egyik hatalmas államot a másik után és kisüt mindegyiknél valami akadályt. Ránknézve azonban mélységesen szomorú, hogy — úgy látszik, — a tény maga igaz: nem akarnak beavatkozni. Nem tartják érdemesnek csak egyetlenegy katonát is áldozni ezért a „bagatell” ügyért, amelyből az ő gondolkozásuk szerint, számukra semmi haszonra sincs kilátás.

Egy ilyen szörnyű, véres, négy esztendei háború után csak nem fognak érzelmi politikát csinálni, még hozzá egy előttük teljesen közömbös kis maradékországért? Sőt, még talán meg is haragudnának a Magyarországnak küldendő segítségért, az ententenak segítőitársai, — a gyávaságukból, árulásukból most tökélet csináló, jutalmat váró és bőségben tobzódó, apró, rablónemzetek, a Magyarországot körülvevő, fojtogató szomszédok?!...

KUN BÉLA REMÉLI,
HOGY AZ ENTENTE VELÜK TÁRGYALNI FOG

Azt írják Kun Béláék, hogy tárgyalás lesz. Az entente kénytelen velük tárgyalásba bocsátkozni, ezzel a bolsevik kormányt elismerni és felhívni Kun Bélát, hogy küldjön képviselőket, akik átvegyék a békefeltételeket.

Micsoda szégyen lenne az ententere nézve, ha ez igaz lennel!

Megint új rendelettel kedveskedtek Budapestnek. Amikor kezdődött az élelmiszer alapos megfogyatkozása, csak *megengedték* (a burzsujoknak is) a főváros területének az elhagyását — inség miatt. Majd kezdték őket kitessékelni. Most már a kiutasításnál tartanak.

A „munkanélküli jövedelemből” élőknek (így nevezik a burzsujt), megparancsolják, hogy záros határidőn belül hagyják el a főváros területét. Ha van vidéken rokonuk, akkor kötelesek odamenni, ha nincs, akkor „kijelölt helyekre” fogják őket utalni. Nem csak a lakásokban, szállodákban, penziókban fognak razziákat tartani, de még az utcán is felülvizsgálatokat fognak végezni.

A „BURSUJT” KIPARANC SOLJÁK A VÁROSBÓL

Hát volt-e valaha még, ilyesmihez hasonló e földön? Hogy embereket saját otthonukból, házukból, lakásukból, de még a városukból is kiharancsoljanak? De nem megszálló, velük háborút viselt, győzedelmes ellenség teszi ezt, hanem saját honfitársai! Azaz egy csomó aljas, züllött alak, aki véletlenül Magyarország földrajzi határain belül született. Mert több közülük Magyarországhoz nincs.

Ezek a sötét alakok, akik bámulatos jó szimattal érezték meg annak a pillanatnak bekövetkezését, amikor egy földig sujtott, ha nem is saját hibájából, de háborút veszített nemzet annyira elalélt, hogy semminek sem tudott ellenállni, mert nem volt ereje hozzá — és így mindent lehetett vele csinálni...

Miután azonban tudják, hogy hatalmukat éppen a polgárság összeroppanásának köszönhetik és azzal is tisztában vannak, hogy ha ez valamikor, akár saját erejéből, akár külső segítséggel, de talpra áll, magához tér, akkor út a bosszú órája, tehát minden tőlük telhetőt elkövetnek, hogy ez a feltámadás soha be ne következhessek.

Tőlük pedig — ebben az irányban nagyon sok telik. Soha a polgárság nem lenne képes, csak ezredrészében is viszonzni azt, amit vele az eddigi negyedfél hónap alatt elkövettek. Ehhez szükség lenne az ő gonoszságukra.

Most kiutasítják a polgárságot lakásából, elveszik élelmiszerjegyeiket. Megtisztelik azonban őket azzal, hogy ezúttal egyforma elbánásban részesítik — egynémely proli elvtárssal, t. i. a rabokkal és fegyencekkel. Mert azokat is vidékre akarják küldeni, ugyanúgy, szintén kényszermunkára.

Gyöngén állhatnak dolgaik — belsőleg, ha ilyen rendeletekhez kénytelenek folyamodni, amelyek ékesen beszélnek és elárulják mindenki előtt, hogy hogy állnak? Leleplezik való helyzetüket.

JÚLIUS 17.

Valóban csodálom, szinte mondhatnám, hogy irigylen az uramat, hogy legalább ő még meg tudta őrizni belső nyugalmit, lelki egyensúlyát. Álmatlan éjszakákon gondolkozom azon, hogy milyen szerencséje és az Úristennek milyen nagyszerű adománya: az ő higgadt-

sága. Milyen jó számára, hogy nem esik úgy kétségbe, mint én, hogy nem lázadozik, az ellen a sok-sok szörnyűség, rosszaság ellen, amelyben bennünket közel négy hónapja részesítenek.

Hiszen ő nemcsak a testi nélkülözéseket kénytelen mindannyiunkkal együtt átszenvedni, nemcsak a raffinált kegyetlenséggel kieszelt lelki megkínóztatásnak részese, csak úgy, mint mi, nemcsak vagyonát vették el tőle, de tönkretették, megsemmisítették élete tartalmát, majd negyven esztendőnek szellemi termékét, annak a töméntelen, emberfeletti munkának eredményét: mindazt, amit ő a magyar kultúra érdekében fáradhatatlan szorgalommal, roppant kitartással, rengeteg tudással, — a maga hite szerint örök időkre készült alkotni.

Sok egyéb kínzó, marcangoló gondolatom közepette fájó szívvel tépelődöm ezen. Jó barátaink előtt említem is, hogy bámulom őt, aki ezt a számára legnagyobb csapást lelki összeroppanás nélkül képes elviselni.

S íme nemcsak kibírja, — de még ennél sokkal többet is tud.

AZ URAM MEGÍRJA MEMOIREJAIT

Mintha megszűnt volna reá nézve az egész külvilág, minden förtelmével. Belemerül a múltba, visszatér pályája legkezdetére. Összeszedi, rendezi iratait, írásba foglalja, megőrökíti eddigi pályafutása élményeit, eseményeit, eredményeit, összes kiadói működését, az írókkal való érintkezését. Leírva — eddig nem ismert, nem publikált érdekes adatokat: a „nagyokkal”, Jókai-val, Mikszáthtal, Eötvössel stb. való összeköttetéseit. Szóval — pályafutását, emlékiratait írja meg, melyekben azonban benne van az utolsó negyven esztendőnek egész kulturális története.

Hogy az Úristen honnan ad neki annyi erőt, hogy erre képes, ezt igazán még elképzelni sem tudom! Hogy valakinek van annyi lelkiereje, hogy megírja pályafutása történetét, éppen akkor, amikor ennek minden eredményét mesterségesen elpusztítják, ezt nem érem

fel ésszel. S hogy valakiben van annyi optimizmus még ma is, amikor már a reménykedésre sincs erőnk, hogy ezt a nagy munkát megírni merje, még talán abban is bízva, hogy ez valamikor nyilvánosságra is kerül, — ez már csodával határos!

Megkezdnie a dolgot bizonyára nehéz volt neki is. De most, hogy benne van, elmerül benne teljesen. Most nem lát semmit, nem tud semmiről. Nem éli ezt a mai pocsék, megalázó életet, hanem benne él a múltban, a produkálásban. Újból átélvezi az ifjú- és a férfikor lázas tevékenységét. Újból átszenvedi sok és nehéz küzködését. Újból öröm és megnyugvás tölti el szívét az elért szép és nagy eredményekkel szemben.

Egész nap folyton rendez és ír.

És én imádkozom az Úristenhez, hogy neki legyen igaza! Kérem Őt, hogy ez az írás, egy élet működésének tükre ne csak az íróasztal fiókja számára készüljön!

Könyörgök, hogy ne csak pályafutásának képe, de összes eredménye is — mentessék meg az utókornak és a hozzá fűződő név se legyen örök időkre megsemmisítve.

Csak ujságot, az ő ujságjukat kell kezembe vennem s akkor módomban van újból meggyőződni arról, hogy micsoda áldás rejlik abban, ha az ember el tud zárkózni a napi események elől. Ha képes kivonni magát az izgató, vért felkorbácsoló cikkek pusztító hatása alól.

Amikor is a vezércikk (mint a mai is pld.) — reményeket költöget, amelyeket azután a következő írásuk alaposan elpusztít.

A mai „Nincs visszatérés” című vezércikkben — mi-reánk nézve igen biztató momentumokat állapít meg.

Elmondja, hogy dacára annak, hogy július 21-én, éppen a proletárdiktatúra fennállásának negyedik hónapja betöltésének napján, az egész világ proletárjai politikai sztrájkba fognak lépni, mégis ezen biztató előjel dacára a magyar proletártömeg egy részén csüggedés, ingadozás ül. Adja Isten, hogy így legyen!

Sőt, azzal a reánk nézve örvendetes kijelentéssel

folytatja, hogy ez a lelki elernyedés még azokat sem hagyta érintetlenül, akik vezetni volnának hivatottak. És kutatja, hogy mi ennek a csüggedésnek, ingadozásnak az oka?

KUN BÉLA A PROLETÁRDIKTATÚRA
KRIZISÉRŐL BESZÉL

Erre a válasz: Kun Bélának a tegnapi szövetséges központi bizottság ülésén történt megállapítása, hogy a proletárdiktatúra most Magyarországon krízist él át. Még pedig háromfelét. Az első: a hatalmi krízis, vagyis a proletárállam központi és helyi hatalmi szerveinek ingadozása az ellenforradalommal szemben.

A szűkös élelmezés, a nélkülözés: a gazdasági krízis. És végül harmadik: az erkölcsi krízis. Csodálatos, de igaz! Bevallja, ami persze megint nem ujság senkire nézve sem, hogy „nyakunkon a korrupció a proletariátus különböző intézményeiben”.

Nagy bátorság kell valóban Kun Béla részéről ahhoz, hogy ilyen vallomást tegyen! Nagyobb korrupciót és a régi világ ideológiája szerint több és súlyosabb törvénybe ütköző cselekedetet még e földön egy tömegben, egy időben nem produkáltak —, mint amilyent ő maga és társai elkövetnek!

És miután ilyen szépen megmagyarázta a krízis okait, a bekövetkezendő világ-sztrájkjal biztatja proletártestvéreit és mint mindig, ha úgy látja, hogy szükség van holmi doppingolásra, az esetleg visszatérhető kapitalista-uralom borzalmaival ecseteli és a legszörnyűsebb burzsuj-bosszút helyezi kilátásba.

Innen a cikk címe, hogy „Nincs visszatérés”. Ami az ő nyelvükön azt jelenti, hogy nem lehet, hogy nem szabad, hogy visszatérés legyen.

„ÖNVALLOMÁSOK”

Tehát egy „szép léleknek” ezen önvallomásai kis megnyugvással töltenének el bennünket, ha nem következnek mindjárt a másik lapon a reánk nézve sokkal kevésbé kedvező hír. Azt írják, hogy felbomlott a szegedi

„cirkuszkormány”. Ha ez igaz, akkor elég szomorú. De miután nagyon nagyot mondanak, reményilem, hogy talán egy kicsi sem igaz belőle. Ugyanis azt is írják folytatólagosan, hogy nemcsak felbomlott a kormány, de még fel is kínálták azt — a proletariátusnak. Nohát, a kormány tagjainak nevét ismerve, lehetetlenségnek minősítem ezen állításukat.

Ez az állításuk annyira abszurd, hogy nem lehet igaz és így talán az egész hírük csak légből kapott koholmány, hogy ne mondjuk: hazugság.

Ilyen most az ember élete! Idegei nem jutnak egy percnyi megnyugváshoz. Örök hullámvás, picike remény — nagy kétségbeesés között. Parányi örömet felvált — tengernyi bánat.

És folytonos találgatás, folytonos tépelődés. Mi az igazság? Mi van a sorok mögött? Mi vár reánk ma, mi lesz velünk holnap?!

JÚLIUS 19.

ÚJABB PROKLAMÁCIÓK

Csupa kiáltvány, csupa proklamáció! Nagy, hangzatos, a rendes frázisoktól csepegő és a „világ proletariátusához” intézett kiáltványban *Kun Béla* és *Garbai Sándor* elszavalják, hogy micsoda óriási dolgokat cselekedtek, hogy küzködnek, hogy vívódnak, hogy éheznek (!), hogy izzadnak és vergődnek, sebzett ujjakkal vérezve munkálkodnak a dolgozók jövődjének épületén! Két hosszú hasábon át így szónokolnak. S miután bőségesen, részletesen tudatták a világ proletárjaival csodás, heroikus működésüket, most támogatásra szólítják őket fel. Erős a bizalmuk saját erejükben, de azért nem ártana, hogyha a világ proletariátusa segítségükre jönne. Mert „a mi vereségünk a ti végzetetek lenne”. . . „Le kell hát ráznotok magatokról a burzsoáziának lakájhadát” stb., stb. „A ti fellépésetek július 20. és 21-én tanúbizonysága lesz annak, hogy a proletariátus vaskényszerrel van kötelezve a hivatás teljesítésére.”

Ezért a felszólításért lát napvilágot a proklamáció. Ezt akarják, ezt óhajtják természetesen.

A KIHALÁSZOTT, KIFOSZTOTT TÓ

A világon azonban semmi sincs vég nélkül, még a legnagyobb, a leggazdagabb tónak is kifogy az állománya, ha folyton és sokat és sokan halásznak benne és soha nem gondoskodnak a pótlásról, a tenyésztésről. Ha mindent kihalásznak belőle és nem hagynak még annyi anyagot sem benne, — hogy szaporulat-lehetőség is legyen.

Már pedig ők olyannyira dőzsöltek, a szokatlan bőség annyira fejükbe szállott, hogy még gondolni sem tudtak másra, mint arra, hogy kiki mentől jobban, mentől intenzívebben vegye ki részét a tobzódásból.

Egyszerre azonban arra eszmélnek, hogy a halászat eredménye gyengül. Nekik még persze telik. De a szolganeplség, amelyre pedig szükségük van, amely alátámasztója hatalmuknak, kiszolgálója szeszélyeiknek — parancsaiknak, már igen szűkösen él. Már panaszkodik, már zúgolódik.

S amint az nagyúri háztartásoknál lenni szokott, hogy a személyzet sokkal nagyobb számú, mint az uraság, itt is így van. Már pedig abból baj származhatik s nem is kicsi, ha a szolgák serege föllázad, megtagadja az engedelmességet. Ki fogja őket őrizni, kiszolgálni? Ki fogja nekik a még meglévő maradék halakat kifogni?

Itt gyors segítségre van szükség.

Ha az ő szolgaseregüknek már felnyílt a szemük s nem hajlandók magukat tovább bolondítani, nagy a világ, — szerencsét próbálhatnak másokkal is. Ahogy az elbolondítás művelete sikerült itt, — mégpedig fényesen, most majd a szirénhangoknak, a csábító ígéreteknek talán más országok „szolgaserege” is be fog hódolni.

Ha sikerül fölláztatni a „világ proletárait”, akkor diadal! Ha nem, akkor legalább megpróbálták. Nem tehetnek maguknak szemrehányást, hogy csak valamit is elmulasztottak tenni veszélyben levő hatalmuk alátámasztására.

A másik proklamáció: Varga Jenőtől, a népgazdasági tanács elnökétől származik. A vörös katonákhoz szól. Ok és okozati összefüggés van e két kiáltvány között. Ha nem tartanak szükségesnek a vörös katonákhoz „kérő szóval” fordulni, hogy takarékoskodjanak, ne prédáljanak, gondosan bánjanak minden jószággal, mely kezükön megfordul, ne hagyjanak elpusztulni semmit sem, aminek valami értéke van, akkor — arra sem lenne még oly égető szükségük, hogy a világ proletariátusának a fülét telekiabálják segítségkérésükkel. Nem lenne szükség arra, hogy minden tőlük telhető ékesszólással lázadásra, forradalomra bízassák őket.

A vörös katona volt eddig kényeztetett kedvencük. Az őrizte a hatalmukat. Az vívta ki, mindenféle gyáva cseh és oláh katonával szemben a „fényes” győzelmeket. A diktátorok után persze, a vörös katona részesült első sorban minden jóban. Ő lesz az utolsó, aki nélkülözni fog. Őt nem szabad megharagítani. Őt nem szabad elkedvetleníteni. Belsőleg úgyis elég rossz már a helyzet. A külfölddel szemben a vörös hadsereg a támasz, a védelem, a presztizs.

És most mégis szükségesnek látják őket nem megrendszabályozni, de felkérni, hogy mit tegyenek és mit ne tegyenek!

*KÉRELEM A VÖRÖS KATONÁKHOZ,
HOGY NE PAZAROLJANAK ÉS NE LOPJANAK*

A vörös katonákat arra kérik, hogy vessenek véget a hadseregben folyó élelmiszer-pazarlásnak. Ne főzzenek többet, mint amennyire szükség van. Ne engedjék kiönteni az ételmet. Ne hagyják „elidegeníteni” a hadsereg tulajdonát képező dolgokat: cipőt, ruhát, ételmet, bőrt vagy bármi egyebet! — Ez minden kommentár nélkül eleget mond!

Hogy akkor, amikor az országban, nemcsak a polgárság (mert azzal a kutya sem törődik), de már a proletárok tömege is éheznek, ilyen intelmeket lehet és kell intézni a hadsereghez, ez mutatja, hogy milyen állapotok uralkodtak ott eddig.

Ez nyilvánosságra hozza azt, ami eddig sem volt titok, hogy mindazt, amit a nagy rablásokból megszereztek, ami a vezető körök orgiáiból megmaradt, mindazt a vörös hadsereg kapta. Az otthonlévőknek már csak morzsák, maradékok jutottak.

A mostani kérelem nemcsak azt tárja fel, hogy milyen világ uralkodott katonaságuk körében mostanáig, hanem az itthoni, jelenlegi állapotokról is lerántja a leplet. Most, amikor, bár udvarias formában kesztyűs kézzel fogva meg a dolgot, de mégis szemükre hányják a vörös katonának nagy pazarlását, mikor figyelmeztetik őt a rendkívüli takarékoság szükségességére, mikor felszólítják őt „minden hulladék összegyűjtésére”, ezek a kérések és figyelmeztetések hangosan beszélnek arról is, hogy milyen a helyzet idehaza.

Nem leplezhetik tovább, hogy most már nemcsak az élelem, hanem minden egyéb, a „hadviseléshez” szükséges anyag is erősen fogytán van. Még az ő számukra sem tudnak minden szükségeset előteremteni. (Az itthonlévőknek pedig már csak morzsa se jut.)

A BEVALLOTT ZÜLLÉS

Züllésüknek ily hírét nagyon jól esik hallani burzsuj-fülnek!

Mi magunk az éhségre — annyira, amennyire csak lehet — már jóideje trenirozva vagyunk.

Ki van zárva, hogy a népbiztos elvtársak, a kormány magas körei, avagy csak a proletártestvérek is, velünk e téren nemes versenyre óhajtanának kelni. Ők nem juthatnak ennyire. Az ígért paradicsom helyett — a koplalást minden vonalon nem fogadnák el. Ha nem sikerülne a diktátoroknak külső segítséggel, vagy valamely más, általuk kieszelendő módon segíteni az általános helyzeten, akkor bizonyára náluk már megszokott leleményességgel segítenének magukon, a saját külön állapotukon.

Hogy lemondának-e? Megszöknének-e? Nem tu-

dom. Mindenesetre azt tennék, amit magukra nézve a legjobbnak, legüdvösebbnek gondolnának.

A hátramaradó proletártestvérekkel éppen annyit törődnének, mint eddig törődtek. „Utánunk az özönvíz!” — És ha ebbe belefűlnének a burzsujokkal együtt a szeretett prolik is, az őket egy percig sem zavarná, vagy búsítaná.

Az a bolond embertömeg, amely annyira felült nekik, otromba nagy hazugságaikat mind készpénznek vette, nem is érdemel különb sorsot, — bizonyára így gondolnák. S ebben némileg igazuk is lenne!

Egyre korholnak és figyelmeztetnek barátaink, hogy ne engedjem át magam annyira a csüggedésnek, kétségbeesésnek! Mert már nem lesz eröm örülni, ha szabadulásunknak, megmenekülésünknek órája üt.

AMI HELYREHOZHATATLAN, PÓTOLHATATLAN ...

Erre a válaszom rendesen az, hogyha meg is érném ezt a csodát, ha lehetne is ébredés ebből a Dante poklában is méltó helyet foglalható álomból, — ki adná nekem, nekünk vissza azt, amit pótolhatatlanul, visszavonhatatlanul elveszítettünk?

Ki támaszthatná fel szegény édesapámat?

Ki adná vissza szegény, szerencsétlen édesanyám lelki egyensúlyát? Bizonyos, hogy nagyon örülnék, ha életünk megrontóinak, tönkrevetőinek pusztulniok kellene. De az is bizonyos, hogy az én örömöm mellé, örök kísértársul — erre az életre — odaszegődött, a fájdalom is.

JÚLIUS 19.

Az a kivételes szerencse is osztályrészem lett, hogy két lakóhelyen, két házban élvezem az „öntudatos proletár” burzsujjelenes kifakadásait, dühöngéseit.

Az egyik házban, a mienkben alszom, a másikban, édesanyáméban meg a nappalokat töltöm. Édesanyám és a magunk „háztartás”-át vezetem. Itt, majdnem az

egész ház, a házmesterrel az élükön gonoszul, gyalázatosan viselkedik.

Kitör belőlük az alantas lelkek bosszúja azokkal szemben, akiknek hálára vannak kötelezve. Nincs olyan nap, amikor ki ne találának kisebb-nagyobb szekaturákat életünk elkeserítése céljából. Minálunk a lakók nagyjában, a házmester különösen jól viselkedik. Itt, viszont vannak a hivatalnokok között — igen minimális számban ugyan, — de olyanok is, akik valószínűleg mint legkevesebbé tehetségesek, vagy legkevesebbé szorgalmasok nem igen juthattak valami vezető, fényesen dotált pozícióhoz azelőtt. Ezeké most a világ. Ezek most leterrorizálják volt feljebbvalóikat és természetesen legjobban dühöngenek a vállalat volt fejével szemben.

*AZ ALANTAS LELKEK HATALMI
MÁMORA*

Vállalatunknak elég obskurus alakja lehetett az is, akinek én eddig még nem hallottam és aki most vezetőserepet tölt be a szocializált üzemnél. S mint ilyen, persze a legnagyobb terrort fejt ki. Lázítja, bujtogatja a többieket. S ha a legkevesebbé észreveszi, hogy valamelyik hivatalnok, vagy csak volt szolga is (akik persze most szintén első szerepet játszanának), annyira megfélelkezik magáról, hogy önkéntelenül is némi respektust tanúsít volt urával és főnökével, vagy valamelyik volt feljebbvalójával szemben, nohát akkor van olyan patália, hogy csak úgy reszket tőle a ház! Van módomban ezekben a kitörésekben naponta gyönyörködni.

Miután „lakásunk” az iroda közepén van elhelyezve, hát mindig hallhatom, amikor végigjárja az összes helyiségeket és előveszi az egész személyzetet és prédikál nekik. Kiabálva, ordítva több öntudatot kíván, kevesebb szolgálalkúságot. Bujtogat és lázít annyit, amennyi egy ilyen tudatlan senki és semmi-alaktól, aki azonban most hatalmat érez a kezében, kitelik. Ma azonban, már korán reggel hallottam ennek az előttem már nem ismeretlen hangnak megnyilatkozását.

Eleinte nem tudtam elképzelni, hogy mi lehet ez, hogy már ily korán jutok ehhez az élvezethez. Hiszen proletárdiktatúrában élünk, amikor és ahol senkisésem dolgozik. Az emberek, a hithű prolik, azt sem tudják, hogyan üssék agyon a napot. Hát mi értelme lenne az irodába korán jönni, a semmittevést már korán megkezdeni? Mi maradna akkor későbbre?

Én a fürdőszobában mosakodtam, amikor a nyitott ablakon át az udvarról hangzik fel a nagy lárma.

A HÁZMESTER LECKÉZTETÉSE

Kinézek, hát meggyőződöm róla, hogy megint X. úr, a volt senki, most a nagy, tanácsköztársaságbeli Valaki ordít és szidalmazza a házmestert, mert nincs benne proletáronérzet, nincs benne öntudat és a proletárnak, a jó Isten tudja — még mi minden szükséges kelléke hiányzik belőle.

Úgy látszik, rajtakapta, rájött, hogy még mindig nem tudta tisztességes voltát feladni és aszerint viselkedni. S ennek a negatívumnak észlelése pozitív vörösposztóként hat egy újdonsült vörösön izzó hatalmasságra.

Szegény József alig mert válaszolni. Nem is igen hallottam a hangját. Legázolta, letaposta a szitkok özöne és a fenyegetések áradata, hogy mi fog vele történni, ha meg nem változik és nem fog hamarosan megtelni a hithű proli erényeivel. Túloznék, ha azt állítanám, hogy az ilyen jelenetek, illetőleg ordítózások meghallgatása már korán reggel, valami jó stimulálószernek bizonyulna egész napi hangulatomra.

Az a tudat, hogy saját volt házunkban, saját volt vállalatunk alkalmazottja, — ilyen hangon mer beszélni, így meri lázítani volt házmesterünket, ellenünk és a vállalat érdekei ellen, — minden volt feljebbvalója ellen, — valóban nem kevésbé viseli meg már végső elernyedésben vonagló idegeimet.

JÚLIUS 20.

A tejcarnokban úgy látszik, elég bizakodó a hangulat. Az ellenforradalom óta, amióta megtudtam, hogy önagysága nemcsak passzívan hithű proli, hanem annyira aktív, hogy agitáló tanfolyamot *vezet*, azóta már nem nagyon kérdezősködöm, mint azelőtt, hogy mi újság?

Legfeljebb meghallgatom, amit magától elmond. Vagy csak arcát tanulmányozom.

IZGALOM A TEJCSARNOKBAN

Tegnap örvendetes izgalom látszott rajta. Kipirult, tett-vett a szomszéd helyiségben. Azonfelül asztalt terített a bolthelyiségben 3 személyre.

Mindjárt el is magyarázta nagy büszkeséggel, hogy a fiát és annak egy barátját várja ebédre. Nem is csekélység az, mikor valaki egy olyan nagy hatalmasságot, mint amilyennek a fiát mondja, — láthatja ebédre magánáll

Amikor az emberek boldogok, akkor a szívük is inkább kinyílik. Meg azután jól esik egy kicsit eldicsekednünk azzal, amink van, akkor, amikor a legtöbbnek már semmije sincs. Igaz, hogy a mai világban, ez nem túlságosan okos dolog. De mi baja történhetnék egy olyan embernek, illetőleg asszonynak, akinek a fia olyan nagy úr, azaz pardon, elvtárs, aki olyan elsőrangú vezetőszeretet tölt be a Tanácsköztársaságban? Ki merne hozzányúlni? Ki merne felette kritikát gyakorolni? Ki merné egyáltalában nála észrevenni azt, ami talán nem egészen helyénvaló?

MEGKINÁLJÁK A KIÉHEZTETETT BURZSUJT TÉSZTÁVAL

Szóval, kihozott egy nagy tál meleg, akkor készült cseresznyés pitét. Megkínálta vele a sápadt, lesóványodott, mély gyászban lévő burzsujt.

En először persze, köszönettel lemondtam róla. Elhíhető, hogy legkisebb gusztusom sem volt a fennforgó viszonyok és körülmények között a kínálatnak eleget

tenni. A gyomrom korgott ugyan, — de a Tanácsköztársaság egy hatalmassága számára, az anyja által készült sütemény, nem hatott reám vonzóerővel.

Az asszony unszolt. Bizonyosan sértésnek vette volna most már, ha visszautasítom. S azt a luxust, hogy megbántson egy uralmon levő elvtársat, nem engedheti meg magának ma — egy burzsuj. Még hozzá egy olyan, akinek nagy szüksége van arra a fél liter tejre, amelyhez az ő kegyelméből jut.

Vettem egy darabot. Azt hiszem, jó volt. Nem tudom. Minden éhségem dacára, a gyomrom, amelynek már régen nem jutott ilyen „luxus étel” osztályrészül, nem tudott kritikát gyakorolni. A kísérő körülmények miatt elvesztette ítézőképességét. Nem tudott élvezetet találni abban az ételben, amelyről tudta, hogy annak a szörnyű gonosz benyomást tevő fiúnak készítették.

Azt állítják, hogy a szívhez vezető út, néha, némely embernél a gyomron keresztül vezet.

Ezúttal fordítva volt. A szív tiltotta el a gyomornak, hogy éljen jogával és élvezetet találjon egy rég nélkülözött és más körülmények között neki bizonyára igen jóleső falatban.

Országos Könyvtár JULIUS 22.

Hála az Istennek, július 22-ét irunk! Napokon át egyebet se hallottunk, egyébről sem olvastunk, egyébtől sem féltünk (egyelőre!) mint attól a monstre, — az egész világon keresztül-kasul, — Európa és Amerika összes államaiban véghezviendő óriási — munkássztrájkról. Arról a nagy proletár manifesztációról, amelyet a világ összes proletárai fognak produkálni július 21. és 22-én, amellyel dokumentálni akarják együttérzésüket az orosz és magyar Tanácsköztársasággal és amelynek óriási felfordulás lesz következménye mindenütt. Eredménye pedig urbi et orbi: a proletárdiktatúra kikiáltása.

Már azt is jelezték, hogy Bajánóban, Firenzében be sem várva a monstre sztrájkot, már átvette a munkásság

a hatalmat. Észak-Amerikában, Németországban, Elzászban, Tirolban, már a terminus előtt kitört a sztrájk. És még sok-sok hasonló, nekik jóleső, minket megfélemlíteni akaró hírt közöltek már 20-án. S íme, elmúlt a két kritikusként ígért nap és csönd van. Nem hallatszik semmiféle hírről, hogy bárhol valami országok, — államok rendjét felforgató esemény történt volna.

Igaz, hogy már tegnap pedzették, hogy a forradalmak kitörése nincsen dátumhoz kötve, eddig azonban, a nagy terminus előtt, más nézetek voltak.

Eddig szörnyen sokat vártak magukra, s az egész világ proletariátusára nézve, ettől — a minden országra kiterjedő roppant méretű demonstrációtól. Most, hogy úgy látszik, sehol, semmiféle világrendítő esemény nem történt, egyszerre „nincsenek még hírek az első nemzetközi cselekvés arányairól és sikeréről!”

Egyszerre konstatálják, hogy rájuk nézve a forradalmi harc egy napjának ide-oda billenő esélye sem optimizmusra, sem pesszimizmusra jogot és okot nem ad.

Úgy látszik, hogy ő maguk sem hiszik és remélik, hogy akadna valaki, aki az ő mindennapi firkájukat olyan figyelmes olvasásra méltatná, hogy még másod-, vagy pláne harmadnap is emlékeznek arra, amit akkor írtak. Mert akkor talán mégsem mernének ily nagy következtetlenséget írásban leadni!

Miután nem tudják ma olvasóiknak az ígért világrengető történetek leírását nyújtani, vigaszul, hogy ne érezzék sokáig a csalódottság fájdalmait, közlik ehelyett a Daily News-nak intervjúját Kun Bélával.

A „DAIL NEWS“ INTERVJÚJA KUN BÉLÁVAL

Szinte hihetetlen, hogy egy valamirevaló angol újságírója szóbaállt ily alakokkal! (Ha ugyan igaz! Mert a kételkedés az ő közleményeik igazságában sohasem felesleges. Ambár közölnek néhanapján egészen jó újságok is — akár brigantívezérekkel folytatott diskurzusokat is.) Ez az angol újságíró, persze nem tudhatja azt, hogy micsoda

kitűnő úriemberi magasságban áll egy briganti is a „mi” külügyi népbiztosunk felett. A népbiztos a Hungáriában, saját külön szovjetpalotájukban fogadta az újságírókat.

Ami a régi világban kissé szokatlan lett volna ilyen alkalmaknál, neje ő kegyelmessége is jelen volt. Ennek a jelenlétnek a konstatálásánál kezdi az angol az intervjút és kiemeli még azt is, hogy „egyszerűen öltözött hölgy”, — ő excellenciája. Minthogyha ez nem lenne magától értetődő dolog, hogy egy „népbiztos”-né egyszerűen öltözködik!

Miután már kissé kicsodálkoztuk magunkat ezen a szokatlan kezdeten, csakhamar rájövünk arra, hogy miért kellett egy „külpolitikáról” folytatott diskurzust a népbiztosnéval és ruhájának leírásával kezdeni.

Tartozott ezzel az udvariassággal az őt „igen előzenyenyen” fogadó népbiztos elvtársnak. Ő is úgy kezdte meg a „diplomatus” beszélgetést, hogy „keserűen kifakadt a feleségéről világszerte elterjesztett kósza hírek ellen, melyek szerint a felesége divatos ruhákat és kalapokat vett Bécsben!”

KUN BÉLÁNÉ RUHÁI

Hallottak-e valaha a régi búrzsujvilágban, olyan kacagtató dolgot, hogy a megintervjúvolandó miniszter — a külügyi politikájára kíváncsi újságírónak legelső sorban a felesége toilettejéről kezd beszélni?

Tagadhatatlanul eredeti, egészen egyéni és új formája ez, egy külügyminiszter vagy mondjuk külügyi népbiztos politikai megnyilatkozásának.

De, *ahogy* folytatja, ez minden nagy szomorúságunk mellett, hahotára ingerel.

„Ugyan mi szükség van arra, hogy ellenségeink a feleségeinket megrágalmazzák? Hát nyoma sem maradt bennük az udvariasságnak?”

Ezt kérdezi Kun Béla!

Egy ember, aki soha nem riadt vissza attól, hogy ő maga legfelsőbb személyében, vagy ha kényelmesebb volt neki, hát pribékjei által, — lopjon, raboljon, gyilkoljon!

Ez az ember mer panaszkodni oly címen, hogy az ellenség elég „udvariatlan” és a felesége „ruhájáról” mer írni!

Nincs a polgári törvénykönyvben olyan bűnözési esetről szó, amelyet ő maga el nem követett volna és ő „udvariassági” hiányt panaszol fel az ellenségnél, emiatt siránkozik!

Ha lenne a vörösvilágban élclap, ha lenne ember, akinek ma kedve lenne ilyesmit csinálni, vagy akárcsak olvasni ilyesfélét, — hát Kun Bélának ez a mondása bátran odakerülhetne.

No és most térjünk át magára a tényállásra Kun Béláné ruháit illetőleg. Hát igenis, én elhiszem neki, hogy ma már nem vesz ruhát Bécsben, mert már nincs erre szüksége. Azt is elhiszem, hogy most már egyszerűbb a ruhája. Jobb ízlésű, előkelőbb és jobb forrásból való is. Sok fejtörést és fáradságot sem okozott neki — a csináltatása. Készen jutott hozzá. Hogy hogyan és miképpen, azt elmondta az a bizonyos szobalány, akit a népbiztosék szerződtettek, de aki úgy látszik elég korlátolt volt és nem tudta ezt az óriási szerencsét kellőképpen méltányolni, és otthagya őket. Tőlük eltávozva elmondta, hogy felismerte a ruhákban, az ezüstökben, a sok ládába rejtett kincsből előbbi gazdájának, báró X. úrnak jogos tulajdonát . . . Így persze mindenesetre jobb és szebb dolgokhoz jutott kényelmesebben Kun Béláné, mintha saját ízlése szerint vásárolt volna Bécsben.

Miután a ruhaügyet elintézték az angol újságíróval, — a politikára került a sor. Szegény, becsületes, igazmondó Kun Bélának megint csak panaszkodnia kellett az entent szószegésén! Clemenceau ígéretet tett neki és megszegte a szavát! Hát hallottak már ilyent? Hogy éppen vele kellett ilyen injuriának megtörténni, vele, aki fel se tudja fogni, hogy még ilyesmi is lehetséges! Ő vele, aki nem lenne képes soha hazugságot kiejteni, aki előtt az adott szó szent!

Hát hiába, ilyen mókákat kell közölnie az újságnak akkor, amikor tudósítást várnak, — de hiába — a nagy világfelforgatásról.

Ők maguk, a vörös katonák megtartották a világsztrájk tiszteletére rendezett ünnepélyüket ennek elmardása dacára is. Elvük, hogy nem lehet eleget ünnepelni. Dolgozni úgysem dolgoznak, hát valamit csak kell csinálniok. A vérmezőt szentségtelenítették meg ezúttal is parádéjukkal! És hogy beszéd volt töméntelen, ez magától értetődik náluk.

JULIUS 24.

A multkori hírük, a „feloszlott cirkuszkormány“-ról megint azok közé az igazmondások közé tartozott, amelyekről azt szokták mondani, hogy rosszabbak a hazugságnál. Amikor is egy csöpp igaz mag nagy tömeg hazugságba van bepólyázva.

Most már közlik, hogy újból megalakult a „cirkuszkormány“. Valószínűleg csak holmi személyi változások voltak. S ez még korántsem baj. A baj az lenne, ha ott Szegeden, a fehérek, — akár a franciák ellenkezése, akár Isten mentsen, a vörösök túlerőre jutása miatt kénytelenek lennének — küzdelmükkel felhagyni.

Hála Istennek, ez nem történt meg.

A VÖRÖS KATONÁK AZ OLÁHOK ELLEN MENNEK

Ellenben azt jelentik, hogy a vörös katonák átkeltek a Tiszán. Állítólag fegyverrel akarják megszerezni azokat a területeket, amelyeket az entente a fegyverszüneti szerződés értelmében nekik ígért, de amelyeket az oláhok nem akarnak kiüríteni.

Megint csak abban a szörnyűséges helyzetben vagyunk, hogy a bolsevizmus kitörése előtti, legutolsórangú ellenségünknek még inkább kívánjuk a diadalt, mint Kun Béla vörös hordáinak.

Már pedig, igen kétes, hogy ők maradnak-e felül? Mert a vörös hadseregben a sok-sok söpredék anyag között, mégis vannak belekényszerített jó magyar katonák is. Mikor volt képes valaha is, az oláh katona, felülkере-

kedni, győzedelmeskedni a bátorságáról, vakmerőségeről híres — magyaron?

Attól félek, hogy ha nekimennek komolyan az oláhoknak, — ugyancsak gyorsan fogják ezek szedni a sátorfájukat, — hacsak nem kapnak entente segítséget.

Úgy tapasztaljuk azonban, teljes négy hónap óta immár, hogy ez az „entente segítség”, amelyről folyton ábrándozunk, álmodozunk, — egy olyan *pium desiderium*, amely örökké az is fog maradni, soha be nem fog teljesülni.

Kémeik azonban szorgalmasan működnek. Ki akarják érdemelni fényes dotációjukat. Folyton és mindenütt szimatolnak. Úgy gondolom, hogy kimutassák nagy buzgalmukat, ha éppenséggel nem találnak valami jelentenivalót, akkor fantáziájuk teremt holmi kis szenzációt.

Tele nagybetűs cikkekkkel ma az újságuk a legújabb „botrány”-ról. A „keresztényszocialista zsványok aknamunkájáról”. „Lelepleznek” egy Wagner Antal nevű keresztényszocialistát, akinek szörnyű bűne, hogy a bolsevisták ellen uszító röpiratokat osztogatott az utcán, mégpedig „szociáldemokrata jelszavak leple” alatt.

Ebből az alkalomból megint egyszer szabadfolyást engednek érzelmeiknek a burzsujjal szemben. Megered szidalmaiknak az áradata.

Nem rossz jel a mi számunkra, túlnagy érzékenységük és a túlságos reagálásuk minden csekélységre. Ha olyan nagyon rendben lenne a szénájuk, akkor igazán nem hozná ki őket annyira sodrubból minden apró, jelentéktelen dolog.

De persze, mikor már úgy áll a helyzet, hogy vissza kell szívniok majdnem minden eddigi rendeletüket. Most például a „batyuzásról” szólót is. Ez már magában is magyarázza némileg nagyfokú idegességüket, ingerültségüket.

BATYUZÁSI TILALOM

Most már *senkinek* sem szabad élelmiszert vidékről behoznia. Figyelmeztetnek mindenkit, hogy hiába utazának vidékre, hiába vásárolnának ott, — a vonatokon

működő mozgóórség és a fővárosi állomásokon külön szervezett karhatalmi kirendeltségek feltétlenül elkoboznának mindent.

Tehát már úgy vagyunk, hogy most már a többiek is: az „ügyesek” is csak úgy fognak élni, azaz koplalhatni, mint mi, akik sajnos sohasem voltunk képesek városi inséges életünket falusi kirándulások útján kissé elviselhetőbbé tenni.

Jelenti pedig ez újabb intézkedésük azt, hogy most már olyan a helyzet, hogy ha a proli elvtársakat csak némileg is ki akarják elégíteni, akkor még a vidékről is mindent maguknak kell összevásárolniok, összekoldulniok — vagy mondjuk, rekvirálniok, hogy minden, ami megszerezhető, a prolinak jusson, — a burzsuj pedig lehetőleg mentől előbb és mentől alaposabban haljon éhen!

A fővárosban ugyanis már régen így van. De a proliknak s az ügyes, vagy vidéki összeköttetéssel bíró polgároknak még mindig megvolt az utolsó refigiumuk, — a vidék. Amazok egyre utazgattak „balyuzni”, ezek vagy ugyanazt cselekedték, vagy az eredményes portyázásról visszatért prolitól nagy pénzen (no már persze kéken), de sokkal inkább, még valami értékes dolgokért, ruhákért, fehérneműért, cserébe megvették a préda egy részét. Szóval, ha nem csurrant, hát cseppent nekik mégis, innen vagy amonnan.

Most azonban véget vetnek a „csöppenés”-nek is, minden legkisebb nyilást is be akarnak dugaszolni.

JÚLIUS 25.

VÖRÖS GYŐZELMEK!

Diadalmos hírekkel telt jelentésük a „román harc-térről”. A vörös katonák „példátlan” energiával, eredményesen kergetik a románokat, akik csúfos kudarcot vallottak.

Valóban már egészen kimerül, elernyed az ember

ebben a folytonos — lelki tortúrában. Ebben a folytonos reménykedésben és csüggedésben.

Más emberek, osztálytársaink a közszenvedésben összebujnak legalább a családban, otthonukban. A közé a négy fal közé menekülnek, ahová még nem tolakodott be a proletár s ott igyekeznek ideig-óráig megfélekedezni kínos helyzetükről.

Nálam a kín, a szenvedés a maga egész nagyságában és mélységében ott éri el tetőfokát. Ott, ahol hiányzik szerető édesapám. Ott, ahol üresen marad helye az asztalnál, ahol étkezni, — a karosszékben, ahol olvasgatni szokott. Szaggatja a szívemet az ágyának a látása, melyet már nem vetnek meg neki soha, mert kint a kemény földben alussza már örök álmát.

De ott van édesanyám! A fájdalomnak a megtestesült élő szobra. A kétségbeesés paroxizmusa vesz erőt rajta. Egy vigkedélyű, a világot, mindent a legrózsásabb fátyolon keresztül néző, fiatal, életvidám, csupa napfény, csupa mosolygásból álló teremtés is igen rövid idő alatt teljesen letörne mellette. Megrokkanna. Elveszíténé életkedvét, lelki-ruganyosságát. A rózsaszín fátyolt a legsötétebb fekete váltaná fel, nála is. Hát akkor mit szólnak, mit tegyek én, aki magam is szenvedek nagyon szegény édesapámért!

Hát nem lett volna sokkal jobb nekem is, meg talán a környezetemnek is, ha az én szeretett Bäcker tanárom, ahelyett, hogy sikeresen megoperál a múlt évben, nem ébreszt fel többé hosszú narkózisomból, hanem elbocsát az örök éjszakába? Hiszen akkor minderről a szörnyűségről nem tudtam volna, amelyet négy hónap óta átéltem. Ha akkor örök álomra húnyom a szemem, de sok szenvedéstől szabadultam volna meg. Pedig akkor nem szívesen hagytam volna itt az uramat, a szüleimet.

Mit tudtam még akkor, hogy mi vár reánk, hogy mi lesz velünk?!

Hogy sejthettem volna, hogy a háború befejezése annyi elképzelhetetlen, ismeretlen, szörnyű szenvedést hoz majd reánk!

Hogyan képzelhettem volna el az elképzelhetetlent, hogy míg a háborúban ellenség kezétől pusztultak — sajnos — szegény katonáink, a „békének” csúfolt utána következő időben, — hazánkban született, tehát a „honfittárs” nevét bitorló sötét alakok folytatják a pusztítást mindenben, anyagban, értékben, de ami a legszomorúbb, emberben is. De míg amazok a harctéren, férfi férffel, fegyver-fegyverrel állott szemben, — idehaza állig felfegyverzett haramiák pusztítanak el védtelen embereket, gyenge asszonyokat, gyermekeket, aggastyánokat. Mert nemcsak a fegyverüket használják és nem úgy, mint a becsületes katonák szemtől-szembe, hanem gyilkolnak éheztetéssel is. Ölnek, a lelkek megkínzásával. Sokszor már a szegény áldozat annyira nem bírja a szenvedéseknek és az életnek terhét, hogy — önként eldobja magától.

Elszökik, megmenekül a továbbiaktól... Bekövetkezik az a perc, amikor a szegény, agyonnyomorított ember oly sötétnek, oly vigasztalannak, oly tökéletesen beborultnak látja az égboltot, hogy el sem tudja képzelni, hogy azon valaha olyan csöpp kis nyílás is támadhatna, amelyen egy pici kis világosság, egy kis derű, egy kis fény hatolhatna be. Úgy érzi, hogy már nincs ereje várni, sem reménykedni, csak — elmúlni, csak meghalni...

Országos Széchényi Könyvtár

JÚLIUS 26.

Ha le tudjuk győzni undorunkat és átlapozzuk azt az ellenünk szóló förmedvényekből összerakott szenny-lapocskát, a „Vörös Ujság”-ot, az néha még — humorral is szolgál.

A „VÖRÖS UJSÁG” ÖNKÉNYTELEN HUMORA

Ők, akik legfőbb alapelvül tüzték ki maguknak az adminisztráció egyszerűsítését, a bürokrácia megszüntetését, mindenben gyönyörű, világító, mindeneket meggyőző példáját adják ebbeli működésüknek. Nem restellem a fáradságot, hogy leírjam, mit kell például csinálni a *leegyszerűsített* eljárású Tanácsköztársaságban, ha az

emberrel megtörténik pl. az a baj, hogy hirtelen üvegesre van szüksége.

A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG „LEEGYSZERŰSÍTETT”
ADMINISZTRÁCIÓJA

Ebben az esetben a teendői a következők:

1. A lakó tartozik a házbizalmival igazoltatni, hogy szükség van a törött ablak pótlására.

2. Ezen igazolványt a kerületi munkástanács műszaki hivatalával kell láttamozni.

3. E láttamozott igazolvánnyal a kerületi üvegesüzembe kell menni, honnan felmérőt küldenek ki a méretek megállapítására és az árak kiszámítására.

4. A méret-jegyzékkel az üvegezési központba kell menni és a már megállapított árat, illetve összeget be kell fizetni.

5. Az összeg befizetése után az üvegezési központ munkajegyet állít ki, amely jegyet a kerületi üvegesüzembe kell vinni.

6. A munkajegy beszolgáltatása után, az üvegesüzem kiküldi munkásait a kívánt munka elvégzésére.

Ennyi az egész, tovább nincs.

Azt hiszem, télvíz, fagy, hó idején inkább törött ablakok mellett él tovább mindenki, semhogy ezt a törtúrát, ezt a komédiát elszenvedné, megcselekedné.

Ami az ablakokra vonatkozik, ugyanez az eljárás érvényes minden szükségleti cikkekre, a cipőtálpalástól kezdve a személtlapáig, a gombostűtől kezdve Dosztojev-szkij regényéig.

Mindent csak a leglehetősebb kerülő utakon, a legkomplikáltabb módon, a legóriásibb utánjárással, fáradsággal lehet megkapnia, még a prolinak is!

A burzsuj pedig még mindezek mellett, még annak a veszélynek is ki van téve, hogy a kálvária első pontjánál megakad — és nem mehet tovább! Mert az ellen nincs apelláta, ha a tisztelt házbizalmi elvtárs vétőt mond és úgy találja, hogy a burzsujnak nincs okvetlenül szüksége pl. — személtlapátra. Nem tudom elképzelni,

hogy micsoda nagy és sürgős szükségletünk lehetne az pl., amire szegény édesanyámnak házbizalmi gazembere nekünk igazolványt adni — hajlandó lenne. Talán korporsóra. De még az sem bizonyos. Úgy vélekednék, hogy a burzsujt anélkül is el lehet temetni.

Míg a hithű, vörösen érző prolik, akikkel szemben a házbizalmi a legmesszebbmenő előzékenységgel tartozik, még azok is, honnan vennék az időt, bármi szükségletük beszerzésére, mikor kérdéses, hogy csak *egyetlen* egy ilyen, fentebb leírt procedurát huszonnégyszer óra alatt képesek lennének-e elintézni?

Hol maradna az idő, bármiféle munkára, produkálásra? Hátha, Isten mentsen, még egy kabátgombjuk is leszakadna? Mi lenne akkor? Még ha módjuk, még ha kedvük is lenne valamiféle munkához hasonló tevékenységre, teljesen lehetetlenné teszi ezt az új rend, mikor a burzsuj-produkálta és még meglévő minimális anyag beszerzése minden idejüket tökéletesen igénybe veszi.

Az ilyen, látszólag kis dolgoknak — nagy a kihatása. Viszont ebből sarjadzik megint egy picike reménység, hogy az ilyen berendezkedés, az ilyen intézmények mellett, nem lehet egy államközösség-félét fenntartani. Az ilyen lehetetlen abszurdumokon alapuló uralomnak — előbb vagy utóbb, mégis csak össze kell roppannia. Hiszen ez a kérdés éppen, ez az előbb vagy utóbb! Annyira peszsimista még én sem vagyok, hogy örökéletet jósoljak nálunk a proletárdiktatúrának. Magam sem kételkedem benne, hogy önmagát fogja felfalni, mint Macbeth-ben a lovak.

Csak az a kérdés, hogy mikor? Ki bírja ki tovább, ő-e vagy én? Ki fog előbb elpusztulni? Lesz-e nekem még módomban egyszer örömmünnepet ülni?

JÚLIUS 27.

Ma valami egészen ronda, tejeskávé színű, lehetetlen rosszanyagú papíron jelent meg újságuk. A betűk színe összeolvad a papiroséval, úgy, hogy alig lehet elolvasni.

Eleinte szinte megőrültem neki. Ilyen olvashatatlan, szemrontó portékát csak nem fog az ember kezébe venni? Úgy éreztem magam az első percben, mint akit felmentettek valami kellemetlen kötelesség teljesítése alól.

De azután rájöttem, hogy ez csak némi öncsalás lenne. Magam alatt vágnám a fát. Még annyit sem tudnék a világról, mint eddig tudtam. No meg azután a nap mint nap megjelenő és változó rendeletekről, parancsokról is tudomást kell venni, mert különben az ember tudatlansága révén igen könnyen nagy bajba juthat.

Tehát nekiláttam. Arra a meggyőződésre jutottam, hogy az eddigi lelki undorhoz, amely organumuknak olvasásánál eltöltött, most még nagyobbfokú fizikai szemegerőltetés is járul, míg az embernek sikerül kibetűznie, amúgyis nagy gyönyörűséget keltő cikkeit. Szóval, gondoskodtak az eddigieken kívül is, még valami kisebbfajta, de új kínzásról is.

AZ AMERIKAI ÚJSÁGÍRÓ ÉLMÉNYEI BUDAPESTEN

Hosszú cikkben beszéli el egy „előkelő amerikai újságíró” élményeit, megfigyeléseit, aki nemrég Budapesten volt, majd Párizsba ment. Ott szerzett benyomásait boldogítja a proletárdiktatúra hivatalos lapjának olvasóit.

A külföld magatartásáról beszél Magyarországgal szemben. Véleménye az, hogy Magyarország úgy fekszik a párizsi békekonferencia kezében, mint a csalán. „A csalánt pedig vagy össze kell nyomni, vagy meg sem szabad érinteni. Mivel az entent nem nyúlt hozzá kellő eréllyel, de nem is hagyta nyugton Magyarországot, nagyon kényelmetlenül érezte magát a magyar kérdéssel kapcsolatban. A nyugati hatalmak, főként Anglia és Amerika mindjobj-

ban meggyőződtek arról, hogy jobb lett volna ezt a csalánt kézbe nem venni."

Hogy mi igaz, mi nem, ebből a híradásból, nem tudom. Ennek az állítólagos magatartásnak indokolása természetesen teljesen a proletárdiktátorok intencióinak felel meg és a prolók biztatását célozza.

Azt írja u. i., hogy azért kell a nyugati hatalmaknak ilyen negatíve viselkedniök a Tanácsköztársasággal szemben, mert saját munkásaik sem katonai beavatkozásról, sem kiéheztetési politikáról hallani sem akarnak.

Biztatást is hozott az ottani munkásoktól a magyar, illetőleg a vörös muskásokhoz, hogy ne veszítsék el bátorságukat azért, mert kisebb méretű volt a július 21-iki tüntetés. Ígéretet küldtek, hogy majd „nagyobb tömegek is fognak mozogni”. Ugyanezt írja persze úgy Franciaország, mint Anglia és Amerika munkásainak felfogásáról és szolidaritási érzelmeikről.

Franciaország nagyon jól tudhatja, hogy a kicsi, de bátor magyar nemzet, nem önszántából, nem hódítási vágyból, de kényszerítve ment bele a nagy háborúba. Azt is tudhatja, hogy milyen hősiessen verekedett s hogy elvesztette a háborút annyi dicső küzdelem után, a nélkül, hogy megverték volna. S végül az sem titok előtte, hogy a háború elvesztésének váratlan, szörnyű megrázó híre, mint a derült égből a mennyköcsapás, olyan hatással volt a nemzetre. Úgy sujtott le reá. Hiszen amúgyis eléggé leromlott volt a töméntelen vérvesztéségtől. Elájult, elkábult. Mikor magához tért, akkor vette észre, hogy ocsmány patkányhad szaladgál a testén. Hosszú letargiája alatt az annyira elszaporodott, hogy most már képtelen őket lerázni magáról.

Most a Nyugat „nagy” nemzeteinek, a kultúra pionirjainak, a civilizáció zászlóvivőinek nem azt kellene nézniök, hogy egy volt (de akkor is bátor és hősiessen küzdő) ellenféllel van dolguk, hanem azt, hogy ennek az országnak polgársága, lakóinak színe-java, egy marék felfegyverzett csatornatöltelék hatalmába jutott. Azt kellene látniök, hogy ezek rabszolgasorsban tartják, kínoz-

zák, pusztítják őket. Segítségükre kellene menniök a szerencsétleneknek. Fel kellene szabadítaniok őket a méltatlan járom alól. S ahelyett, hogy ezt cselekednék, a kisujjukat sem mozdítják meg érdekünkben. De viccelődnek, utolsórendű tréfákat gyártanak szóban és képen egy jóra való, derék, de szerencsétlen kis nemzetnek agóniájáról.

FRANCIAORSZÁG ÉLCELŐDIK
MAGYARORSZÁG SZERENCSETLENSÉGÉN

Az uramnak egy képviselőtársa (Pekár Gyula) beszélt nekem, hogy valamiképpen kezei közé jutott egy francia lap. Nem is tudom, hogy élclap volt-e vagy komoly lap, amely csak ezt az *alkalmi* „élcet” látta jónak elkövetni. Rajzoltak egy égő *gyufaskatulyát* (!) „Hongrie” felírással. Alatta a következő szöveg: „Prière de cracher au dessus!” S azt hiszem még azt is hozzátették, hogy senki sem hajlandó azt a kért kis szolgálatot teljesíteni!

Azt mondják, hogy egy csöpp vízében a tengernek, visszatükröződik annak minden tulajdonsága. Sokan úgy vélik, hogy egy-egy apró-cseprő cselekedetből, vonásból meg lehet ítélni egy ember jellemét. Én nem szoktam általánosítani. Meg aztán fájna is nekem, hogyha egy nemzetről, amelyet annyira tiszteltem, szerettem mindeddig, véleményemet egészen át kellene formálnom. Nem gondolják-e meg a franciák, hogy talán egy nemzetről is ítéletet lehetne alkotni; egy-egy csekély, de jellemző megnyilatkozásából is? Nem gondolják-e meg, hogy akkor, amikor ők, a nagy, a hatalmas nemzet, *ennyi* részvétellel szemlélik, egy kicsi, megnyomorított, szerencsétlen ország végpusztulását, hogy vulgaire módon kigúnyolják végtelen szenvedését, hogy akkor talán a közvélemény átalakulhat az ő rovásukra is, az ő fajsúlyukat, lelki kultúrájukat, nagyra hivatottságukat illetőleg?

A FRANCIAK HÁLÁJA

Elfelejtették-e, hogy francia ember, a nagy Michelet volt az, aki megállapította, hogy a Nyugat nagy nemzetei örökké adósai a kis Magyarországnak, amely százötven

évig saját hátával fedezte, védte meg a Nyugat-kultúráját, — az ozmán barbársági áradat ellen? A mi hazánk küzdött — verekedett, mialatt amazok nyugodtan művelődhettek, civilizálódhattak tovább!

Úgy vélik talán, hogy az adósság törlesztésének, a hála lerovásának ez a legmegfelelőbb módja?

Hogy ilyen állapotba jutottunk, hogy Kun Bélának uralkodhatnak felettünk, — azt igazán a franciáknak köszönhetjük. A Vix-„üzenet“ valóban föbe kólinthatta az embereket! Ezután azt gondolták, most már minden mindegy! És Kun Béla ravasz gonoszságával felhasználta ezt az elkeseredett, ezt a kétségbeesett hangulatot. És jött és ígért — integritást és győzött! A szegény buta magyarok hittek neki.

Azt mondták, az ördöggel is szövetekeznek, ha az visszaadja nekik a régi, a nagy Magyarországot!

Kun Béla, sajnos, ittmaradt. A kis, a megmaradt Magyarország is — elveszett.

Szemünkbe röhögött később, az „integritási nyávogásunkért“ és csinált a régi, a boldog Magyarország helyén, egy új, — egy borzasztó, — egy vörös poklot. Maholnap már *azok* számára is pokol lesz, akiknek tele szájjal, nagy hangon, folyton-folyvást ígérte, — a paradicsomot.

És most, ugyanaz a Franciaország, nagy szerencsétlenségünk értelmi szerzője, okozója, nemcsak, hogy nem siet segítségünkre, — amit igen könnyen, igen csekély áldozattal megtehetne, de még ki is figuráz, kigúnyol, ki-nevet bennünket!

Lesz ez talán még másképpen is!

Talán a „Gloire“ sem a leghűségesebb, a legmegbízhatóbb szerető! Talán ő sem fog kitartani állandóan, folytonosan, — örökké, francia barátja oldalán.

Fog talán ő még kacsintgatni máshová is, jobbra is meg balra is. Vagy talán egy szép napon elfordul majd egészen, megúnt barátjától.

A faképnél hagyott szerelmes, rendesen inkább neveltség — mint szánalom tárgya. Hát még az olyan, aki

magya csak kacagni tudott másoknak búján. Akinek szívében nem lakozott sem részvét, sem szájalom.

Pedig mily könnyű, mily olcsó dolog lehetett volna most babérokat szerezni! Igen csekély eszközökkel egy kis nemzetet megmenteni, annak örök időkre szóló háláját kiérdemelni!

Nemcsak jó és szép, de úgy gondolom, hogy még okos dolog is lett volna részükről Magyarországot ezzel a cselekedettel magukhoz láncolni és Ausztriától, a német szimpátiáktól eltávolítani.

Igaz, hogy mi, sajnos, ugyancsak kis pont vagyunk ma Európa térképén. Nem elég kicsi azonban ahhoz, hogy a franciáknak közömbös lehetne, hogy mi merre gravitálunk.

Mindabból, amit én a mi részünkre annyira kívánatosnak, jónak, a franciákra nézve annyira okosnak tartok, — nem történt — sajnos — semmisen.

Mi gyors tempóban haladunk — a teljes megsemmisülés felé.

A franciák pedig, szerintem, úgy járnak ezúttal, mint a nagyon okos emberek szoktak. Ha ezek egyszer bolondot csinálnak, akkor az nem kis kaliberű!

Országos Széchényi Könyvtár

JÜLIUS 29.

Hogy mi mozog, vagy honnan, azt nem tudhatom, de úgy látszik, valahonnan, valami mégis mozog.

Ambár azzal is mindig számolni kell, hogy a diktátor elvtársak, igen sokszor rémeket látnak. Megtörténik ez néha jó (!) lelkiismeretű emberekkel.

„RIADÓ INTÉZKEDÉSEK“

„Riadó intézkedések egy esetleges riadó alkalmával.“ Parancs alakjában kioktatják a közönséget, hogy mit csináljon, hová meneküljön egy esetleg elrendelendő riadó esetére. Gyalogosokra, kocsikra, villamosokra, üzle-

tekre, nyilvános helyiségekre, mindenre és mindenkire nézve intézkedés történik.

„A riadóval egyidejűleg kivételes hadiállapot lép életbe, ennélfogva fenti parancs ellen vétők statáriális úton büntettetnek.”

Hát Istenem, mi akar ez lenni?

Bennünket, fehéreket akarnak talán megsegíteni, de úgy, hogy talán repülőgépről akarják lövetni a várost? Hiszen akkor ez szép segítség lenne!

Amikor a háborúban az ellenség cselekszi meg ezt, az is szörnyűség. Mert akkor már nem férfi harcol a férfi ellen, hanem ilyen módon nő, gyermek, aggastyán is velük pusztul. De hát azok nem segíteni, hanem valóságban pusztítani akarnak.

Míg most, aki a vörösök ellensége, az a mi barátunk. Aki őket akarja leteperni, az a mi segítőtársunk. És mi, sokkal többen vagyunk — de sajnos, fegyvertelenül — mint a vörös haramiák!

Tehát, ha most lövetnék a várost felülről, éppen azokat pusztítanák el, akiken segíteni akarnak.

De ha nem erre készülnek, ha nem ettől félnek, ha nem ezt várják, akkor mirevaló ez a riadó-parancs?

A NAGY PROLETÁR KÖLTŐ

E részint örvendetes, mert reményeket keltő, részint félelmes (mert veszedelmekkel fenyegető) hír után, gondoskodnak ma megint egy kis humorról is.

Felfedeztek egy új, egy vörös költő Messiást. Komját Aladárnak hívják. Tizenhárom verset írt. Ez elég nekik arra, hogy úgy is mint költőt, úgy is mint forradalmárt a legnagyobb dicséretekre méltassák. Kár lenne a tintát pazarolni, a tollat koptatni, a dítirambusaik leírásával. Fogalmat szerezhetünk azonban magunknak úgy a költőről, mint kritikusról, hacsak két mondatot leírok a kritikus tollából, a költeményekből meg szintén két-három soros versszakot:

„Nem ismerek magyar lírában kevesebb szóval többet mondóbbat, pontosan jellemzőbbet, mint-hogy Komját egy pár szóban „leglelkét” adja az első és második Internacionálének.”

És most jön a vers maga:

Az első:

„Kiötlő egyek összéje széthomoklott.
A második ámolgyó sokak tápászkodása
ledobbant vérbe és piszokba. S magával
tépte bitang prédikátorait.”

Nohát, ha ez vers, ha *ennek* van értelme, ha a kritikusának van igaza, hogy ennél jellemzőbbet, jobbat magyar lírában még nem adtak, akkor szomorúsággal megállapíthatom, hogy az én eszem, az én agyam megzavarodott.

De menjünk tovább, nézzük, mit ír róla tovább az élvezettől örjögő kritikusa:

„A proletáriátusnak szeretettel kell fordulnia Komját Aladár felé, kiben mint a tenger kagylójának a zúgása, benne zúg a tömegek minden vágya, haragja, egy buddhista fanatizmusával feszíti köntösét a forradalom vihara elé, egy középkori barát magafelejtő extázisával rúgja el magától a nyavalygó individuumot, hogy egészen és minden érzésével a tömegeké legyen.”

Ezeket a bombasztikus frázisokat egy kis igyekezettel legalább megérteni lehet. Nem merném ugyanezt állítani a költőnek arról a strófájáról, mely a kritikusából ezt az extázist kiváltotta. Íme:

„Tömegek torka torkollik az enyémbé,
Tömegek ina rándul moccanásomba.
Az ő bőrük pórusa tájog bőrömön.”

Ha nem is túlsok az értelme, tagadhatatlanul poétikus a vallomása, hogy a „tömegek pórusa tájog a bőrén.”

Legyünk azonban igazságosak és objektívek. A proletárdiktatúra stílusához, emelkedettségéhez, finomságához jobban illő, jobban alkalmazkodó, kongeniálisabb poézist elképzelni sem lehetne.

Amilyen finomak, választékosak azok gondolkozásában, beszédben, cselekedetekben, éppen olyan előkelő, nívós, magasröptű a poétájuk is.

S az semmiesetre sem csekély, sem lekicsinylendő tehetségre mutat, ha valaki ennyire képes alkalmazkodni, ennyire átvinni irodalmi térre is a mimikri elméletet.

Hogy mennyire sikerült ez az új proletárhoétának, erről tanúskodik az óriási extázis, amelyben kritikusi tombolnak.

Így tehát akarva, nem akarva gondoskodnak a szegény burzsujról, hogy a lapnak első oldalait betöltő, ijesztő, véstjósoló hírei után, egy kis mulatságban, egy kis humorban is legyen része.

És lehet-e ebben a szomorú világban nagyobb jótétemény annál, mint (ha csak percekre is) mosolyt varázsolni az arcokra?

JÚLIUS 30.

A KORRUPCIÓ

Mai ujságuk „a korrupció” kérdését tárgyalja. Maguk bevallják, hogy „vannak olyan politikai megbízottak, „*kormányzótanácsi*” biztosok, *magasabb* hivatali állásban levő emberek, akiket a kezükbe kapott hatalom megszedített, akik a proletárdiktatúrát a maguk egyéni céljaira használták fel alantas célok, anyagi előnyök érdekében.” (1)

Nem akarok hinni szemeimnek. Hát ilyesmi is lehetséges? Szinte hihetetlen! Mi lelte ezeket, hogy ezúttal megírják a színtiszta igazságot? Azazhogy bocsánat, talán mégsem egészen színigazságot írnak. Egy kis eltérés mégis van az írásuk és a valóság között.

Ugyanis ők azt írják, hogy „vannak olyan megszé-

dítettek is stb." Az igazság pedig az, hogy *csak* ilyenek vannak. Hogy mindannyian, ahányan csak működnek a Tanácsköztársaság élén (de még a közepén, de még az alsó fokokon is), mind, mind csak maguknak, csak a saját zsebük számára dolgoznak, működnek! Mindegyiknek egy a vágya, egy a célja: mentől előbb, mentől nagyobb vagyont szerezni magának, a vagyont pusztító, a magántulajdont el nem ismerő új társadalmi rendben.

Keresnek és találnak enyhítő körülményeket.

Természetesen az örökös bűnbaknak, a kapitalizmusnak kell megint előkerülnie. Konstatálják, hogy a „kapitalizmus korrumpálta az embereket, kiölte az emberekből a köz iránti érzéket, tisztán az egyéni haszon, a profit szolgálatába állította őket.”

Miután azonban folyton ezzel dicsekednek, hogy az „uralomra kerülő proletariátus szétrombolta a burzsoá osztályállam egész szervezetét, — (s ez igaz, hogy a romlásban a legelsőrendű munkát végezte) hát miért vette át éppenséggel ezt az egy, állítólagosan kapitalista örökséget; a korrupciót az annyira idealista, annyira öntudatos, annyira csak a köznek élő, a közjólétnek dolgozó proletár?

A sok cikk közül az egyikben, amelyet ma a korrupcióról írnak, — abban találják meg a magyarázatát ezeknek a sajnálatos tüneteknek, hogy „a proletariátus uralomra kerülésével igen nagy számmal került felszínre a lumpen burzsoázia, amely sáskahadként lepté el a hivatalokat, mindenüvé betolakodott, korrumpálta a közhivatalokat, sőt sok helyen magát a munkatársakat is megmételyezte, erkölcsileg megfertőzte.”

„Ennek a káros hatásnak a következménye a kis dolgokban megnyilvánuló, de mégis nagyszabású korrupció, amely előntötte a Tanácsköztársaság egész közigazgatását”.

Szép, szép, de kicsit gyenge, kicsit helyt nem álló védekezés. És főképpen baj, hogy a szerkesztő elvtárs nemigen nézte át ezúttal munkatársainak írásait.

Mert akkor nem történhetett volna meg, hogy a „be-

tolakodott" lumpen burzsoáziára fogná rá a korrupciót az egyik cikkíró, mikor a másik ugyanazon az ujságban konstatálja, hogy a Tanácsköztársaságnak a *legmagasabb* funkcionáriusai is megszedültek és saját anyagi, aljas céljaikra használják fel a proletárdiktatúrát.

Az már csak igazán nem valószínű, hogy a *legmagasabb, legfelelősségteljesebb* állásokat betolakodott burzsujokkal töltsék be? Talán mégsem dicsekedhetik a burzsoázia azzal, hogy az ő köreiből választották a proletárdiktatúra magas funkcionáriusait? Vagy, hogy emez — *kis dologban* megnyilvánuló korrupciót emleget, míg a másik cikkíró, aki a legmagasabb állásban lévők *nagyfokú* visszaéléséről ír, konstatálja, hogy „az új korrupció megtalálható az államelmélet minden ágazatában, minden intézményében és oly *nagy* mértéket ölt, hogy magára a proletárdiktatúrára, a szovjetköztársaság *léte*re is kezd már veszedelmessé válni.”

Íme egy kicsit jobban kellene írásaikat összeegyeztetni, összehasonlítani, hogy ne fordulhassanak elő ilyen kiáltó ellentétek, ilyen óriási ellenmondások bennük!

Reánk nézve azonban jó és szép dolog, hogy így áll a helyzet. A rombolással már körülbelül elkészültek, produkálásról — folytatólagosan szó sincs. Most már csak az van hátra, hogy egymás között is, nyilvánosan is marakodjanak a prédán.

Nyomtatásban, ujságjukban vádolják egymást, mert valószínűleg irigyli az egyik a másiktól, a szerencsésen megkaparított, az övénél nagyobb koncot.

Nem reménykedhetünk-e ezeket olvasva? Nem a mi malmunkra hajtják a vizet ezek, a most már nyilvánosságra jutott s ott tárgyalt nagyfokú visszaélések?

Most azonban, mert úglátszik kicsit borongós a jelen helyzetük, sietnek még megszedni magukat — azzal és annyival, amivel és amennyivel csak lehet. A vidéki kastélyokra, palotákra vetik magukat.

Elrekvírálják bútorukkal, képeikkel, ruháikkal, fehérneműikkel, szőnyegekkel, ezüstjükkel, szóval minden felszerelési tárgyával, minden kincsével együtt.

Ne tévesszen az meg senkit sem, hogy kötelesek a „megbízottak leltárt felvenni mindenről.” Ez csak arra jó, hogy az elvtársak lehetőleg ellenőrizhessék egymást, hogy túlságosan meg ne károsítsa egyik a másikat. Hogy ne lophasson az egyik, nagyobb értékű ékszert vagy szőnyeget, vagy egyéb értéktárgyat, — mint a másik.

Zivataros az égbolt, nem lehet tudni, mikor csap le valami mennykő, sietni kell: menteni, ami menthető, jobban mondva: lopni, ami még lopható...

HORTHY MIKLÓS

Nem ismerem — sajnos — Horthy Miklós ellentengernagyot. Hogy bátor, nagyszerű katona volt a háborúban, hogy csodás hősiességgel küzdött még nagy sebesülése után is, erről mindenki tud. De hogy kiváló ember és erős hazafi, ezt onnan sejtem, mert rendkívül módon támadják, piszkítják őt, személyében, cselekedeteiben, a vörös elvtársak. Ezeknek a támadása — dicsőség, — ezeknek a dicsérete, a legnagyobb szégyenszámba mehet.

Minden mozdulatát Horthynak — figyelemmel kísérik. Minden szavát, cselekedetét kifigurázzák. Őt magát pedig úgy gyalázzák, ahogy csak egy híthű proletárdiktatúrabeli elvtárs gyalázni képes.

Azok után, amit róla a háborúban viselt dolgairól hallottam, bizonyára nem csinál féldolgot. És ha valamit a kezébe vesz, megszervez, akkor annak bizonyára lesz is eredménye.

JULIUS 31.

„OROSZLÁNÓDRA HARCOLTAK A VÖRÖS KATONÁK”

Vágó Béla elvtárs, a tiszántúli harcokról nyilatkozik. — Csupa csoda, csupa dicsőség! Oroszlánódra harcoltak a vörös katonák.

Allítólag „majdnem” az egész haderő felvonult elle-

nük. Így persze, mindenek dacára vissza kellett vonulniok. De micsoda „gyönyörűen” vonultak vissza! Mennyi zsákmányt vihettek magukkal!

Aki mást tud, az nem tudja az igazat. Az rémhíreket tud, amelyeket csirkefogók gyártanak.

A helyzet nem éppen rózsás (ezt koncedálja hál' Istennek). Az egész világ burzsuja ellenük van, — mondja ő. S én ezt igazán elhiszem neki. Minden attól függ, hogy mi van Budapesten? — úgy véli. Ha az ipari munkásság kitart mellettük, nincs az az erő a világon, amely letörné őket.

Ez az utóbbi két mondatban kifejezett, már ismét biztatólag szól hozzánk. Ha attól függ az ő további soruk, hogy mit csinálnak Budapesten, hát akkor talán nincs okunk túlsötétnek látni helyzetünket.

Most itt éheznek. Itt korrumpálnak, illetőleg óriási bevallott korrupciókat csinálnak és hogy ezek mellett a pozitívumok mellett negatívum is legyen: nem dolgoznak.

Szerintük azonban a jelen minden bajának, bármely vállalkozásuk esetleges kudarcának — mindíg és mindennütt csak egy az oka: az ellenforradalom! Vágó elvtárs is azzal végzi harctéri tudósítását, amely a nagy diadalmas harcok dacára — visszavonulásukat jelenti mégis, hogy: a legnagyobb szigorral kell elnyomni az ellenforradalom aknamunkáját.

Ha Vágó elvtárs részletesen is kíváncsi arra, hogy mi történik a „Hinterland”-ban, akkor csak a mai újságjukat kell elővennie. Valósággal hajmeresztő, óriási az a rablás, fosztogatás, harácsolás, amelyet a tanácsköztársaság egy hithű alkalmazottja: egy gazdasági „repülőbiztos” elkövetett, mégpedig — így írják ők, — a pestmegyei direktórium védelme alatt.

„Egy „Szigetvári nevű” *teljhatalmú* megbízott és főnöke, László Arnold, százezrekre rúgó harácsolásokat és tömeges erőszakosságokat követtek el a szocializált uradalmakban”. Ezt is ők mondják.

A mai újságjuknak a nagyrészét ezen tisztelt elvtársak működésének részletesebb leírása és lopott, rabolt,

erőszakkal megszerzett zsákmánynak a felsorolása tölti be.

Rózsa Sándor és társai, elbujhattok! Mi az, amit ti, egy életen át össze tudatok rabolni, ahhoz képest, amit egy öntudatos proletár elvtárs, mint teljhatalmú megbízott, egy pár hónap alatt magának összeharácsozni képes volt! Nektek legalább fegyver volt a kezetekben. Neki még erre sem volt szüksége. És mégis sok-sok kocsi-számra hajtotta el az állatokat, disznót, borjút, birkát, szárnyast, juhot — azután meg tojást, vaját, zöltségféléket. De a nagyobb kaliberű dolgokat sem vetette meg. Elszállított magának töméntelen lovat, hintókat, homokfutókat, szekereket! Szóval, a semmiből egy nagy, jól felszerelt gazdaságot rendezett be magának, — állattenyésztéssel s minden egyéb, egy nagy gazdasághoz szükséges fundus instruktussal együtt.

A teljhatalmú koldusból milliomos lett egy pár hónap alatt, a Tanácsköztársaságnak egy kis rongyos papirosa segítségével.

Valóban büszke lehet működésére és annak eredményére.

Bennünket burzsujokat, nem túlságosan lepett meg — a proletár erkölcs ily szemléltető előadásának bemutatása.

Attól tartok, hogy a prolik közül is csak az abszolút hülyéknél válthatott ki némi meglepetést elvtársuknak nyilvános lelepleztetése.

Ők is, valószínűleg kevésbé csodálkoznak magán a tetten, az imponáló nagy cselekvésen, mint inkább azon, hogy nyilvánosságra került e dicső história.

S mialatt egy szál ember Pest vármegye óriási terjedelmű uradalmaiból annyit összelop magának rövid pár hónap alatt, amennyivel Budapest inségét nem tudom, hogy mennyi időre meg lehetett volna szüntetni, ezalatt Erdélyi elvtárs azon tanakodik, hogy hogyan lehetne az éhezők ácsorgásának végetvetni. Sőt, kijelenti, egészen határozottan, hogy meg fog szünni az ácsorgás! Mindíg új és új rendszereket találnak ki az árueosztásra vonat-

kozólag. Csak azt nem tudom, hogy mit tehet ott a rendszer, ahol nincsen áru? Hogyan lehet elosztani, — a semmit? Hogyan lehet adminisztratív úton a semmiből valamit, főképpen árut, élelmiszert csinálni?

Folytonosan csereberélték eddig az elosztóhelyeket, — csak éppen élelmet nem tudtak sem ezen, sem más módszer szerint szerezni. A módusokban nem volt hiány. Csak az élelemben.

„Rémhírek a riadóról” — címen, most már némi magyarázatát adják a multkori misztikus parancsuknak. Most pótolják, amit multkor elmulasztottak. Mégpedig azért tartják ezt most szükségesnek, mert mint mindig, úgy most is a gaz, szélhámos ellenforradalmár a legképtelenebb és hazug rémhíreket terjeszti. „Összefüggésbe hozzák — ezen intézkedést, a vörös hadsereg fantasztikusan kitalált szétzüllésével és visszaözlésével. A lakosságot hamis riadó és szigorú készülségi hírekkel izgatják, kivételes hadiállapotról és közelgő ellenforradalmi kitörésekről mesélnek, rémítgetnek, izgalomban tartják a város hiszékenyebb elemeit”.

Hát az tény, hogy én magam is hallottam ilyesmiről azóta, amióta a riadóparancs megjelent. Csak az a kérdés, hogy ezek a rémhírek, csakugyan légből kapott koholmányok-e, vagy reménykedhetünk-e, hogy van bennük igaz mag is?

Most azután jön a magyarázat. „Az ilyen szélhámosok céljai ismeretesek minden öntudatos proletár előtt, akik tudják (ők tehát már tudják!), hogy a kiadott esetleges riadóra vonatkozó előzetes intézkedések meg akarnak kimélni, védeni egy *esetleges ellenforradalommal* járó utcai harcok veszélyétől, azáltal, hogy már jóelőre kioktatja a lakosságot ilyen esetekben való magatartásukra. És, hogy Haubrich főparancsnok elvtárs a riadó „csak” a proletariátus és Budapest közrendjének és biztonságának érdekében rendelte el, emberséges érzésből kifolyólag.

Hogyan fogja Haubrich elvtárs véghezvinni, „csak” a proletariátus érdekének és biztonságának megvédését,

mikor a proletariátus sajnos nagyon is elvegyülve, szoros és szomorú együttesben él a burzsujjal, azt szeretném mégis tudni.

A FESTŐ-ELVTÁRS PANASZAI

Hosszú levélben panaszkodik ma egy Kádár Géza nevű festő-elvtárs, akit saját bevallása szerint a csehek kiutasítottak kommunista-izgatás miatt. Hát természetes, hogy ami a cseheknél alapos ok volt az ő kitessekelésére, az a proletárdiktatúra országában untig elég ok arra, hogy tárt karokkal keblükre öleljék. S ez az ember, aki bizonyára nagyobb hírre tett szert kommunista mívoltával, mint festői működésével, most kiönti lelke bánatát egy hosszú epistolában, amelynek minden valószínűség szerint minden betűje hazugság.

Mai napság, amikor sajnos, férfiak alávetik magukat — fegyvertelenségük, gúzsbakötöttségük tudatában — az ő zsarnok diktatúrájuknak, nem valószínű, hogy egy gyenge és özvegyasszony merészeljen egy prolival szembezállni. *Ludvigh Gyulánéről* van szó.

Hogy a régi világban ez a hölgy nagy pozíciót töltött be, az államvasutak elnökgazgatójának volt a felelőse, ez mindenesetre csak egy okkal több, hogy annál rosszabbul, kegyetlenebbül bánjanak el vele — most.

Ez a szegény Ludvigh Gyuláné állítólag olyan bátorságra és vakmerőségre tett szert, hogy a lakásába beutalt prolit, minden lehető és lehetetlen módon kínoztatta. Elképzelhető-e ez józan ésszel?

A teljes kipusztításra ítélt polgárságnak egy gyöngé női tagja merne szóval, vagy pláne tettel egy hatalmon levőknek teljes pártfogását élvező prolival szembehelyezkedni?

Ez bizonyára csak vakmerő fantáziával kieszelt mese. Azazhogy maguk a tények igazak lehetnek, csak a szereplő személyeket kell fordítva elhelyezni. T. i. hogy a kínzó mindenesetre a *proli festő* és az agyonkínzott, a szegény elnökgazgató özvegye.

Az előbbinek módja van az újságjukban nyilatkozni, hazugságoktól hemzsegő leveleket leadni, az utóbbinak

tűrnie, szenvednie, hallgatnia kell. Az ő parancsai számára nincs fórum a mai világban.

Ellenben válaszul a proli elvtárs levelére, tanáccsal szolgálnak, amelynek az őszinteségében és valódiságában már nem kell kételkednem. Úgy vélik, hogy telepítsék ki Ludvighnét az Angyalföldre, a kültelekre. „Ott gondolkozhatik majd valami ólban, hogy nem lett volna-e jobb alkalmazkodni az új idők szelleméhez?”

Szegény asszony! El tudom képzelni, hogy milyen szenvedéssel teljes lehet az ő élete is! Tudom magunkról, ahol hála Istennek még férfi is van a háznál, hogy milyen lehetetlen módokon igyekeznek nekünk is az életet tűrhetetlenné tenni! Nem kell túlságos fantázia ahhoz, elképzelni, hogy mit követhetnek el, — egy támasz nélküli, védtelen asszonnyal!

A zárórát újból 9 órára tolták vissza. Később az utcán tartózkodni tilos. Még a világítást is újból korlátozzák és 11 órán túl nem szabad a lakásokban világítani. Kávéházak, vendéglők is csak két-két óráig maradhatnak nyitva reggel, délben és este.

Szóval növekszik megint a szabadságunk!

Napról-napra jobban fojtogat bennünket a rabiga. Mi lesz még? Meddig tart még? Meddig bírjuk még?

PETŐFI KISAJÁTÍTÁSA

Valósággal blaszfémianak tartom, hogy ezek a minden hazafias érzést megtagadó, hazát nem ismerő nemzetköziek merik a mi Petőfinket, ezt a lobogó nemzeti érzésű poétát, aki nemcsak költeményeiben hagyta reánk az ő nagy és mély hazafias érzésének gyönyörű dokumentumait, hanem életét és vérének fel is áldozta a harc téren — hazájáért, ezek merik őt és az ő nagy nevét saját céljaikra felhasználni, az ő nimbuszát maguk és vörös hitvallásuk számára kisajátítani!

Ez a cselekedetük is egyike az ő világcsalásaiknak, a naivak, a tudatlanok félrevezetésének. Mert ők éppoly jól tudják, mint mi, hogy ha Petőfi meg is énekelte a „világszabadságot”, azért nem volt még lángolóbb lelkű ha-

zafi önála. Senki igazabb, mélyebb érzésű, valódi hazafiasságtól telített költeményeket nem írt, mint ő.

És most, halálának hetvenedik évfordulóját felhasználják arra, hogy ünnepeljék és a magukénak nyilvánítsák. A gyönyörű Internacionálé, — a nemzetközi világcsalás szekere elé fogják.

Szegény Petőfi! Hogy hol nyugszik, hogy hol porladnak csontjai, azt mi nem tudjuk. De ha ő azt tudná, hogy kik sajátítják ki az ő nevét, kik vallják őt magukénak, kik nevezik őt prófétájuknak, — akkor bizonyára még a sírban sem lenne pihenése, még ott sem találna nyugodalmat...

AUGUSZTUS 1.

Megint egy hónap elsejét írjuk. Már az ötödik hónapét, amióta kitört a hóhéruralom. És sajnós, még mindig a Vörös Ujság járja, még mindig elnyomott, sanyargatott rabok vagyunk!

Pedig mennyire sugdossák, ígérik napok óta, hogy de most már *bizonyos* a szabadulás!

Én már csak akkor fogom ezt elhinni, ha ez az anyyira leimádkozott szabadulás már bekövetkezett.

Vannak bizonyos kis, kedvezőnek mondható tünetek. Ezek mindig némi kis reménységet keltenek bennem. De bízni, hinni a megmenekülésben, várni a felszabadulást, ezt még most sem merem tenni. Nem akarom magam esetleg hiú reménységekkel áltatni!

A VÖRÖS KATONA NAGY LENDÜLETTEL MEGY — HÁTRAFELE!

A mai „Parancs”-ból megtudjuk, hogy a diadalmas vörös hadsereg katonái nemcsak előre mennek lobogó proletárlelkességgel, — hanem talán még nagyobb lendülettel — hátrafelé. — Mert felszólítják azokat, „akik a harcteret igazolatlanul elhagyták”, hogy 24 órán belül jelentkezzenek a harctérre való útbaindításuk végett. — Mert ha nem, jön a rendes ígéret: a statárium!

Az ilyen momentumok, a katonáknak visszaszökdősése a harctérről, nem éppen akkor szokott bekövetkezni, amikor túl jó a helyzet. Úgy vélem, hogy nem akkor, amikor kosárszámra terem, gyűl a harci babér.

Optimista lelkek, még talán azt is jó jelnek veszik, hogy szükségesnek tartják ma délután a Katona- és Munkástanács összehívását, a katonai és politikai helyzet megbeszélésére.

Ami azt illeti, eddig is ülészttek, beszéltek eleget, anélkül, hogy abból a mi részünkre valami jó származott volna.

HOGY VAN A KÜLFÖLD INFORMÁLVA RÓLUNK?

Egy párizsi híradást közölnek, melyben többek között azt írják, hogy egy, a szegedi ellenkormányhoz közelálló luganói laptudósító a budapesti kormány ellen felhívást közöl a svájci sajtóban.

A „La feuille” nevű lap azzal a megjegyzéssel intézi el a felhívást, hogy még az sem bizonyos, vajjon a magyar nép az ilyen szabadítót kívánja-e?

Íme, agóniában van egy nemzet, minden anyagi, erkölcsi, szellemi értéke, — a végpusztuláshoz több, mint közel, — lakosságának értékes elemei tönkretéve, s akkor nem tartják *bizonyosnak* Svájcban, hogy akarunk-e megszabadulni Kun Bélától?!

Ilyen fogalmuk van a mi helyzetünkről, Magyarország mostani állapotáról!

De hogy Kun Bélát is milyen jól és alaposan ismerik, ezt viszont elárulja az a megjegyzésük, melyet őróla tesznek, amikor arról írnak, hogy az ántánt esetleg lemondásra szólítja őt fel. Ők úgy ismerik Kun Bélát, hogy nem az az ember, aki a „halálbüntetéstől fél, vagy öngyilkosságot követ el” és hogy nem ad fel egy olyan rendszert, mellyel áll és bukik.

Ebben az egész mondatban egy állítás van, amely igaz, t. i., hogy Kun Béla nem követ el öngyilkosságot. Sokkal gyávább, semhogy ezt megtenné. De hogy a halálbüntetéstől mennyire nem fél, vagy hogy egyáltalában

milyen bátor, milyen hős, azt a legalaposabban bebizonyította a Károlyi-kormány alatt, amikor az öt püfölgő rendőröktől *sírva, zokogva könyörgött* kegyelmet.

Ilyen nagy és rettenthetetlen hős Kun Béla. És ilyen nagyon jól ismerik őt, karakterét, az egész gyönyörűséges lényét a külföldön! Ilyen helyes és hű képet alkotnak ott maguknak — őróla.

Ahhoz azonban volt és van sajnos még mindig bátorsága és módja, hogy agyonszavalja a világot elcsépeelt frázisaival, hazugságaival.

ÚJBÓL KIÁLTVÁNY MINDENKIHEZ

Ma megint egy „Mindenkinek” szóló kiáltványát publikálják. „Mindenkinek” alatt ezúttal a „világ népeit” érti. Elpanaszolja ebben az ántánt ismételt szószegését. Azt ígérték neki, hogy ha visszavonulnak, — megszüntetik a blokádot. És íme, megszegik a megállapodásokat és éheztetik a nőket, aggokat és gyermekeket!

Elképzелhető, hogy mennyire fájhat ez a kegyetlenség, ez az éheztetés annak a vajszívű Kun Bélának! És még hozzá milyen szépen disztinkvál, hogy nők, aggok és gyermekek éheznek. Eddig nem is ismertünk ilyen disztinkciókat. Eddig annyit tudtunk csak, hogy vannak prolik és burzsujok. A proliknak, ha fiatal, ha öreg, ha katoná, ha civil, ha egészséges, ha beteg, — fürdenie kell az elemózsiában, a jólétben. No már persze így *mondták* teóriában, így szavalták, ezt ígérték nekik.

A burzsuj pedig, akár öreg, akár gyerek, akár nő, akár halálos beteg, akár jó egészségnek örvend — az teljesen mindegy, az nem változtat semmit sem azon a folytonosan kifejezett jókívánságon, hogy — a burzsuj „dögöljön éhen”. S ezen jó kívánság azután, ellentétben a prolinak tett paradicsomi bőségű ígéretekkel, igazán nem maradt frott malaszt.

Mert a prolik a valóságban csak a kormányon lévő diktátoroknak lucullusi életmódjában gyönyörködhetnek. Eltölthette őket önérzettel, büszkeséggel az a tudat, hogy íme, micsoda ügyesek és hatalmas nagy urak az ő veze-

tőik, hogy a semmiből, a nincstelenségből ilyen fenomenális jólétet tudtak *maguknak* teremteni.

Míg a burzsujokkal szemben kifejezett kívánságuk — sajnos — sokszor alaposan beteljesedett!

És most, micsoda szentimentális húrokat penget! Most nem beszél proliról és burzsujról. Most kor és nem szerint osztályozza az embereket. Be keveset érdekelte őt eddig, — hogy az általuk elpusztítottak között mennyi volt a nő, az agg, vagy a gyermek?!

Szemérmertlenebb politikai kaméleont, vagy mondjuk világosabban, — kalandort, még nem produkált a világ-história!

Öntudatosabban sem hazudott még senki, mint Kun Béla, mikor nagyszerű proklamációját azzal végzi, hogy: „Biztosak vagyunk abban, hogy a munkásságnak meg lesz az ereje arra, hogy az ellenünk elrendelt éhség-blokádnak végét szakítsa”.

Miért nem volt meg eddig ez az „erő”?

Az éhség őfensége, nem hiszem, hogy növelné az emberek erejét. Ez a nagy úr pedig most már a prolik ajtaján is kopogtat.

De hát, úgy kell lenni, ha Kun Béla így mondja. Amit eddig telt bendővel sem tudtak megcselekedni, azt most véghezviszik majd korgó gyomorral.

Anteus a föld érintésétől kapott erőt, a vörös munkásokat majd a koplalás fogja minden ellenséget legyűrő Herkulesekké tenni.

A szegedi „bohóckormány” azonban nem hagyja őket nyugton. Ma is, a főhelyet foglalja el újságjukban, az erről, — megalakulásáról, — felesküvéséről — közölt tudósítás. Természetesen ennek a közleménynek a hangja a rendes vörös újságbeli „humor”, — amelyet állandóan használnak, amikor csak erről a témáról van szó. Főlényeseknek akarnak látszani. Lesajnálják, leki-csinylik mindazt, ami Szegeden történik. A valóságban azonban, úgy vélem, sokkal jobban érdeklik, izgatják őket a szegedi események, semmint ők azt valaha bevalani hajlandók lennének.

Miután tartanak attól, hogy akár írnak az ott történő dolgokról, akár nem, a budapesti lakosságnak, — akár bécsi kerülővel, akár egyéb úton, — fülébe jut a szegedi életről, fehér alakulatokról — egy és más, tehát jobbnak látják, ha ők maguk, persze az ő keserűn csipkedő gúnyjukban megfűrösztve, adják tudtára az ottani eseményeket a fővárosi közönségnek.

„NEMZETI“ HADSEREGRŐL ÍRNAK ÉS KIFIGURÁZZÁK

Eddig csak a „bohóc kormány“-ról írtak, viccelődtek. Hála az Istennek, már megszaporodott a repertoirejuk! Mégpedig egy oly számmal, mely bennünket rendkívüli módon érdekelhet. Most már „nemzeti hadseregről“ mesélnek, azt veszik legkeserűbb epébe mártott tolluk hegyére.

Ha képesek lennének még egyáltalában arra az érzésre, amelyet a régi, jó világban boldogságnak híttak, — akkor most ez hatja át lelkünket, tőlük maguktól hallván, hogy megalakult (bármilyen szűk keretek között is — egyelőre) — a „nemzeti hadsereg“.

Nem gondolunk most arra, hogy a magyaroknak évszázados álma volt: nemzeti hadseregre támaszkodhatni, — az esetleges külellenséggel szemben. Csak az lebeg szemeink előtt, csak az a reménység tart elibénk rózsaszínű fátyolt, hogy ez a régesrégen óhajtott, a Habsburguralom alatt soha el nem ért magyar nemzeti hadsereg most bizonyára arra készül, hogy bennünket a legocsmányabb belső ellenségtől megszabadítson.

Azt írják, nagy gúnyosan, hogy az egész „ármádia“ elfért egy kis kaszárnyaudvarban. Szerintük a burzsuj-érzelmű bécsi lapok hétezer főre becsülik — a katonaság számát.

Ők ellenben úgy vélik, hogy lesznek vagy ezerkét-százan.

Sebaj! Csak a kezdet legyen meg és az erős, a kitartó, az intenzív szándék: segíteni rajtunk! Az akarat: kipusztítani gyökerestől, a minden töröknel, tatárnál,

mohácsi vésznél, Világosnál nagyobb, pusztítóbb, megalázóbb vörös veszedelmet!

Úgy tudom, Horthy Miklós, a kis hadsereg fővezére. És én, a nagy pesszimista, öbenne csodálatosan bízom.

BIZAKODOM HORTHY FŐVEZÉRBEN

Az a hitem, hogy ha ő kezébe vesz valamit, azt az ügyet előbb vagy utóbb, de diadalra viszi. Igaz, hogy mársok időnk és erőnk nincs a várakozásra! De ha mi, a börtönben levők, a világtól teljesen elzártak, tudunk öfelölük, megalakulásukról, stb. — bátran remélhetjük, hogy ők még többet tudnak felőlünk, még jobban vannak informálva, a mi tarthatatlan, siralmas és szörnyen veszedelmes helyzetünkről.

S ha ezzel tisztában vannak, ami igen valószínű, akkor a felett sem lehet kétségük, hogy: „periculum in mora”.

És egy szép napon talán arra ébredünk, hogy jönnek a megmentőink: magyar katonák, magyar hadvezérel élükön! Csak úgy, mint amikor Münchenben a porosz katona segítette levérni a vörösöket. Ők vetettek véget a bajor Tanácsköztársaságnak.

Ha így lenne, ha szabadulásunkat magyar katonáinknak köszönhetnők, kétszeres lenne a boldogságunk!

Mialatt igyekszünk agyunkat reményteljes, kellemes — a szabadulás körüli gondolatokkal benépesíteni, — ők tovább játsszák idehaza kisdéd játékaikat.

Most tudjuk csak meg, hogy azt a két bestiális, vadállati cselédet, aki, — mindkettő teljesen ugyanazon módon, mindkettő többrendbeli lopás után, a legkegyetlenebbül gyilkolta meg számtalan baltaütéssel asszonyát, a mai napig sem akasztották fel, mint ahogy ígérték volt.

Mindjárt gondoltam, hogy egyik varjú nem vájja ki a másiknak a szemét. Sejtettem, hogy ez az „ígéret”, csak az általános felháborodás pillanatnyi lecsillapítására szolgált.

Volt bennük ezúttal annyi következetesség, hogy ők:

a nagy tömeggyilkosok nem büntetik meg a „koca”-gyilkosokat, a még csak tehetséges kezdőket, akiknek minősítési lapján az elkövetett lopásokon kívül még csak egy-egy emberölés szerepelt.

Egyszerűen elhelyezték őket, bizonyára jó lakásba, jó kosztra és most elővezetik őket, holmi igazságszolgáltatási paródia előadására. Összecsődítenek egy csomó orvost, lélekbúvárt, hogy ezt a roppant „komplikált” esetet, a két, — sokszorosan tolvaj és most bestiálisan gyilkoló — cselédlányt kibogozzák.

KOMMUNISTA IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

Természetesen nem akarnak egyebet elérni, mint azt, hogy ez a két, hozzájuk méltó, tanításaikat megértő, azokat gyorsan és eredményesen a cselekvés terére is átívő szende virágszálat — bizonyos, igazságszolgáltatást mímelő komédia után, szabadon bocsássák.

Már ott tartanak, azon tanakodnak — (s ez a címe is nagy és hosszú cikküknek), hogy „Bűn-e vagy társadalmi hatás?” Egészen bizonyosan ki fogják sütni, hogy *bűnről szó sem lehet*. Az átkos kapitalizmus társadalmának hatása — az egész. És miután mind a két megölt szerencsétlen, idős hölgy a burzsujok osztályához tartozott, tehát minden a legszebb rendben van.

A derék hölgyek kitűnően megfeleltek egy öntudatos proli — kötelességének. Ennek folytán legnagyobb-fokú dicséretet és felmentést érdemelnek. Minden bizonynyal meg is fogják kapni!

AUGUSZTUS 3.

SZABADULÁS!

Eső után a levegő tele van még párával, — de a nap már küldi sugarait, szivárvány támad az égen.

Arany János úgy mondta, hogy:

„Sírt az ég egyik szemével — a másikkal nevetett,
Párosívű, szép szivárvány koszorúzta keletet.”

Ha az emberi sírás és nevetés egyvelege is e tüneményt tudná létrehozni, akkor tegnap este nagy szivárványos árkádnak kellett volna lelkesen megjelenni!

Ami ötödik hónapja immár mindennapi imádságunk tartalma, — amiért könyörgők naponta az Egeknek Urához, hogy szabadítson meg bennünket Kun Béláéktól, rabló és gyilkos hadától, az tegnap este végre-valahára bekövetkezett!

Hogy micsoda érzés volt ez, micsoda megkönnyebbülés, micsoda súlyos, agyontipró téhertől való szabadulást jelentett ez számomra, azt csak az tudja elképzelni, megérteni, aki velem együtt hasonló viszonyok és körülmények között szintén nagy és súlyos csapásoktól sujtva, végigszenvedte, végigkínlódta uralmuknak rémséges ötödfél hónapját!

Mint mikor valami szörnyű szennytől szabadul meg a tisztaságot nagyon szerető ember, mint mikor egy undort keltő atmoszféra után először szippant egyet az Ūr-istennek tiszta, friss levegőjéből, úgy éreztem magam, mikor azt hallottam, hogy tegnap este végre megbukott a Kun-kormánynak nevezett — világcsalók szöveteze...

A LÁNCHÍDON EMBERÁRADAT HÖMPÖLYÖG

Mint rendszeren, mindennap délután — odaát voltunk a Gellérthegyen. Mikor estefelé hazamegyünk a Lánchídon — az Alagútból egyszerre csak valami emberáradat hömpölyög kifelé! Csupa proletár, ünneplőben. Megkérdeztem tőlük, hogy honnan jönnek ilyen tömegeesen?

— Színházból, a Budai Színkörből!

Mert hát a „cirkuszjátékokat” megnyitották a proliknak — kenyér helyett.

— És miért mennek már haza, mikor alighogy megkezdheték az előadást?

KIPARANCSOLTÁK A PROLIKAT A SZÍNHÁZBÓL,
MERT MEGBUKOTT A KORMÁNY

— Abbahagyták az előadást, mert megbukott a kormány.

A Lánchídon szerettem volna letérdelni örömben. De még olyan egészen nagyon nem mertem bízni az örömhírben. Hátha az Úristen mentsen, úgy járunk, mint június 24-én.

Pedig — úgy látszik, — hogy velük „hivatalosan” közölték az eseményt. Parancsra maradt abba az előadás. A további parancs az volt, hogy aki 8 órán túl az utcán tartózkodik, azt lelövik.

Így talán mégis igaz. Zavargástól félnek.

Roppant természetes, hogy tartanak a csöcseléktől. Ötödfél hónapon át, egyre azt hallották, folyton azt szuggerálták beléjük, folyton azzal lázították őket a polgárság ellen, — hogy most már minden az övék, minden föld nekik terem, minden virág nekik nyílik, a világ minden szépsége csak őket illeti meg, nekik tárul fel, hogyan nyugodhatnak bele simán és egyszerűen abba a tudatba, hogy ezentúl már mégsem ők lesznek az urak, a parancsolók, a polgárok elnyomói, kiszípolyozói, és ha nekik úgy tetszik, gyilkosai!

Mialatt ezek a gondolatok kóvályogtak fejemben, a szívem ugrált, dobogott örömeiben, izgalmában. Majd meg az aggodalom ütött tanyát lelkemben: mi lesz, hogy lesz ma éjszaka?

Ki fogja megfékezni a trónjáról leszállított prolit? Hogy fogunk védekezhetni a bizonyára vadul visszazönlő vörös katonák ellen? Kinek a kezében van a hatalom?

Mi az oka annak, hogy a nagy, a csodálatos hős, Kun Béla nem a harc téren, a vörös hadsereg élén esett el, hanem a népbiztosi karosszékekben, egy ülés keretében lemondott egyszerűen!

Ki kényszerítette erre ezt a gyáva alakot?

Míndezek a gondolatok kaotikus kóválygása közben — dominált bennem az öröm, az ujjongás, — hogy sza-

badulásunkat megérttem. Rohantunk haza. Egyrészt a 8 órára kitzűzött záróra az utcán ne találjon bennünket, másrészt, hogy mentől előbb megtudjam az uramtól: tulajdonképpen mi történt, hogy történt a dolog?

ÜRÖMCSÖPPEK AZ ÖRÖMBEN

Meg is tudtam, úgy tőle tegnap este, mint ma reggel az újságokból, részletesen.

És ez a tudat azután már alaposan csöpögtette az ürmöt — örömöm kelyhébe. Ekkor keletkezett bennem a lelki-szivárvány, mert sirtam az egyik szememmel, mi alatt nevettem a másikkal. Sajnos, nem úgy történt, mint ahogy hittem, reméltem és elképzeltem megszabadulásunknak gyönyörteljes nagy pillanatát.

Nem *magyar* katonák jöttek bennünket megszabadítani és a gaz embernyúzók felett törvényt ülni!

AZ ENTENTE ULTIMÁTUMA

Nem. Az *entente* üzent, hogy nem tárgyal proletárkormánnyal. Ultimátumot küldött, hogy adják át a kormányt másoknak. S miután Kun Béla úgy találta, hogy ebben az országban már nemigen van több pusztítani való, amit lopni, rabolni lehetett, azt már mind megcselekedték, a harctéren már nem termett nekik babér, Budapesten már az éhség ütött tanyát, — jó lesz tehát menteni, ami menthető. Elsősorban saját összelopott óriási vagyonát. Azután meg a neki legbecsesebbet e földön, az ő nyomorult, piszkos, gyáva életét. A tegnapi nagy ülésen szépen megbeszélték, hogy ők, „*re bene gesta*” menni fognak.

Rónai Zoltán egy óráig csépelte megint, ezúttal hála Istennek már búcsúbeszédben a Tanácsköztársaság rendes frázisait. Igyekezett mások mulasztásaival menteni, indokolni bukásukat.

A nyugati államok proletárjai, — az orosz vörös hadsereg, a magyar proletárok forradalmi áldozatkészségének hiányos volta, mind bűnbakok voltak.

Ezek okozták, hogy ötödfélhónapi uralkodásuk

után (a legszörnyűségesebb garázdálkodás után, melyet e földön valaha véghezvittek), nekik most menniök kell. (Nehéz szívvel és még nehezebb zsebbel.)

*KUN BÉLA JOBB SZERETTE VOLNA, HA A
PROLIK HARCOLNAK A BARRIKÁDOKON.*

Kun Béla volt a második szónok. Ő ezúttal sem tagadta meg magát. Még most, az utolsó percben is azon siránkozott, csodálatos őszinteséggel, hogy nem harcol a barrikádokon — a proletárság. Ő, úgy mondja, ezt sokkal jobban szerette volna.

Ezt elhiszem neki. Mialatt az istenadta nép hullatta volna vérét, mint eddig mindig 4 hónap óta, uráért, parancsolójáért Kun Béláért, ő azalatt a Hungáriában, vagy valamelyik egyéb dőzsölésre szánt palotájukban rendezett volna, egy még a szokásosnál is nagyobb szabású, vidámabb orgiát, talán egy búcsúbankettet. Az a tudat, hogy kint most vér folyik érette és uralmáért, bizonyára igen kellemesen fűszerezte volna a lakomát, emelte volna a jókedvet, fokozta volna óriási mértékben a hangulatot.

Miután a barrikádharc elmaradt, szomorúan búcsúzik Kun Béla, de azzal a minden véremet felkorbácsoló ígérettel, hogy azért ő továbbra is annál intenzívebben fog dolgozni a proletariátusért.

Hát ez az, amit nem tudtam elképzelni, amit nem tartottam lehetségesnek! Természetesen úgy gondoltam én és minden normálisan gondolkozó ember úgy képzelte, hogy ha egyszer — vége lesz ennek a fürtelemnek, a közhangulat megnyugtatóására, az erkölcsi igazságérzet kielégítésére, legelső sorban és *mindenek* előtt, ezek az Istentől elrugaszkodott gazemberek, egy ország elpusztítói, lakóinak tönkretéveői fogják elvenni méltó juttalmukat.

Ugyan nem tudom, hogy mi lehetett volna a „méltó” megtorlás? Mert a bűnük olyan óriási nagy és oly sok, hogy ilyenre a büntető-kódexban aligha találunk méltó megtorlást.

*SZOCIALISTA KORMÁNY ALAKULT
NÉPBIZTOSOKKAL VEGYÍTVE!*

De persze, mi nem úgy képzeltük, hogy a proletárdiktatúra után — egy egészen rokonalakulat — egy szocialista kormány veszi kezébe a hatalmat, még hozzá négy darab népbiztossal tarkázva!

Akkor természetes, hogy ezek nem ácsolnak akasztófákat Kun Béláéknak! Hisz akkor Haubrich, — Agoston, — Dvorzsák — és Garbai elvtársaktól sem lehetne az őket megillető magaslati fácskákat megtagadni.

Márpedig miniszterséget vállalni és egyúttal akasztófán lógni, — egyszerre mégsem lehet. Erre a sokoldalúságra talán még egy volt tanácsköztársasági népbiztos sem képes!

KUN BÉLA ÍGÉRETE

Szörnyen fellázító, az igazságszolgáltatást arcul csapó, minden erkölcsi érzést felkorbácsoló dolog! Hogy higgyen, hogy bízzék ezentúl a tömeg — a földi igazságszolgáltatásban? Hogyan higgye el, hogy a gonosztevők már a földön elnyerik méltó jutalmukat? Amikor Kun Béla a legfőbb gonosztevő, az egész ötödfélé hónapig tartott rabló és gyilkos szövetkezetnek értelmi szerzője, minden nagyobbszabású rablás és gyilkolásnak sugalmazója, felbujtója, azzal búcsúzhatik el szeretett elvtársaitól, hogy tovább fog „dolgozni” érdekükben.

Mi tudjuk, hogy mit jelent az, amikor Kun Béla dolgozik!

Hát nem szörnyűség, még elgondolni is, hogy neki megadatik, hogy neki módjában lesz „tovább dolgozni”?! Nem gyalázat, hogy nem akadt ember eddig, de még most sem, ezen kijelentése után sem, aki beléje fojtotta volna gonosz, sötét lelkét? Sőt még megtapsolta, megéljenezte az a tömeg, amely között helyet foglaltak az új kormány emberei is! Mit várhatunk ezektől, akik a távozó gonosztevőt megéljenezik? Mit várhatunk utódaitól? Azoktól, akik vele együtt működtek eddig és most — miután Kun Béla neve — túlságosan ismert, túlságosan programmszerű — új cégér alatt folytatni fogják az ő művét, az ő

programját, az ő neve nélkül! Mert Kun Béla nevét — úgy látszik — már az ántánt is megelégette. S ezért úgy tesznek, mint a bukott zsidó boltos, aki a cégtáblát cseréli csak ki és a felesége nevét írja reá.

Bezzeg Münchenben nem így csinálták!

Ottan leverték a vörösöket. Rögtön utána fehér kormány alakult. És a vörös gonosztevőket illetőleg a példa statuálásával sem vártak sokáig! — Nagyon hamar és alaposan, úgy ahogy megérdemelték, végeztek velük. Pedig ott távolról sem szerezhettek annyi érdemet erre az elbánásra, mint nálunk. Mert három hét alatt, a legnagyobb igyekezettel sem lehet annyi gonoszságot teremteni, annyi pusztítást véghezvinni, annyi gázságot elkövetni, mint ötödfél hónap alatt.

Ott akasztófa vagy golyó jutott nekik. Itt, ünnepélyes búcsúztatás, — megéljeneztetés és az itt maradóknak — bársonyszék!

CSALÓDÁSOK

Lehet ezt megérteni? Lehet ezt józan ésszel felfogni? Megáll az ember esze, ugrál örülten a szíve — izgalomában!

Ennek örültem én úgy tegnap este?

Hol maradnak az én szép álmaim, a szabadító magyar hadseregről? Hol marad a reménységem, hogy az izzó vörös pokol után, annál fehérebb világ fog következni?

Nem, nem ezt vártam, nem ezt reméltem én!

Még az újságnak neve, színe, formája, tartalma is a régi. Beosztása, cikkei, hangja, minden olyan, mint az annyira utált undorító „Vörös Ujság”-é.

Még azt is meg merik cselekedni, hogy ma, mikor állítólag vége van a Tanácsköztársaságnak, olyan embernek könyvéről írnak dicsőítő ismertetést, akinek már igen magasan kellene ma lógnia!

Pogány Józsefnek, a proletárdiktatúra egyik legsötétebb alakjának, a polgárság egyik legnagyobb hóhérjának könyvéről merészelnék ma írni, még pedig úgy, olyan

hangon, mintha még mindig a rettegett nagyhatalom lenne!

VISSZAPARANCOLTÁK A NEMZETISZÍNŰ ZÁSZLÓT!

Reggel még kint lógott a nemzetiszínű zászló! Később visszaparancsolták! Hát ez mit jelent? Tudtommal nemzeti zászlóra tilalom — még eddig csak proletárdiktatúra alatt volt. S ha ez megszűnt, ki és mily okból tilthatja meg a polgárságnak, hogy az oly rég nélkülözött, szívéhez nőtt színekben gyönyörködhessek?

Elképzelhető az, hogy egy ötödfél hónapig tartott vörös rémuralom megbukása után, a parancsok, az intézkedések, rendeletek, még mindig az ő szájukize szerint, a diktatúra modorában és intencióinak megfelelőleg történjenek?

Azután meg nyilatkozik Ágoston József, a tegnapi népbiztos, a mai „külügyminiszter” az új kormány programjáról. És azt a reánk nézve igen biztató kijelentést kockáztatja: „az ántánt ígéretet tett, hogy nem fog tárgyalni az ellenforradalmi kormánnyal”. Hát ez megint micsoda? Ha a vörösök megbuktak, akkor legfeljebb *ők* lehetnek a fehérekkel szemben ellenforradalmárok! De csak akkor, ha — a fehérekben nincs meg a kellő energia ahhoz, hogy érdemükhöz képest bánjanak velük és némít-sák el őket — örökre!

Egyelőre sajnos, még nyomát sem látom a fehér energiának, — annál többet látok még mindig a vörösökéből.

Márpedig én, az én véges asszonyi eszemmel, nem tudom elképzelni, hogy egy ilyen mérhetetlen gazságok fundamentumán felépült alkotást, mint amilyen a proletárdiktatúra volt, lassankint, fokozatosan lehetne beszűntetni. Szerintem ezzel csak a legradikálisabban egyszerre lehet végezni — vagy sehogysem!

Hogy ehhez erő és hatalom kell — az bizonyos. De hát kell lenni, valahol, valamilyen mennyiségnek ebből a materiából, — mert különben hogyan foszthatták volna meg Kun Bélát és társait attól a hatalomtól, amelyhez *ők* oly görccsösen ragaszkodtak?

Tegnap bent voltam a tejcarnokban is. Igazán kíváncsi voltam, hogy a nagy esemény után, milyen ott a hangulat? Ha valakit, hát őket érinthette közről az „állítólagos” bukás, miután, hogy mindketten, anya és fia, „tettekkel tényezők” voltak a nagy haláltáncban.

Az asszony csakugyan kétségbeesett hangulatban volt. — Mi baja van? — kérdem. Sírva kezdi mesélni, meglehetősen nagy összevisszaságban, hogy valamit, amit a terroristák elkövettek, azt most a fiára fogják és fél, hogy bajba fog jutni, pedig ő teljesen ártatlan a dologban stb.

Amire én azt jegyeztem meg, hogyha ártatlan abban, amivel vádolják, akkor nincs mitől tartania, az majd a kihallgatások során ki fog sülni. Magamban pedig azt gondoltam, hogy ez a reám szörnyű gonosz benyomást tevő fiú, úgy látszik nem csak gonosz, hanem gyáva is. Mondják, hogy a másokkal igen kegyetlen emberek, rendszeren nagyon gyávák, ha a saját becses személyük forog veszedelemben. Különben láttuk ennek az állításnak ropant igaz voltát, eklatáns példáját — Kun Béla — többször említett esetében is.

SCHÖN GÁBOR ANYJA KÖNYÖRÖG A FIAÉRT

Schön Gábor — ez a neve a tejcarnokosnő fiának, nem óhajtja vállalni, — letagadja, az állítólag elkövetett gonosztetteit. Az anyja azt mondja, hogy volt odaát a Ritzben, fia érdekében Romanellinél is, akit ismer.

Nohát akkor rendben lesz minden! Ha a fia ártatlan, ha nem követte el azokat a dolgokat, amelyekkel gyanúsítják és még hozzá ilyen magas pártfogója is van, hát akkor nem történhetik semmi baj sem, felelem én.

És távozom azzal az impresszióval, hogy: íme, ezek az osztályöntudat elvi magaslatán álló, lobogó lelkesedésű, a Tanácsköztársaság intézményei, céljai nagyszerűségétől áthatott, azokért életüket, vérüket feláldozni kész proletárok, igen nyomorúságos, gyáva, poltron alakok, akkor, amikor uralmuk megrendül, amikor arról van szó, hogy tetteikért, meggyőződésükért helytálljanak!

HOL MARAD MOST A PROLETÁRÖNTUDAT?

Amikor az 5 csillaguk — (ezúttal valóban is „szovjet csillagról“ van szó!) leáldozóban van, akkor egyszerre csak elpárolog minden nyoma, minden atomja meggyőződésüknek. Eltűnik emlékezetükből. Megfeledkeznek mindarról, amit oly nagyhangon, olyan sokat, olyan sokszor ordítva szavaltak a polgároknak. Természetesen letagadják, nem vállalják (uti figura docet) elkövetett gáztetteiket. És előttünk áll, pőrén, levetkőzve a proletár!

Az az egy bizonyos, azt merem már most állítani, hogy a proletárdiktatúra, nem fog mártírokat termelni, hogyha majd egyszer, talán mégis csak ott tartunk, hogy be fog következni a nagy számonkérés.

Tagadni fognak, hazudni fognak, talán à la Kun Béla — könyörögni fognak, de odaállni és azt mondani: ezt tettem, ez volt a meggyőződésem, itt állok, nem tehetek másképp, tegyetek velem, amit jónak láttok, ezt a valloást, ezektől az alakoktól, soha, de soha nem fogjuk hallani!

Sajnos, harmadik napja az úgynevezett bukásnak és csak annyit haladtunk, csak annyira gázoltunk ki a vörös piszokból, — hogy az újságjuk nevéből eltűnt ez az előttünk örök időkre gyűlöletessé vált színnek a megnevezése.

Ellenben a tartalma — még egészen változatlanul vörös.

A vezércikk csak úgy zengi a proletár és diktatúrája dicséretét, mint eddig tette. Még azt sem átalja, hogy sajnálatát fejezze ki, hogy nem volt meg a gyönyörűséges munkájuknak — a kívánt eredménye. Szóval a megdőlt Tanácsköztársaságot siratja ma, három nappal bukása után!

Hol a széles világon lenne még ilyesmi lehetséges?

Hogy egy levitézlett gaz uralmat az utánuk következők, az utódok dicsőítsenek, lett légyen az, akár töröké, tatáré, akár bolsevista söpredéké, — arra még nem volt példa a világhistóriában!

És nem is lehet, csak egy ilyen hihetetlen képtelen helyzetben, amikor a megbukott rezsimből magnak ott-tar-

tanak egy csomó embert, hogy mentől hamarabb, újra gyökeret eresszenek! És visszatérjen mindenütt és mindenben az a pokol, amelyből úgy véltük, de helytelenül, — hogy végleg megszabadultunk!

MÉG MINDÍG NÉPBIZTOSOK
A MINISZTERI SZÉKEKBEN!

Nemcsak, hogy négy népbiztost ültettek bele a miniszteri bársonyszékekbe, de az államtitkárok nagy hadseregét is onnan rekrutálták. A proletárdiktatúra aktív működői közül válogatták ki. Csupa olyan alak, akiknek nevét alaposan ismerjük a Tanácsköztársaság alatt kifejtett hírhedt működésükből.

Hogyan lehetséges, hogy szét nem zúzzák azt a nyomdát, amely kinyomatja ezt a cikket, hogy lehetséges, hogy ki nem kutatják és el nem bánnak a vezércikknek az írójával, aki ma még ismételni meri, újból leírni meri, azt a rémes hazugságot, hogy: „A munkásság vállalta magára azt a feladatot, hogy a világháború páratlan zűrzavaros időszakában, átvette a *termelő* munkára képtelen magyar társadalom helyett, az ország *fenntartásának terheit!* A magyar közgazdasági életet és a *termelés folytonosságát csupán csak ő, a munkásság tudta biztosítani!*”

Barnum és Baley múzeumában, cirkuszában helyet foglalhatott volna, ez a csodaszörny, ez a mammut-hazugság!

De a vakmerőségnek, a szemérmertlenségnek a netovábbja, hogy ezt merik *ma* mondani, amikor már tudvalevő, hogy egyedül annak a körülménynek köszönhetjük bukásukat, hogy végnélküli rombolásuk, pusztításuk után, még csak meg sem kezdték a termelést, a munkát! Hanem állandó vendégül láttak egy urat, akinek olyan fura tulajdonsága van, hogy ahol ő megjelenik, ott a vendéglátó megszökik, vagy elpusztul: Éhség öfenségét!

A hazudozásnak ez a vakmerősége leplezi le, ha különben nem is tudnók, hogy *ma még* a proletárdiktatúra uralkodik. Mert soha semmiféle alakulat, semmiféle rezsím nem tudott, nem mert olyan óriási kanyarulatokkal

letérni az igazság ösvényéről, mint ezek! Annyira a vérükben van a hazudozás, annyira nem tudnak anélkül megélni, hogy akkor, amikor az események olyan hatalmasan rájuk cáfoltak, amikor bukniok kellett éppen azért, mert kisült, hogy mindaz, amit a proli elvtársaknak szavaltak, ígértek, minden jó és minden szép dolog, minden, de minden csupa hazugság volt, akkor a leleplezésük után is, még mindig merik folytatni, még mindig nem hagyják abba — hazugságbeli mesterprodukcióikat.

Annyira számítanak a derék proli elvtársak korlátoztságára, tudatlanságára, kritikátlanságára, hogy még ma sem képesek beszűntetni.

Nem elég azonban, hogy eszük ágában sincs belátni a multak bűnét és ahelyett, hogy vezekelnének azokért s hálát adnának az Úristennek, hogy a polgárság pipogysága, elernyedtsége miatt módjuk van a megbánást már itt e földön megcselekedni (másutt legfeljebb a túlvilágon várhatnának irgalmat), — még ők merészkednek fenyegetődni!

*MÉG NEM ÉRZEM, HOGY VÉGE
SZÖRNYŰ URALMUKNAK*

Amíg ilyesmi lehetséges, addig nem érzem, nem hiszem, hogy vége van a proletárdiktatúrának!

Amikor ők azt merik írni, hogy „csak ostobák vagy gonosztevők lehetnek azok, akik arról mernek álmodozni, hogy itt még valaha királyságot csinálhatnak!” „Ne áltassák magukat a sötétben bujkálók, méregkeverők és ne álmodozzanak arról, hogy Magyarország forradalmi tűzben megneimesedett proletárságát letörhetik.”

Ahol még így mernek gondolkozni, írni, ott igen gyenge lábon állhat még az állítólagos új uralom, — és sajnos: minden hatalom még a tönkretevőink kezében lehet!

Az egyetlen pozitív kis változás, hogy az undorító, szemet, lelket sértő proletárdiktatúrabeli plakátokat eltávolították.

ÚJBÓL „NÉPKÖZTÁRSASÁG”!

Azután meg az a nagy eredmény, hogy hivatalosan most már nem „tanács”, — hanem „népköztársaság” vagyunk. Nem beszélve arról, hogy még ez is csak névleges dolog! Mert még ez a név sem felel meg a valóságos, tényleges állapotnak és helyzetnek. Azonfelül igazán nem kérünk sem az új elnevezésből, sem pedig a velejáró tényleges alakulatból.

Éppen elég alkalmunk volt a végzetes emlékü Károlyi-kormány alatt megismerkedni a népköztársaság boldogító intézményével!

Nekik köszönhetjük, hogy idáig jutottunk. Ők készítették elő successzívve a talajt a bolsevizmus számára. És most, mikor végre, állítólag megszabadulunk ebből a förtelemből, most térjünk megint vissza oda, ahonnan kiindultunk?

A népköztársaság az előtornáca, a lépcsője volt annak a pokolnak, amelybe lesüllyedtünk és most térjünk megint vissza arra az útra, arra a lejtőre, amely odavezet?

Nem volt még elég a gyalázatból? Nem tanultunk még eleget? Hát ki parancsol itt ma tulajdonképpen? Kinek az akarata történik?

Az ember olyan káoszban, olyan zürzavarban él, hogy fogalma sincs arról, hogy tulajdonképpen mi történik az országban, a városban? Ki uralkodik tulajdonképpen? Kinek a kezében van a hatalom? Mert ha az következett volna be, amit az ember normális ésszel hitt, remélt és elvárt, t. i., hogy a vörösök bukása után a legabszolútabb fehéruralom lesz, akkor természetesen a szemét eltakarításán kellett volna kezdeni. Akkor a vörös gyilkosokat kellett volna mindenekelőtt a föld színéről elsöpörni. — Ez csak magától értetődik.

MEGENGEDIK, HOGY SZABADONBOCSÁSSÁK
A „POLITIKAI BŰNÖSÖKNEK” NEVEZETT
— POLGÁROKAT

Ezzel szemben nagykegyesen megengedik az új hatalmasok, hogy a bezárt polgárembereket, szerintük „politikai bűnösöket” szabadonbocsássák. Milyen szép

tőlük ez, milyen nagylelkű! Most, amikor már nekik kel-
lene túllenniök a földi igazságszolgáltatási processzuson,
nekik van még mindig módjukban — kegyelmet gyako-
rolni — a jó Isten a megmondhatója, hogy *kinek* a paran-
csára!

Ők „kegyelmeznek” meg az ártatlanul bebörtönzött
polgárságnak, a lakosság színe-javának, ahelyett, hogy a
polgárság ülne törvényt felettük.

Most már hangosabban mesélik, hogy a vörös pat-
kányhad soha nem hallott, soha nem látott, normális
emberi agygyal el sem képzelhető, lehetetlen, embertelen
kínzásokat eszelt ki áldozatainak kivégzése előtt!

Hallott-e az ember már olyan, csak szörnyetegek által
kieszelhetett dologról, hogy az agyonkínzott, szemétől
megfosztott, összetört bordájú delikvenst, többször, *rész-
letekben* akasszák fel, szájába pipát nyomjanak és mikor
már végre kiadta a szegény, szerencsétlen agyonkínzott
lelkét, — akkor az ítélkezők, az ítélet exekutorai, lefoto-
grafáltassák magukat az akasztófa alatt, a felakasztottak-
nak sorfala között?!

Úgy látszik nem elégíti ki őket időtartamban az az
élvezet, amely kijut számukra a förtelmes kínzások lezaj-
lása alatt. Kérődzeni akarnak ezen az élvezeten — hosz-
szabb ideig. Képben örökítik meg, amely hivatva van
memoriájukat felfrissíteni, ha az átélt impressziók halvá-
nyulni találnának.

Ha egy magamfajta polgárember — ilyen látvány
élvezéséhez jutna, vagy rögtön megőrülne, vagy pedig
örök időkre annak betege lenne. Idegei teljesen megbom-
lanának. Ami meg a képeket illeti, hallom, sokan látták,
saját szemekkel.

MÉG MINDIG ÁRUSÍTIÁK A KOMMUNISTA
LÁZÍTÓ KÖNYVEKET

Jellemző tünet az is, hogy a tűzrevaló kommunista
lázító iratokat, könyveket, csakúgy, mint eddig, továbbra
is nagyban hirdetik. „Minden öntudatos proletár szüksé-
ges szellemi fegyverének” minősítik.

Szóval igen alaposan „fehér” világban élünk! Ször-

nyen dühöng az általuk annyiszor beígért „fehér terror”. Még megérjük, hogy a nem létező „fehér terror” dühöngése (?) alatt fognak bennünket polgárokat továbbra is pusztítani, láb alól eltenni az állítólag „bukott” vörösökl!

AUGUSZTUS 4.

MEGNYÍLTAK A BOLTOK!

Ha az ember kilép az utcára, nagy meglepetésben van része. Az agonizáló, behúnyt szemű házak éledni, ébredni kezdenek, kinyitják szemeiket: megnyíltak a boltok! Sohsem hittem volna akkor, amikor teljes közönnyel, talán oda sem pillantva az üzletekre — elhaladtam mellettük, hogy felvirrad egyszer olyan nap is, amikor valószínű örömet érzek, hogy nyitott boltokat látok!

Ma természetes ez az öröm. A csukott bolt jelkép volt. Mégpedig a mi elgázoltságunknak, rabszolgaságunknak jelképe. A megnyílt bolt, talán — ígéret, jobb, szebb jövőre?!

Az egyéb körülmények nem túlbiztatók, most sem, még ma sem. Még belsőleg sem tudjuk, hogy vagyunk, mint vagyunk? Úgy érzem, hogy még túlon túl vörösösen vagyunk. És íme, jön egy híradás, nem mendemonda, de hivatalosan adják tudtunkra, hogy — ahogy ők nevezik — a „románok” Budapest külső területén vannak.

Micsoda érzés, az elveszett háború, a Károlyi-féle „népköztársaság”, a Kun Béla csinálta, feneketlen gonoszságok láncolatát — „proletárdiktatúra” név alatt átszenvedett, szegény, szerencsétlen kis nemzetnek, most még ezt is megérnie!!!

Nekünk, magyaroknak, fenéig kell írítanunk a szenvedések kelyhét!

Bűnhödünk bűneinkért! A legutolsó, de nem a legkisebb volt az, hogy Károlyi Mihályt engedték fejünk fölé kerekedni és az országot lejtőre juttatni. Azután már nem volt megállás.

Csúszunk, süllyedtünk, lefelé. Előbb sárba, majd a vörös pokolba.

És most, amikor új, tisztább élet reménysége pitymallik bennünk, akkor tudunkra adják, hogy az oláh ante portas!

Azt mondják, hogy nem fogja megszállni Budapestet. Ki mondja? Ki tudja? Ki garantálja? Talán az oláh maga? Azt hiszem, hogy az oláh náció szavahihetősége nem sokkal marad Kun Béláé mögött!

Igaz viszont, hogy mikor arról volt szó, hogy a vörösök poklából szabaduljunk, még az oláhot is szívesen láttuk volna szabadítónak. De ma, mikor az entente parancsava meg a belső összeomlás állítólag már végeztek velük, akkor igazán nem lenne valami kívánatos, üdvös dolog, a sok-sok átélt szenvedés, pusztítás után — még az oláh megszállásnak, erdélyi-minta szerinti szörnyűségeit is átélnünk!

Minket — úgy látszik — nem kímél meg a sors semmiféle fajta megpróbáltatástól, semmi szenvedéstől sem! Annál kevésbbé, mert e sorsnak kovácsai — nagyrészt magunk voltunk.

A HIÉNA SZAMUELLY: ÖNGYILKOS LETT

Egy másik hír is van ma az ujságjokban. Egy olyan hír, amely minden polgáremberben azt az érzést kelti, hogy nem jól történt, ami történt. Nem így kellett volna ennek a dolognak elintéződni!

Mindenképpen meg kellett volna akadályozni, megelőzni azt, hogy a proletárdiktatura egyik legförtelmesebb kreatúrája, a legperverzebb kegyetlenségű, a leggonoszabb hiéna, Szamuelly, megszabadulhasson a földi igazságszolgáltatás alól!

Dacára annak, hogy még — sajnos — elég vörös világban élünk, úgy látszik, jónak látta mégis, mentől előbb kereket oldani. Az osztrák határon azonban egy csendőrőrjárat felismerte és letartóztatta. Bármily gyávák is ezek a pokolian kegyetlen gonosztevők, annyi esze és fantáziája lehetett ennek a két lábon járó fenevadnak, hogy elképzelhette, hogy az általa elkövetett bűnök számával,

súlyával szemben, még a legenyhébb megtorlás is — súlyosabb lehet, mint ha maga vet véget förtelmes életének. Mert sejthette azt is, hogyha egyszer elfogják, bármennyire is őrizték volna az ő drágalátos életét, nem hiszem, hogy ne találtak volna valami úton-módon alkalmat arra, hogy közelébe férközzenek és ízekre tépjék szét még a törvényes ítélkezés előtt azok, illetőleg azoknak hozzátartozói, akiket agyonkínzott és megöletett.

A kalocsai, devecseri akasztófa fasort, amelyen csupa derék, jóra való magyar ember lógott és azt a sok-sok — minden ok nélküli, csak perverz passzióját kielégítő gyilkosságot nem egyhamar fogják az emberek elfelejteni.

Szétveti őket, szétrobbantja a gyűlölet, hacsak a nevét említik, meg a halálvonatat, ahol ő orgiákat rendezve, meg-megállt egy faluban, maga elé rendelte a falu népét s oda sem nézve adta ki a parancsokat, a szerint, hogy jobbra vagy balra álltak-e a szerencsétlenek, hogy — akasztani-e vagy agyonlőni — vigyék őket.

S ez a szégyene az emberiségnek, megszőkött a bűnhődés elől! Kiszőkött az országból, kiszőkött az életből, mielőtt leszámoltak volna vele!

Minden ember úgy érzi, hogy egy befejezetlen, illetőleg egy igen rosszul befejezett dologgal áll szemben. Mindenki úgy véli, hogy hatalmas példát kellett volna statuálni, a bűnök óriási sorozatát megtorolni, a lelkekben élő feszültséget, felháborodást, lehetőleg megfelelő büntetéssel levezetni, lecsillapítani.

Ez a förtelmes alak nem érdemelte meg, hogy olyan hallálal müljön ki, mint amely most a proletárdiktatúra alatt és annak következtében a derék, a becsületes, a jóra való emberek között — mindennapos volt. Ezek menekülni akartak a proletárhóhérok és az ezek okozta szenvedések elől.

Nem igazság, hogy ő, a rettenetes kínok, embertelen szenvedések okozója, akinek ártatlan, derék emberek, férjek, családapák, pokoli gyötrelmei, — paradicsomi gyönyöröket okoztak, — egy önkényesen mellébe röpitett

golyóval, gyorsan, még talán fájdalom nélkül is, vethessen véget, annyiak által átkozott életének.

Talán nem is sajnált búcsúzni e világtól? Hiszen már többet nemigen nyujthatott neki az élet — mint amit az ötödfél hónap alatt elért. Módjában volt gonosz ösztöneinek teljesen szabad folyást engedni, kitombolnia magát, kiélni a végletekig szadista vágyait, hajlamait. Ha egy élet normális tartamához képest, nem is volt túl hosszú az ő pütkösi királysága, ezen aránylagosan rövid idő alatt annyi tömörített gonosztságot tudott véghez vinni, annyi könnyet fakasztani, annyi kínt, gyötrelmet okozni, amire sok-sok gonosztevő együttvéve is aligha lett volna képes.

Az ujság persze még úgy parentálja el, mint valakit, aki közülük való volt. S akit életében, csakúgy, mint holttában, csak dicséret illet!

Ez eleget mond...

Most persze már mindennap elmegyek a tejcsarnokba. Most már mégis kevésbé érzem könyöradomány-nak azt a félliter tejet, amelyet eddig, mint olyant, nem mertem mindennap igénybe venni.

*A TEJCSARNOK-BAROMÉTER
NEKÜNK ELÉG JÓT MUTAT*

Ha mint eddig, úgy most is, barométernek vagy szeizmográfnek tekinteném az ottani hangulatot, akkor bizony nem lehetne okom panaszra. A mostani éppen eléggé rossz volt. Az asszony első nap nagyon sopánkodott, erősen panaszkodott. Azon lamentált, hogy drága csemetéjét, szeretett fiát, mások által elkövetett bűnökkel gyanúsítják. Pedig ő mindebben teljesen ártatlan. Egy-két napig nem hallottam különösebb részleteket. Míg tegnap — nagy volt a kétségbeesés. Mi történt? — kérdem. Tessék elképzelni, — a fiam át akart kelni a határon (bizonyára nagy ártatlansága tudatában óhajtott szökni) — és nem engedték keresztül a csendőrök! Feltartóztatták, elfogták! És még hozzá a táskáját is, csupa finom, új fehérneművel — elvették tőle! Mit tetszik ehhez szólni? Hát én

bizony nagyon sok mindenfélét tudtam volna ehhez szólni! A jelen esetben azonban jobbnak láttam, csak elgondolni. Itt van — egy gyilkos, egy gonosztevő, aki gyáván tagadja mindazt, amit eddig a „legbensőbb meggyőződésből” cselekedett. Megszökik az első órában, amikor tettei leleplezésétől tart. Magával viszi a csupa új, a csupa lopott, avagy lopott pénzből Bécsben vásárolt fehérneműt.

És az anya, aki elfogott fiáért sopánkodik, a rablótakat félti. Nem kevésbé jajgat a szép, új fehérneműért. Ezzel persze elárulja annak az eredetét! Mert, akinek az utóbbi időben Magyarországon szép új fehérneműje volt, az bizonyosan vagy magát az anyagot, vagy a vásárláshoz szükséges pénzt lopta. Becsületes ember mostanában örült, ha a mindennapi szűkös betevő falata megvolt. No meg azután, hol és honnan vásárolt volna az először kifosztott, azután bezárt boltokból?

Az asszony azonban, a tanácsköztársaságbeli agitátortanfolyam vezetője, ezúttal nemigen hallgatott a józanész és higgadt meggondolás szavára. Nem gondolta meg, hogy talán jobb lenne elhallgatni és nem elsíratni fiának bitangul szerzett kincseit.

Nem eszmélt arra, hogy talán nem illik akkor, amikor egy embert, az ő fiát, a legsúlyosabb büntényekkel vádolják és neki ezekért felelni fog kelleni, könnyeket hullatni — az „ebszerzeményért”, amely kutyául veszett el, a fehérneműért.

Könyörgött nekem, hogy nem tudna-e az uram, aki olyan „befolyásos” ember, érette — valamit tenni? Felvilágosítottam őt, hogy az uramnak mindennemű befolyása, összeköttetése megszűnt azon a napon, mikor Károlyi és bandája kezébe került a hatalom. Így most már nemsokára egy éve lesz, hogy őneki nemcsak befolyása nincs, de éppen ellenkezőleg, ő szerepel a politikai megbízhatatlanok között a fekete listán.

Azoknál az embereknél lehetett és lehetne neki befolyása, akik az utóbbi hónapokat a gyűjtőfogházban töl-

tötték, akik közül némelyik talán éppen csak most, az állítólagos bukás után szabadult ki onnan.

A jelenvolt B. E.-höz — a szenvedő társamhoz az alamizsnakapásban szintén hasonló kéréssel fordult.

Mikor elmentünk, mondtam B.-nek: „Én a világ leg-hálásabb lelkületű embere vagyok. Soha nem felejttem el, ha valaki jó volt hozzám. Mindíg gondolok reá és igyekezem tőlem telhetőleg viszonzni. Boldog vagyok, ha sikerül.

Tagadhatatlan, hogy ez az asszony, bármily indokból is tette, de jót tett velünk, még akkor is, ha csak azért cselekedte volna is, hogy megmutassa, hogy most ő kerekedett felül. A fődolog az, hogy ezt a dokumentálását az ő felülkerekedésének nem ellenünk használta fel, hanem inkább érettünk tett valamit.

S ha ez a valami neki se anyagi áldozatába, se semmi-nemű megerőltetésébe sem került is, ez az én szememben nem von le tette értékéből.

De — ha módunkban lenne is, mintahogy valóban nincs, érette tenni valamit, — a legnagyobb dilemmában lennék.

Mert mi lehetne ez az érette-tevés más, mint fiának a kiszabadítása? Hát lehetséges-e, összeegyeztet-hető-e ez lelkiismeretünkkel?!

Dehát a dilemma nem aktuális. Még sajnos, nem tartunk ott. Még nem azok vannak felül, akiknél nekünk lehetnének összeköttetéseink. Még mindig a proletár-ököl szerepel szóban és írásban.

Polgári emberhez hiába fordulnának ma még protekcióért. Ellenben *rettentő* nagy bűnösnek kell lennie annak, akit *ma* már zár alá helyeznek, akit a még erősen vörös uralom dacára — a Tanácsköztársaság alatt elkövetett bűnéért, — már *ma*, kérdőre vonnak!

AUGUSZTUS 6.

Miután én a napomat vagy a szegény édesanyámnál, vagy vele a hegyen, az éjszakát meg idehaza az Üllői-úton töltöm, nem látok semmit. Nem tudok semmit, ami ezen a kis körön kívül történik. Így pld. azt sem tudtam, hogy mi játszódott le tegnap délután szegény, szerencsétlen fővárosunk utcáin.

BEVONULNAK AZ OLÁHOK

Csak este, mikor már hazajöttünk és a hálószobában tartózkodom, szokatlan kocsizörgésre leszek figyelmes.

Kiszaladok az erkélyre. — Hát eláll a lélekzetem. Megerednek könnyeim... Hosszú sorokban, piszkos, poros oláh katonák vonulnak be szekereikkel, lovaikkal, felszerelésükkel, csak úgy, mint ahogy legyőzött országba, városba szoktak bevonulni a győzők!

Magyarország fővárosába, Budapestre, az oláhok, mint győzők!

Most már úgy vélem, világosan látom a dolgokat. Bármily szegyenletes is reánk nézve ez az oláh invázió, mégis — úgy látszik — ez kergette el Kun Bélát és pribékjeit... Ez adta meg nekik a kegyelemdőfést...

Irtózatos gondolat számunkra, hogy az oláh nációnak kell köszönnünk szabadulásunkat a bolsevizmus poklából!...

Vajjon igazán megszabadultunk-e? Szocialista kormánnyal? Azt mondják, hogy Peidl jóra való, tisztességes ember. De ha az, akkor minek vesz be a kormányába népbiztosokat, olyan embereket, akik Kun Béla gyűlölt, utált uralma alatt, aktív szereplők voltak? Azt hiszem, nem én vagyok az egyedüli, aki nem bízom ebben a kormányban.

Barátaink ugyan azt állítják és az uram is egy nézeten van velük, hogy mégis csak jobb, ha ez a kormány, amelyben még elég tisztas számban vannak a megbukott borzalmas rezsím képviselői, kénytelen kiadni a rendeleteket a magántulajdon visszaállításáról és a sok, gonosz, bolsevista örület azonnali beszüntetéséről. Ezzel jelzik,

hogy *ők maguk* sem bíznak már a majd 5 hónap alatt szerzett tapasztalataik után az unos untig, folyton, írásban és szóban hangoztatott és a „szociális gazdálkodásból fakadó” jólétben.

Talán kezdetnek ez is elég! Engem, sajnos, nem elégít ki túlságosan. Az öröm és megnyugvás érzetétől — még igen távol vagyok.

AUGUSZTUS 7.

VÉGE A PEIDL-KORMÁNYNAK

Ma reggel — hála érte az Egek urának — hirtelen véget ért a Peidl-kormány! Összesen hat napig tartott. Én még ezt az időtartamot is túlon túl — hosszúnak tartottam!

Kimúlt csendesen . . . Egy kis puccs oltotta ki életét. Miként történt, hogyan történt? — nem tudom. Annyi mindenféle kósza hír röpdös, szállingózik a levegőben, hogy az ember alig tud bennük eligazodni.

Úgy mondják, hogy felszólították József főherceget, hogy vállalja a kormányzóságot.

Ezt a hírt már örömmel hallom! Ez már némi kis megnyugvást csöpögtetett oly hosszú idő óta folyton csak zaklatott, csak izgatott, megkínzott szívembe — lelkembe.

Friedrich István lett miniszterelnök . . . Peidléket felszólították, hogy távozzanak. A felszólításnak hál' Istennek elég gyorsan eleget is tettek.

A minisztériumot a régi rezsim utolsó, rangidősebb államtitkáraiból állították össze.

Most már kezd reménységem csírába hajtani. Azt ígérik, hogy mindenekelőtt hozzáfognak a romok eltakarításához. Nagy feladatra vállalkoznak!

Talán — hajnalodik? Kezdek bizni! . . .

OSZK

A Kiadó utószava

Országos Széchényi Könyvtár

Wir leiden alle am Leben
Goethe, *Maximen*

MI, akik a világháború nehéz éveit végigszenvedtük, akikre aztán a sors az őszirózsás forradalom heteit mérte, majd a kommunizmus lelket gyilkoló hónapjainak kínját nyomorogtuk végig, egészen bátran elmondhatjuk, hogy többet éltünk, mint apáink, nagypapáink, eleink.

Az a lustrum, amelyet 1914 ártatlanul hangzó Szűzhavától kell számítanunk, — s amely akkor végződik, amikor a román invázió számtalan, súlyosan megrakott tehervonattal elhagyta az országot — olyan időszak a magyar történelemnek, amilyen nem volt kettőnél több évezredünk alatt.

A tatárjárás és a török dűlás után harmadikul ez az idő a magyar történelem legszomorúbb ideje.

Ennek a hat esztendőnek történetét csak az írhatja meg, aki átélte, sőt méginkább az, aki naponta leírta mindazt, ami akkor a ma hozzáférhetetlen hírlapokban olvasható volt, ami a füléhez jutott, ami vele megtörtént.

A történetírás — sohasem a kor érzéseinek közvetlen kifejezője. Az oknyomozás, a történetírás alapja — higgadtságot követel. Az oknyomozó ne lelkesedjen és ne gyűlölködjön, hanem hidegen, részrehajlatlanul mondja el, amit a múltak emlékei neki feltárnak. A történetíró ne legyen sem ellenség, sem hazafi, mégcsak publikum sem. Legyen hideg, mint a toll, amellyel ír...

A történetíró ne feledje, hogy ő nem az, ami az olvasó. Az olvasónak joga van szenvedélyesnek lenni, égni, lángolni — lelkesedni, szeretni, gyűlölni.

És ilyen történelemolvasó az, aki átéli a történelmi idöket. Ő lapok helyett napok és ívek helyett évek még fel nem jegyzett történetét forgatja. Hozzá ez a történelem nem egy könyv lapjairól szól, de annak a napnak eseményeiről, amely napot ő maga átél, amely napot ébredésétől számítja. A legnagyobb és a legszívemarkolóbb történelem, ami körülötte játszódik.

Nem a nyomdabetű-sorok írják le előtte a hőst, a hazaárulót, az államférfit, a népbolondítót, a forradalmárt, a néplázítót, a népszabadítót, a merénylőt; ő kinéz ablakán vagy magával ragadja az őrjöngő néparadat vagy elvezeti a szuronyos zsandár — és szemben áll vele az, aki azon a napon történelmet csinál!

Ebben áll a különbség a történetíró és a naplóíró és ebben áll a nagy különbség a történelem és a naplófeljegyzések között.

A hideg történelem — szemben áll a lázas naplóval.

A napló írója leírja, amit megélt, amit látott, hallott, ami neki — napi kérdés. Hozzátartozik az eseményekhez, akár mint az esemény hősével rokonszenvező, akár mint — ellenzék. Ő is gondolkozik arról, ami a nap hősenek lelkét elfogja: gondolkozik és ítél felette és úgy fogadja a nap eseményeit, amint ítélete őt irányítja. Megy utána, ha az elragadja és ellentáll, ha nem látja benne azt, ami ideálja.

Ideálját pedig — multja alkotja meg: a tradíció, az életkörülményei, felfogása és eddigi életrendje.

Mindezek után — átlátja mindenki, hogy milyen súlyt helyezünk mi arra a naplóra, amely az általunk átélt évekről szól. Amit magunk ítélete alá bocsátott a végzet — azt látjuk most egy kortárs szemléletének viláosságában.

A naplóíró — művelt, tapasztalt, világlátott, sokat olvasott és tanult, kifinomodott egyéniség. Élete eddig kiegyensúlyozott, biztos, egyenes volt. Megszerezte lelke

minden választékos kívánságát, a szükségben élőknek mindazt nyújtva, ami tőle tellett. Élt magának és élt másnak. Tisztult felfogásával és világnézetével biztosnak érezte magát abban az életfolyamban, amelybe sorsa sodorta . . . — s most egyszerre minden, minden megváltozik, de ő nem. Egyformán érez, lát, gondolkodik és ítél, de körülötte az egész világ az ellenkezőre fordul s ami jó volt, rossz lesz, ami igaznak tisztelt volt — átkozottá, üldözötté változik, a nemest gyűlöltként kergetik, a szabadelvűsége az átkok átkát szórják és jaj annak, aki igaz.

A világháború véres izgalmi után egy tömeg akarok, jellem, tisztességtudás és hazaszeretet nélkül szükkölködő úri-salak, kalandor kihasználja a legyőzött és elernyedtt haza erőtlenségét és — szennyes céljaira akarja felhasználni: élni akar belőle, gazdagon, hatalmasul . . .

Aztán, hogy ezt a gerinctelen, magatehetetlen, árnyuralmat eléri végzete és csúfosan megbukik — következik az, ami egyedül következhetett ama szerencsétlen köztársaságosdiból — az ország belefordul a kommunizmus vörös szennyébe.

A polgári társadalom és az egyenes életforma elveszti minden jogát és üldözött vagy rejtőzködő vaddá lesz.

Emberi — egészséges és értelmes és tisztos emberi agynak idegen szörnyelméletek, új, az igazzal ellentétes életfelfogások, műveltség és becsületnélküli irányok, beteges lelkű eltolódások, embertelen vérengzési hajlamok kerülnek felül és ezeknek kilengései újabb és újabb rémtörténetekkel töltik meg a napokat és éjjeleket.

Minden nap új, újabb és újabb, sötét történetek merülnek fel és képesztik el azokat, akik ilyen gonoszságokról még álmodni sem tudtak és naponta erősödik a lelketlenségeknek ez a vad tobzódása és naponta gyengül a lelkeknek rettegő kérdése:

— Mi lesz még?

Még? Még bizony sok minden lesz s a szörnyű négy hónap utolsó napjáig fenyegette a be nem hódoltakat, az

„öntudatos proletárokká“ — nem züllött polgárokat — a legborzalmasabb vég, az és olyan, ami és amilyen, annyi mártírrá lett igazi hazafit ért...

Ezek a mindennapi események — sohasem jutnak a történetíró tollára. Az nagyvonalú munkájában, ezekhez a részletekhez nem ér el, — ezekről csak a naplóíró emlékezik meg és ezeket csak az jegyezi fel. Az akkori lapok — kegyetlen cenzúra alatt lévén — igazat nem írhattak, s ezekről a nyilvánosság előtt sehol szó nem eshetett.

Igy hát ennek az időnek krónikása honnan jönne elő, ha nem abból a bourgeois-rétegből, amelyet gúzsbakötött a „kloakából“ elősündörködött akkori hatalom.

A mindennapi hírek és történések a lelkeket annyira felizgatták, hogy — aki nem fásult el teljesen — keresett valami foglalkozást, amely megbénítja érzését és gondolkozását. Ezek között a legáldásosabb volt az — írás. De kinek lett volna akkor idege, szíve és kedve ahhoz, hogy novellát, vagy játszi verset írjon? De kínálkozott a tollakra a naplóírás.

Egy ilyen lelki szükség kényszere alatt készült napló Révay Mór Jánosné naplója.

A közismert Révai Testvérek könyvkiadó megteremtője és felvirágoztatója — abban az időben mindazt rombadölni látta, amit egy életen át szíve vérével, lelkesedéssel és munkával megalkotott. Számúzve volt szép intézetéből és számúzve otthonából és feleségével egy dunaparti szállodának kis szobájában húzódott meg. Ott élték át e rémnapokat és ott várták a nap hajnalát, — amelyben minden igaz ember bízott és hitt, ott várták a szabadulás napját; remélték, hogy majd még abban az akárki-otthonában fog fejük felett és lelkükön átvonulni ez a kegyetlen idő, de aztán — onnan is kitérta a kommunista világrém és bekényszerültek egy bútorraktárrá lett szobába — a saját házukban...

Egy érzékeny lélek őszinte és művészi megszólalásai e sorok. Egy önmagába menekült, üldözött siráma. Egy elkeseredett és a haza sorsán kétségbeesett honleány égrekiáltó vészkiáltása.

Magyarország legszörnyűbb idejének közvetlen rajza.

Aki ezt elolvassa, ha itt a fővárosban élte át a sötét időköt, — megdöbbenven fogja újra átérezni mindazt, amit akkor érzett; ha a fővárostól távol élt akkor — olyan képet fog nyerni erről az időről, mely amilyen szívbemarkoló, olyan érdekes.

Másfél évtized mult el azóta.

E másfél évtized sem pergett le megpróbáltatások nélkül, de nem mult el emlékezések nélkül sem; mindenki visszaemlékezik azokra a zord időkre s ha visszaemlékezik, akkor érzi csak teljes igazságában a költő gondolatát, hogy a magyar már megbűnhötte multját s jövendőjét.

Révay Mór Jánosné naplójának igazi értékét csak növelte, fokozta az elmúlt tizenöt év és a jövendő idők mindig érdekesebbé fogják tenni a magyar sorsot hazafi-érzéssel gondozó olvasók előtt.

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

